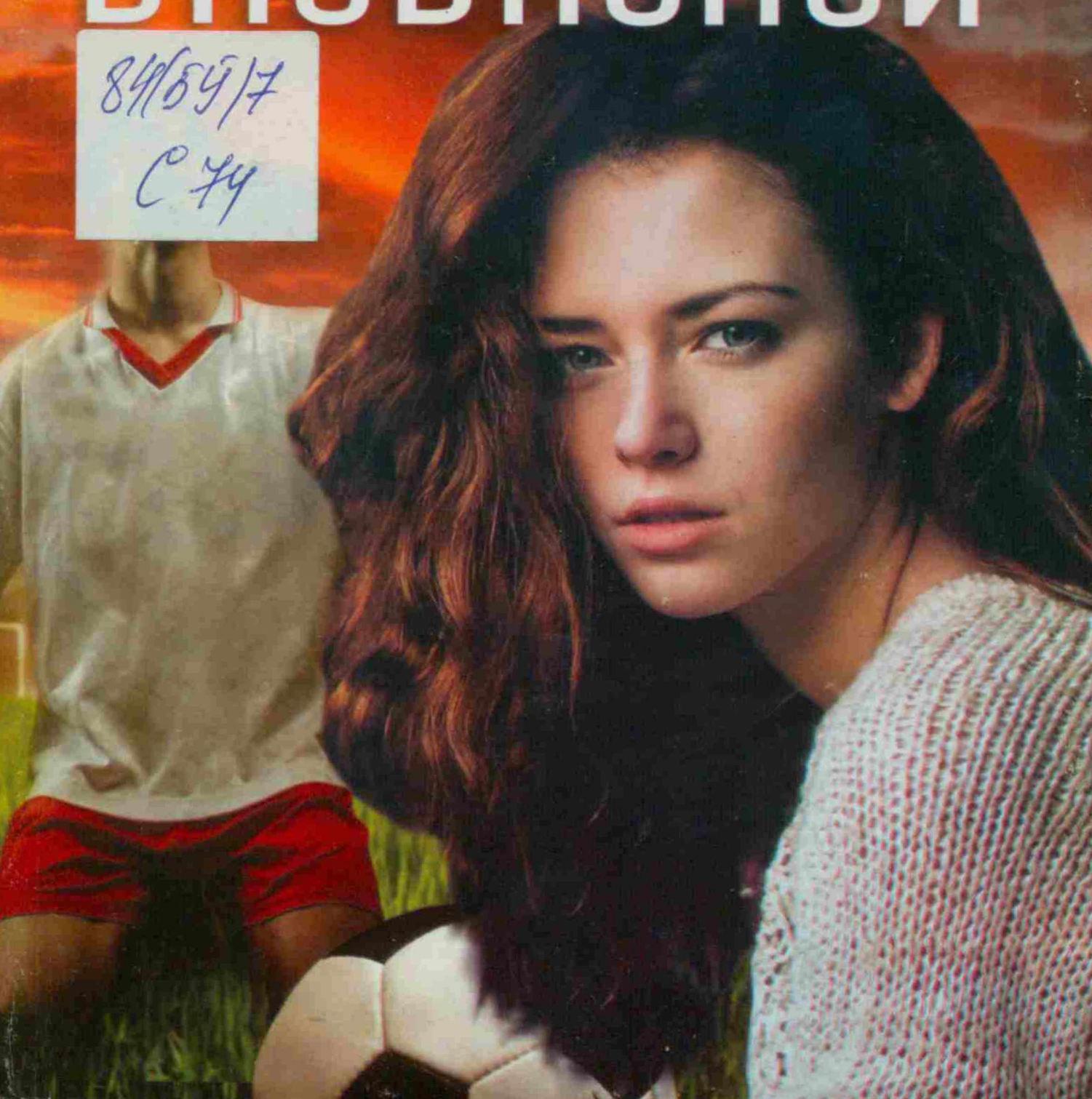

ДИЛФУЗА СОБИРОВА

ШУХРАТ ВАСВАСАСИ

84/84/7

С 74

**Kitob shu yerda ko'rsatilgan muddatdan
kechiktirilmagan holda topshirilishi shart**

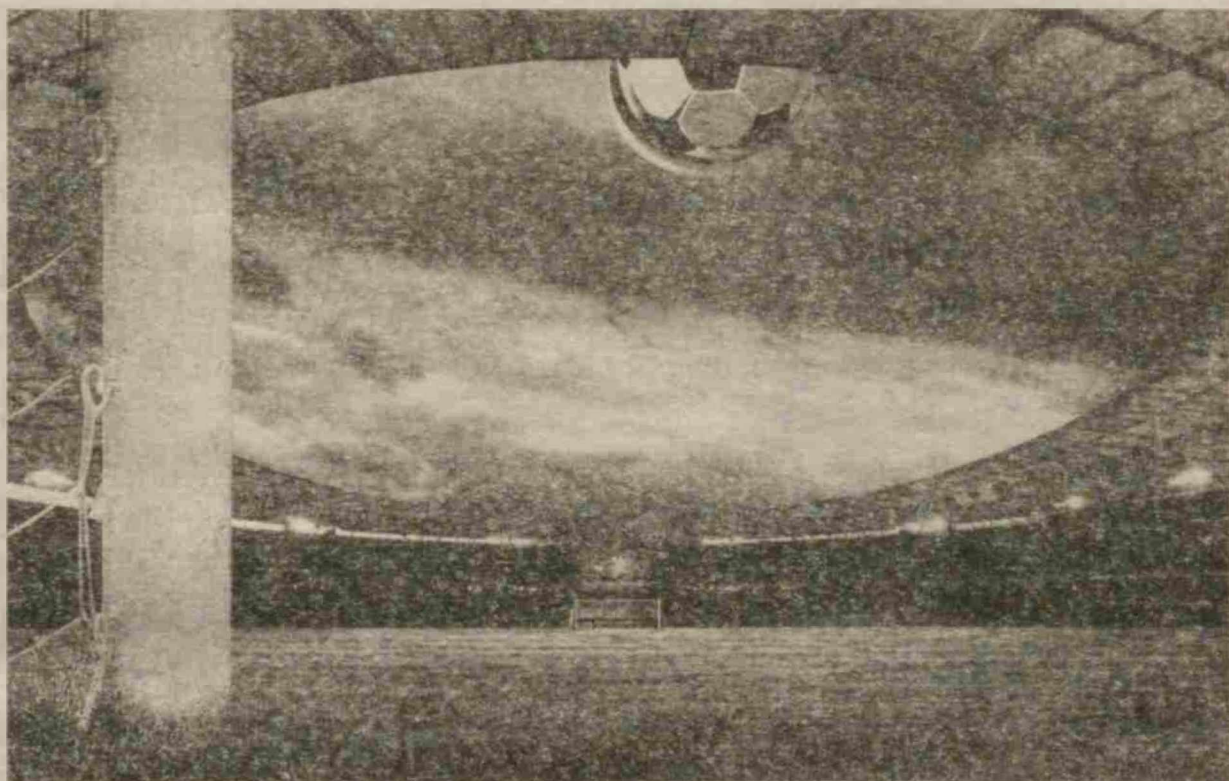
ilgarigi berilmalar miqdori _____

--	--

Дилфуза СОБИРОВА

ШУҲРАТ ВАСВАСАСИ

Қисса

Тошкент
«IJOD-PRESS»
2018

УЎК: 821.512.133-31

КБК: 84(5Ў)7

С74

Такризчи:

Муҳаббат ЙЎЛДОШЕВА

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси аъзоси, ёзувчи

Собирова, Дилфуза.

Шухрат васвасаси: қисса / Д. Собирова. — Т.: IJOD-PRESS, 2017.— 320 б.

ISBN: 978-9943-994-72-0

Ушбу китобда футболчи йигит яхши натижалар кўрсатиб Малайзияга трансфер бўлади ва у ерда ўқийдиган ўзбек қизи билан танишиб қолади. Улар севишиб, турли тўсиқларни енгиб турмуш қуришади. Ҳаётини футболга бағишлаган йигитнинг кўзига бошқа нарса кўринмайди, у рақибларининг босими ва доим биринчи бўлиш истаги сабаб тушкунликка тушади. Ўзи истамаган ҳолда хиёнат қилган йигитни кечира олмаган қиз ўқишини бошқа шаҳарга кўчириб кетади. Иккаласи икки давлатда яшаса-ди бир-бирини унута олмайди...

УЎК: 821.512.133-31

КБК: 84(5Ў)7

ISBN: 978-9943-994-72-0

© «IJOD-PRESS» нашриёти, 2018

Ушбу қисса ёзилишида ўз маслаҳатларини аямаган миллий терма жамоамиз ярим ҳимоячиси, уч карра Ўзбекистоннинг энг яхши футболчиси Одил АҲМЕДОВга миннатдорчилик билдираман.

Муаллиф

Дунё ташвишларидан холи қандайдир ажиб осуда маконда парвоз қиларкан, онасининг «Саид, қанисан-у-у-у?» деб чақиргани қулоқ пардаларини тешиб ўтгандек бўлди. Шу дамда юрагини кучли соғинч ўртади. Волидасининг бағрига отилиш учун шаталоқ отиб югуришга шайланганида, кимнингдир оғир қўллари уни ерга қаттиқ босиб, бошига муздек сув сепди. Ютоқиб нафас ола бошлаганида эса кучли қўллар кўкрагини қайта-қайта эза бошлади.

Кўксини босаётган одамнинг кимлигини англолмай, жаҳл билан унинг қўлларини силтаб, яна онаси томонга югурмоқчи бўлди. Лекин оёқ-қўллари ўзига бўйсинмасди.

«Саид, кўзинг оч, оғайни».

Онасининг серзарда, лекин ёқимли овози ўрнига энди дўриллаган товуш чорларди. Аста-секин қулоғига у тушунмайдиган тилдаги чувурлашлар ҳам кира бошлади, улар орасидан фақат «Саид» деган сўзни тушунарди.

«Бир-икки, кўтардик, майдондан ташқарига, тезроқ», деди дўриллаган овоз. Нега фақат уни тушунаяпман, деган савол миясини пармалайвергач, бор кучи билан кўзини очишга тиришди. Аммо ҳаракатлари зое кетди.

Муздек сувни бошига қайта сепишгач эса, кўзи ярқ этиб очилди. Тепасида энгашиб турганлар орасидан онасининг қуёшда куйган меҳрли юзини ахтариб, тополмади.

Кўзи очилгани билан қулоғи ҳамон гувилларди. Дикқатини жамлашга ҳаракат қилиб, атрофга қулоқ солди. Назарида минглаб одамлар бир овоздан «Саид, Саид» деб бақирарди. Титраб кетди. «Ахир, мен футбол ўйнаётгандим-ку! Биз ҳисобда ютқизаяпмиз!»

Тўсатдан замбилда ялпайиб ётганини, оғир вазиятда жамоани ташлаб чиқиб кетаётганини тушуниб уялиб кетди. «Йўқ, мен бундай қила олмайман». Лўқиллай бошлаган бошини икки қўллаб ушлаганча ўрнидан турди. Шифокорлар «Ёт-ёт, қимирлама» дея чувиллай бошлашди. Улардан бирининг кенг нимчаси чўнтагида оғриқни қолдирадиган дори қутиси кўриниб турарди. Шартта идишни олиб, бошига пишилллатиб оғриқни қолдирадиган доридан сепди ва замбилдан сакраб тушганча майдонга қараб югурди. Шифокорлар мураббийга қараб, қўл силтаб бақира бошлашди. У ўгирилиб беш-ўн қадам наридан ўткир кўзларини унга қадаган мураббийга бош бармоғини кўтариб, «Ҳаммаси жойида», деб ишора қилди. Мураббий яна бир лаҳза унга тикилиб турди-да, кейин бир қарорга келди шекилли, шифокорларга «Индаманглар унга, майдондан чиқинглар», дея имо қилди. Бўш замбилни кўтарганлар майдонни тезроқ тарк этишга шошилишди.

Саид эса йўл-йўлакай уни қувватлаб «беш ташла», дея кафтини тутиб турган жамоадошлари томонга югурди.

Рақиб жамоа ҳимоячилари унга еб қўйгудек тикилишди. Бутун стадион аввалгидан ҳам қаттиқроқ «Саид, Саид» деб гувилларди.

Мамлакат биринчилиги учун кураш қизиётганда, у майдонни ташлаб кета олармиди? Йўқ. Улардан бор-йўғи бир очко орқада кетаётган «СЮ» жамоасига кўрсатиб қўйиш керак. Ўзининг жойига етиб борганида жамоаси яна тезкор ҳужум уюштирди, тўпни ҳеч кимга бермай югуриб келаётган Савичдан тўпни олиши билан барча

рақиб ҳимоячилари унга ёпишишди. Агар шу зарбаси гол бўлса, чемпионатда энг кўп гол урган футболчи бўлиши мумкин, бироқ қузғундек атрофида айланаётган ҳимоячилар унга йўл беришни исташмаяпти. Шу маҳал кўз қири билан дарвозанинг ўнг томонида очик турган Мигелга кўзи тушди. Бразилиялик бу йигит доим унга ғайирлик қилиб, сира «пас» бермасди, хаёлидан «Нега ўз голимни унга бериш керак?» деган фикр ўтди, лекин бугунги ғалаба унинг шахсий ютуғидан кўра муҳимроқ эди. Майдон четида ўйинни тирноқларини ғажиб кузатиб турган мураббий ҳам Саид Мигелга пас беришига ишонмай, ичида уни бўралаб сўкар, майдонда қолишга рухсат бергани учун ҳам пушаймон ерди. Рақиб жамоа ҳам Саид билан Мигелнинг совуқ муносабатидан хабардор. Шу сабаб улар бор эътиборини Саидга қаратган.

Мигель ҳафсаласи пир бўлиб қадамини секинлатган бир паллада Саид тўрт кишига чап бериб моҳирлик билан тўпни унга қараб тепди. Саид бу бразилияликни ёмон кўрса-да, ҳар қандай вазиятда ҳам ҳушёрликни йўқотмаслигига тан берарди. Саиддан бундай ҳимматни кутмаган Мигель тўпга оч бўридай ёпишиб, бир зарба билан уни дарвозага жойлаб қўйди!

Мухлислар овозидан қулоқлар қоматга келди. Ҳамма Мигель томонга югурди. У эса ҳеч кимга бўй бермай стадионнинг оиласи ўтирган томонига югуриб борди-да, ўзининг ғалати рақсини ижро эта бошлади. Энди бутун стадион «Мигель, Мигель!» деб бақирарди.

Бошидаги жароҳат яна санчий бошлади. Жамоа ғалаба қозониши нақд бўлганидан хурсанд бўлса-да, голни ўзи урмаганига бир оз кўнгли ғаш эди. «Пас» берганим учун ҳеч бўлмаса миннатдорчилик билдирамикан, деган умидда Мигель тарафга қараб қўйди. Йўқ. У миннатдорчилик билдиришни хаёлига ҳам келтиргани йўқ.

Майли, ҳарҳолда мамлакат чемпиони бўлишди-ку! Шу маҳал кимдир елкасига қўлини ташлади. Қараса, жамоа сардори Хассан.

— Яшавор, Саид, бу галаба сабабчиси сен! — деди Саидни бағрига босиб. Узоқдан югурганча келиб кучоқлаб олган Толиб ҳам, «Қойил, Саид! Гап йўқ, сенга оғайни!» деганча уни кўтариб айлантира бошлади. Майдондаги воқеаларни кафтдагидек кўриб турган мухлислар энди гувиллаб «Саид» дея бақириварди.

Ўйинга яна уч дақиқа қўшиб берилгани билан рақибнинг руҳи синиб бўлганди.

Ўйин тугаши билан ёш боладек сакраб-сакраб майдонга отилган мураббий биринчи бўлиб Саидни бағрига босди. У қаттиқ қувонса, инглиз тилида эмас, ўзининг малай тилида гапириб кетарди.

Қувончдан Саиднинг кўзига ёш келди. Жамоадошлари бир нечаси бирваракай елкасига чиқиб олганиданми ёки дори таъсири кетганиданми, боши айланиб одамларнинг овози бузуқ магнитофондан эшитилаётгандек чўзилиб борарди: «Са-а-а-и-и-д». Ҳаракатларини бошқара олмай ерга қулай бошлаганида яна Толибнинг зийрак нигоҳи сезиб қолди ва қўлтиғидан тутди.

Бошидаги оғриқ сабаб жамоадошларининг мукофотланишини захирадаги ўриндиқда кузатишига тўғри келди. Шифокорлар шифохонага олиб кетамиз дейишса-да, рози бўлмади.

«Шунча чидадим, яна бир оз чидайман, зафар нашидасини узоқдан бўлса-да, ҳис қилай», деди.

Шундан кейин жамоадошлари уни ўз ҳолига қўйиб, мукофот топшириладиган жойга қараб югуришди, рақиб жамоа мухлислари тарк этган, стадионда одам анча камайиб қолганди. Совуқ ўриндиққа бошини босиб, кўзини юмди. «Хайрият, бегона юртларда тўп тепиб ҳам, юзим ёруғ бўлди...»

Кутилмаганда ёқимли бир овоз отини айтиб чақиргани хаёлини бузди.

— Саид ака...

Бошини кескин кўтаргани сабаб яна қаттиқ санчиқ турди.

— Узр, сизни безовта қилдим...

«Бу қиз ростдан ҳам она тилимда гапираяптими ёки яна алаҳсираяпманми?» деган фикрда бир оз иккиланиб сўради:

— Ўзбекмисиз?

— Ҳа, — қиз кулиб юборди. — Ишонмаяпсизми? Ис-мим Малика, шу ерда ўқийман.

— Ростданми? — шундай чиройли қиз уни таниганидан хурсанд бўлди. — Футболни яхши кўраркансиз-да? Ҳозир қизлар ҳам футбол томоша қиладиган бўлишган... — деди оғзининг таноби қочиб.

— Йў-ў-ў-қ, — деди қиз қошларини чимириб. — Футболни умуман тушунмайман. Ўқитувчимиз шу фан-клуб аъзоси, менга ёрдам беринглар деб илтимос қилгани учун курсдошларим билан келувдик. Ҳайронман, йигирма киши битта тўпнинг ортидан югуришини томоша қилишнинг нимаси қизиқ...

Бу гап Саиднинг юрагига худди ханжардек урилди. Доим шу гапни эшитса, тошиб кетадиган газабини зўрға босди. Агар қаршисида қиз бола эмас, ўғил бола ўтирганида ҳозир уриб дабдаласини чиқарарди.

Унинг жаҳлдан қизариб кетганини сезган қиз гапдан таққа тўхтади.

Саид тишларини ғижирлатиб, юзини стадионда галабани тантана қиляётган жамоадошларига бурди.

— К-кечирасиз... — деди қиз хатосини тушуниб. — Сизни хафа қилмоқчи эмасдим, шунчаки футболга қизиқмайман...

— Унда шунақа дейишингиз керак эди! — гапини кесди Саид жаҳл билан.

Кейин қиз ерга қараганидан фойдаланиб шошиб унга кўз ташлаб олди.

— Шунчаки...Стадиондаги бақир-чақирдан бошим оғриб кетди.Шунга...

— Футболни ёмон кўраман дейсизу, лекин исмимни қаердан биласиз? — сўради ҳали ҳам жаҳлдан тушмаган Саид.

— Ўзбекистонда сизни танимайдиган одам борми? — деди қиз шошиб.

Қизнинг бу гапи мойдек ёқиб тушса-да, қовоғини очмади.

Орага ноқулай сукунат чўкди.

Таниганига беш дақиқа ҳам бўлмаган қизга жаҳл қилиб, ошириб юборганини тушунган Саид бир оз юмшадди:

— Ҳа, майли, бу гапни унутамиз, қизлар футболни тушунармиди?!

— Жуда муҳим ўйинда ютдинглар, шекилли? — сўради ўзини айбдор санаб турган қиз, футболчига бирор яхши гап айтиш учун.

— Ҳа, — деди Саид қувончи ичимга сиғмай. — Малайзия чемпиони бўлдик! Энди Осиё кубоги учун ўйнаймиз!

Қиз «қойил» деб бош ирғаб қўйди. Аммо кубокнинг аҳамиягини тушунмагани сезилиб турарди.

Шу маҳал нарироқда миллати турли ёшлар чувиллашиб қизни чақириб қолишди.

— Майли, мен кетдим. Бояги гапимга хафа бўлманг, хўпми? Хайр, — зиналардан жайрондек сакраб-сакраб тушганча курсдошларининг ёнига югурган қизнинг ортидан Саид афсус билан қараб қолди.

Тўсатдан қизнинг на қаерда ўқишини, на телефон рақамини сўраб олмаганини тушуниб, исмини айтиб

чақирди. Шовқин-суронга тўлган стадионда овозини ўзидан бошқа эшитмади. «Вой, аҳмоқ, аразлаб ўтиргунча қаерда ўқишини сўрасанг, ўласанми?» шундай хаёлда бошига бир мушт урдию, оғриқдан вой-войлаб юборди.

Кубокни кўтариб стадион бўйлаб югуриб юрган Толибнинг кўзи ногоҳон яна Саидга тушдию у томонга қараб югурди.

— Саид ўтиришининг қара бир бурчакда шумшайиб? Ахир, сен сабаб югдик-ку!

У Саиднинг қаршилигига қарамай қўлидан тортиб майдон томонга судради.

Бу пайтда футболчилар медаллар билан тақдирланиб бўлганди, ғалабадан завқланиб турган йигитлар унинг жароҳат олганини ҳам унутиб, кўтарганча осмонга ота бошлашди. Ҳар отилганда боши лўқиллаб кетар, ерга қўйинглар деб бақирганини ҳеч ким эшитмасди. Фақат мураббий унинг жароҳат олганини эсларди, у Саидни йигитларнинг қўлидан айириб олганда, боши айланиб гандираклаб кетди. Тўда-тўда бўлиб югуриб юрган йигитлар орасидан ўтиб тезроқ четга чиқиш учун кетаётганида бир четда унга хўмрайиб қараб турган Мигелга кўзи тушди. «Бунга нима керак ўзи? Нега мени тинч қўймайди? Ахир, тўпни унга узатдим, гол уриб, обрў олди, яна нима хоҳлайди мендан?» Саид ерга қараганча қадамини тезлатди.

Кубок билан расм тушиш учун майдон ўртасига қараб югураётган йигитлар орасидан ўтаётганида кимдир унга қаттиқ урилди. Мувозанатни йўқотган Саид олдинга қараб йиқилди. Боши бировнинг бутсисига қаттиқ урилди...

У кўзини очганда, оппоқ хонада ётарди. Секин бурилиб эшик томонга қараганди, боши худди палағда тухумдек лақиллаб кетди.

— Ким бор? — чақирди у эшикка қараб.

Кўп ўтмай, кичик жуссали, кўзлари қисик ҳамшира қиз пайдо бўлди.

— Яхши ухлаб турдингизми, жаноб футболчи? Роса уйқучи экансиз-ку, — деди у жилмайиб.

— Менга нима бўлди? Қачон келтиришди бу ерга?

— Кеча, ўйиндан кейин... Жамоадошларингиз ярим тунгача дераза тагида шовқин солишди ўзиям.

Шу маҳал эшикда шифокор йигит пайдо бўлди.

— Қўй, Саидни уялтирма, Кинки, йигитлар бир марта шовқин солишса, солишибди-да, ахир ҳар куни чемпион бўлишмайди-ку. Уларни уришиб бўлармиди? — Ҳамширанинг гапини илиб кетган шифокор Саиднинг қўлини маҳкам қисиб, ғалаба билан табриклади.

— Шифохонадаги барча беморлар ўзингизга келишингизни кутиб ўтиришибди, — эшикка ишора қилди шифокор.

— Нега? — ҳайрон бўлди Саид.

— Нега бўларди? Улар ҳам матчнинг энг яхши ўйинчисини табриклашни исташаяпти.

Саид қулоқларига ишонмади:

— Нима? Мен...

— Ҳа, сиз. Кечаги ўйиннинг энг яхши ўйинчиси бўлдингиз-ку. Хабарингиз йўқми?

Саиднинг юраги ҳаприқиб кетди.

— Айтишларича, йилнинг энг яхши футболчиси ҳам сиз бўларкансиз. Тўғри-да, сиздан бошқа ким ҳам бўларди, энг зўр голлар сизники бўлгандан кейин... — шифокор машҳур беморни даволаётганидан фахрланаётганини яширмасди.

— Лекин мен уларга рухсат бермайман, — кўз қисди шифокор. — Аввал тузалиб олинг, кейин гаплашаверасиз.

Ҳамшира ҳаяжонланаётганидан кафтларини ишқалаб тинмай гапираётган шифокорни секин туртиб, стол томонга имо қилди.

— Ҳа-я, дарвоқе... Эсимдан кўтарилибди. Бир аёл кўп бора сизга кўнғироқ қилди, — шифокор столда турган телефонни олиб Саидга узатди. — Узр... Хавотир олмасин деб у билан гаплашиб, аҳволингиз яхшилигини айтдим. Онангиз бўлса керак...

Саид телефондаги таниш рақамларга қараб қизариб кетди.

— Майли, сизни ёлғиз қолдирамиз...

Маҳмадона шифокор ҳамшираси билан чиқиб кетишгач, Саид таниш рақамларни терди.

— Алло, жонгинам... — гўшакдан эшитилган нозли овоздан яйраб кўзларини юмди. — Малайзияга борволиб, мени унутвордиларми дейман-а, учқур тулпорим?

— Сизни унутиб бўлармиди?..

Аёл шарақлаб кулди:

— Тўғри, биринчи муҳаббатнинг таъмини унутиш қийин, — у ҳар бир сўзни ютоқиб талаффуз қилгани сайин Саид эриб борарди. — Аммо... Малайзия малаклари ҳам чаккимас деб эшитганман. Атрофингда парвона бўлишни бошлашгандир, а?

— Қўйсангиз-чи. Менга сиздан бошқаси керакмас. Биласиз-ку!

— Биламан, — айёрона ҳиринглади аёл кейин таҳдидона қўшиб қўйди: — Шу гапингни унутмасанг бўлгани, тулпорим. Ҳа, айтганча, сенга сюрпризим бор.

— Қанақа сюрприз экан? — эринибгина сўради Саид.

— Икки кундан кейин ёнингда бўламан... — ҳароратли шивирлади аёл.

— А? — аёлнинг майин овозидан сархуш бўлаёзган Саиднинг кўзлари ярқ этиб очилди. Кейин уни хафа қилиб қўйишдан чўчиб бирдан давом этди: — Ростданми? Бунча яхши... Саиднинг довдираганини сезган аёл ўша-ўша майин овозда, лекин бир оз заҳар қўшиб деди:

— Тулпорим, мени алдайман деб ўйлама. Бу сюрприз-дан хурсанд бўлмаганинг билиниб турибди.

— Нега унақа дейсиз? Ростдан хурсандман...

— Майли, борганимдан кейин сабабини тушунтириб берарсан. Мени ишонтириш учун баҳоналарингни тайёрлаб тур!

Саид ўзини оқлаш учун яна оғиз жуфтлаганда, телефон ту-тулашни бошлаганди.

— Заҳар! Аҳволинг яхшими деб бир оғиз сўраш ўрнига... — ёйиниб телефонни улоқтирди Саид.

Тарақлаган овоздан югуриб кирган ҳамширанинг саволларига жавоб бермай ҳорғин кўзини юмди. Негадир, зиналардан жайрондек енгил сакраб-сакраб югуриб кетаётган Малика кўз ўнгидан ўтди.

Ҳамшира палата деворига урилиб, иккига бўлиниб кетган телефонга ачиниб қаради ва «Эссиз «олма» деганча аппаратни Саиднинг каравоти ёнидаги тумбочка устига қўйди.

— Муолажалар вақти бўлди, — деди у дорилар турган стол устидаги анжомларни тайёрлай туриб.

— Ҳеч қанақа муолажанинг кераги йўқ! — жеркиди уни Саид.

Ҳамшира унинг гапига эътибор бермади.

— Дўхтирингизни чақиринг, мен кетаман.

— Сизга туриш мумкинмас, ётинг! — шаштини қайтарди ҳамшира. — Ҳадемай жамодошларингиз келиб қолишса керак, эрталаб келамиз дейишганди.

Саид аламли жилмайиб тескари ўтирилди. «Кечаги ғалаба базмидан кейин улар кечга яқин кўзини очса ҳам катта гап», ўйлади у.

Саид Малайзияда ғалабани қандай нишонлашларини билгани учун базмдан қуруқ қолиб, палатада ёлғиз ётганидан алами келди: «Улар Ланкавиге кетишган. Яхтада маза қилиб байрам қилишгандир». Саид нима

қилишни билмасди. У Малайзиянинг Ланкави оролига боришни анчадан буён орзу қиларди. Эски футболчилардан у ёқда уюштириладиган базмлар таърифини эшитган, бир-биридан гўзал жононлар, ариқдек оқадиган шампан виноси, оғир меҳнатдан кейин жонга роҳат бағишловчи мусиқа, энг кўзга кўринган раққосалар...

«Ғалабага ҳисса қўшсам-у, гўрдек совуқ палатада шумшайиб бир ўзим ётсам...»

Ҳамширанинг чақируви билан палатага кирган шифокор уни тинчлантиришга ҳаракат қилди.

— Менга қаранг, Саид, мия чайқалишида камида уч кун ўрнингиздан турмай ётишингиз керак. Муолажаларни ҳам вақтида олмасангиз, асорати ёмон бўлади.

— Миям чайқалганми? — кўрқиб сўради Саид.

У бош билан боғлиқ касалликлардан жуда кўрқарди. Отаси болалигида доим ҳар қандай вазиятда ҳам бошингни эҳтиёт қил деб тайинларди: «Ўғил бола, ҳатто, йиқиляётганда ҳам ўзини назорат қилиши ва боши билан бирор нимага урилмаслиги керак».

— Бу ёмонми?.. — сўради Саид кўрқа-писа.

— Даражасига қараб... — иложи борица эҳтиёт бўлиб жавоб берди шифокор. — Бошингиз айланиб, кўнглингиз айнимаяптими?

— Бошим бир оз айланаяпти...

— Ҳамма нарса ғашингизга тегаяптими? — сўради шифокор уни ҳайрон қолдириб.

— Ҳа, — деди Саид шифокордан кўз узмай, эрталабдан буён ҳамма нарса асабини эговлаётганини, кўнгли ғашланавераганининг сабабини тушуниб олмоқчидек. — Бу ҳам мия чайқалишининг аломатими?

— Худди шундай. Бўлмаса сиздек оғир-босиқ йигит бирдан шунақа жаҳлдор бўлиб қолармидингиз?

Саид хайрият дегандек енгил тин олди ва ҳамшира муолажаларни бажаришга қўйиб берди.

Кечга яқин уни кўргани келишди.

Палатага худди денгиз флотида узоқ хизмат қилган денгизчидек алпон-талпон қадам ташлаб, оғзи қулоғида кириб келган Толиб билан Савичга қараб кеча базм авжига чиққанини билиш қийинмасди.

— Қалайсан, оғайни? — деди Толиб кечаги сархушлик таъсиридан ҳали ҳам чиқолмай ишшайиб.

— Кўриб турганингдек, — тўнғиллади Саид.

— Биз эса маза қилиб дам олдик! — керишди Савич унинг гашига тегиш учун.

— Кўриб турибман, ичимни куйдириб мақтанаверма...

— Баттар бўл, — хохолаб кулди Савич кейин Толибга кўзини қисиб давом этди. — Вой, у яхтани зўрлигини айтмайсанми Толиб? Раққосалар-чи, раққосалар. Вино ариқдек оқди ўзиям...

Саид дўстининг ҳазилига чидай олмай тумбочка устида турган бананни олиб улоқтирди. Ҳужумчи эмасми, нишонда адашмади. Пешанасига келиб урилган бананни ушлаб олган Савич «Алвишининг усули» деганча бананни арчиб ея бошлади. Йигитлар палатани бошига кўтариб хохолаб кулиб юборишди.

Саиднинг ростдан ҳам жаҳли чиқаётганини сезган Толиб унга ачингандек кулгидан тўхтаб, ёнига ўтирди.

— Саид, бошинг қаттиқ оғрияптими? — сўради у жиддий.

— Ҳа, ёмон йиқилдим шекилли... — дардиҳол қилди Саид.

— Меникиям оғрияпти, — бошини ушлаб инқиллади Толиб. Саид унга ҳайрон бўлиб қараганда эса пиқиллаб кулиб юборди: — Фақат кечаси билан ухламаганим учун оғрияпти...

Йигитлар Саидни ёш боладек мазах қилиб кулишарди. Шовқинни эшитган ҳамшира эшикдан мўралади:

— Шовқин солманглар, беморларни безовта қилаял-

сизлар... — деди у машҳур одамларга танбеҳ берганидан хижолат бўлиб.

— Узр, узр, гўзал қиз, — ҳамширанинг ёнига югуриб борди Савич. — Кечирасиз, исмингиз нима эди?

— Кенси, — деди ҳамшира.

— Кенси, навбатдаги ўйиндан кейин яхта-базмга биз билан бирга бормайсизми?

Кенси яхта-базм нималигини яхши билмаса-да, у ҳақда кўп эшитганди.

— Афсуски, боролмайман, — деди у ерга қараб.

— Эсиз...

— Лекин хавотир олманг, биз яна учрашамиз, — деди қиз ҳар бир сўзни чертиб-чертиб, унинг бояги мулойимлигидан асар ҳам қолмаганди. — Чунки яна бир марта шунақа бўкиб ичадиган бўлсангиз, яхтага эмас, тўғри менинг ёнимга сизни кўтариб олиб келишади!

Энди Саид хохолаб кулиб юборди:

— Таъзирингни едингми, ярамас!

Қизларга суяги йўқлиги учун даkki эшитавериb пишиб кетган Савич ҳам бўш келмади, эшикни қарсиллатиб ёпиб кетган Кенсининг орқасидан югуриб:

— Вой-вой-ей, аччиқ данак! — деди қийқириб.

— Майли, майнавозчиликни йиғиштирайлик, базага қайтишимиз керак, — кулгидан ўзини зўрға тўхтатган Толиб дўстларини тартибга чақирган бўлди.

Шундан кейингина улар Саиддан жиддий ҳол сўрашди.

— Иккинчи марта йиқилганим, ёмон бўлипти, кимнингдир бутсисига бошим билан урилганимни биламан, бошқа ҳеч нарсани билмайман. Ҳайронман, текис майдонда нега йиқилдим? — бўлган воқеаларни эслаш учун хотирасини жамлашга уринди Саид.

Савич ҳам Саиднинг пешанасидаги катта гуррадан кўз узмай, ниманидир эсламоқчидек чаккасини силай бошлади.

— Менга қара, — деди у иккиланиб, — қандай йиқилганингни эслолмайсанми ростдан ҳам?

Саид йўқ дегандек бош чайқади.

— Менимча... Мигель сенга бориб урилгандан кейин йиқилдинг.

Толиб билан Саид унга ҳайрон бўлиб қарашди.

— Ростдан. Ўз кўзим билан кўрдим. Фақат энди эсла-япман... Майдон ташқарисига қараб юраётганингда Мигель сенга бориб урилди. Сен эса йиқилдинг... Ўзим ҳам кўрқиб кетдим, ахир Мигелнинг отдай кучи бор...

— Шошма, шошма. Нега бирдан югуриб қолди у Мигель?

— Билмадим, мен ҳам шунга ҳайрон бўлдим, бир жойда сакраб турганди... Саид майдондан чиқиб кетаётганида бирдан олдинга қараб югурди, шундан кейин Саид йиқилиб тушди...

«Демак, атайлаб қилибди-да», хаёлидан ўтди Саиднинг. Бир тўда йигитлар орасидан ҳўмрайиб қараб турган Мигель кўз ўнгидан ўтиб юраги сиқилди.

Бошини биров исканжага олгандек яна оғрий бошлади.

— У аблаҳ атайлаб қилган! Мен аниқ кўрдим, — энди Савичнинг ҳам ростманасига жаҳли чиқа бошлади.

Жамоада келишмовчилик бўлиши яхши оқибатларга олиб келмаслигини биладиган Толиб уни тинчлантирди, «Қўйсанг-чи, атайлаб қилмагандир, ахир одам кўп эди...» деди вазиятни юмшатишга ҳаракат қилиб. Лекин бундан кейин Мигелнинг ҳар бир ҳаракатини кўздан қочирмасликни кўнглига туғиб қўйди.

Йигитлар яна биров ҳазил-ҳузул қилиб туришди, сўнг базага кетишди.

Ҳувиллаган палатада ўз хаёлларига ботиб, Саиднинг бир ўзи қолди.

Эртаси кунн тонг маҳали отасининг кўнгироғидан уйғонди.

— Бормисиз, Саид Жохор? — деди дадаси.

Саид салом бериб кулиб юборди.

Дадасининг одати шу, Саид қайси клубда ўйнаса, исмига ўша клуб номини қўшиб айтади.

— Яхши юрибсанми?

Демак, дадам ғалаба қозонганимизни эшитган, кўнглидан ўтди Саиднинг. Дадаси ҳеч қачон бирдан табриклармас, гапни узоқдан бошлар, кейин хайрлашар маҳали «Ҳа-я, айтганча, ғалаба қозонибсизларми? Табриклайман!» дерди. Саид дадасининг бу одатини билгани учун ҳам, ўзи биринчи бўлиб «Биз ютдик», демасди.

Бу гал ҳам шундай бўлди.

— Майли, ўғлим соғ-саломат юрган бўлсанг бўлди... — деди.

Саид жилмайиб дадасининг табриклашини кутиб турди.

— Ҳа, айтганча кечаги ўйинда ютибсизларми?

Саиддан тасдиқ жавобини олгач, «Бўшашма, болам бўшашма!» деб қўйди.

— Ойим яхшимилар, дада?

— Юрибди-да, ойинг ҳам...

Дадаси ҳамма ҳақида бефарқдек гапирса-да, аслида жуда жонкуяр, меҳрибонлигини Саид биларди. Ҳозир шифохонада ётганини айтиб, ота-онасини хавотирга қўйгиси келмади, худди кўчада юргандек бир оз овози ҳапқириб гапираверди.

Саид ҳаммага салом айтиб, дадаси билан хайрлашгач, шифохонадан чиқиши билан уйдагиларга сўприз тайёрлашни кўнглига тугди.

Уларга нима совға олсам экан, ўйлади у шифтга боқиб.

Бир умр ҳалол ва машаққатли меҳнат қилиб, фарзандларини вояга етказган ота-онасига совға олишда

уларнинг оғирини енгил қиладиган бирор буюмга тўхталарди. Ота-онаси ҳеч қачон унинг пулига кўз тикишмаган.

Вилоятдан пойтахтдаги клубга таклиф қилинган, кўп маош ола бошлагани билишса-да, лекин бирор марта ундан пул сўрашмаган.

Саид ўзи ҳар борганида ёки укасини Тошкентга чақиртириб дўкондан энг сўнгги русумдаги кир ювадиган машинами, чангюткичми совға қилиб бериб юборарди.

Терма жамоага таклиф қилина бошлагандан кейин эса совғалар ҳам шунга яраша катталашиб бораверди.

Саид совғалар режасини тузиб ухлаб қолганини билмади.

Шифокор айтганидек, икки кунда дори-дармонлар таъсирида анча ўзига келиб қолди. Энди ҳар нарсага қовоғарига ўхшаб жангарилик қилавермасди.

Мураббий ва жамоа сардори Хассан кўргани келганида, у анча тетиклашганди.

Мураббий шифокор билан шахсан ўзи гаплашиб, Саиднинг кун тартибини ва қачон машғулотларга қатнашиши мумкинлигини сўраб олди.

Шифохонада уч кунни зўрға ўтказган Саид бугун жавоб тегишини ҳис қилиб жилмайганча кўзини юмди.

Дори таъсирида қотиб ухлаган Саид ёқимли ифор димоғига урилиб уйғонди. Болалигида бувиси томорқадаги боғгулларга сув сепиб ифори таралган, «Оҳ-оҳ жаннат эшиги очилди-я», дерди. Саид ҳам кўзларини очмай, жаннат эшиги очилди шекилли, деб ўйлади. Лекин бу ҳид унга жуда таниш бўлиб, кўнглидаги аллақандай ғалаёнли туйғуларни ёдига солгандек бўлди. Ниманинг ҳиди эди бу? У секин кўзини очди-ю, жаннат эшиги олдида эмас, палатадалигини билди. Тепасида малла сочлари яланғоч елкаларини ёпган Наима турарди. Унинг

икки кундан кейин Малайзияда бўламан, дегани эсига тушиб, уйқуси ўчди.

Наима унинг кўнглидан ўтаётган нарсаларни билмоқчидек синовчан тикилди.

— Салом, — деди Саид жилмайишга ҳаракат қилиб.

Меҳр кўзда деб бекорга айтишмас экан-да, ўйлади у Наимага тикилиб. Бундан олти ойгина олдин бу аёлни кўрмаса, уйқуси келмасди. Энди эса худди беш бегоналардек...

— Салом, жонгинам, — Наима энгашиб уни секин ўпиб қўйди. — Мен сени футбол ўйнагани жўнатсам-у, сен эса кўрпа-тўшак қилиб ётиб олибсан, — мовий кўзларини сузди Наима.

Ёши нечадалигини ўзидан бошқа ҳеч ким билмайдиган бу аёл жуда гўзал эди. Оппоқ юзига қоп-қора қошлари ва мовий кўзлари жуда мутаносиб тушганди. Биринчи кўрганида Саид кўзларида линза бўлса керак деб ўйлаган. Лекин кейинчалик табиий эканлигини билиб, табиат Наимани яратганда эринмай, худди заргардек ҳассослик билан ишлаган-да, деб ўйларди. Тошкентдаги базага тез-тез келиб турадиган бу аёл клубга ҳомийлик қиладиган катта бир компаниянинг раҳбари эди. Пул ҳидини бир чақиримдан сезадиган Наима ўзи умуман тушунмайдиган футбол ўйинилан катта фойда кўриши мумкинлигини сезгач, кўп ўтмай ўйинни унча-мунча эркаклардан кўра яхшироқ тушуналдиган бўлди. У энг катта ҳомийлардан бири сифатида футболни VIP-хоналарда томоша қилар, мураббийлар ва клуб раҳбарлари билан дўстлашиб олганди.

Эркаклар билан очиқчасига, дангал гаплаша оладиган, бироқ аёллик малоҳатини йўқотмаган Наиманинг ишқи гўр, чекка бир қишлоқдан келган, аммо эпчилликда қоплондан қолишмайдиган Саидга тушди.

Саид бу аёлнинг олдида ўзини ожиз санар, гапини

йўқотиб довдираб қоларди. Бугун ҳам шундай бўлди. Наима эса ҳусни унга қандай таъсир қилишини билганидан гурурланиб жилмайди.

— Мен кутгандан ҳам тезроқ машҳур бўлиб кетгисанми, тулпорим? — Наима бир даста газетани каравотга ташлади. Малайзияда чоп этиладиган ҳар бир газетанинг муқовасида Саиднинг сурати босилганади. Саид уларни бир-бир кўздан кечирди. Бирида йиқилгани, иккинчисида тўртта ҳимоячини алдаб ўтаётгани, учинчисида ғалабани ҳис қилиб кўзида ёш билан осмонга тикилиб тургани... Саид фотомухбирларнинг маҳоратига қойил қолиб, газета варақлаётиб, биттасидаги сурат эътиборини тортди. Унда майдонда бир тўда футболчилар орасидан Мигелнинг унга орқадан келиб урилгани муҳрланганди. Сурат тагида «Саид ўзи йиқилдими ёки уни йиқитишдими?» деган, кўнгилларда гумон уйғотувчи савол ҳам бор эди.

Наима Саид нимага эътибор қаратганини сезса-да, индамай тураверди.

— Аблах! — сўкинди Саид газетани улоқтириб.

— Ўзингни бос, ҳаммасидан хабарим бор. — Саиднинг саволли нигоҳига изоҳ бериш мақсадида кўшимча қилди: — Толиб билан гаплашдим.

— Демак, ростдан ҳам атайлаб қилибди-да.

— Кулоқ сол, Саид, — унинг ёнига ўтириб қўлидан тутди Наима. — Мигелга ҳозир жавоб қайтаришни хаёлингга ҳам келтирма. Мен ўзим унга қарши яхшигина режа тузиб қўйганман.

— Ўзим ҳам эплайман! — тўнғиллади Саид.

Наима худди онасидек унга йўл-йўриқ ўргатавериши гашига тегди. «Эплайсан-а!» дегандек беписанд жилмайди Наима.

— Сен ҳозир машҳурсан! Шундай экан, аллақандай Мигеллар билан пачакилашиб, номингга доғ туширишга ҳаққинг йўқ. Шундоқ ҳам энди бутун ҳаётингни мик-

роскоп билан ўрганишни бошлашади. Ўтмишдаги бор ашқол-дашқолингни топиб, юзага чиқаришади...

— Ўтмишим? — тушунмади Саид.

— Оббо, ҳали гўрсан дейман-ку!

— Ўтмишимда ҳеч қандай ёмон ишим йўқ...

— Катта гапирма, ҳаммада бор! Сенда бўлмаса, уруғ-аймоғингда бор. Улар учун ҳам энди сен жавоб берасан. Шундай экан, ҳар қадамингни ўйлаб босишинг керак.

Саид ўйга толди.

Унга бир оз термулиб турган Наима уф тортди:

— Бу ерга гамга ботиб ўтириш учун келганим йўқ, Саид. Чехрангни очсанг-чи, бунақа нарсаларни менга қўйиб бер. Фақат ҳар бир гапни менга етказиб турсанг бўлди. Фитна санъатидан маҳоратим етарли, — кулди Наима. — Сен эса фақат тўп тепишни ўйла, асосийси, оёғингни асра. У сенинг пултопар қуролинг!

Наиманинг гап оҳангидан «Бунақа ишларга сенинг ақлинг етмайди», деган маънони англаб, кўнгли симиллаган бўлса-да, Саид унга қарши гапирмади.

Бу Наимага маъқул келди шекилли, нозланиб давом этди:

— Соат неччида жавоб беришади, жонгинам? Соғиниб кетдим-ку... — у гамзали кўзларини сузди. — Сени «Гранд Милленниум» меҳмонхонасида кутаман, учинчи қават, 60-хонада. Кечикмагин, хўпми?

У энгашиб Саиднинг пешанасидан ўпганда майин сочлари юзини силаб ўтди. Наима чиқиб кетгач, Саид ширин хаёлларга берилиб энтикди.

Саид шифокор ёзиб берган қоғозларни олиб ташқарига чиққанида, шифохона ҳовлисида уни Толиб кутиб турарди. Анор рангидаги чўғдек ёниб турган Honda Civic-га кўзи тушиб ҳайратланганидан ҳуштак чалиб юборди. Саид:

— Вой-бу, даҳшат-ку, а?

Автомобили рангига мос кийинган Толиб қувончи ичига сиғмай машина капотига уриб қўйди:

— Ҳа, энди бизга шуниси ҳам бўлади.

Саид машинани бир айланиб, балонидан тортиб салонигача кўздан кечиргач, Толибни табриклади:

— Табриклайман, дўстим, яхши кунларингда хизмат қилсин!

Толиб миннатдорчилик билдирганча машинага ўтириб, ўт олдиргач, иккаласи Куала-Лумпурнинг серҳашам, базм ва томошаларга мўлжалланган, турли суратлар ва чироқлар билан безатилган марказий кўчаларидан янги «тойчоқ»ни учуриб кетишди. Шаҳарнинг чиройли манзараси, турли юртлардан бу ерга дам олгани ташриф буюрадиган, ўн кунлик йўлланма билан келган бўлса-да, ўзини бутун шаҳарни сотиб олгандек эркин тутадиган сайёҳлар, очиқ-сочиқ кийинган қувноқ, беташвиш ёш-яланглар, туну кун тинмайдиган муסיқа Саиднинг кўнглини сархуш қилди. Куала-Лумпур худди қимматбаҳо тошлар билан безатилган, очиб-ёпганда муסיқа чаладиган чиройли қутичага ўхшарди. Саид қимматбаҳо автомобилда енгил шабадага юзини тутиб кетаркан ўзини жуда бахтли ҳис қилди. Йўллардаги светофорда тўхташганида ён-веридаги машиналар эгалари уни таниб сигнал чалишар, қўлларини кўтариб қутлаб қўйишарди. Бундай эътибордан баттар тўлқинланган Саиднинг назарида шаҳарнинг сертабассум, сертавозе аҳолиси ғам-ташвишсиз, қайғусиздек эди, ҳамма хушхол, эркин, шошилмай боғ-роғларда кезиб юришарди. У шу дамда ўзини дунёдаги энг омадли ва энг қудратли одамдек ҳис қилди. «Пулим бўлса бор, меҳмонхонада бир малак йўлимга интизор, бегона юрт одамлари ҳам танийдиган даражада машҳурман!» ўйлади у ич-ичидан отилиб келаётган ғурур ва қувончни босолмай. Бир йигитга яна нима керак? Омад бўлса, шунча бўлар-да!

Йигитлар кенг кўчалардан узоқ юриб жамоа базаси жойлашган бинога етиб келишди. Саид клуб шифокорларига учраб, ҳужжатларни топширгач, уларнинг назоратидан ҳам ўтди ва яна бир ҳафта машғулотларга қатнашмайсан деган кўрсатма олди. Энг ёмон кўргани, захира ўриндигида ўтириш бўлса-да, лекин ҳозир кўнглини тўлқинлантирадиган туйғулар эгаллагани сабаб бу хабар уни унчалик хафа қилмади.

Расмиятчилик тугагач, Саид стадионда шуғулланаётган жамоадошларини бир муддат кузатиб турди, кейин Наимага берган ваъдаси эсига тушиб йўлга отланди.

У таксида бир зумда «Гранд Миллениум» меҳмонхонасига етиб борди. Бу муҳташам отел ёнидан бир неча марта ўтган бўлса-да, аммо сира ичига кириб кўрмаганди. Худди очиб қўйилган китоб шаклидаги меҳмонхона вестибюлига қадам қўйган Саиднинг оғзи очилиб қолди. Шифтда осилиб туган улкан қандил шокилалари ўртадаги улкан гулдондаги гулдан бўса олмоқчидек солланиб турар, юқорига қараб ўрмалаган пиллапоялар, хира нур сочаётган чироқлар, сертабассум ходималар, ҳар бири дарахтдек келадиган анвойи гул ва буталар, деворларни безатиб турган тилларанг ромдаги картиналар, қучоққа сиғмайдиган жимжимадор гулдонлар... Буларнинг бари Саиднинг ақлини шоширди.

У бойлик ва озодаликдан ял-ял ёниб, кўзни қамаштираётган вестибюлда аланглаб турганида, ёнига хушбичим қиз яқинлашди ва «Ёрдамим керакмасми?» деб сўради ширинсўзлик билан.

Ўзини эртактаги қасрга тушиб қолгандек ҳис қилиб турган Саид бир оз довдираб деди:

— М-мени Наима Рафикова кутаяпти...

Қиз тушунарли дегандек бош чайқаб, «Марҳамат, мен билан юринг», деди.

Саид қизга эргашиб лифтга чиқди. Лифт шифтидан полигача яхлит кўзгулар ўрнатилган бўлиб, меҳмонларга қулай бўлсин деб, кичик креслолар ҳам қўйилганди. Саид ўзини дунё кезганман деб юрарди, бироқ жамоа билан мусобақаларга борганида сира ҳам бу қадар серҳашам меҳмонхоналарда бўлмаганди. Албатта, у борган меҳмонхоналарда ҳам хизмат кўрсатиши яхши йўлга қўйилган, лекин бу қадар дабдабали эмасди.

Саид бунақа меҳмонхоналарда яшайдиганларга ҳаваси келди. Наиманинг диди чакки эмас, у ўзининг қадрини билади, ўйлади у. «Бундан кейин мен ҳам фақат шунақа чиройли жойларда яшайман, фақат қимматбаҳо автомобиллар ҳайдайман, энг сўнгги урфдаги кийимларни кияман. Ахир, шу меҳмонхонада яшайдиганлардан менинг нима кам? Мен ҳам машҳурман! Охирги ўйиндан кейин бойман десам ҳам бўлади. Бойлар яшашни билади, улар ўзларига ўхшаганлар учун шунақа меҳмонхоналар қурдиришади. Энди мен ҳам худди шундай яшайман!» Саид кўнглига ўрмалаб кираётган бойлик ишқига тўсқинлик қилмади, аксинча ич-ичидан мағрурланиб жилмайиб қўйди. Лифт бир зумда учинчи қаватга олиб чиқиб қўйгач, хушбичим қиз Саидни 60-хона ёнида қолдириб, енгил таъзим қилганча хайрлашди.

Саид чуқур-чуқур нафас олгач, эшикни тақиллатди.

Денгиз рангидаги енгсиз ва калта либосда эшикни очган Наима ҳали ҳам довдираб турган Саидни ичкарига тортди.

Кенг, ярим доира шаклидаги хонанинг шифтдан полгача бўлган дераза ойналарини кўрган Саид Наимани ҳам унутиб ўша ёққа шошилди. Пастда очик бассейн пальмалар қучоғида ястаниб жимирларди. Ярим-яланғоч аёллар-эркаклар ҳовуз атрофидаги шезлонгларда эринибгина тобланиб ётишар, атрофда шарбат кўтарган хизматчилар уларнинг тинчини бузишдан кўрққандек оёқ учида юришарди.

Саид ойнани очиб кичик балконга чиқди, бежирим стол ва ратангадан тўқилган иккита кресло қўйилган балконда сувнинг шабадаси елар, бахтиёр одамларнинг шовури ва майин мусиқа эшитилди. Саид кўнглидан кечаётган туйғуларни тушунолмай денгиз суви уфуриб турган ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олди. Кейин қучоқ очганча хонага қайтди, бу пайтда Наима кресло-кушет-када оёғини узатиб апельсин шарбати ичиб ўтирарди.

— Сенга ёқдим, жонгинам? — сўради Наима хонага кўзи билан ишора қилиб.

— Шунақа чиройли хона ёқмаслиги мумкинми? — қувончи ичига сиғмай жавоб берди Саид ва Наиманинг ёнига ўтириб, унинг қўлидаги шарбатдан ичди.

— Бундан кейин фақат шунақа серҳашам ва чиройли жиҳозланган жойларда яшашингни истайман.

— Ўзим ҳам шуни хоҳлаяпман. Албатта, худди шундай чиройли уйим бўлади. Кўрасиз.

— Ишонаман... Фақат бунинг учун менинг айтганимдан чиқмасанг бўлгани, — Наима Саиднинг қуюқ, қоп-қора сочларини силади.

Саид худди ҳозироқ эркинлигидан айриладигандек ҳушёр тортди. Наима эса ундан кўз узмай секин ўрнидан туриб турли идишлар қўйилган кичик бар ёнига борди ва ичимлик қўйди.

— Энди ўткирроғидан ичсак ҳам бўлар, нима дединг?

— Жоним билан, — Саид қоплондек чаққонлик билан бир сакраб, аёлнинг ёнида пайдо бўлди.

Наима майдан сархуш кўзларини мастона сузиб унга бошдан оёқ тикилди. Қоп-қора қошли, қуюқ жингалак сочлари пешанасини тўсган, кенг елкали, мускуллари спортда чиниққан, баланд бўйли, ёшлик уфуриб турган бу йигит наҳотки менга насиб этган бўлса, ўйлади у кўзларини Саиддан узмай.

Ўтмиши, уни мустақил ва худбин бўлиб етишишига

хизмати сингган собиқ эри кўз ўнгидан лип этиб ўтгандек бўлди. Аммо у бугун нохуш хаёллари эртакнамо кечага соя солишини истамасди, шу сабаб уларини ҳайдаб, яна бир култур қиммат винодан ичди... Ёшлиги сабабми ёки ичкиликка ўрганмагани учунми, Саид дарров сархуш бўларди. У ичса, Наиманинг ёнидаги қўрқувни унутиб, қоплондан шерга айланарди. Наимадан кўзини узмаган ҳолда уни бағрига босган Саид жувоннинг мовий кўзларидан ўпди...

Эрталаб бошидаги қаттиқ оғриқ сабаб уйғониб кетган Саид аввалига қаерда ётганини тушунмади. Аланглаб дераза ёнида ўзига тикилиб турган Наимага кўзи тушиб, меҳмонхонада эканини тушунди ва мамнун жилмайди. Кейин нимадир эсига тушгандек сакраб туриб, кийимлари орасидан телефонини қидира бошлади. Кеча меҳмонхонага киришдан олдин овозини ўчириб қўйганди. Экранни титкилаб, Толиб олти марта, онаси эса беш марта қўнғироқ қилганини билди. Толиб бекорга уни йўқламайди, демак, мураббий сўраган. Онаси нега қилди экан? Ҳа-я, чемпион бўлганимни энди эшитган шекилли, ўйлади у ва телефонни нари сурди.

— Бошинг оғриётган бўлса, яна қиттай ичасанми? — сўради Наима худди тунда ҳеч нарса бўлмагандек совуққонлик билан.

Бирдан тусини ўзгартиради-я, ўйлади Саид. У Наимани бир ярим йилдан буён таниса-да, ҳали ҳам феълига тушуна олмасди. У гоҳ мушукдек мулойим, гоҳ илондек заҳарли бўлиб қоларди. Асосийси, қачон қайси қиёфага киришини билиб бўлмасди. Тундаги меҳрибончилиги қаёққа йўқолди? Бугун кетади, кетгунича хушмуомала бўлиб турса бўларди, ўйлади Саид Наиманинг муомаласи малол келиб.

— Ичмайман, — деди Саид ваннахонага кириб юзини совуқ сувга юваркан. — Сиз ҳам камроқ ичсангиз бўларди.

— Мен билан ишинг бўлмасин! — деди Наима рюмкани қўйиб, ингичка сигаретни лабига қистиранкан.

Саиднинг жаҳли чиқса-да, индамади.

Унинг қовоғи уюлганини кўриб Наима бир оз юмшадди:

— Саид, жонгинам, хафа бўлма, ҳозир шунчаки кайфиятим йўқ. Биласан-ку феълимни.

Саид гап-сўзсиз кийина бошлади.

— Аразлама энди. Кел, яхшиси, бугун шаҳарни айланамиз, бирорта яхтани арендага олиб денгизга чиқамиз. Ўша ерда Мигелни жамоадан қандай четлаштириш режасини ҳам тузамиз. Нима дединг?

Саид Наиманинг кўзига тикилди. У Мигелни жамоадан четлаштиришни хаёлига ҳам келтирмаганди.

— Жуда ваҳимачисиз-да, — кулди у. — Кўйинг, бир бразилиялик ўйнаса ўйнабди-да жамоамизда.

— Гапни ҳазилга бурма, илонни болалигида бошини эзиш керак. Ҳали у нималарни режалаштириб юрганини билмаймиз... Сен аралашмайсан, бу ёғини менга қўйиб берасан дедим-ку, — гап тамом деган оҳангда буюрди у.

Саиднинг ичида аллақандай туғён кўтарилиб, бу аёлнинг инжиқликларига ортиқ тоқат қилишни истамаслигини тушунди. Тушундию, бироқ у билан боғлаб турадиган ришталарни узишга кучи етмаслигини тушуниб хўрсинди. Қолаверса, Наимани қаттиқ севар ва бу чиройли аёлдан воз кечиши осон эмасди.

— Кечки рейсда учиб кетаман. Шунча йўлдан фақат сени кўргани учиб келдим. Кўрдингми, сени қанчалар севаман, — Саиднинг бўйнига осилди Наима. У яна мушукчага айланганди.

— Мен сизни шундайлигингизни севаман, — шивирлади Саид унинг қулоғига.

Йигитнинг бўйнига юзини бекитган Наима аччиқ жилмайди.

Денгизчилар услубидаги оқ-кўк рангли топик ва шорти кийиб, кўзига катта кўзойнак тақиб чиққан Наимадан Саид кўз узолмай қолди. Сочларини ёйиб, кенг шляпасини бошига қўндирган Наима жилмайганча «кетдик» дея Саиднинг қўлтиғидан олганда барча гиналари унутилди.

Саид Наима билан қўлтиқлашиб хонадан чиқаркан, йўлакдаги сайёҳлар, меҳмонхона ходималари «Нақадар чиройли жуфтлик», дея ҳавас билан қарашаётганини кўриб, ғурурланиб қўйди. Улар лифтдан чиқишни истамай, кенг зинадан сакраб-сакраб вестибюлга тушишди. Биринчи қаватдаги диванларда мусиқа эшитиб, аквариумдаги экзотик балиқчаларни томоша қилиб ўтирган кекса ажнабий сайёҳлар уларга ҳавас билан қарашди, ёш ходима қизлар эса енгил табассум ва таъзим билан уларни кузатиб қўйишди. Саид кўзи тушганларга табассум улашиб бораркан, холлнинг деразаси ёнида қаторлашиб турган катта-катта гулларга сув пуркаб юрган қизга кўзи тушди. Қиз ҳеч кимга эътибор бермас, ўз хаёллари билан банд эди. Наима Саидни шошириб ташқарига етаклади, меҳмонхона айвонида уларни усти очиқ қаймоқ рангдаги автомобиль кутиб турарди. Наима автомобилга ғурурланиб суянганча Саиднинг қувончдан қийқариб юборишини кутди. Лекин Саиднинг хаёли вестибюлдаги қизда эди. У машинага ўтириш ўрнига дераза ойнасидан гулларни парвариш қилаётган, юзини гул япроқлари тўсган қизга тикиларди. Саид адашмаганди, бу қиз ўша стадионда учратган Малика эди.

Саид уни аллақачон таниган бўлса-да, нима қиларини билмай иккиланиб турарди. Кутилмаганда бошини кўтарган қизнинг ҳам кўзи унга тушди. Бефарқлик билан боқиб турган нигоҳида нимадир ярқ этгандек бўлди.

Малика ҳам уни таниганди. Шу маҳал Наима Саиднинг елкасига осилиб, машинага ўгиришга ундади. Қизнинг нигоҳи Саиднинг ёнидаги Наимага тушгач, ғалати бўлиб кетди ва худди ўзининг ҳолатидан уялгандек бирдан яна гуллар панасига яширинди.

Машина юришга чоғланган пайтда ҳам, ўгирилиб кўзлари билан уни қидираётган Саиднинг нигоҳи деразадан Маликанинг ёнига жиккакгина бир эркак яқинлашганига ва кўлидаги нарсаларни силтаб тортиб олганига тушди.

Ўйигитдаги бир лаҳзалик ўзгаришни бахтдан масрур Наима сезмади ва ҳайдовчига мусиқани баландлатишни буюрди.

Мусиқага бир лаҳза чалғиган Саид автомобил айвондаги гулзорни айланиб катта кўчага қараб интилаётган маҳал яна деразага назар ташлади. Деразадан бу гал кўринган манзара юрагини ларзага солди.

Жиккак эркак Маликани итариб юборди, мувозанатни ушлолмаган қиз гуллар орасига йиқилиб тушди...

— Тўхтанг! — жонҳолатда бақириб юборди Саид.

Ҳайдовчи билан Наима бирдек чўчиб тушишди.

— Тўхтатинг деяпман сизга! — буйруқ кутиб Намага тикилган ҳайдовчининг елкасидан туртиб силтади Саид ва у тормозни босиши билан машинадан сакраб тушиб, вестибюлга қараб югурди.

Нима бўлаётганини тушунмаган Наима анқайганча унинг ортидан қараб қолаверди.

Саид салкам йигирма метрлик масофани тўрт ҳатлаб босиб ўтди. У етиб борганида, Малика ўрнидан туриб, устини қоқаётганди. Эркак эса Малика йиқилганида, синган гуллар шохини ушлаб тинмай жаврарди. Унинг чийилдоқ, хунук овози Саиднинг қулоғини тешиб ўтгандек бўлди.

Тирсагидан кимдир тутганини сезиб, Малика кескин бошини кўтарди. Унинг ёш тўла кўзлари Саидга тушиб, аввалига шошиб қолди. Жони оғриса-да, хорижликка кўз ёшини кўрсатишни истамай ўзини босиб турган Малика ҳамюртини кўриб, худди қадрдон кишисини учратгандек йиғлаб юборди.

— Нима гап? — сўради Саид. Маликадан кўз узмаса-да, саволи жиккак эркакка қаратилганди.

Қизга ўдағайлаб гапираётган эркак мижозларга мулойимлик билан муомала қилишга мажбурлигини билгани учун зўрға жилмайди ва ҳар бир сўзни тишлаб-тишлаб деди:

— Тинчингизни бузганимиз учун узр. Ҳозироқ бу муаммо бартараф этилади, хавотир ол...

— Сенинг ўзингни бартараф этиш керак! — кўпириб келаётган жаҳлини зўрға босиб деди Саид. — Қиз болага ҳам шунақа қўпол муомала қиладими?

Бир зумда атрофга одам тўпланди. Хушбичим ходималардан ташқари пўрим кийинган маъмурият ходимлари ҳам пайдо бўлишди.

Ўзи беписанд муомала қилаётган ходиманинг кутилмаганда ҳимоячиси пайдо бўлганидан довдираган ходим тинмай узр сўрарди. Маъмуриятнинг пайдо бўлгани эса уни баттар довдиратди.

Нафақат сочи, балки қош-киприкларигача сап-сарик йигит ўзини ходимлар билан ишлаш бўлими бошлиғи Гордон Дау деб таништирди.

— Кечирасизлар, агар мумкин бўлса, менинг хонамда гаплашсак, — деди у Саидга юзланиб мулойимлик билан.

— Шартмас, шу ерда гаплашаверамиз, — деди Саид бир оз ўзини босиб.

— Нима бўлганини тезда тушунтириб беринг, — деди бошлиқ жиккак ходимга юзланиб. У довдираганча гоҳ гапини йўқотиб, гоҳ тутилиб бўлган воқеани тушунтира бошлади:

— Бу қиз... Ҳалиги... Папоротникларга сепиш мумкин бўлмаган ўғитли сувдан сепаетган экан... Шунга, эсинг жойидами... Э, йўғ ей, ногўғри иш қилаяпсан-ку, дея тушунтираётгандим...

— Тушунтириш шунақа бўладими? — Саид Маликанинг шилиниб қонталаш бўлган билагига ишора қилиб.

Ходим қўрқа-писа бошлиғига қараб олди-да, тинмай кечирим сўрашга тушди.

Кап-катта одам ёнида бош эгиб кечирим сўраётганидан ноқулай аҳволга тушган Саид бир оз юмшаб, бўлим бошлиғига ўгирилди: — Майли, бўлар иш бўлди. Аммо бошқа такрорланмасин.

Бошлиқ ҳам тинчи бузилган меҳмонлардан қайта-қайта кечирим сўрагач, ходимлардан иборат лашкарини етаклаб хонасига кетди. Унинг ходимларидан қаттиқ ранжигани ва бу ишни шундай қолдирмаслиги йўл-йўлакай тўнғиллаб кетаётганидан сезилиб турарди.

— Роса таъзирини ейди энди, — деди Саид уларнинг ортидан ачиниб қараб қоларкан.

Кейин Маликага ўгирилди.

— Салом, — деди Малика ёшли кўзларини артиб.

Жанжал билан бўлиб саломлашиш ҳам эсига келмаганидан Саид кулиб юборди ва:

— Салом. Ёмон йиқилмадингизми? — сўради куюнчаклик билан.

— Унчалик эмас, — деди Малика хўрсиниб.

— Истасангиз шифокор кўригидан ўтказишимиз мумкин.

Кутилмаганда орқадан эшитилган жарангдор овоздан иккаласи ҳам ўгирилиб қарашди. Наима уларга жилмайганча турарди.

Саид Малика билан овора бўлиб унинг борлигини эсидан ҳам чиқариб юборганди. Бунга ўзи ҳам ҳайрон бўлди.

Малика эса бу чиройли аёл қаршисида ўзини ўнғайсиз сезиб ерга қараганча салом берди.

— Танишиб олайлик, ҳамюрт, — кўлини узатди у. — Исмим Наима, — шундай дея у бир кўли билан Саиднинг кўлтиғидан олиб елкасига бошини кўйди.

Малика баттар ўнғайсизланиб тутилганча деди:

— М-мен Маликаман... Раҳмат, дўхтирга учраш шартмас, ўтиб кетади.

Наима савол назари билан Саидга тикилди.

Илгарилари Наима ўзини яқин олиб кўлтиғидан тутса кувонадиган Саид негадир ҳозир ўнғайсизланди.

— Малика билан стадионда танишиб қолгандик.. — деди у ўзи истамаган ҳолда кетишга тараддудланиб. — Шу ерда ўқийди, талаба...

— Зўр-ку! Бегона юртларда ўзимизникиларни учратсам, жуда хурсанд бўламан... Бугун денгизга чиқмоқчи эдик, истасангиз, биз билан юринг, Малика.

Наиманинг кутилмаган таклифидан Саиднинг оғзи очилиб қолди. Кейин унинг очиқкўнгиллигига қойил қолиб, ўзи ҳам қизни кўндира бошлади.

Малика бир Саидга, бир Наимага қараб ҳайратини яшира олмасди.

— Раҳмат, боролмайман, ишдаман... Тушдан кейин дарсга боришим керак...

«Саиднинг опаси шекилли, бўлмаса мени бирга дам олишга таклиф қилармиди? Мен эса бошқа хаёлларга бориб ўтирибман» деб ўйлади Малика бир оз чиройи очилиб.

— Майли, ўзингиз биласиз, унда биз кетдик, бўлмаса кечга қоламиз. Ҳа-я, балки яна учрашиб қолармиз, сизни қаердан топсак бўлади, қаерда ўқийсиз? — сўради Наима дўстона оҳангда.

Малика қаерда ўқишини айтди.

— Ҳалиги... Ёнимни олганингиз учун раҳмат, — деди Саидга хижолатли тикилиб.

Наима улардан кўз узмай кузатиб турарди.

Қизга ёрдами текканидан Саид ўзини бахтиёр ҳис қилиб, жилмайганча жавобга энди оғиз жуфтлаганли ҳамки Наима унинг ўрнига деди:

— Қўйсангиз-чи, арзимаёди. Ҳамюрт бўла туриб бир-биримизга ёрдам бермасак, нима деган одам бўлдик.

Саид қизнинг қаерда ўқишини билиб бергани учун Наимадан хурсанд бўлди.

Улар хайрлашиб эшикка томон юришганида Малика ортларидан ҳавас ва миннатдорлик туйғуси билан қараб қолди. У кўнглидан кечаётган ғалаёнларни тушуна олмай ўйга толди.

Саиднинг фақат машҳур футболчи ва ҳамюрти эканини билади. Лекин Малайзияда ҳамюртлари кўп, ҳаммаси ҳам бор-йўғи бир марта кўрган одамга ёрдамга шошилавермайди. Балки Саид... Малика хаёлига келган хаёлдан уялиб кетди. Фақат Наима дегани Саидга ким бўлишини тушуна олмай боши қотди. Опаси деса, ўхшамайди, севгани деса негадир Саид Маликага хушмуомала бўлганида рашк қилмади... Уларнинг ўртасида нима бор? Ўйлаб ўйига ета олмаган Малика нима бўлганда ҳам иккаласиям яхши одамлар экан деган хулосага келди ва улар билан танишганидан хурсанд бўлиб, қўлидаги жароҳатга малҳам қўйиш учун тиббиёт хонаси томон юрди.

Машинага ўтиришгач, Саид Наимани ташлаб бегона қизга ёрдамга югурганидан бир оз хижолат бўлди.

— Бу қизни таниганим учун бегона эркак қўл кўтарганига қараб туролмадим...— деди орадаги ноқулай жимликни бузиб.

— Ўзингни оқлама, жонгинам, жуда тўғри иш қилдинг. Ҳамма ҳам сендек йўл тутганида эди... — Наима бошини Саиднинг елкасига қўйди.

Саид уни тўғри тушунгани учун Наимадан миннатдор бўлдию, бироқ хаёлидан Малика кетмасди.

У ёнида Наима турганида хаёли бошқа қизга кетаётгани учун ўзини койиди. Нега у қизни бунча ўйлаяпман? Уни яхши билмасам, балки севгани бордир, ўйлади у хаёлларидан Маликани қувишга уриниб. Кейин кўнглини хотиржам қилишга яхши баҳона топилганидан хурсанд бўлди: «Аниқ севгани бор. Шундай чиройли қизни бирор йигит кўз остига олмаган бўлиши мумкин эмас», ўйлади у.

Шаҳардан икки соатлик йўл нарида жойлашган яхта ижараси билан шуғулланадиган масканга етиб боришганида, уларни «Малдив» деб номланган ўртача катталикидаги моторли яхта экипажи билан кутиб турарди.

Денгизда оққушдек солланиб турган яхтада сузиб боришаркан, Саид ўзини дунёдаги энг бахтли одам деб ҳис қиларди. Малайзиянинг «Жохор» клубига ўтишида катта ҳисса қўшган Наимадан миннатдорлик туйғулари кўнглини худди денгиздек тўлқинлантирарди. Агар тақдир унга Наимани учратмаганида, бу жаннатдек шаҳарга келиш насиб этармиди, йўқми, Худо билади?..

Яхтанинг айвончасидаги шезлонгда бақувват малай аёлига массаж муолажасини қилдираётган Наиманинг миясида эса турли режалар ғужғон ўйнарди. У Мигелни четлатиш режасини пишириб улгурмасидан оғзидан она сути кетмаган бу қиз чиқиб ўтирибди.

«Ташвиш устига ташвиш», ўйлади у хўрсиниб. Мигелни-ку, амаллаб четлатса бўлади, бирор ҳимоячини сотиб олса, қаттиқроқ тепиб оёғини синдириш, жуда синдирмаса ҳам жиддийроқ жароҳат етказиш мумкин. Лекин бу қизалоқ-чи? Саид унга кўзлари чақнаб тикилганини эслаб аламдан Наиманинг юзи буришди. Энди шу қизалоқ билан курашмагани қолувди.

— Йлтимос, ўзингизни бўш қўйинг, — деди массажчи аёл унинг хаёлидан ўтаётган фикрларни сезгандек. Наима

буларнинг бари ҳақида кейинроқ, самолётда уйга қайтаётганида ўйлайман деган қарорга келди ва муолажадан роҳатланиб кўзини юмди.

Саид бир неча марта чўмилиб, денгиз жониворларидан яхтанинг ўзида тайёрланган антиқа таомлардан тотиб кўргач, бўшаган массаж ўриндиғига чўзилди. Унгача Наима майин мусиқа садолари остида офтобда тобланиб ётди. Наима чўмилиш учун ўзини сувга отганида Саид муолажани тугатган, сувга шўнғиш олдидан столда турган телефонига бир қур назар ташлади.

Акаси тўрт марта кўнғироқ қилибди.

У уйга кўнғироқ қилишга тутундию, бироқ Наиманинг мулойим овози чорлайвергач, кейин қиларман деган хаёлда телефонни жойига қўйиб, ўзини сувга ташлади...

У Наимага етиш учун сузиб бораётганида телефони яна жиринглади... Аммо Саид кўнғироқларни эшитадиган, уларга жавоб берадиган аҳволда эмасди.

Кун бўйи яхтада маза қилиб дам олган Саид билан Наима қош қораймасдан қирғоққа қайтишди. Улар тунни ҳам денгизда, юлдузларни томоша қилиб ўтказишни ишташардию, бироқ Наима ярим тунги рейс билан Тошкентга учиб кетиши керак.

Иккови меҳмонхонага қайтиб келишганида, хона хизматчилари Наиманинг юкларини йиғиштириб, аэропортга олиб борадиган такси ҳам чақириб қўйишганди.

Наима Саиддан сира айрилгиси келмас, йигит ҳам ундан бу бахтли кунлар учун миннатдор эди.

— Ҳар куни кўнғироқ қилиб тураман, балки бир-икки ҳафтадан кейин сендан хабар олгани яна келарман, — деди Наима уни бағридан бўшатар экан. Саид Наимани кузатиб қўйгач, қўл силтаганча ортидан қараб қолди.

Аэропорт текширувидан ўтиб, кутиш залига кирган

Наима дарҳол телефонини олиб керакли рақамларни терди.

— Менга пулга сотиладиган ҳимоячи топдингми? — сўради у гўшакни кўтарган кишидан жиддий оҳангда. Боягина Саид билан хайрлашган мулойим Наимадан асар ҳам қолмаганди.

— Албатта, топдим, мени биласиз-ку, — деган овоз эшитилди гўшакдан.

— Яшавор! Сени шу уддабуронлигинг учун яхши кўраман-да! — чехраси очилди Наиманинг. — Кейин...ҳалиги.. — Наима айтсамми йўқми деб бир оз ўйланди. — Куала-Лумпур туризм университетида ўқийдиган тошкентлик бир қиз бор... — Манаман деган эркакларга гапи ўтадиган Наима аллақандай бир қизалоқ учун ташвишга тушаётганидан хижолат бўлиб зўрға гапирарди.

— Хўш, хўш? — яна бир соққали иш топилганидан қувониб уни шоширди суҳбатдоши. — Униям оёғини синдириш керакми?

— Йўғ-ей... Унинг ҳеч қаерини синдиришнинг кераги йўқ, — кулди Наима. — Майли, ҳозирча бу топшириқни эсингдан чиқар. Биттасини бажариб олайлик. Қизга тегишли топшириқни кейин ўзим айтаман. Менинг буйруғимсиз бирор ишга қўл урмайсан, тушундингми?

— Албатта, маликаи олия, — ҳиринглади суҳбатдоши. Наима гижинди. Илгари унга ҳазиллашиб маликаи олия деб мурожаат қилишса, яйраб кетарди, энди эса бу сўз гашига тегаяпти.

— Дарвоқе, агар жамоада яна бирортаси Саидга жароҳат етказса, бошинг билан жавоб берасан! Тушундингми?! Бу галгисини кечирдим!

— Хўп, хўп бўлади, — суҳбатдоши кўрқанидан шоша-пиша жавоб бера бошлади: — Саид муомалали бола бўлгани учун ҳамма билан муносабати яхши деб ўйлабман, узр, хабарсиз қолибман...

— Олаётган ҳақингни оқламаяпсан! — кесатди Наима аламли вишиллаб. — Ёки сенинг ишингни ҳам ўзим қилишим керакми?

— Бошқа қайтарилмайди! Узр минг бор. Ҳали қараб туринг, Саид нафақат Малайзияда, балки бутун дунёга машҳур бўлади, сизга ваъда бераман!

— Шундоқ бўлсин! — Наима худди қаролига хизмат буюрган бекадек суҳбатдоши билан хайрлашишни ҳам лозим топмай гўшакни қўйди.

Наймани кузатиб ижара уйига қайтган Саидни машғулотларда чарчаган Толиб ҳорғин кутиб олди.

— Бормисан? Қаёққа йўқолиб қолдинг? — сўради у. — Мураббий сени роса қидирди.

— Нима иши бор экан? — қуёш ва сув чарчатган Саид ўзини каравотга ташлади.

— Телевидениелар аллақандай кўрсатувларга чақиришаётган экан. Шунга сени кечадан буён қидиради.

— Дам олишга ҳаққим борми? — эриниб жавоб берди Саид.

— Эҳтиёт бўл, мураббийнинг ғашига тегаверма. Унга хабар бермасдан бир сутка йўқолиб қолганингни кечирмаслиги мумкин.

— Кечирмаса ўзига зарар! — менсимай жавоб берди Саид. — Мен даволанишим кераклигини билади, ҳозир барибир машғулотларга қатнаша олмаслигимни ҳам. Шундай экан менга эътироз билдиришга ҳаққи йўқ. Машғулотлардан қолган бўлсам, гапирса ярашарди.

— Шу муолажаларни вақтида олишингни назорат қилолмаётганидан, гапига қулоқ солмаётганингдан жаҳли чиқаяпти-да! — деди Толиб. — У Саиднинг ўзгариб қолганини сархушликка йўйиб индамади.

Ҳолдан кетган Саид юмилиб бораётган кўзларини зўрға очиб телефонига қаради, акаси йўлдалигида яна икки марта қўнғироқ қилибди.

— Уфф... — деди у ва телефонни олиб, рақам термай гапира бошлади: — Ака, раҳмат, чемпион бўлганимни эшитганингизни билдим. Энди мени тинч қўйинг, уй-қум келаяпти. Ойимга ҳам айтиб қўйинг, ғалаба билан табрикламоқчилигини биламан. Ҳаммага салом... — у ўз қилиғидан ўзининг кулгиси келиб телефонни ташлади ва чарчоқ кучлилиқ қилиб шу заҳоти ухлаб қолди.

Ҳаракатларини кузатиб ўтирган Толиб ҳайрон бўлиб Саиднинг телефонини ердан олди. У акаси билан гаплашмаганини кўриб, дўстига тикилди.

Телефонни стол устига қўймоқчи бўлганида тўсатдан жиринглаб кетганидан чўчиб тушди. Экрандаги «Акам» деган ёзувни кўриб, Толиб тараддуланди. У Саиднинг акаси Баҳромни яхши танирди. Бир оз иккиланиб турган Толиб гўшакни кўтарди.

— Алло, Саид? — Баҳромнинг хавотирли овози эшитилди. — Тинчмисан, нега икки кундан буён телефонинга жавоб бермайсан?

— Алло, узр, Баҳром ака, мен Толибман. Саид ухлаб қолувди... Бирор зарур гапингиз борми деб олавердим...

— Толиб яхшимисан, укам? Саид тузукми ўзи, нега жавоб бермаяпти?

Толиб нима деб жавоб беришни билмай тараддудланди.

— Ҳалиги... шунчаки телефони хонада қолиб кетган экан...

— Ҳа, майли. Уйғониши билан унга айтгин, дадамнинг тоби йўқ... Саиднинг овозини эшитай деб икки кундан буён интиқ бўлиб ётибди...

— Йўғ-е? — Толиб шошганча Саиднинг елкасидан ушлаб силтай бошлади. — Саид, Саид деяпман, уйғонсанг-чи? Сени даданг сўраяпти...

— Оҳ, Наима жонгинам... бутун кетишинг шартми... — Саид кўзини очмай тескари ўгирилиб ётди.

Толиб дўсти ҳозир мастлигини, уни уйғотишдан фойда йўқлигини тушуниб, қўл силтади.

— Баҳром ака, машғулотларда қаттиқ чарчаб ухлаб қолганди. Уйғониши билан айтаман, қўнғироқ қилади... — деди худди Саид уйғонмаганига ўзи айбдордек хижолат бўлиб.

Баҳром «Албатта, қўнғироқ қилсин» деб яна бир бор тайинлаганча гўшакни қўйди.

Толиб дўстини уйғотишга яна бир бор уринганида, Саид унинг қўлидан тутиб, «Малика, сизни соғиниб қоламан-ку...» деб тамшанди.

Дўстининг қўлини силтаб ташлаган Толиб уни жеркиди:

— Эсинг жойидами сени? Нималар қилиб юрибсан ўзи, гоҳ Наима дейсан, гоҳ Малика...

Саид кўзларини ним очганча ишшайиб Толибга қаради-да, адёлни бошига тортиб, яна ухлаб қолди.

Кўзини очганда боши биров исканжага олгандек оғрир, оғзи қуриб тили танглайига ёпишиб қолганди. У бирпас кўзини юмиб ётиб, бўлган воқеаларни эслади. Наимани кузатгандан кейинги воқеаларни худди биров хотирасидан ўчириб ташлагандек эслолмади. Толиб аллақачон машғулотга кетган, хонада ўзидан бошқа ҳеч ким йўқ эди. У эриниб ўрнидан туриб, чала-чулпа нонушта қилиб бўлганда телефони жиринглаб қолди.

— Саид, турдингми? — Толибнинг ташвишли овози эшитилди гўшакдан. — Мураббийнинг жаҳли чиққан, тез етиб кел! Бўлмаса устингдан арз қиларкан...

Кимдир келиб қолди шекилли, Толиб Саиднинг гапини ҳам эшитмай гўшакни қўйди.

Саид базага етиб борганда, барча машғулотлар билан банд эди. Барча мураббий Кенси деб чақирадиган, ўрта ёшлардаги қотмадан келган одам қўлини орқасига қилганча майдоннинг у ёғидан-бу ёғига юрарди.

— Қаерларда юрибсан? — тўнғиллади мураббий Кенси Саиднинг саломига алик ҳам олмай.

— Даволаняпман... — деди Саид кўзини олиб қочиб. — Барибир ҳозир машгулотлар камайган-ку, шунга...

— Йўғ-ей? — кесатди у. — Унда жамоага бош мураббий этиб тайинланганинг билан табриклайман!

— Тушунмадим... — довдиради Саид. — Бу нима деганингиз, мураббий Кенси?

— Камроқ ичганингда пичинг билан чин гапни фарқи-га борардинг! Қачондан буён машгулотлар камайишию, кўпайишини сен ҳал қиладиган бўлиб қолдинг? Ҳозирча мен мураббийман «Жохор»га! Билдингми?! Қачон машгулот ўтамузу, қачон дам олишларингни ҳам мен ҳал қиламан! — ўшқирди мураббий Кенси.

Жамоадошлари олдида ерга ургани учун хафа бўлса-да, хўп деб қўл қовуштириб туришдан бошқа иложи йўқ эди Саиднинг.

— Бошқа қайтарилмайди, — деди у бошини эгиб.

— Бор, тиббиёт хонасига жўна. Муолажаларингни олиб бўлганингдан сўнг ёнимга кел. Бирга телевидениега борамиз. Мен билан сени учрашувга чақиришган...

Мураббийнинг гап оҳангидан Саид билан боргиси келмаётгани билиниб турарди. Лекин журналистлар Саид келсин деб қатъий талаб қўйишганди.

— Шу аҳволимда-я? — Саид эғнидаги спорт кийимига ишора қилди.

— Ҳа, нима бўпти, формангдан уяладиган бўп қолдингми?

— Йўқ, телевидениега боргандан кейин тузукроқ кийиниш керак шекилли... — баттар довдиради Саид худди камералар унга ҳозироқ қаратиладигандек пахмоқ сочларини тузатиб.

— Ҳамма саволлар менга берилади, сен шунчаки шерик бўлиб борасан... Қолаверса, кўрсатув ҳомийлари-

нинг ўзи кийинтирар экан бизни. Шундай экан, хавотир олмасанг ҳам бўлади.

Жамоадошлари Саиднинг ортидан ҳазиллашиб «вой-бу, юлдуз бўп кетибсанми, бизни унутиб юборма яна» дея қийқириб қолишди.

Толибнинг овози эса ҳамманикини босиб кетди:

— Саид, уйингга қўнғироқ қиларкансан, дадангни тоби қочибди.

Саид ғалати бўлиб кетди ва шошиб телефонига қаради.

Бир неча қабул қилинмаган қўнғироқлар орасидан дадасининг рақамини топиб терди.

— Ака, яхшимисиз? — сўради у икки кундан буён уйдагиларнинг қўнғироғига жавоб бера олмаганидан хижолат бўлиб.

— Бормисан? Дадам неча кундан буён овозингга интиқ бўлиб ётибдилар...

— Тинчликми? — хавотирланди Саид.

— Ҳа, энди анча яхшилар.. Дўхтирлар инфаркт дейишди, нукул сени сўрадилар... Телефонингни кўтаришинг қийин сенга ҳам...

— Ишим кўп, ака, ўйнаб юрганим йўқ-ку. Телефонни беринг дадамга.

— Ҳозир ухляптилар, ярим соатлардан кейин қилгин.

— Ҳўп...

— Эсингдан чиқмасин, албатта қилгин, — акаси шошиб турибди шекилли, гапни қисқа қилди.

Саид акасига ваъда бериб гўшакни қўйди.

— Гаплашдингми? — қичқирди майдон ўртасидан Толиб.

Саид «ҳа» дегандек бош силтади.

— Ҳа-я, айтганча, Наима опага ҳам қиларкансан, — деди у ва тўпнинг ортидан югуриб кетди.

Саид дўстининг ортидан ҳайрон бўлиб тикилди ва:

«Эй, Наимага кўнғироқ қилишим кераклигини сен қардан биласан?» дея қичқирди бир оз қизганиш билан. Унинг овози Толибга етиб бормади. Саиднинг эса қайта сўрашга вақти йўқ эди.

Мураббий Кенси билан телевидение биносига етиб боришлари билан уларни ўзини кўрсатув координатори деб таништирган йигитча кутиб олди ва шошганча лабиринт йўлаклардан етаклаб кичик эшик ёнига олиб борди.

Ичкарига кирган мураббий Кенси билан Саиднинг оғзи очилиб қолди. Эшик кичкина бўлгани билан хона жуда кенг эди. Унда девор ёқалаб, сўнгги русумдаги сартарошхона анжомлари ўрнатилган. Ўриндиқларда турли ёшдаги аёллар, эркакларнинг сочларини моҳир мутахассислар турмаклар, қош-кўзларига ишлов берарди. Хона ўртасида айлана шаклида ўрнатилган темир илгакларга эса сон-саноксиз бир-биридан бежирим эркак ва аёллар либослари осиб ташланган.

Координатор атир-упа ҳиди аралашиб кетган дим хонада боши айланган Саидни етаклаб бир бўш ўриндиққа ўтқизди ва сартарошга қисқа қилиб футболчи деб таништирди.

Мураббийга ҳам худди шундай тақдир насиб этди.

Кенси илгари ҳам кўрсатувларда иштирок этган шекилли, ўзини сартарошнинг қўлига қаршиликсиз топширди.

Саид кўринишидан эркаклигини ҳам, аёллигини ҳам билиб бўлмайдиган сартарошга хавотирланиб бошдан оёқ тикилди. Сартарош бунақа тикилишларга ўрганиб кетганди, пинагини ҳам бузмай ишга киришди. У Саиднинг сочини астойдил ювди, кесди, таради, хуллас анча меҳнат қилди. Унинг бармоқлари чаққонлигига қойил қолган Саид ҳаракатларини кўзгудан маҳлиё бўлиб кузата бошлади. Лекин йигитча қўлига

аллақандай крем олиб Саиднинг юзига сура бошлаганда у уйқудан уйғонгандек сесканиб кетди.

— Нима қияпсан, эй?! — сартарошнинг қўлини силтаб ташлади уни Саид. — Мен сенга қиз боламанми, юзимга крем сурасан? — у жаҳл билан ўрнидан турмоқчи бўлганда, ердан чиққандек координатор пайдо бўлди.

— Илтимос, ўтиринг, ўз ишини бажаришига унга халақит қилманг! Бир оз пардоз қилмасангиз бўлмайди. Пардозсиз, экранда худди касалга ўхшаб кўриниб қоласиз, биз аллақандай иккинчи даражали каналда эмас, мамлакатнинг энг олд каналида ишлаймиз, бизнинг шоуни бутун дунё кўради...

Саид ёрдам кутиб мураббийга қаради.

У эса халақит берма дегандек ишора қилди.

Саид иложсиз жойига ўтирди. Аввалига крем сурган сартарош юзига упа суриб, лабига бўёқ суришга киришганда чидай олмади. Яна ўрнидан туриб кетди.

— Мен ҳеч қанақа кўрсатувга чиқмайман! Эси жойидами буларнинг?! — дея бақираётган Саиднинг атрофида бўйи унинг елкасидан ҳам келмайдиган координатор билан сартарош гир айланиб кўндиришга уринишарди.

Ўрта ёшлардаги бир аёл келиб уларни тинчитмаганда, бу машмаша узоқ давом этиши мумкин эди.

— Майли, етади шуниси ҳам, — деди аёл Саиднинг юзини у ёқдан бу ёққа буриб кўраркан. — Бўлди, кийинтиринглар.

Бу гапдан Саиднинг кўзи чиқиб кетди. Мураббий эса унинг ҳаракатларидан қотиб-қотиб куларди.

Хуллас, Саид аёлу эркак бир-биридан уялмай турли кийимларни кийиб кўраётган хонанинг энг бурчагидан жой топиб ўша ерда кийимларини алмаштира бошлади. Унга костюмларни ташиб турган қиз Саиднинг ич кийимда турганига ҳам парво қилмай, атрофида уймалашарди. Ва ниҳоят Саидни кийинтириб бўлишди. Кай-

фияти бузилган Саид хирапашшадек ёпишган либосчиларнинг қўлидан қутулгач, координатор йигит уни катта кўзгу ёнига етаклади.

Саид аввалига кўзгудан ўзига қараб турган хушсурат йигитни танимади. Унга қоп-қора сочлари чиройли таралган, сутли қаҳва рангидаги костюми ичидан тўқ жигарранг кўйлак кийган, шу рангдаги туфлиси чироқ нурларида ялтираган, худди моделлардек чиройли йигит қараб турарди. Саид тилини ютиб юборгандек аксига тикилиб қолди.

Иссиқни иссиқ, совуқни совуқ демай очиқ ҳавода жисмоний меҳнат қиладиган футболчиларнинг юзига тез ажин тушиб, қуёшда қорайиб кетишади. Ташқи кўринишига эътибор бермайдиган Саид ҳам кўпинча жамоа формасида ёки спорт кийимида юрарди, умрида бунақа қимматбаҳо либосларни киймаган. Бундан бир неча йил илгари бозордан костюм-шим сотиб олгани эсида. Лекин шими кенг, костюмининг елкаси тор келгани учун классик услубда кийиниш фикридан буткул воз кечганди. Лекин бугун рангини янада очган, кенг елкаларига чип ёпишиб, бўйини янада баланд ва кўркам кўрсатган бу майин матолардан тикилган либосга қараб анқайиб қолди.

— Ўзингга ўзинг маҳлиё бўляпсанми? — мураббийнинг овозини эшитиб чўчиб тушган Саид ўгирилди ва буткул ўзгариб кетган мураббийини танимай қийқириб юборди.

— Мураббий Кенси ўзингизмисиз? — қаршисида худди кинолардаги корчалонларга ўхшаган хушсурат ўрта ёшдаги киши турарди.

— Вой-бу, қойил-ей! — деди ердан чиққандек пайдо бўлган координатор ҳам Саидга маҳлиё бўлиб тикиларкан. — Шу чирой, шу бўй-бастингиз билан нима қилиб тўп тепиб юрибсиз? Модел бўлсангиз бўлмайдими?..

— Ҳой, ҳой, менинг энг яхши футболчимни йўлдан урма! — ёлғондан пўписа қилди унга мураббий Кенси.

— Кўзим тегмасин, — Саиднинг атрофида парвона бўлаётган координатор ёнидаги столга уч марта уриб қўйди-да, уларни тезроқ сахнага чиқишга шоширди.

Ҳамма томондан чироқлар билан ўралган, ўртада учта кресло ва битта кичик стол қўйилган хонада уларни худди қўғирчоқдек ясанган журналист қиз кутиб турарди. Саидни кўриб кўзлари чақнаб кетган қиз югуриб бориб у билан қўл бериб сўрашди ва кресло томонга етаклади. Саид орқада қолган мураббийга ўнғайсизланиб қараганча, қизга бўйсунди.

Қизгина мураббий билан сўрашишни ҳам лозим топмади. Мураббий Кенсининг қовоғи осилиб кетди.

Ҳамма ўтириб, микрофонлар улаб бўлингач, атрофдаги чироқлар ҳам ёниб, гулдурос қарсақлар ва қийқириқлар эшитилгачгина Саид бу хона жуда катта ва одамга тўла эканлигини билди.

Бошловчи қиз ўз ишининг устаси экан, бир зумда ҳаммани оғзига қаратиб, кўрсатувни бошлаб юборди. У кўпроқ Саидга мурожаат қилар, мураббий жавоб бериши керак бўлган саволларга ҳам Саиддан жавоб сўрарди.

Унинг очиқчасига кўзлари ёниб тикилишидан бир оз хижолат бўлган Саид довдираб, гапини йўқотиб жавоб қайтарарди.

— Клубнинг чемпион бўлишига нималар сабаб бўлди деб ўйлайсиз? — бидирлади бошловчи елкасини тўсиб турган сочларини орқага ташлаб. Унинг ёқаси кенг очиқ кўйлагидан кўриниб турган кўксидан кўзини олиб қочган Саид баттар довдиради ва: — Бу саволга мен эмас, мураббий жавоб берсалар бўларди... — деди.

Мураббий Кенси энди оғиз жуфтлаганди ҳамки бошловчи унинг гапини бўлди:

— Биламан, лекин менга сиздек чиройли ва ёш йигитнинг фикри қизиқроқ.

Саид мураббийнинг ёнида ўнғайсизланиб алланималар деб ғўлдираб жавоб берди.

Шундан кейин залда ўтирганларга савол бериш имкони берилди.

Қизлар микрофон талашиб Саидга савол беришга ошиқишар, мураббийга ҳеч ким эътибор ҳам бермасди. Саволларнинг аксарияти «Севганингиз борми?», «Қачон уйланмоқчисиз?», «Хорижлик қизга ҳам уйланишингиз мумкинми ёки фақат ўзбек қизига уйланасизми?..»

Фақат футбол ҳақидаги саволлар бериладиган кўрсатувга бораман деб ўйлаган Саид баттар довдиради. Уни ўнғайсиз ҳолга қўйиб мураббийнинг қовоғидан қор ёғар... Бошловчи қизнинг инжиқлиги, экранда чиройли кўринмай қоламан деб кадрларни қайта-қайта суратга олиши натижасида бор-йўғи бир соатга деб чақиртирилган меҳмонлар нақ тўрт соат студияда қолиб кетишди. Суратга олиш жараёнида мураббий Кенсига бор-йўғи икки марта савол билан мурожаат этган бошловчи қиз охирида меҳмонларни студия ўртасига чорлади.

— Студия меҳмонларининг сизга сюрпризлари бор...— деди кўзларини айёрона ўйнатиб.

Шундай дейиши билан студиядаги асосий чироқлар ўчиб, нимқоронғи залнинг тўрт томонидан ёпирилган қизлар турли юмшоқ ўйинчоқлар ва гуллар билан ўзларини Саидга отишди.

Ўзининг қизлар ўртасида шу қадар машҳурлигини тушида ҳам кўрмаган Саидга бу муносабат ёқса-да, мураббий Кенси олдида хижолат бўларди.

Юлдузлик касалининг ҳадисини олмаган Саид учун бу муносабат бегона эди. Лекин хушомад кимга ёқмайди, Саид ҳам қувончдан ял-ял ёниб гуллар ва совғалар

қуршовида студияни тарк этганда, мураббий жаҳл устида аллақачон кетиб бўлганди.

У бошловчи қизга миннатдорчилик билдириб кийимларини қаерда алмаштириш мумкинлигини сўради.

— Қизиқмисиз, — унинг соддалигидан кулди бошловчи қиз. — Бу кийимлар сизга ҳомийларимиздан совға! Ҳали бу ҳолваси, сизга аталган энг зўр сюрпризларимиз олдинда, — деди қиз ва Саиднинг чўнтагига визиткасини солди.

— Истаган пайтингизда қўнғироқ қилишингиз мумкин, — деди у ширин жилмайиб. — Айтиб кўяй, бунақа имкониятни ҳаммага ҳам беравермайман, шундай экан фойдаланиб қолинг... — у шундай дея хайрлашиш учун Саидга юзини тутди. Қизлар билан ўпишиб хайрлашишга ўрганмаган Саид нима қиларини билмай турганда қиз унинг икки юзидан ўпди. Саиднинг назарида бу бўса дўстонага ўхшамасди. Қиздан уфуриб турган қимматбаҳо атир ҳидидан боши айланган Саид мамлакатнинг энг машҳур ва гўзал журналистлари унинг гапига илҳақ турганидан ғурурланиб кетди. Ҳамма билан хайрлашиб кўчага чиқаркан, кўксини тўлдириб нафас олди. Мураббий Кенсининг кетиб қолгани ҳам энди унинг кўнглини ғаш қилмаётганди.

У мураббийнинг машинасида телевидениега келганди, у кетиб қолгани сабаб энди кўчада такси тутишига тўғри келгани алам қилди.

«Ўзидан кўрсин, ҳамма савол менга берилади, сен шунчаки шерик бўлиб борасан» деб катта гапирганди. Ундан кўра машҳурроқ бўлсам айбдорманми, нега энди уни деб кайфиятимни бузишим керак? Жамоасида ўйнаётганимга раҳмат десин! Фиринг дейдиган бўлса клуб президентига шикоят қиламан. Эшитганман, Роналдуларга мураббийлар бурнидан баланд гапира олишмас экан. Менинг нима кам Роналдудан? У ҳам худди мен-

дек ёшлигидан машхурликка эришган. Мен ҳам ундан қолишмайман ҳали!»

У совғаларни қучоқлаб зинадан тушиши билан ёнгинасига лимон рангидаги усти очиқ машина келиб тўхтади.

— Салом, Саид, — чиройли жилмайди рулдаги қиз.

Саид бу қизни қаерда кўрганини эслолмади.

— Ўтиринг, олиб бориб қўяман, — деди қиз эшикни очиб.

Саид қиз боланинг машинасига ўтиришдан хижолат бўлди. Бир қучоқ совға ва гуллар билан кўчада қолдирган мураббий Кенсидан баттар хафа бўлди.

— Ўтиринг, хижолат бўлманг. Сизни олиб бориб қўйиш шараф-ку бизга, — кулди қиз унинг бир зумда машхур бўлиб кетганига ишора қилиб.

Саид хижолатли жилмайганча ўтирди.

— Мен Кейтман, — деди қиз. — Қаерга борамиз?

Саид соддалик билан ижара уйи жойлашган мавзе манзилини айтди.

— Истасангиз, бирор кафедра қаҳва ичишимиз ҳам мумкин... — ширин жилмайди қиз.

— Майли, — деди Саид кулоқларига ишонмай. — Қаерга боришни ўзингиз айта қолинг, мен бу шаҳарни яхши билмайман, — вазиятга мослашаётган Саиднинг овози бир оз дадиллашиб борарди.

— Албатта, сизни энг яхши, энг хилват кафега олиб бораман.

Кейт қақажон, киришимли қиз эди. У шаҳар хиёбонларидан бирида жойлашган «999» рақамли шинамгина қаҳвахона остонасида машинасини тўхтатди. Улар машинадан тушиши билан ўриндиқларда мизғиб ўтирганлар жонланиб қолишди. Кейин Саидни ҳайрон қолдириб фотоаппаратларини чиқиллатиб суратга ола бошлашди.

— Буларга нима керак? Нега бизни суратга олишяпти? — тушунмади Саид нима қилишни билмай.

— Эътибор бермаймиз, жилмайганча йўлимизда давом этамиз, — қиз Саидни ҳайрон қолдириб қўлтиғидан олди.

Улар фотоаппаратлар чиқиллаши остида ичкарига киришганда худди буйруқ берилгандек официантлар бир қатор тизилиб кутиб олишди. Саид зал бурчагидаги жойга ўтиргач, атрофга разм солди.

Қаҳвахона деворларида Кейтнинг турли реклама роликларидаги суратлари илиб ташланганди. Шундан кейин бу қизни қаерда кўрганини эслади. Бу ўша, кир ювиш кукунидан тортиб ички кийимларгача барча нарсани реклама қиладиган Малайзиянинг машҳур актрисаси Кейт эди. Официантларнинг муносабатига қараганда бу қаҳвахона ҳам унга тегишли.

Саид ҳақ эди, қаҳвахона Кейтга тегишли эди. Лекин қиз машҳурларнинг ҳар қадамини пойлайдиган папарацциларга мавзу топиш, анча пасайиб қолган мавқеини ғийбатлар билан яна кўтариб олиш учун уни бу ерга етаклаб келганини билмасди.

Кейт билан рақс тушиб, мазали таомлар, ноёб винолардан ичган Саид сархуш бўлиб қолганини, Кейтни тиззасига ўтқизиб, қулоғига алланималарни шивирлаётган маҳали папараццилар яна суратга олганини ҳам сезмади.

Кейт Саидни қаҳвахонанинг иккинчи қаватида жойлашган ётоқхонасига судраб кетаётганда Саид бахтдан масрур эди.

Кайфу сафо, маишат Саидни буткул сармаст қилди. Кейтнинг уйида икки кун қолиб кетган Саид футболни ҳам, Наимани ҳам, бетоб отасини ҳам буткул унутди. У учун дунёда Кейтдан бўлак меҳрибон, эътиборли, қадрли инсон йўқ эди. Кейт Саиднинг атрофида парвонадек гир айланар, биринчи қавати қаҳвахона иккинчиси уйи бўлган бу ҳашаматли бинони икки кун буткул йигит-

нинг ихтиёрига топширди. Ўтирса ҳам, турса ҳам «Илгари сендек йигитни сира учратмагандим», дея Саиднинг қулоғига шивирларди. Саид Кейтга кўнгли бор-йўқлигини англамас, лекин шундай гўзал ва бой қиз уни севиб қолганидан ич-ичидан қувонарди. Ўзини бой ва машҳур санай бошлагани учун бойларнинг атрофида бунақа гўзаллар кўп бўлади, деб қизга нисбатан илиқлик пайдо бўлмаётган кўнглини оқлаб кўярди.

Икки кун гўзал Кейтнинг қучоғида оромбахш ўтди, тунлари эса Кейт Саидга бағишлаб тонготаргача қаҳвахонада базм ўтказар, у ерда турли миллатга мансуб, Саид умрида кўрмаган йигит-қизлар футбол юлдузига хушомад қилишар, «Кеча телешоуда сизни кўрдик, ҳаётда экрандагидан ҳам кўркамоқ экансиз. Сиз Малайзиянинг янги юлдузисиз» каби ёқимли гаплар айтишарди. Аввалига Саид ўзининг юлдузлик мақомига ўргана олмай қийналган бўлса, энди бу гаплардан яйрар, Малайзиянинг бойвачча, эрка ёшлари билан кайфу сафога берилиб кетганди. Учинчи куни тонгда тугаган базм сабаб кун ёйилганда уйқудан турган Саидга хизматкорлардан бири уни журналистлар кутиб турганини хабар қилди. Саид ҳайрон бўлишга ҳам улгурмасидан Кейт бошчилигида унга энг яхши либослар танланди, энг моҳир сартарошлар хизматида бўлди. Башанг кийимларда янада кўркам бўлган Саидни Кейт қўлтиқлаганча меҳмонхонага олиб чиқди. Улар тинимсиз чиқиллаётган фотоаппаратлар товуши остида диванга ўтиришди. Кейт журналистларга «Саволларингизни беришингиз мумкин», дея имо қилиши билан улар навбати билан гап бошлашди.

— Саид, Кейт билан муносабатингизга қандай мақом берасиз? Сизларни севишганлар деб атайликми?..

Бунақа саволни кутмаган Саид ҳайрон бўлиб Кейтга қаради, унинг нигоҳидан ҳеч қандай ишорани сезмагач, тўғрисиани айтиб қўя қолди:

— Биз шунчаки дўстмиз...

Саид гапини тугатиб улгурмасидан мухбирлар чувиллай бошлашди: «Наҳотки?» «Бу нимаси бўлди, Кейт?» «Демак, сизни яна алдашибди, кўнгилчанлигингиздан фойдаланишибди!»

Шу пайтгача Саиднинг қўлтиғидан олиб ўтирган қиз сесканиб кетди ва кўзи тўла ёш билан йигитга шундай тикилдики, унинг кўнгли ўртаниб кетди.

— Қанақа йигитсиз? — чийиллади фотоаппаратли қизлардан бири. — Бу гапингиз кўнгли нозик Кейтни ларзага солишини ўйламадингизми?!

Саид ёрдам кутгандек яна Кейтга тикилди. У кўз ёшларини тиёлмай ерга қараб ўтирарди.

— Бу нимаси, Кейт? — Саид нима қиларини билмай уни ўзига қаратди. — Сен менга ёқасан, жуда ёқасан, — у ўз айбини ювмоқчидек титраб гапирар, шундай гўзалнинг кўнглини чил-чил қилгани учун ўзини айбларди.

— Кечаги суҳбатда Кейт Саид менга турмушга чиқишни таклиф қилди, деганди... — яна чийиллади Кейтнинг ҳимояси учун ўзини жавобгар сезаётган мухбир қиз.

Саид ҳайрон бўлиб Кейтга қаради.

— Мен ўз истагимни айтгандим... — кўз ёшларини артиб ҳазин жилмайди Кейт. — Илтимос, бошқа бу мавзуда савол берманглар, — ўша алфозда давом этди қиз.

— Саид, бир ухлаб туриб юлдузга айланиш қанақа бўларкан, ўзингизни қандай ҳис қилаяпсиз? — деди юзини соқол қоплаган семиз эркак. Саид унга қараб, «Ўзингга бошқа иш танласанг бўлмайди, гавдангга қара» дегиси келди-ю, лекин ўзини босди.

— Яхши... — деди у секингина хўрсиниб. — Жуда зўр экан.

— Аммо тез машҳур бўлиш тез унутилишга олиб келмасмикан?

— Саволларинг намунча совуқ, оғайни...

— Кейт билан фақат дўстман дейишингизга мана бу аёл сабабчими? — яна гапга аралашди чийилдоқ қиз.

Саид ҳеч нарсани тушунмай қиз столга ташлаган бир даста суратларни қўлга олди.

— Бу аёл ким? — мухбирлар яна чувиллай бошлашди.

Саиднинг кўз ўнги қоронгилашиб кетди, унда Наима билан чўмилиш кийимида яхтада дам олишаётгани акс этганди. Нималар бўлаяпти ўзи, бу суратларни ким олган, мухбирларнинг қўлига қаердан тушди деган саволлар Саиднинг миясида чарх урарди.

Саиднинг жим қолганини кўрган Кейт секин унинг қўлидаги суратлардан бирини олди ва шундай оҳ урдики, яна ҳамманинг эътибори унга қаратилди.

— Бу... бу расмларни қаердан олдингиз? — сабри тугади Саиднинг.

— Бу бизнинг сиримиз, сиз саволга жавоб беринг, — чийилдоқ қиз унга ҳавас билан тикилаётган ҳамкасбларига мағрур қараб олди. Кутилмаганда Кейт суратларни улоқтириб юборди ва йиғлаганча хонадан чиқиб кетди. Барча унинг ортидан суратга олишга шошилди.

Саиднинг боши гангиб қолди. «Наиманинг суратларини қаердан олишди, Кейт нимага йиғлаяпти, ахир унга сира севаман демаганман, шунчаки учрашиб юрибмизку...» У ўз саволларига жавоб тополмай турганида эркак кишининг овози хаёлини бўлди:

— Сиз энг гўзал актрисамизнинг кўнглини синдирадингиз!

— Сиз тушунмадингиз... Ахир, Кейт билан орамизда ҳеч нарса йўқ...

«Нима? Нималар дейяпсиз? Бечора Кейт? Уни яна аладашди!» Ҳар томондан эшитилаётган хитоблардан баттар довдираган Саид тезроқ бу вазиятдан чиқмаса, бор обрўси бир пул бўлишини тушуниб турарди.

— Сиз бизни нотўғри тушундингиз, мен ҳали бир қарорга келмадик демоқчийдим, инглиз тилини яхши билмаганим панд берди... Ҳаммаси ҳақида кейин батафсил маълумот берамиз, — деди у шошиб бир кинода кўрган эпизодни такрорлаб. Кейин «Мен хонимни тинчлантирай», деганча хонадан югурганча чиқиб кетди.

У Кейтни овутиш учун ётоқхонага кирди-ю, кутилмаган манзарани кўриб қотиб қолди. Кейт диванга ёнбошлаганча телефонда ким биландир ҳиринглаб гаплашарди:

— Ҳаммаси мен ўйлагандек бўлди. Раҳмат сенга, бу янгиликларни журналингда чоп этсанг, сенга сюрприз бор... — Кейтнинг кўзи Саидга тушдию, гапдан таққа тўхтади. — Бўпти, сени ўпиб қоламан, хайр, жонгинам, — деди ва телефонни диванга ташлади.

Саид савол назари билан унга тикилди.

— Кел, Саид, — деди Кейт ёнидан жой кўрсатиб.

— Нималар бўлаётганини менга ҳам тушунтириб берарсан?! — сўради Саид. Бахтдан сархушлиги тарқаб, ҳаётидаги воқеалар измидан чиқиб бораётганини англагандек бўлди.

— Буни шоу-бизнес дейдилар, жонгинам, — деди Кейт жиддий тарзда ва тумбочка устидан сигарета олиб лабига қистирди. — Сен менга ёрдам бердинг, мен сенга!

— Тушунмадим...

— Нимани тушунмайсан, болакай? — ёнига ўтирган Саиднинг жингалак сочларини силаб жилмайди Кейт.

— Ахир, ҳозиргина йиғладинг... Улар эса биздан жавоб кутишяпти... — меҳмонхона тарафга ишора қилди Саид.

— Кўявер, кутаверишсин... Улар аллақачон ўзлари тўқиб-бичган эртакларини газета ва телеканалларига жўнатиб бўлишди. Ишонмайсанми?

Кейт эриниб ўрнидан турди-да, телевизор пультини олиб босди.

«Футбол юлдузи Саид билан сериаллар қироличаси Кейтнинг муҳаббати кун кўрмай хазон бўлди», чийиллади кадр ортидан таниш овоз ва экранда Кейтнинг йиглаб чиқиб кетаётган сахнаси кўрсатилди. Кейт бошқа каналга олди, «Кечагина энг чиройли жуфтлик деб таърифлаганимиз — Кейт ва Саид бугун ажрашаётганини маълум қилди. Бунинг сабабини топдик. Улар ўртасида Наима деган аёл бор. Хўш, бу Наима деганлари ким? Нега Саид у аёлни Кейтдан яширган?» Шу гапдан кейин экранда Саид билан Наиманинг суратлари катталаштирилиб, намоиш этилди.

Саид телевизор экранига қараб қотиб қолди.

«Бу нимаси, қанақа оламга тушиб қолдим ўзи?» ўйларди у. «Нега булар менинг ҳаётимни рухсатимсиз ошкор этишаяпти? Мени ўйинчоқ қилишаяптими?» У ғазабдан қизариб борарди.

— Бир нарсани тушунмаяпман. Қачон биз муҳаббатимиз ҳақида ошкор этгандик?! — деди у ўзини босиш учун бор иродасини ишга солиб. Бошида қаттиқ оғриқ турди. — Нима учун бунақа гаплардан менинг хабарим йўқ?

— Бу ҳам шоу-бизнеснинг бир қисми, шуни ҳам билмайсанми? — беписанд изоҳ берди Кейт.

— Йўқ, билмайман! Мараҳамат қилиб тушунтириб бер! — ростманасига жаҳли чиқди Саиднинг.

— Ахир, уч кундан буён бир-биримиздан ажрашмаганимиздан кейин нима деб ўйлашсин? Албатта, севишганлар деб ўйлашади-да. Қолаверса, бу қадар машҳур бўлиб кетишингга фақат ўша телешоу эмас, менинг ҳам ҳиссам бор. Шундан кейин сен ҳам менга ёрдам беришинг керак, деб ўйладим...Ахир, ҳисобли дўст айрилмас! Хуллас, яқинда битта сериал олинади, шунга режиссёр мени тасдиқламай турганди. «Рейтингинг тушиб кетди, бирор нима ўйлаб топиб, ҳаммани ўзингга қаратсанг, сени сериалга оламан», деганди. Бунинг учун сен энг қулай вариант эдинг...

— Вариант? Сенга вариант бўлдимми? Ахир, сени севаман, деб ўзинг елкамга осилдинг-ку?

— Саид... ўтинаман, кулгимни қистатма. Қанақа севги, ўзинг ҳам мени севмайсан, буни ҳамманинг олдида айтдинг! Бу бизнес дедим-ку. Қолаверса, сенинг машҳурлигингдан тезда фойдаланиб қолганим учун мени ўта уддабурро экансан, деб мақташяпти, чунки сенга ўхшаганларнинг юлдузлик дамлари қисқа бўлади, буни мен яхши биламан! Ҳа, айтганча, сенга раҳмат, мени ўша сериалга таклиф қилишди. Нега дейсанми? Кеча сен ухлаб ётганингда журналистларни чақириб, биз Саид билан турмуш қурсак керак, дегандим, улар ҳам емиш қидирган балиқлардек лаққа тушишди, — хохолаб кулди Кейт.

— Менга буларни айтмагандинг... — баттар ғазабланди Саид.

— Айтмаган бўлсам, мана энди айтдим. Уч кундан буён еб-ичганинг, костюмлар ва... бошқа хизматлар текин. Демак, орамиз очиқ. Ҳали матбуот бу мавзунини узо-о-о-қ чайнайди. Ҳатто қариганингда ҳам «Актриса билан ишқий муносабатингиз ижобий якун топмаган экан», деб савол бериб юришади... — яна кула бошлади Кейт ва столдаги газета-журналларни Саид томонга отди.

Газеталарни бир-бир варақларкан, Саидга ҳаммаси кундек равшан бўлди.

Барча газеталар муқовасида Кейт билан илк маротаба телешоудан кейин учрашиб, у билан қўлтиқлашиб қаҳвахонага кириб кетаётгани, қиз тиззасига ўтириб қулоғига шивирлаётгани, базмда рақс тушаётгани, ҳовузда чўмилаётгани, ҳатто... Саид уятдан кўзини юмди. У аламини босишга уринса-да, инграб юборди. Булар ким ўзи? Шахсий манфаат учун мени худди ип боғлаб ўйнатадиган қўғирчоқдек турли кўйга солишибди. Мен эса машҳурлигим ва келишганлигим учун мени яхши кўри-

шади деб ишониб ўтирибман. Аҳмоқ! Ахир, бу сураатларни жамоадoshларим ҳам, мураббий ҳам кўрган бўлиши мумкин-ку! Нима деган одам бўлдим? Яхши ҳам юртимдан узоқдаман, бўлмаса ота-онам бу шармандаликни кўтар олмай... Дарвоқе, отам. Ахир, унинг тоби йўқ эди-ку... Йўқ, мен сизларга кўрсатиб қўяман! Ҳали Саиднинг кимлигини билмапсизлар. Ўйинми? Ўйин!» Саид шундай дея газеталарни сочиб юбориб, ўрнидан турди. Диванга ёнбошлаб, журнал варақлаб ўтирган Кейтнинг бошига борди.

— Жонсон хоним, сиз билан танишганимдан хурсандман, — деди у жиддий.

— Эсинг жойидами, Саид? Ёки мастмисан? Ахир, танишганимизга уч кун бўлаяпти-ку... — калака қилиб кулди Кейт.

— Тушунмадингиз. Асл башарангиз билан танишганимдан хурсандман! Хайр. Ҳали учрашамиз деб умид қиламан... — Саид шахдам қадамлар билан чиқиб кетди. У бу шоу-бизнес олами қондаларини яхши тушуниб олганди, «Майли, энди сизларнинг тактикангиз бўйича ўйнайман! Устозим менга душманнинг тактикасини ўрганиб, ўша бўйича ўйнамасанг, ғалаба қозонолмайсан деганди», аҳд қилди у. Ўзини ёш боладек аҳмоқ қилганлардан ўч олишни кўнглига тугиб, жаҳл билан Кейтнинг уйидан чиқиб кетаётганида ҳам папарацилар унитинимсиз сураатга олишар, ўз мақолалари учун янги сарлавҳалар тўқишарди: «Кейт Саид билан муносабатларни узди!» «Сериллар қироличаси футбол юлдузини кечирмади!» Лекин энди буларнинг Саидга қизиғи йўқ эди.

У пўрим кийимида жамоаси жойлашган базага кириб борганида, йигитлар жисмоний тайёргарлик кўриш учун тренажёр залга кириб кетишган, мураббийлар штабида Кенсидан бошқа ҳеч ким йўқ эди.

Мураббий Кенси Саидга бошдан оёқ разм солди-да, индамай яна столидаги хужжатларга тикилди.

— Мен ўн кун ўтишини кутмасдан машғулотларга қатнашмоқчиман, — деди Саид унинг атайлаб эътиборсизлик қилаётганини сезиб.

— Шифокорлардан қоғоз олиб келган кунинг машғулотларга қатнашишинг мумкин, — деди мураббий Кенси бошини кўтармай.

— Улар рухсат беришмаса-да, чиқмоқчиман!

Мураббий Кенси «Менга фарқи йўқ» дегандек елка қисди.

— Илтимос, мураббий Кенси, ўша шоудаги воқеаларни эсдан чиқарайлик.

— Мен шоумен эмасман, Саид, унақа нарсаларни ўйлаб юришга вақтим ҳам йўқ. Бу дунёда ҳамманинг ўз вазифаси бор. Сен ҳам ўз вазифангдан узоқлашмасанг, яхши бўларди. Футбол қолиб, шоу-бизнесга аралашиб қолган футболчилар кўп, бунга истаганингча мисол келтиришим мумкин. Масалан, Бекхем реклама ва телеюлдузликни афзал кўрди. Оқибатидан эса хабаринг бор. Сен ҳам шуни истамасанг, футболда қол. Бўлмаса шоу-бизнес олами жуда кенг, сенга ўхшаганлардан мингтасини сифдира олади. Бироқ истаган пайтида улоқтириб ташлашни ҳам қойиллатади. Бунга ҳам унутма! Шундай экан, ўзинг танла.

— Мен танлаб бўлдим! — деди Саид қатъият билан.

Мураббий Кенси Саиднинг кўнглидагиларни билмоқчидек унга бир муддат тикилиб қолди:

— Муолажаларинг охирига етсин...

— Йўқ. Бугун ва ҳозирданоқ киришаман!

— Ихтиёрини... — деди мураббий Кенси ундан кўз узмай. — Фақат оқибати...

— Оқибатига ўзим жавобгарман! Истаган қоғозингизга имзо чекиб беришим мумкин.

Мураббий Кенси кўнглидан ўтган нарсаларни яшир-моқчидек ҳужжатларга тикилди.

— Унда бора қол, — деди у бошини кўтармай.

Саид ундан «Бу фикрингдан қайт, ҳали даволанишинг керак», деган гапни кутгани учун бир оз тараддудланиб турди. Мураббий Кенси бошини ишдан кўтармагач, индамай ўгирилиб чиқиб кетди.

У тренажёр залга кириб борганида, биринчи бўлиб ёнига Савич югуриб келди.

— Бормисан, дўстим? Фақат алдайман деб ўйлама, нималар қилиб юрганингни биламан, — деди Саидни туртиб, кўзларини айёрона ўйнатаркан.

Саид унга жавоб бермай кўзлари билан Толибни қидирди. Зал бурчагидаги ўриндикда ўтирган Толиб ким биландир телефонда баҳслашарди. Кўзи Саидга тушиши билан Толиб бирдан телефонни ўчирди ва иргиб ўрнидан турди.

— К-келдингми?

— Келдим, бугундан машғулотларга қатнашаман, — деди у Толибнинг шошиб қолганига эътибор бермай.

— Йўғ-е, ҳали охиригача даволанмадинг-ку, — шу маҳал Толибнинг қўлидаги телефон яна жиринглади, у асабийлашиб ўчириб қўйди.

— Чиқавераман... — Саид шундай дея кийимларини алмаштириш учун кетди.

У кетиши билан Толиб телефонни олиб «Ўзим кўнғироқ қиламан дедим-ку», деганча телефонни ўчириб, сумкасига солиб қўйди.

Саид спорт кийимини кияркан ўзини қушдек енгил ҳис қилди. У оёқларини машқ қилдириш учун сакраб-сакраб залга кириб келганида, йигитлар тўдалашиб алланарсаларни томоша қилиб хохолаб кулишарди.

Саид ҳам нима гап экан деб, йигитларнинг елкаси оша мўралади. Йигитлар бир даста газета-журналларни

қўлма-қўл қилиб томоша қилишарди. Савич бор овозда «Саид шу газеталардан бир-иккитасини Тошкентга жўнатиб юборайми?» деганида, жамоадошлари хохлаб кулиб юборишди. Фақат Мигель уларга аралашамай машқ қилишда давом этарди. Саид жамоадошларининг ҳазил-мазахига кулиб қўя қолди-да, Мигелнинг ёнидаги югуриш йўлакчасига чиқиб машқни бошлаб юборди.

— Юлдуз бўлиб қолдим, дегин? — беписанд тўнғиллади Мигель унга қарамай.

— Шунақа, шекилли... — деди Саид ҳам ўша оҳангда.

— Менга қара, мишиқи, — тўсатдан ишдан тўхтаб Саиднинг ёнига келди Мигель. — Бразилиядан футбол афсоналари чиққан, Гарринча, Пеле, Рональдино... Сеннинг юртингдан қайси футболчи юлдуз бўлган? Ниманга бунча катта кетасан?

Саид унинг ўшқиришидан пинагини бузмади.

— Ўзини ҳурмат қилган ҳар қандай футболчи «Пахтакор» жамоасини билади...

— У...у жамоа! — тутилиб ўшқиришда давом этди Мигель. — Мен сенга шахслар ҳақида гапираяпман! Ўйлама, барибир «Жохор»да футбол афсонаси бўлолмайсан!

— Нега бунча ишонч билан гапираяпсан? — бамайлихотир ишида давом этди Саид.

— Чунки... чунки мен борман!

— Шундай қарорга келган экансан, унда мен билан баҳслашиш ўрнига кўпроқ машқ қилишингга тўғри келади, — истеҳзоли жилмайди Саид.

Мигель кутилмаганда Саиднинг ёқасидан олди. Жанжални бир чақиримдан сезадиган йигитлар гув этиб улар томонга югуришди. Кимдир Мигелни судради, бошқа биров Саидни нари олиб кетди.

Кийиниш хонасига кириб, ўзини босиш учун сув ичаётган Саид бош оғригини қолдириш учун сумкаси-дан дори қидирди. Анчадан буён қўлига олмаган теле-

фонига кўзи тушиб, шошиб қабул қилинмаган кўнғироқларни титкилай бошлади. Шунини кутиб тургандек Наима кўнғироқ қилиб қолди.

— Саид! — юз марталаб кўнғироқ қилган Наиманинг сабри тутагани овозидан билиниб турарди. — Нималар қилиб юрибсан, аҳмоқ бола?

— С-салом, тушунмадим...

— Нимани тушунмайсан? Кўлимда Малайзиянинг газеталари турибди, ҳаммасида сен ва бир мегажин! Менинг расмимни нега бердинг? Нималар қилиб қўйдинг, Саид?

Саид Наиманинг қаҳрли чийиллаган овозидан каловланиб қолди.

— Мен сизга ҳаммасини тушунтириб бераман...

— Тушунтиришнинг кераги йўқ! Ҳаммасини ўз кўзларим билан кўриб турибман! Сен мени шарманда қилдинг! Бунинг учун ҳали жавоб берасан!

Наима гўшакни қўйдими ёки телефонни отиб юбордими, ҳарқалай гўшак ту-туламай ўчди. Ўзини худди юзига тарсаки тортиб юборилгандек ҳис қилган Саид бир муддат телефонига тикилиб турди-да, кейин алам билан уни деворга улоқтирди.

— Бу ёқда Наима чийиллайди, у ёқда Кейт ўйинчоқ қилади, камига Мигель ғашимга тегаети. Буларга нима ёмонлик қилдим ўзи? — Ғазабдан қутириб кетган Саид кийиниш хонасидаги ўриндиқларни олиб иргита бошлади. Тарақа-туруқ овозни эшитиб йигитлар югуриб келишди.

— Саид, ўзингни бос, — биринчи бўлиб Толиб уни тинчлантириш учун қучоқлаб олди. — Мигелнинг феълини биласан-ку.

Толиб Мигель билан уришгани учун Саид жаҳл қилаётгани деб ўйлаётганди.

— Э-э, қўйиб юбор, — Саид дўстини силтаб ташлади ва «Э-э, ўша Мигелния...» дея сўкинганча чиқиб кетди. Машинасини шаҳар бўйлаб учириб бораркан, аламини кимдан олишни билмай тўлғанарди. Анча йўл юриб, тоза ҳавода бир оз ҳовуридан тушгач, йўл бўйидаги барлардан бири ёнида тўхтади. Ичкарига киргач, барменга «Энг ўткиридан қуй» деб буюрди. Буюртмасини тўрт марта такрорлагач, тили гулдирай бошлаган мижозга бармен хавотирланиб қараб-қараб қўйди.

Бар столига бошини қўйганча ўтирган Саид аламлари бир оз тарқаганини ҳис қилди. Ғубори кетиб, яйраган кўнгли яна кўнгилхушлик тилар, мусиқа садолари қулоғига ёқиб, ўз-ўзидан рақс тушгиси келарди. У тебраниб рақс майдончаси ўртасига бориб олгач, шўх мусиқага рақс туша бошлади. Аслида футбол майдонидан бошқа жойни кўрмаган Саид рақс тушишни умуман билмасди. У икки қўлини ёйиб, оёқларини палапартиш ташлаганча ўйнай бошлади. Кундузи бўлгани учун барда одам кам, ҳар ер-ҳар ерда шивирлашиб ўтирган ёшлар Саиднинг рақс тушишига қараб кулишарди. Бар ходимларидан бири уни таниб қолгач, қизиқувчилар кўпайиб, кўзини юмганча ўзини шох ташлаб чиройли рақс тушаётгандек ҳис қилаётган Саидни видеога олишар, бир зумда фотоаппаратлар ҳам чиқиллай бошлади. Бар хўжайинига ҳам хабар етказилди шекилли, ёшгина башанг кийинган йигит, Саидни ўз ҳисобидан меҳмон қилди, у билан бирга расмга тушди. Маст бўлиб қолган Саид бардагиларнинг ҳаммасини уйига меҳмонга таклиф қилаётганида бар хўжайини ходимларига алланарсалар деб шивирлади. Тезда пайдо бўлган икки йигит Саиднинг қўлтиғидан олиб чиқиб кетди. Йигитлардан бири Саидни машинасига ўтқизди, иккинчиси эса рулга ўтириб, ундан манзилни сўради. Бар ходимлари Саидни уйига

олиб келишганида уларга эшикни Толиб очди. Йигитлар Толибга машина калитини бериб, хайрлашишди.

Ярим кечаси боши қаттиқ оғриганидан уйғонган Саид бўлган воқеаларни эслаб, аламдан инграб юборди. Эрталабки газеталардан маст ҳолда рақс тушаётган сурати чиқишига шубҳа қилмасди.

Юраги сиқилганидан ким биландир гаплашгиси, дардини айтгиси келди. Лекин ёнида дардини эшитадиган одам йўқ. Онасига бўлаётган воқеаларни айтса, баттар хавотирланди. У чўнтагини титкилаб телефонини қидирди. Кеча уни уриб-синдиргани эсига тушгач, яна ўзини ўрнига ташлади. Шу билан тонггача қарама-қарши хаёллар гирдобида қийналиб чиқди. Ичида тинмай кураш кетарди. Машхурлик таъмини билган Саидга бу бебошликлар ёқса, камтар Саид бунинг оқибати яхши бўлмаслигини таъкидлаб кўрқитарди. У икки Саиддан биттасини танлаши лозимлигини, акс ҳолда иккиланишлар қуршовида адо бўлишини тушунарди.

Тонгда Саид бир қарорга келиб ўрнидан турди. У Толибдан олдин кийиниб-ювиниб базага йўл олди. Саид базага етиб келганида ўриндиқда мизғиб ўтирган учтўртта папарацци ғимирлаб қолишди. Саид уларнинг шарпасини сезиб, мамнун жилмайиб қўйди. Биринчи бўлиб Саиднинг машинаси ёнига югуриб келган йигит уни саволга гута бошлади:

— Кеча барда рақс тушганингизга қандай изоҳ бера-сиз?

— Йигитчилик... — деди Саид қисқа қилиб.

— Сизни ҳар куни бирор гўзал актриса ёки модель билан учратаямиз...

— Менинг ўрнимда бўлганингизда сиз бошқача йўл тугган бўлармидингиз? — беписанд ва истехзоли жилмайди Саид йигитга тик қараб.

Мухбир футболчидан бу қадар беписанд муомалани

кутмаган, ёки Саид каби бой ва машҳур эмаслиги алам қилдими, ҳарқалай аламдан гапира кетди:

— Сиз... сиз кечагина чиққан юлдузсиз, эртага сизни умуман эсламасликлари ҳам мумкин.

— Омон бўлсак, буни эртага кўрамиз!

Таниш машинани кўриб, дарвозани очган қоровулга салом берган Саид мухбирларнинг норози хитоблари остида машинасини база ҳовлисига бурди.

У кечгача бошини кўтармай машқ қилди. Дўстларининг саволига ҳам, Мигелнинг кесатиқларига ҳам жавоб бермади. Уни фақат бир ҳафтадан кейин бўладиган ўйин қизиқтирарди. «Ўша ўйинда иккита гол урмасам, Саид отимни бошқа қўяман!» аҳд қилди у ичида. «Бир кечада машҳур бўлиб кетдинг, кеча чиққан юлдузсан» деганлар ҳали тилини тишлаб қолади. Сенларга кўрсатиб қўяман!» У қора терга ботгунча машқ қилар, боши оғриса-да, ўтиб кетади деб шифокорларга учрамасди.

Мураббий Кенси уни зимдан кузатар, кўнглидан нималар ўтаётганини сезгандек, унга ортиқча саволлар бермасди. Дубайнинг «Ал-Аҳли» жамоаси билан кечадиган ўйин ўтмагунча телефон тутмасликка аҳд қилган Саидни уйдагилари кўнғироқ қилиб боғлана олишмагач, акаси Толибнинг рақамларини топиб, у билан гаплашди. Дадаси шифохонадан чиққанини эшитиб, Саиднинг кўнгли хотиржам тортди.

Кечқурун Толибнинг рақамларидан дадасига кўнғироқ қилиб гаплашди:

— Дада, ўзингизни асранг. Бир ҳафтадан кейин муҳим ўйиним бор, шу ўйинни ҳам ўтказиб олай, Тошкентга бориб келаман.

— Ўғлим, сен ҳам ўзингни асра, номи чиққанларнинг атрофида турли одамлар пайдо бўлади, ҳушёр бўлгин. Ҳар қандай вазиятда ҳам эркакча иш тут деб қулоғингга қуйганман, шу гапим эсингдан чиқмасин.

Саид дадаси билан гаплашгач, бир оз енгил тортди. Анчадан буён кўнглида йиғилиб ётган ғубор ҳам тарқагандек бўлди.

У сўзида маҳкам туриб, бир ҳафта ҳеч ким билан гаплашмади. Наима клуб рақамларига кўнғироқ қилди. Клуб матбуот котиби бир неча марта Наима деган аёл уни сўраётганини айтганида ҳам қайтиб кўнғироқ қилмади.

Йўлини пойлаган папарацциларга ҳам нон қолмади. Бир ҳафта давомида у ҳақида нима деб ёзишни билмай охири «Саид бир лаҳзагина ёниб-ўчган юлдуз» дея ёза бошлашди. Саид миясига дам бериш учун телевизор қўйганида бир кўрсатувда Кейт Саид билан муносабатлари, у юрагини парчалагани ҳақида кўзида ёш билан интервью бераётганини кўрдию, қайтиб телевизорни ёқмасликка қарор қилди.

«Ҳамманг билан ўйиндан кейин гаплашаман», ўйлади у.

Ва ниҳоят кутилган кун келиб «Жохор» клуби ўз уйида дубайлик меҳмонларни қабул қиладиган бўлди. Малайзиялик мухлислар азалий рақиби бўлмиш дубайликларни совуққина кутиб олишди. «Негара» стадионининг бурчагидан ажратилган жойдан ўрин олган бойвачча дубайликлар ўзларини бениҳоя эркин тутишар, малайзиялик мухлисларни назар-писанд этмаётгани шундоққина юз-кўзларидан билиниб турарди. Айрим жиззаки мезбон-мухлислар турли сўзлар ва ҳаракатлар билан уларнинг жиғига тегишга ҳаракат қилишса-да, ғалабага ишончи комил бўлган меҳмонлар пинак бузишмади. Дубайликларнинг бу қадар бепарво ва ишонч билан ўтиришларининг сабаби бор эди. Чунки ҳеч қачон «Жохор» жамоаси ўз уйида «Ал-Аҳли» устидан ғалаба қозона олмаганди.

Ўйин жуда қизғин кечди, дубайликлар биринчи таймда сира бўш келишмади. Тайм тугашига яқин

бир оз ҳимояни сусайтирган дубайликлар орасини ёриб ўтган Саид дарвозага қараб жон-жаҳди билан тўп тепди. Дарвозага урилиб қайтган тўп бутун стадионни жунбушга келтирди. Мухлислар бир марта дарвозага борган тўп яна боради деб Саидни қўллаб-қувватлаб бор овозда жўр бўлиб, «Саид» деб бақириварди. Ўйин бошланган пайтдаги ишончдан асар ҳам қолмаган дубайликлар юрак ҳовучлаб ҳушёр тортишди. Майдон марказида турган Савич тўпни кимга узатишни билмай бир сония иккиланди: ўнг томондаги Мигелгами ёки чап томонда тўпдан кўзини узмай турган Саидгами? Тезда қарор қабул қилган Савич тўпни Саидга узатди. Ҳимоячиларни доғда қолдириб дарвоза томон шамолдек елган Саид бу гал тўпни Мигелга беришни хаёлига ҳам келтирмади. «Ўзим ураман! Зафар наъшидасини ҳам ўзим сураман!» сўнгги лаҳзаларда миясидан яшиндек ўтган шу фикр билан Саид тўпни жон-жаҳди билан тепди... Тўп дарвозага киргунча бўлган бир сония бир умрдек чўзилди. Орақасидан катта тезликда югуриб келаётган ҳимоячи келиб урилгач, Саид майса устига юзтубан йиқилди ва кўзини юмди. Стадионга худди сув қуйгандек сукунат чўкди. Ҳатто футболчиларнинг юзидан чакиллаб оққан тер товуши ҳам эшитиларди. Саиднинг юрагини тўп дарвозага кирмабди деган аламли фикр ялаб ўтди. Кутилмаганда худди тўғонини бузиб ўтган дарёдек гувиллаган овоз эшитилди. Бутун стадион ҳайқириқ ва хитобларга тўлиб кетди. Бир ҳовучгина дубайликларнинг аламли ҳайқириғи қолганларнинг овозини босиб кетгандек бўлди.

Саид кўзини очмаган ҳолда майсани ўпди...

Жамоадошлари уни ердан кўтариб елкасидан ушлаб силтай бошлаганда унинг юзини кўз ёшлари юварди. Илгарилари вилоят жамоасида ўйнаган пайти дадаси стадионнинг ўнг томонидаги биринчи қаторда ўтириб

ўйинни томоша қиларди. Шу сабаб Саид майдоннинг ўнг томонига қараб югурарди. Кейинчалик пойтахт стадионларида Наима ўтирадиган вип хона томонга қараб қўл силтарди. Ҳозир эса стадионда Саидни қўллаб-қувватлайдиган ҳеч ким йўқ. Бирдан каловланиб турган Саид осмонга қараб қўлларини кўтарди. «Худойим, душманларим ёнида, юзимни ёруғ қилганинг учун минг бор шукр!»

Биринчи тайм тугаб, барча кийиниш хонасига кирганида мураббий Кенси бошқалар қатори Саидни қучоқлаб табриклай бошлади.

— Иккинчи таймда ҳам бўш келманглар, шоввозлар! — қичқирди у йигитларнинг қийқириғини босиб. — Кўрсатиб қўямиз дубайликларга!

Иккинчи таймда янада илҳомланиб тушган «Жохор» йигитлари бир неча марта ҳужум қилишди. Ўйин ярмига келганда кутилмаганда оёғига копток келиб тушган Саид яна бир бор дарвозани ишғол қилди. Бундай галабани кутмаган малайзиялик мухлислар қувончдан эсдан оғай дейишди. Саид иккита гол уриш орзуси амалга ошганидан хурсанд эди. Бунақа босимни кутмаган дубайликлар Саиднинг атрофида гир айлана бошлашди. Улардан бири ҳужумни қайтараман деб Саиднинг оёғига қаттиқ тепди. Оғриқдан додлаб бир неча марта ағанаб тушган Саид зўрға ўрнидан турганида Толиб футболчининг ёқасидан олиб силтаётганди. Жаҳл отига минган дубайлик ўйинчига қизил, Толибга эса сариқ карточка кўрсатилгач, пенальти қўйиб берилди. Пенальти қироли ҳисобланмиш Мигель ўзини кўрсатишга имконият туғилганидан хурсанд бўлиб, гол уришга тайёрланаётганида, мураббий Кенси Саид тепади деб қолди.

Кутилмаган имкониятдан қувонган Саид оёғининг оғриғини ҳам унутди. Бир лаҳза дарвозабонни чалғитиш мақсадида ўнг оёғини ҳаракатлантириб турди. Унинг

икки оёғи билан ҳам тўп тепа олишини фақат Толиб биларди. Дарвозабонни чалғитган Саид чап томонга қараб тўп тепди. Ўнг томонга йиқилган дарвозабоннинг қўли ҳавода муаллақ қолди...

Ўйин тугагач, майдонга ёпирилган, хурсандчилик ва ҳаяжондан қийқираётган мухлислар ва мухбирларнинг қўлидан Саидни ажратиб, стадиондан олиб чиқиб кетиш осон бўлмади.

Стадион қўриқлаш хизмати ходимлари одамлар қуршовида бўғриқиб кетган Саидни кийиниш хонасига олиб киришар экан, уни қучоқлаб табриклашдан ўзларини тия олишмади.

Кийиниш хонасида кимдир бутсисини отиб, кимдир футболкасини ечиб боши узра ҳилпиратиб сакрар, ҳамма ичига сиғмай ўзича байрам қиларди. Клуб президенти шотирлари қуршовида кириб келгач, худди буйруқ берилгандек йигитларнинг уни ўчди. Барча халқаро миқёсдаги тадбиркор Фредди Пакнинг оғзига тикилиб жим қотди. Сакрайвериб терга тушиб кетган, ярим-яланғоч, оёқяланг йигитларга бир-бир қараб чиққан клуб президенти жиддий тарзда салом бериб, ёрдамчиси кўтариб турган қутини очди. Йигитлар унинг нима қилишини билмай кўз узмай туришганида, Пак каттароқ челақдек келадиган шампан виноси чиқарди ва «Ғалаба муборақ!» дея қийқирганча шиша тиқинини очиб юборди.

Клуб президентиға ҳадик билан муомала қиладиган футболчилар қийқирганча уни қучоқлаб олишди. Хурсандчилигининг чеки йўқ Фредди Пак барчани ғалаба муносабати билан байрам дастурхониға таклиф қилди.

— Барчангизни бир соатдан кейин «Гранд» ресторанида кутаман. Сенга эса, Саид, алоҳида совғам бор! — деди Саиднинг елкасига қоқиб.

Клуб раҳбари ўзига фойда келтирадиган лойиҳалар-

дан пулни аямаслигини биладиган футболчилар қуво-
ниб ҳуштак чалиб юборишди.

Клуб раҳбарияти чиқиб кетиши билан қўриқлаш хиз-
мати йигитларидан бири «Сенда зарур гапим бор» де-
ганча Саидни ювиниш хонаси томон етаклади.

Ҳали ҳам галаба ҳаяжони босилмаган Саид сочиқ би-
лан пешанасидаги терни артганча қўриқлаш хизмати хо-
дими ортидан йўлакка чиқди.

— Сизга мана буни бериб қўйишимни сўрашди, —
деди ходим ва атрофга тезгина кўз ташлаб олгач, ялти-
роқ ташриф қоғозини узатди.

— Нима бу? — тушунмади Саид.

— Билмадим, — типирчилади йигит. — Менга шунини
Саидга бериб қўйгин дейишди, бошқа ҳеч нарсани бил-
майман... — йигит шундай дея орқа-олдига қарамай жў-
наб қолди.

Тилла рангли бир парча қоғозга қора рангларда араб
ва инглиз тилида «Аббос Абдул Зариф» деб ёзилган бў-
либ, учта телефон рақами ҳам бор эди. Саид қоғозни
айлантириб кўрди. Қоғознинг орқа томонида майда
ҳарфлар билан инглиз тилида «Hilton отелида эртага
соат 14:00 да кутаман. Сизни қизиқтирадиган таклифи-
миз бор», деб ёзилганди. Ташриф қоғози тилла ва нефть
рангларида бўлганидан Саид бу дубайликлардан бирига
тегишли эканини сизди. У кинояли жилмайиб, ташриф
қоғозини отиб юбормоқчи бўлиб турганида, кийиниш
хонаси эшиги очилиб, йигитлар чувиллаб чиқиб келиш-
ди. Саид худди айб иш устида қўлга тушгандек шошиб
қоғозни кафтига яширди.

— Ҳалиям кийинмадингми? — Саидга кўзи тушган
жамоа сардори Хассан уни шоширди. — Бўла қол, базмга
кеч қоламиз.

Саид «ҳозир» деганча кийиниши хонасига кириб

кетди. Барча йигитлар ювиниб-тараниб, «Гранд» ресторанига кириб боришганида, уларни ресторан ва клуб ходимлари муסיқалар билан кутиб олишди. Бугун клуб президенти Фредди Пакнинг сахийлиги тутган бўлиб, столда қуш сутидан бошқа ҳамма нарса тортилганди. Малайзиянинг энг машҳур хонандалари ва раққосалари хизматда бўлган базм анчагача давом этди. Фредди Пакнинг ўзи ҳам йигитларга қўшилиб, роса рақсга тушди. Базм охирлагач, Фредди Пак сўзга чиқди ва ғалаба билан яна бир бор табриклаб, барча футболчиларга ўн минг доллардан мукофот пули ваъда қилди. Бу хабардан қувонган йигитлар қийқириб юборишди. Футболчиларни анчагача тинчлантиришнинг иложи бўлмади.

Микрофонни оғзига яқинлаштириб йиғилганларга баяндроқ овозда мурожаат этишга мажбур бўлган Фредди Пак давом этди: — Йигитлар, лочинларим менинг, бу ҳали ҳаммаси эмас!

Залда гувиллаш бир оз пайсайди.

— Саид, — Фредди Пак йигитлар орасидан Саидни топиб, унга юзланганча бир муддат танаффус қилди. — Ёнимга кел, — деди кейин. Саид икки ҳатлаб клуб президентининг ёнида пайдо бўлди. Фредди Пак уни елкасидан қучиб футболчиларга юзланди. — Саид Жалолов, ўз уйимизда ашаддий рақибларимиз устидан ғалаба қозонишимизга қўшган ҳиссанг учун... — у йигитларнинг қизиқишини ошириш учун атай пауза қилди. — Ҳар бир урган голинг учун...

Йигитлар бесабрланиб қарсак чала бошлашди.

— Ҳар бири учун ўн минг доллардан мукофот пули оласан!

Залда бир муддат сукунат чўкди.

Саид қулоқларига ишонмагандек клуб президентига қараб қотиб қолди.

— Бундан ташқари, — давом этди Пак йигитлар ўзига

келмасидан, — бугунги ўйин учун Саидга шахсан ўз номидан «Audi Q5» автомобилини совға қиламан!

Саиднинг кўзи тиниб кетгандек бўлди.

Зални йигитларнинг қий-чуви тутди. Барча бирдек Саид Фредди Пакка миннатдорчилик билидиришга ҳам улгурмасидан уни кўтариб осмонга ота бошлашди.

Саидни жамоадoshлари ерга қўйишганда ҳам у қарахликдан чиқа олмаганди.

У туш кўрмаяпманми, дея кўнгли тўлқинланиб аланглаганча Толибни қидирарди.

Шу дамда дўсти ёнида эмаслигидан бир оз ранжиди ҳам. Толибни залдан топа олмагач, йигитлардан Толибни кўрмадинларми, деб сўради. Кимдир балкон тарафга ишора қилгач, Саид одамлар орасини ёриб ўша томонга йўл олди.

— Сиз нима десангиз, шу бўлади. Илтимос, жаҳлингиз чиқмасин... — Толиб ўзбек тилида телефонда ким биландир гаплашарди. Балкон эшигида пайдо бўлган Саидга кўзи тушгач, «Узр, кейинроқ гаплашмиз», дея телефонни ўчирди.

— Узр, гапингни бўлдим шекилли... — Саид узр сўраганча Толиб телефонни чўнтагига солди.

— Йўғ-е, кейин ҳам гаплашавераман, — деди у қизариб.

Кейин дўстини бағрига босди:

— Сен учун хурсандман, дўстим, айтиб қўяй, «Ауди»га биринчи бўлиб мени миндирасан!

— Албатта, сендан бошқа кимим бор бу ерда... — дўстининг елкасига қокди Саид. Кейин дўстини нега қидиргани эсига тушиб деди: — Ҳа, айтганча, телефонингни бериб тур, уйдагилар билан гаплашиб олай.

Толиб бир зум тараддудланиб қолди. Худди шу пайтда Саидни Хассан чақирди. Саид жамоа сардорига юзланиб чалғиган пайтда Толиб шошиб телефонидаги охир-

ги гаплашган рақамини ўчириб ташлади. Саид ундан телефонни олиб, тинчроқ жой қидириб, холлга қараб юрганида Толиб «хайрият» дегандек чуқур уф тортиб, кўзи тушган биринчи курсига ўзини ташлади.

Саид Толибнинг телефонида акасига кўнғироқ қиларкан, қувончини бўлишиш учун тоқатсизланарди.

— Ака, ассалому алайкум, — деди у, — ёпиқ эшикдан ҳам эшитилиб турган шовқинни енгил учун бақариб. — Мени табрикланг! Эшитаяпсизми? Бугун менга қирқ минг доллар мукофот беришди!

Акаси қулоқларига ишонмади шекилли, Саид яна такрорлай бошлади:

— Рост айтаяпман! Бу ёғи ундан ҳам қизиқ... Ўтириб олинг, йиқилиб тушманг яна! Клуб раҳбари учта гол урганим учун «Ауди» машинаси совға қилди...

Саид акасининг табригини эшитиб, қувонганидан хохолаб куларди.

— Айтгандим-ку, ака... Бир кун бой бўламан дегандим-ку сизга, ишонмагандингиз!

Саид акасининг табрикларига қайта-қайта раҳмат айтгач, «Телефонни дадамга беринг», деди. Дадасининг қулоғи оғирлашгани эсига тушиб янада тинчроқ жой қидириб, ресторан ҳовлисига чиқди.

— Саид, ўғлим! — дадасининг овози титрашидан акаси аллақачон суюнчи олганини тушунган Саиднинг кўзлари беихтиёр ёшланди.

— Дада... — дерди у нуқул бошиқа гап топа олмай.

— Эшитдим, болам, хурсандман... Илоҳим, мартабанг бундан ҳам улуғ бўлсин... Хет-трик урибсан-да!

Дадасининг хаста овози Саиднинг кўнглини баттар бузди.

— Ҳа, дада, бир ўйинда учта гол урдим... — ҳовлига югуриб чиқиб Саидни чақира бошлаган Савични кўриб, Саид гапни қисқа қилди. — Дада, бир ҳафта-ўн кунлар-

дан кейин уйда бўламан. Ҳаммасини ўшанда гаплашамиз... Мени чақиришаяпти, майли, соғ бўлинглар...

— Борақол, болам, Худо хоҳласа, кўришамиз...

Саид телефонни ўчириб, ресторанга қараб югурди. Хассан «Сўз жамоамиз юлдузига» деб, Саидга микрофонни бергач, у алланарсалар дея гўлдираб, жамоадошларини табриклади, миннатдорчилик билдирди. Давраларда гапириб ўрганмаган Саид бир амаллаб гапини тугатиб, жойига бориб ўтирди.

Тонгга яқин тугаган базмдан чиққан, оёқда тура олмайдиган даражада маст бўлган йигитларни клуб автомобилларида уй-уйларига олиб бориб қўйишди. Тушга яқин уйғонган Саид ўрнидан турмай орзу-хаёлга берилиб анчагача ётди.

«Биринчи ўринда дадамга «Нексия» олиб бераман, кексайганида пиёда юрмайди». Саид ота-онасини яп-янги «Нексия»да тасаввур қилиб жилмайиб қўйди. У Фредди Пакнинг сахийлигига яна бир бор қойил қолди. Маҳаллий футболчилардан Фредди Хитойнинг камбағаллар яшайдиган туманларидан бирида туғилгани, кўча безориларига қўшилиб кетгани, кейин шу безорилар бошлиғига қўшилиб Америкага ишлагани боргани, ўша ерда малайзиялик қизга уйлангани ва йиллар ўтиб, бойиб кетгач, Малайзиянинг «Жохор» клубини сотиб олгани ҳақида эшитганди. У фақат муҳим ўйинлар пайтида Куала-Лумпурга келар, бошқа пайт АҚШда яшарди.

Ширин хаёлларга берилган Саид бошини кўтариб, Толибнинг ўрнига қаради. Толиб аллақачон базага кетиб бўлганди.

«Оббо, меҳнаткаш-ей», мийиғида кулди у. Толиб ҳар қанча тер тўкиб машқ қилмасин, барибир иккинчи даражали футболчи бўлиб қолаверишни ўйлаб бир оз кўнгли ғаш бўлди. У эринибгина ўрнидан турди, торгина

ижара хонасига кўз югуртириб, пешанасини тириштирди ва клубдан алоҳида уй талаб қилишни кўнглига тугди.

У ювиниб-тараниб кетишга тайёрланиб турганида, эшик кўнғироғи жиринглади. Ҳайрон бўлиб эшикни очаркан, остонада қўлида қоғоз тутган йигитча турарди. Йигитча бир сўз демай унга бигта қутини узатди ва қўлидаги ҳужжатга имзо чектириб олиб қайтиб кетди.

Саид бу почта кимдан келганини тушунмай қутини очди. Қутича ичида Швейцариянинг Патек Филипп компаниясининг қўл соати турарди, соат четига қистирилган қоғозчада эса «Hilton отели. Соат 14:00» деган ёзув ҳам бор эди. Саид хурсандчилик билан бўлиб кечаги ташриф қоғозини буткул унутганди. У қимматбаҳо соатга қараб, иккиланиб қолди. Дубайлик сирли мухлис билан учрашса, худди жамоасига хиёнат қиладигандек бўлар, лекин кечадан буён қатъият билан учрашувга таклиф қилаётган одамнинг кимлигини билишга ҳам жуда қизиқарди. У яна соатга қаради. Икки бўлишга ҳали бир соат бор. У ўйлай-ўйлай аввал меҳмонхонага, кейин базарга боришга қарор қилди. Аммо кечаги ташриф қоғозини қаерга қўйганини эслолмади, сирли мухлис эса нечанчи хонада бўлишини ҳам ёзмаганди. «Борай-чи, жуда бўлмаса, сизни тополмадим деб қутиламан» деган хаёлда отелга йўл олди. Сутдан оғзи куйган қатиқни ҳам пуфлаб ичади деганларидек Саид анча эҳтиёткор бўлиб қолганди. Шу сабаб кепкасини бошига бостириб кийиб, кўзига қора кўзойнак тақиб, машҳур отелга кириб борди.

Саид серҳашам меҳмонхона остонасида ўйланиб турганида, башанг кийинган бир киши югургилаб ёнига келди.

— Хуш келибсиз, Саид жанобалари. Марҳабо, — деди у тавозе билан. — Исмим Ҳамидуллоҳ, сизни кутиб тургандим.

Саид салом берди ва «Мени қандай танидингиз?»

деди ҳайратини яширмай. Кутиб олган киши йигитнинг ҳали анча соддалигини тушуниб, кулиб қўйди.

— Аббос Абдул Зариф жаноблари йўлингизга интизор, — деди у Саиднинг саволига жавоб бермай.

Отелларнинг ҳашамати энди Саидни ҳайратга солмасди. У бутун дунёга машҳур «Hilton» отелининг фақат юқори мартабали ва аслзода кишилар жойлашиши мумкин бўлган апартаментлари ўрин олган бешинчи қаватига кўтарилди. Саид бойлик ва ҳашам ичида ўзини сувдаги балиқдек ҳис эта бошлаганидан ғурурланиб қўйди. Наима бекорга одам бойликка тез ўрганади демас экан, деган ҳаёл ўтди миясидан. Улар кириб борган апартамент ҳам Шарққа хос шоҳона безатилган, барча қулайликлар муҳайё эди. Саид кириб чармдан тикилган оромкурсига жойлашгач, орадан беш дақиқалар ўтмай қўшни хонадан бошдан оёқ оппоқ кийинган, чиройли тарашланган соқол-мўйлови ўзига ярашган бир қарашда ёшини билиб бўлмайдиган киши чиқиб келди.

У қироат билан Саиднинг саломига алик олди ва ўтиринг дегандек ишора қилди. Мезбон қон-қонига сингиб кетган, фақат аслзодаларга хос беозор кибр билан Саиддан ҳол-аҳвол сўради.

— Кечаги ўйинингиз менга жуда ёқди, диндош, — деди у инглиз тилини ўзига хос чиройли талаффузда бузиб.

— Раҳмат, — деди Саид.

— Биз мусулмонлар бир-биримизни қўллаб-қувватлашимиз лозим, — деди мезбон қуюқ қошлари орасидан Саидга тикилиб.

Саид нима деб жавоб беришни билмай индамади.

— Ўйинингиз бизнинг мураббийга жуда маъқул бўлибди ва менга шу футболчини олиб берсангиз, чемпион бўлишга ваъда бераман, деяпти. Инглизларни биласиз, ваъда бердими, устидан чиқади... — мийиғида жилмайди мезбон.

Саид ўзини сотувга қўйилган қўғирчоқдек ҳис қилиб ўнғайсизланди.

— Кечирасиз... — деди у ютиниб олиб. — Назаримда, бунақа гапларни мен билан эмас, футбол агентим ва жамоам раҳбарияти билан гаплашиш керак...

— Истасангиз, сизга шоҳона шароит яратамиз. — унинг гапини эшитмагандек давом этди мезбон. — «Жохор»да оладиган маблағингиздан икки баробар кўп пул тўлаймиз, дунёнинг истаган шахридан уй сотиб олишингиз ҳам мумкин...

Саид унга ҳайрон бўлиб қаради. Шу пайт Ҳамидуллоҳ гапга аралашди:

— Саид жаноблари, сиз бизни тушунмадингиз, буларнинг бари сиз шу бир ҳафтадаёқ жамоа билан шартномани бекор қилсангиз амалга ошади.

— Бир ҳафта?! — қулоқларига ишонмади Саид. — Шундай қилиш мумкинми?

— Бу дунёда иложи йўқ нарсанинг ўзи йўқ. Сиз энди оддий футболчи эмассиз. Юлдузсиз! Юлдузларнинг эса ўзига хос инжиқликлари бисёр. «Жохор»га уларнинг қўлидан келмайдиган шартларни қўясиз. Улар бажара олмаса, ўзимга муносиб жамоа топаман деб, агентингизга хабар берасиз. Айнан шу маҳал биз ўз таклифимиз билан пайдо бўламиз. Истасангиз... Ишончлироқ чиқиши учун бошқа жамоалардан «таклиф»ларни ташкиллаштириб беришимиз ҳам мумкин. Яъни нархингизни ошириб берамиз.

Саид нима дейишини билмасди. Унинг жим турганини кўриб, бир-бирига зимдан қараб олган мезбонлар яна тилга киришди:

— Сиздек саидлар авлодидан бўлган мусулмон йигит фақат Дубайдек бой мамлакатда тўп тепиши лозим...

— Кечирасиз, мен саидлар авлодидан эмасман, шунчаки исмим Саид... — деди у қизариб.

Мезбонлар яна кўз уриштириб олишди.

Ҳамидуллоҳ ўрнидан туриб, дераза ёнидаги столдан бир варақ қоғоз олди ва ўтирмасдан уни Саидга узатди.

Саид аввалига қоғознинг чек дафтарчаси варақаси эканини тушунмади. Мезбонлар ундан кўз узмай турганини кўргач, ундаги ёзувларга кўз ташлади ва нафаси ичига тушиб кетди.

Умрида бундай катта миқдордаги пулни ушлаш у ёқда турсин, ҳатто кўрмаган Саиднинг ҳуши бошидан учганди.

— Бу сизнинг бир йиллик маошингиз, биродари азиз, — изоҳ берди Ҳамидуллоҳ.

— Ҳар ўйиндан кейин бериладиган мукофот пули, голлар ва паслар учун мўлжалланган маблағлар, байрамларда қимматбаҳо совғалар, дунёнинг истаган шахридан битта апартамент бу маблағга кирмайди...

— Р-ростданми?... — тили қуриб қолган Саид зўрға гапирди. — Лекин... бир нарсани тушунмаяпман. Шу нарсани трансфер пайтида қилсак бўлмайми? Ўшанда «Жохор» билан шартномамни бекор қилишим ҳам қийин бўлмасди.

Аббос Абдул Зариф мийиғида кулди. Ҳамидуллоҳ эса чиройли муйловини силаганча ҳар бир сўзни чертиб-чертиб деди:

— Ҳамма гап шунда-да, дўстим. Биз... сизга қандай тушунтирсам экан... — Ҳамидуллоҳ чайналди. — Тўғриси айтсам, «Жохор» раҳбари билан шахсий ҳисоб-китобимиз бор. У жамоа йил охиригача яхши кўрсаткичларга эришинини, юмшоқроқ қилиб айтганда, унчалик истамаймиз... Бизни тушундингиз, деб умид қиламан.

Саид тушунгандек бўлди.

— Лекин бу муаммолар сизни ташвишга солмаслиги керак. Бунақа майда-чуйда муаммоларни ўзимиз ҳал

қиламиз. Сиз фақат иложи бориचा тезроқ «Жохор»дан кетиб, бизнинг жамоага ўтсангиз кифоя.

Дунёнинг бадавлат одамларидан бири у билан шахсан учрашиб, «Менинг жамоамга ўт», деб турганидан Саиднинг боши кўкка етди. Бироқ «Жохор» билан яна икки йилга шартномаси бор. Қолаверса, ватандагилар нима деркан, деган савол ҳам уни қийнади.

— Мен бир ўйлаб кўрай... — деди Саид аниқ жавоб айтмасдан. Унинг бу жавобини нарх ошириш деб тушунган мезбонлар яна тилга киришди.

— Истаган иккита шахрингиздан уй!

Нархини ошириш Саиднинг тушига ҳам кирмагани, шу сабаб креслога михланиб қолгандек бўлди.

— Сизга икки кун муҳлат. Бизга тезроқ жавоб айтишингиз лозим, — деди Аббос Абдул Зариф гап тугади деган оҳангда, кейин ўрнидан турмай хайрлашиш учун кўл узатди.

Саид худди туш кўраётгандек карахтланиб, улар билан хайрлашиб лифтга чиқаркан, Ҳамидуллоҳ тайинлади:

— Саид жаноблари, бу гап орамизда қолиши кераклигини тушунган бўлсангиз керак.

— Ҳа... Албатта...

«Hilton» отелидан чиқиб бораркан, Саид бошини мағрур кўтарди. Тоза ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас оларкан, ҳаёлидан шундай фикрлар ўтди: «Кечагина оддий қишлоқ йигити эдим. Лой кўчаларда тўп тешиб юрган болакай бутун дунёнинг энг бой одамлари билан музокаралар ўтказаяпман. Улар оғзимдан чиққан ҳар қандай шартимга рози... Қойил!» Ўз нуфузидан мағрурланган Саид эҳтиёткорликни буткул унутганди. У бунақа қиммат отеллар атрофида энг кўзга кўринган машҳурлар бўлишини биладиган папараццилар пайт пойлаб ётишини ҳаёлига келтирмасди. Шу сабаб отелдан чиқиб келаётган

нидан узоқдан уни суратга тушириб олган йигитни сезмай қолди. Эскигина автомобилени ҳайдаб базага кириб борган Саидга мураббий нега кечикдинг деган одатий саволини бермади.

Аксинча, уни хонасига етаклади. Мураббийнинг хонасида уни клубнинг молиявий ишлари бошлиғи кутиб турарди. Чиқимга тоқати йўқ бу одам, клуб президенти ваъда қилган автомобиль калитини Саидга топширар экан, бир неча ҳужжатларга имзо чектириб олди.

Саид қувончи ичига сиғмай база гаражи томонга югурди. Гаражда уни тим қора рангдаги ҳашаматли «Audi Q5» кутиб турарди. Машинани кўриб, қувонганидан қийқириб юборган Саид тезда рулга ўтирди. Кейин бутун базани айланиб машинаси учуриб ҳайдай бошлади. Унга кўзи тушган йигитлардан бир-иккитаси ортидан қувиб, машинага ўтириб олишга улгуришди.

Хурсандчилик билан бўлиб, дубайликларнинг таклифини ҳам бир муддат ёдидан чиқарган Саид дўстлари машинадан тушиб ёлғиз қолганида ўйга толди. Бу гапни бирор кишига айтиб маслаҳатлашгиси келди. Аммо улар ҳеч ким билмасин деб тайинлаган. Базадан янги машина билан чиқиб кетаркан, Саид йўл-йўлакай дўкондан янги телефон сотиб олди. Унга имтиёзли сим-карта совға қилган дўкон эгалари омад тилиб хайрлашишгач, Саид энг тинч жой автомобили эканини билиб, эшикни ёпиб, дарҳол Наиманинг рақамларини терди.

Гудок кетаётганда бу масалада унга Наимадан бошқа одам ёрдам бера олмаслигини тушуниб турарди.

— Алло, — бегона рақамларга истамай жавоб берадиган Наиманинг норози овози эшитилди.

— Алло, мен Саидман.

Наима бир зум индамай турди-да:

— Хўш, сенга нима керак? — деди.

Унинг арази ҳали ҳам тарқамаганди.

— Сизда зарур гапим бор эди...

— Биладан, зарур гапинг бўлмаса, кўнғироқ қилармидинг?..

— Аразни қўйинг энди... Хато кимда бўлмайди, йигитчилик билмай қолибман...

— Йигитчилик ҳам ўлсин... — тўнғиллади Наима. — Майли гапир, нима гапинг бор?

Наиманинг узоқ аразламайдиган одатини билгани учун Саид хурсанд бўлиб кетди.

— Кеча ўйинда учта гол урганимдан хабарингиз бор-а?

Наима жавоб бермади.

— Демак, биласиз. Ўша голлардан кейин қизиқ воқеалар бўлди... Нима бўлди деб сўрамайсизми? Майли, ўзим айтаман. Дубайликлар мени учрашувга таклиф қилишди. Аллақандай катта бир одамнинг шахсан ўзи мен билан учрашди ва уларнинг клубига ўтишимни таклиф қилди...

— Трансфер пайти келсин, шартлари маъқул келса ўтарсан... — истар-истамай жавоб қайтарди Наима.

— Йўқ, ҳамма гап шунда-да. Улар ҳозир, бир-икки кунда жамоам билан шартномамни бекор қилиб, уларнинг жамоасига ўтишимни ишташяпти.

-- Т-тушунмадим...

Саид Ҳамидиллоҳ ва унинг раҳнамоси билан бўлган учрашувни бошдан-охир гапириб берди.

Бойлик дарагини эшитган Наиманинг мияси автоматдек ишлай бошлади.

— Менга қара, Саид, ҳамма режаларни ўзгартирамиз...

— Қанақа режаларни айтаяпсиз? — тушунмади Саид.

Наима ҳаяжонланганидан ортиқча гапириб юборганини тушуниб тилини тишлади.

— «Жохор»га тегишли режаларни айтаяпман-да... Сен Дубайликларга рад жавобини бермай тур. Мен икки кундан кейин... Йўқ, эртагаёқ Куалада бўладан. Эшит-

дингми, менсиз бирор қарорга келмай тургин, бирор баҳона топиб музокарани чўзиб тур.

— Хўп...

— Лекин жамоамдагиларга нима дейман, Тошкентгачи?

— Бу ёғини менга кўйиб, бер дедим-ку! Энди улар билан бўлган учрашувни миридан-сиригача гапириб бер. Ҳар бир сўзининг маъзини чақишим керак.

Саид яна ҳаммасини бошидан гапира бошлади, эсидан чиққан жойларини эслаб тўлдирди.

Наима билан гапни тугатгач, уйга боргиси келмай анчагача шаҳар кўчаларини айланди. Охирги пайтларда ҳаёти буткул ўзгариб кетганини, базмлар, тонг-саҳаргача ўйин-кулгу, ичкилик ичиш, гўзаллар билан суҳбат қуришлар кўнглининг кемтик жойини тўлдирмаётганди. У ўзини буткул бахтли ҳис қилиш учун нима етишмаётганини тушунмас, шаҳар айланиб юриб Маликани учратган меҳмонхона олдига бориб қолганини сезмади. У ҳайрон бўлиб атрофга аланглади. Юрагидаги кемтикни нима тўлдириши мумкинлигини тушуниб етгандек бўлди. Шаҳдам қадамлар билан меҳмонхонага яқинлашаркан, худди ҳозир Маликани учратадигандек тўлқинланиб борарди. Табассум билан кутиб олган меҳмонхона одимасидан «Шу ерда Малика деган ўзбек қизи ишларди, уни чақириб бера олмайсизми?» деб сўради.

— Исм-фамилиясини тўлиқ айтсангиз, ёрдам беришим мумкин, — деди қиз.

Саид Маликанинг фамилиясини билмаслигини эслаб, ходима олдида хижолат бўлди.

— Кечирасиз, исм-фамилиясини тўлиқ билмас эканман...

— Унда қандай вазифада ишлашини биласизми?

Саид бу саволга ҳам жавоб бера олмай елка қисди.

— У... у, менимча, гулларга сув пуркарди.

Ходима қиз жилмайди:

— Тушунарли. Афсус, бир марталик ишга ёлланганларни рўйхатга олмаймиз. Сизга ёрдамим тегмаганидан афсусдаман.

Саид тушунарли дегандек бош чайқаб қиз билан хайрлашди ва хаёлга ботганча яна машинасига ўтирди.

Эртаси куни кечгача базада машғулотлар билан банд бўлди. У юрагига ваҳима солаётган дубайликларнинг таклифини ўйламаслик учун ҳам тинмай шуғулланарди. Кечки соат саккизларда Наима «Мен тунда етиб бораман, аэропортда кутиб ол», деб кўнғироқ қилди.

Аэропортдан чиққан Наима тундек қора «Ауди» автомобилга суяниб турган Саидни кўриб, ҳайратдан оғзи очилиб қолди.

— Янги машина олганингни айтмагандинг! — деди у ялтираб турган машина капотини силаркан.

— Сюрприз бўлсин, дедим-да!

— Ростдан ҳам сюрприз бўлди, қани янги тойчоғингда шаҳарни бир айланайлик-чи, — Наима чаққонлик билан машинага ўтирди.

Чарм ўриндиқлар, кондиционер ва бошқа қатор қулайликлари бор кенг машинага ўтиргач, барча араз-гиналарни унутган Наима ёш боладек қувонарди.

Улар Наима жой буюртирган меҳмонхонага етиб боришгач, Саид бошига кепкасини кийиб, қора кўзойнак тақиб олди.

— Анча пишиб қолибсан, болакай, — кулди унга қараб Наима.

— Бошқа иложим қолмади, ҳар қадамимни пойлашяпти. Газеталарда бир кун расмим чиқмаса, хавотирланадиган бўлиб қолдим, — ҳазиллашди Саид.

Иккаласи ҳазил-хузул билан тезгина ўзларига ажратилган хонага киришди. Эшик ёпилганига ишонч ҳосил қилган Саид енгил тортиб кўзойнагини ечди ва Наимани бағрига тортди.

Лекин Наима уни қаттиқ итариб юборди. Кутилмаган ҳамладан довдираган Саид креслога ағанади. У «Нима гуноҳим учун?» дейишга оғиз жуфтламасидан диванда турган ёстиқлар бирин-кетин унга қараб уча бошлади.

— Мана бу, енгилтак актрисанг учун! Мана буниси менинг расмим газетага чиққани учун! Мана буниси менга хиёнат қилганинг учун!.. Мана буниси...

Саид чаққонлик билан ёстиқларга чап бериб Наимани қучоқлаб, икки қўлидан маҳкам ушлади.

— Қўйвор мени, аблаҳ!

— Бўлди ахир, бўлди... Кечирим сўрадим-ку!

— Кечирим сўраган эмиш! Кечиримингни пишириб е! Мен сени Малайзияга жўнагиш учун озмунча жон куйдирдимми? Сен эса бу ердаги иккинчи даражали актрисалар билан менга хиёнат қилиб юрибсан...

— Бўлди, энди фақат олий даражадаги актрисалар билан юраман... — хохолаб кулиб юборди Саид ва Наиманинг қўлини қўйиб юбориб хонанини айланиб қоча бошлади.

Наима қўлига илинган нарсани отиб, бақира-бақира ҳовуридан тушгач, бардан вино олиб ичди.

Югуравериб ҳолдан тойган Саид эса ўзини креслога ташлади.

— Бўлдимми? Аламингиздан чиқдингизми? — деди Саид овозига жиддий тус бериб.

— Икки дунёда ҳам аламимдан чиқмайман! — тўнғиллади Наима. Лекин бир-икки қултум винодан кейин ўзини босиб Саиднинг ёнига ўтирди.

— Хўш, гапир-чи, нефтчи бойлар билан қачон учрашишинг керак?

— Эртага, улар қўнган меҳмонхонада.

— Яхши. Уларга нима демоқчисан?

— Ҳали бир қарорга келмадим.

— Миямда бир режа бор, агар шу иш берса, «Жохор»дан

ҳам силлиққина қутуласан, Дубайга ҳам обрўйингга доғ туширмай кўчиб оласан... — кўзларини айёрона ўйнатди Наима.

— Бу нима деганингиз, мени ҳар хил ҳийла-найрангла-рингизга аралашатирманг!

— Сен аралашмайсан, бунақа ишларни қиладиганлар бор.

— Тушунтириброқ гапиринг...Лекин бир нарсани унутманг, мен «Жохор» жамоасига гап тегадиган иш қилмайман. Менга шунча шароит яратиб турган раҳбариятга ёмонлик қилсам, нонкўрлик бўлади. Агар Дубайга ўтадиган бўлсам, жамоамга очигини айтаман-қўяман!

— Ростданми? Улар сенинг шартноманг тугамасидан шунчаки қўйиб юборишади, деб ўйлайсанми?

— Йўқ, албатта. Қарзимни тўлайман, дубайликлар катта пул ваъда қилишаяпти-ку.

Наима пешанасига шапатиллади. Кейин бир муддат Саидга тикилиб қолди.

— Ўтган куни сиз билан гаплашганимдан кейин бир қарорга келиб бўлганман. Бу ишга сиз аралашмайсиз, бир марта ёрдам берганингиз етади. Бу ёғига ўзим эплайман. Энди ёш бола эмасман.

Наима Саиднинг анча ўзгариб, илгаригидан кўра қатъиятлироқ бўлганини сезиб хавотирга тушди.

— Саид, жонгинам, қулоқ сол...

— Гап тамом! Келаман деганингизга йўқ демаганимга сабаб — сизни ўз ҳисобимдан шаҳар айлантирмоқчи эдим. Бу режаларимга аралашингиз мумкин дегани эмас! Энди кийининг, пастда кутиб тураман, энг зўр ресторанда жой буюртириб қўйганман...

Саид оғзи очилиб қолган Наимага «тезроқ бўлинг» дегандек ишора қилиб, кўзойнагини таққанча хонадан чиқди.

Меҳмонхонадан чиқишгач, Саид Наимани шаҳар-

нинг энг қиммат ресторанига олиб борди. Кейин тунги клубда рақс тушиб, ҳеч қачон ухламайдиган шаҳарнинг кўчаларида машинада сайр этишди. Тонгта яқин меҳмонхонага кириб келишганида оёқда тура олмаётган Наимани Саид кўтариб хонага олиб кирди. Уни диванга ётқизаркан, суйкалган қўллари бўйнидан зўрға ажратиб олди. Кейин ёнига ўтириб сигарет чекканча, анчагача Наимадан кўзини узмай хаёл сурди.

Наиманинг оёғидаги битта туфлиси тушиб қолган, кўйлагининг этаги кўтарилиб тиззалари кўриниб турарди, тўзғиган сочлари юзини тўсган бўлса-да, лаб бўёғи чапланиб кетган оғзи катта очиклиги кўриниб турарди. Шу аҳволда ётган Наима Саиднинг кўзига хунук кўришиб кетди.

У сигаретни тутатиб, ўйга ботганча анчагача ўтирди, кейин бир қарорга келдию, ўрнидан турди. Кетишдан олдин Наиманинг устига чойшаб ёпиб қўяркан, секин энгашиб унинг пешонасидан ўпди ва «ҳаммаси учун сиздан миннатдорман» дея шивирлади.

Саид базага борди, ҳеч ким билан гаплашмай шуғулланди. У ҳеч қачон ўзини аямасди, айрим футболчилар мураббийларнинг кўзини шамғалат қилиб, дам олишга уринар, аммо Саид кўзбўямачиликни ёқтирмасди. Машқлардан кейин мураббийнинг рақиб тактикаси бўйича сўзлаган фикрларига қулоқ тутди. Унинг яна олдинги Саидга айланиб қолганини сезган мураббий Кенси ичида хурсанд бўлди: «Анча ўзига келиб қолибди». Машғулотлар тугагач, мураббий Кенси Саидга клуб шаҳар марказидан уч хонали уй ажратганини, у истаган пайти уйга кўчиб ўтиши мумкинлигини айтди. Саид миннатдорчилик билдиришга улгурмасидан Мигель ўрнидан ирғиб турди ва жаҳл билан эшикни тепиб чиқиб кетди. Ортидан чақириб қолган мураббий Кенсига ҳам эътибор бермади.

Уй берилганидан хурсанд бўлса-да, Мигелнинг қилиғидан кўнгли ғаш бўлган Саид базадан чиқаркан, клуб автобуси панасидан отилиб чиқиб ўзини машинага урган Мигелни сезмай қолди.

— Менга қара, мишиқи, оёғим тагида кўп ўралашма, деб сени огоҳлантиргандим-а? Энди ўзингдан кўр...

— Мигель машина ойнасини уриб сўкинди.

Кутилмаган ҳамладан аввалига довдираб қолган Саид тезда ўзини ўнглаб олди-да, чаққонлик билан машинадан тушди.

— Мигель, яхшиликча ўзингни бос... Битта жамоада ўйнаймиз, ҳар кимнинг ўз ўрни бор... — деди у жаҳдини зўрға босиб.

— Сен келгунигча «Жохор»нинг юлдузи мен эдим, мен! Йўқ жойдан сен пайдо бўлдинг, обрўмни ер қилдинг! Шу қилиғингга жим қараб ўтиришим керакми?!

— Мен ўз вазифамни бажаряпман. Сенинг обрўинг мени қизиқтирмайди, — у Мигель атай жанжал чиқараётганини тушуниб тургани учун тишини тишига босди.

— Сен... сен... — Саиднинг босиқлигидан баттар жазавага тушган Мигель аламидан гапини тополмай тутилди. — Умрингда кўрмаган машиналару уйлардан бошинг айланиб, босар-тусарингни билмай қолдинг!

— Оғзингга қараб гапир!

— Қарамасам, нима қиласан? Гапим ёлғонми?

Саид бир ҳамла билан Мигелнинг ёқасидан олди. Шуни кутиб турган бразилиялик мушт туширди.

Бир-бирини тасур-тусур қилиб ураётган йигитларни ажратиб олишганда Мигелнинг бурни синган, Саиднинг оғзи қонаганди...

— Барибир менинг ўрнимни эгаллай олмайсан! Бу ерда мен юлдузман! Мен! — бўкирди Мигель юзидаги қонни артиб.

Саид ҳам оғзидаги қонни тупуриб, бақирди:

— Сенга ким зўрлигини кўрсатиб қўймасам Саид отимни бошқа қўяман!

Мураббий Кенси иккаласига ҳам танбеҳ бериб, агар бу ҳолат яна такрорланса, катта суммада жаримага тортишини айтиб, огоҳлантирди.

Кайфияти бузилиб, базадан чиққан Саид соатга ҳам қарамай «Hilton» меҳмонхонасига қараб йўл олди. Бугунги жанжал унинг қарорини янада қатъийлаштирганди.

Белгиланган вақтдан олдин кириб борган Саидни кўриб Ҳамидуллоҳ бир оз тараддудланди.

— Узр, Аббос Абдул Зариф жаноблари ҳозир бандлар, — деди у Саидни меҳмонхонанинг балкони томон етаклаб.

Кенг балконда турли манзарали ўсимликлар барқуриб турар, юмшоқ ўриндиқлар худди боғ ўртасига ўрнатилгандек тасаввур уйғотарди. Ҳамидуллоҳ дунёнинг турли бурчакларидан келтирилган ноз-неъматлар билан безатилган стол устидаги бежирим шиша идишлардаги винолардан биридан қуйиб узатди.

— Марҳамат, ўтиринг, меҳмоним бўлинг, — деди у мулозаматни жойига қўйиб. Кейин кўз қири билан Саидга қараб мийиғида жилмайди. Хаёлидан «пулнинг дарагини эшитгач, югургилаб келибсан-да» деган фикр ўтди.

Саид унинг хаёлидан ўтган фикрни ўқигандек ўнғайсизланди.

Саид билан Ҳамидуллоҳ бир муддат гаплашиб ўтиришгач, балконда Аббос Абдул Зариф пайдо бўлди ва виқор билан сўрашди.

— Сиз айтгандек клубингизга ўтишга розиман, лекин менинг ҳам бир шартим бор, — деди Саид бир муддат мезбонлар билан у ёқ-бу ёқдан гаплашиб ўтиргач.

— Хўш?

— Қандай тушунтирсам экан... Жамоамиздаги бир бра-

зилиялик билан орамиздан гап қочган. У менга сенинг юртингдан юлдуз футболчи чиқмаган, «Жохор»нинг юлдузи ҳам мен бўламан, деб доим гашимга тегади... Унга ким зўрлигини кўрсатиб қўйишим керак. Бугун ҳам иззат-нафсимга тегадиган гап қилди... — Саид шундай деб мушт зарбидан ёрилган лабини ушлаб қўйди. — Шу сабаб аҳдимнинг устидан чиқмоқчиман. Қишки трансфергача Малайзияда ўйнашимга рози бўлсангиз, кейин клуб билан шартномани бекор қилиб, Дубайга кетаман.

Саиднинг гапини бўлмай қулоқ тутган Аббос Абдул Зариф қўлидаги тасбеҳини чиқиллатиб унга қаттиқ тикилди. Кейин синовчан кўзларини узмай сўради:

— Демак, аввал сўзингизни устидан чиқиб, кейин шартномани бекор қилмоқчисиз, шундайми?

— Шундай...

Унинг Ҳамидуллоҳ билан маъноли кўз уриштириб олганини кўрган Саид шошиб қўшимча қилди:

— Шартномани бузганим учун тўланадиган жаримани ҳам ўзим тўлайман! Қолаверса, кейинги йил мамлакат чемпионлиги учун курашда «Ал-Аҳли»да тўп сураман.

Аббос Абдул Зариф индамай бош чайқади. Унга ёшгина йигитчанинг ғайрати, ор-номус учун баҳсга киришгани ёққан бўлса-да, режаси орқага сурилгани маъқул бўлмаганди. Лекин Аббос Абдул Зариф бир таклифни икки марта берадиганлардан эмас. Ҳамидуллоҳ хожасининг кўнглидан ўтганларни сезиб, оғриқли саволни берди:

— Ҳаммаси яхшию, лекин «Жохор» ва «Ал-Аҳли»нинг жавоб ўйинида натижа қандай бўлади?

Саид нима дейишни билмай қолди. У илгарилари баъзи ўйинлар натижалари сотилиши ҳақида эшитганди, лекин бир кун келиб ўзи ҳам бу каби чигал вазиятга аралашиб қолиши мумкинлигини хаёлига ҳам келтирмаганди.

— Натижа?.. Менимча, бу нарсани фақат ўйин якунида билиш мумкин...

Мезбонлар яна кўз уриштириб олишди.

— Биродари азиз, — Ҳамидуллоҳ ёлғондан хўрсиниб олгач, мулойимлик билан давом этди, — энди сиз билан очиқчасига гаплашсак ҳам бўлади деб ўйлайман. Гап шундаки, сизнинг ҳозирги жамоангиз келажакдаги жамоангизнинг устидан галаба қозонмаслиги лозим. Тушунтира олдимми?

Саид охирги ўйин натижаси дубайликлар учун оғир зарба бўлганини тушуниб турган бўлса-да, нима деб жавоб беришни билмади.

— Биз сизнинг шартингизга фақат шу шарт билан рози бўлишимиз мумкин... Демак, келишдик.

Саид розилик бермаган бўлса-да, Ҳамидуллоҳ ўрнидан туриб хайрлашиш учун қўл узатди.

Шу пайтгача жим турган Аббос Абдул Зариф ҳам тилга кирди:

— Нима ҳам дердик. Йигит киши сўзида туриши керак... Унда қишда кўришгунча хайр. — У ҳам гап тугади дегандек ўрнидан турди.

Саид унинг хафа бўлганини ҳам, хурсанд бўлганини ҳам тушуна олмади.

Ҳамидуллоҳ уни кузатиб қўймоқчилигини билдириб, эшик томонга ишора қилди ва:

— Керак бўлганингизда сиз билан ўзимиз боғланамиз, — деди.

Бундай бетакаллуфликдан ранжиган бўлса-да, Саид миқ этмади. У вазиятдан чиқиш йўлини топаман деб баттар чигаллаштирганини тушуниб турарди. Энди бу фитналардан қандай чиқиб кетиш йўллари қидириши керак.

«Бошга тушганини кўз кўради, — ўйлади у автомобилига ўтирар экан. — Аввал Мигелга кимлигимни кўрсатиб

қўяй, кейин дубайликлар билан ҳисоб-китоб қиларман. Ҳарҳолда жамоани хиёнаткорона тарк этмаслигимга рози бўлишди-ку. Жавоб ўйини қандай бўлишини вақт кўрсатади».

Саид дубайликлар билан учрашиб, ижара уйига борди. Уйда уни Наима кутиб турарди.

Наима энди жанжал учун оғиз жуфтлаганди ҳамки, Саид уни тўхтатди:

— Уруш-жанжалга тоқатим йўқ, чарчадим. Сиз учун меҳмонхонадан жой буюртирганман, иложи бўлса, бугун мени тинч қўйиб, ўша ерга борсангиз...

— Сен... сен менга бу оҳангда гапирма! — чийиллади Наима алам билан. У кечагина йўриғида бўлган Саид қўлдан чиқиб бораётганига чидай олмаётганди. — Истаган меҳмонхонамдан жой олишга ўзимнинг ҳам пулим етади!

— Яхши, унда боринг... — деди Саид ўзини каравотга ташларкан, — фақат бугун томоша кўрсатманг, илтимос, бошим оғрияпти.

Наима «уни одам қилгани, Малайзияга юбориш учун кимларга ялингани, карьераси учун қанча пул сарфлагани»ни айтиб йиғини бошлагач, Саид унга қўпол гапириб юборганини тушуниб, ўрнидан туриб бағрига босди.

Биринчи марта Наима унга буткул бегона эканлигини ҳис қилиб, уни алдаб юрганидан виждони қийналди.

— Сен мендан узоқлашиб кетяпсан...Сенсиз яшай олмаслигимни биласан-ку, — Наима дарров кўзичокдек мулойим тортиб қолди.

Уни яхши гаплар билан овутиб, машинасида меҳмонхонага олиб бориб қўйгач, эртага учрашишга ваъда бериб хайрлашди.

Отель хонасига кириб эшикни ёпиши билан Наима кўзичокдан қутирган шерга айланиб, қўлига учраган нарсани олиб ота бошлади.

— Сен мишиқи ҳали менга бақирадиган бўлиб қолдингми? Пулинг кўпайиб қолибди-да! Аблах, кўрсатиб кўяман сенга! Мен аҳмоқ актрисаларингдан эмасман, мени ўйинчоқ қилиб бўпсан!

Бақириб-бақириб ҳовуридан тушгач, телефони олиб таниш рақамларни терди.

— Менга аталган янгилигинг борми? — сўради у қисқа салом-аликдан сўнг.

— Албатта, — ялтоқланганча жавоб берди суҳбатдоши. — Мижозим анча ўзгариб қолган, илгари уни пойлаб зерикардим, ҳозир анча қизиқ ҳолатлар рўй беряпти, зерикмаяпман...

— Сенинг ҳолатинг мени қизиқтирмайди. Ишдан гапир! — тўнғиллаб унинг гапини бўлди Наима.

— Хўп бўлади-да, маликаи олия. Хўш, демак, мижозим охири кунларда икки марта «Hilton» меҳмонхонасига борди. У ерда уни аллақандай бир араб кутиб олди.

— Суратга олдингми?

— Хафа қияпсиз. Мен профессионалман, ахир.

— Гапни чўзма, кейин-чи?

— Кейин, бир марта «Гранд Милленниум» меҳмонхонасига борди...

— Нима?! — Наима чаён чаққандек қичқириб юборди. — У ерда ким билан учрашганини кўрддингми?

— Йўқ, — Наиманинг нега хавотирга тушганини тушунмаган суҳбатдоши шошиб кўшимча қилди. — У ерда фақат отель ходимаси билан гаплашди, бошқа ҳеч ким билан учрашмади...

— Уф-ф-ф, бу боланинг дастидан бир кун ҳам тинчлик йўқ экан-да. Майли, дубайликлар ҳақида ҳам маълумот йиғдингми?

— Йиғдим. Фақат маълумотларни учрашганимизда кўлингизга топшираман.

— Нимага шама қилаётганингни тушундим, — ҳорғин жилмайди Наима. Эртага тушдан кейин Тошкентга учаман. Унгача бирга тушлик қилишимиз мумкин.

— Наҳотки, менга ҳам вақт ажратсангиз. Эртага ҳам Саид билан банд бўлсангиз керак деб ўйлагандим, — ҳиринглади у.

— Қаерда учрашишимиз ҳақида ўзим хабар бераман. Сен эса ундан кўз узма.

Наима Саиднинг қилиқларини ҳазм қила олмай туни билан вино ичиб, аламдан тўлғониб чиқди.

Тушга яқин Саид кўнғироқ қилганда ҳам ухлаб ётгани сабаб эшитмади.

Машғулотларга қатнашиб базадан чиққан Саид соатига қаради, вақт энди ўн икки бўлганди. Наима соат учдаги самолётда учади, унга янги уй калитини топширадиган клуб менежери кечки соат еттида учрашув белгилаган. Демак, бир-икки соат вақти бор. У шу ҳаёлда анчадан буён кўнғлига тугиб юрган ишни амалга оширгиси келиб, автомобили рулини Куала-Лумпур менежмент институти томон бурди. Институт жойлашган кўча хиёбонида сайр қилиб юрган йигит-қизлардан туризм факультети жойлашган бино қаердалигини сўраб топиб боргач, иккиланиб қолди.

«Маликага нима дейман? Шу кўчадан ўтаётувдим, бир кўриб ўтай дедим дейманми? Йўқ, бу баҳона бўлмайди, ахир у билан яқин таниш бўлмасак... Балки сизни кўргани атай келдим деб тўғриси айтиб қўя қолсаммикан?»

Саид футбол ишқибозлари таниб қолиб, гапга тутишини истамагани учун машинасидан тушмай бино эшигига термулиб анча ўтирди. Кўп ўтмай йўлакда талаблар кўпайиб, дарс тугаганидан дарак берувчи шовқин кўтарилди.

Турли миллатга мансуб-йигит қизлар тўда-тўда бўлиб чиқиб, кимдир хиёбонга, кимдир автобуслар бекати

томон кета бошлади. Талабалар қатнови сийраклашиб қолса ҳамки, улар орасида Малика кўзга ташланмади. Саид уни кўрмай қолдиммикан деб машина ойнасидан ҳар бир қизга диққат билан тикиларди. Лекин талабалар орасида Малика йўқ эди. У бўшаб қолган йўлакка маъюс тикилиб турди-да, энди кетишга чоғланганди ҳамки, кекса ёшли, лекин ҳаракатлари чаққон бир киши билан Малика йўлак бошида пайдо бўлди. Саид қувонганидан қичқириб юборишига бир баҳя қолди.

Новдадек нозик, чаққон, ҳилпираб турган кўйлагини ўзига ярашган Малика худди эртаклардаги гўзаллардек кўриниб кетди кўзига.

Қиз автомобилга яқинлашгани сайин Саиднинг юраги ҳапқириб борарди. У йўлда турган қоп-қора ҳашаматли машинага эътибор бермай ўқитувчиси билан алланарсалар ҳақида гаплашиб ўтиб кетаётганда Саид ўзига келди. У шошиб машинадан тушиб қизни чақирди.

Малика билан ўқитувчиси бирдек тўхтаб ўгирилишди.

Саидни кўтилмаган пайтда учратгани учун Малика аввалига уни танимади. Кейин таниб ёқимли жилмайди.

Қизнинг кўзларида ҳайрат ва қувончни кўриб Саид бир оз енгил торгди.

«Ҳарқалай, таниди, демак, унутмабди», ўйлади у.

— Саид ака?! — ҳайрон бўлди Малика. Кейин ҳамон тўхтаб турган ўқитувчиси билан тезгина хайрлашиб, Саид томонга юрди.

— Биз томонларда нима қилиб юрибсиз?

— Ҳалиги... шунчаки йўлим тушганди, сизни кўриб қолдим, — Саид гапириб бўлгач, тилини тишлади. Кейин айбини ювиш учун шошиб қўшимча қилди: — Юринг ётоқхонангизгача олиб бориб қўяман.

Малика энди унинг машинасига эътибор берди ва «оҳ-ҳо, машинангиз зўр-ку», деди.

Саид ҳарқанча уринмасин, Малика у билан бирга кетишга рози бўлмади.

— Йўқ, раҳмат, ётоқхонамиз яқин, кейинги чорраҳада. Овора бўлишингизга арзимайди.

Шундан кейин Саид машинасини қолдириб у билан кейинги чорраҳагача пиёда боришга қарор қилди.

— Шу баҳонада гаплашиб оламиз.

— Анча ўзгариб кетибсиз, — деди Малика унга кўз ташлаб.

— Сал-пал... — ўнғайсизланди Саид.

— Энди сизни тез-тез газеталарда кўриб турибман, — ерга қараб маъюс жилмайди қиз.

Саиднинг устидан бир челақ совуқ сув қуйилгандек бўлди.

— Ҳалиги... биласизми...

— Тошкентга қачон бормоқчисиз? — кутилмаганда қиз гапни бурди.

Мавзу ўзгарганидан хурсанд бўлган Саид енгил тин олиб:

— Кейинги ҳафта, — деди.

— Ростданми? Бунча яхши! Онамга бир нарсa бериб юбормоқчи эдим, агар малол келмаса...

— Албатта, берсангиз олиб кетаман.

— Қандай бахтлисиз, истаган пайтда ота-онангизни кўриб келишингиз мумкин, — қиз ҳавас билан унга тикилди.

— Истасангиз, сиз ҳам мен билан юринг. Чипталар пулини мен тўлайман, — шошиб таклиф қилди Саид.

Малика унга ҳайрон бўлиб қаради, кейин таклифни эшитмаганга олиб:

— Мана етиб келдик, — деди чорраҳанинг ўнг томонидаги бинога ишора қилиб.

Саид бино томонга ўгирилдию, қотиб қолди.

Бино ёнида тўхтаган машинадан тушган Наима бир

муддат ёнидаги эркак билан гаплашиб турди-да, кейин иккаласи етаклашиб, биринчи қаватдаги қаҳвахонага кириб кетишди.

— Етиб келдик... — қайтарди Малика Саид нега анқайиб қолганини тушунмай.

Саид қизнинг овозидан ўзига келдию, лекин ҳамон кўзларига ишонмай карахт аҳволда эди.

Наима Куала-Лумпурда ўзи ва Толибдан бошқа яна кимни таниши мумкинлигини тушунмаган Саид кўзларига ишонмасди. У Маликага сир бермаслик учун зўрға ўзини қўлга олди ва зўрма-зўраки жилмайиб қиз билан хайрлашди.

— Айтганча, Тошкентга мен билан бирга кетасизми? — саволи жавобсиз қолгани эсига тушиб қайта сўради у.

— Раҳмат, — ерга қараб жавоб берди Малика. — Ҳозир бора олмайман, ўқишдан қолиб кетаман.

— Майли, унда телефон рақамларингизни беринг...

Маликанинг иккиланаётганини кўриб қўшимча қилди:

— Ойингизга почта бермоқчи эдингиз, кетишимдан олдин кўнғироқ қиламан.

Малика телефон рақамларини ёзиб берди. Шундан кейин бугун малай тилини ўрганиш учун дарсга бориши кераклигини айтиб, тезгина хайрлашди.

Саид унинг ортидан қараб қоларкан, кўнглини тушунарсиз ҳислар чулғади.

«Балки Маликанинг кўнгил қўйган йигити бор-дир», ўйлади у қизнинг совуққина муносабатини ўзича изоҳлаб. У гўзал ва машҳур қизлар бўйнига осилишига ўрганиб қолгани сабаб Маликанинг тортинчоқлигини тушуна олмасди. Аммо барибир унга бўйнига осиладиган қизлар эмас, Малика билан гаплашиш ёқарди. У талабалар ётоқхонаси зинасидан енгил қадамлар билан кўтарилиб бораётган Маликанинг ортидан қараб, хўрсиниб қўйди.

Шундай чиройли учрашувни бузгани, Малика билан гаплашиб кўнгли яйраб турганда пайдо бўлиб, барчасини барбод қилгани учун Наимадан хафа бўлиб кетди. Энди қиз билан кечган лаҳзаларни ҳар бирини қайта-қайта хаёлида тиклаб лаззатланиш ўрнига Наима билан бирга юрган эркак кимлигини аниқлаши керак эди.

Саид машиналар тўрт томонга қараб шошаётган чорраҳага қараб ўйланиб туриб қолди.

«Менинг ҳаётим ҳам шу чорраҳага ўхшайди, жуда шиддатли. Нега ҳаётда биттагина тўғри йўл бўлмайди? Нега инсон доим қайси бирини танласам экан деган мушкул синовдан қийналиши керак?» Саид Наиманинг ортидан ресторанга киришни ҳам, кирмасликни ҳам билмай бир зум иккиланди.

Кейин бир қарорга келиб кўзойнагини қўндириб, кафе томонга юрди.

Сокин мусиқа янграб турган қаҳвахонага кириб бораркан, кўзойнагини счмасдан секин залга аланглади ва ҳеч кимнинг кўзи тушмасин деб дераза томондаги гуллар билан тўсилган жойга ўтирди. Залнинг киравериш эшиги томонга кўзгулар ўрнатилган бўлиб, ундан залда ўтирганлар кўриниб турарди. Саид унга тикилиб зал тўрида кўзгуга тескари қараб ўтирган Наимани топди. Ёнидаги эркак кўзига жуда иссиқ кўриндию, лекин унинг кимлигини аниқлай олмади.

«Бу ким бўлди? Нега Наима биров билан учрашишини менга айтмади?» деган саволлар миясини пармалай бошлади. У эркакка беписанд, қўл силтаб муомала қилаётган Наимага кўзгудан тикилиб тураркан, биринчи марта бу аёлни яхши билмаслигини тушунди. Бирдан бошига оғриқ кирди.

Саид официант келиб нима буюртма қиласиз дейишга ҳам, улгурмасидан қаҳвахонадан чиқиб кетди.

Режаси бўйича Наима жойлашган меҳмонхонага бориши, уни аэропортга олиб бориб қўйиши керак эди. Аммо кўнглини кемираётган нохуш ҳислар сабаб бугун Наимани кўргиси келмади. У машинасини учириб шаҳар четига чиқиб кетди. Анчагина юриб, денгиз қирғоғига етиб боргач, одамлардан чеккароққа, пляжнинг тошли томонига ўтди ва ўзи яхши кўрадиган катта тош устига чиқиб ўтирди.

Қирғоғидан тошиб тўлқинланаётган денгизга қулоқ тутиб кўзини юмди. Юрагидаги ҳислари ҳам денгиздек кўпирар, Мигель, Наима, Ҳамидуллоҳ гоҳ биргалашиб гирибонидан олгандек бўлишар, гоҳ ортга чекинишарди. Бу шаҳарда жуда кўп одам уни яхши кўришини, бироқ уларнинг ҳеч бирига кўнглини оча олмаслигини ўйлади.

«Наҳотки, одамлар билан тил топишиш шунчалар қийин, — ўйлади охириги пайтларда жамоадошлари ҳам ундан ўзини олиб қоча бошлаганини эслаб. — Наҳотки киши бой, машҳур бўлиб боргани сайин, унга ҳасад қилувчилар кўпайиб боравериши рост бўлса. Лекин мен ўзгарганим йўқ-ку. Ҳамон ўша Саидман».

Анчагача сувга қулоқ солиб ўтиргач, денгизнинг шовуллаши бошидаги оғриқни ювиб кетгандек бўлди. Бу бегона шаҳарга биринчи марта келганида кўника олмай қийналган пайтлари ўзи учун шу жойни кашф қилганди. У пайтда инглиз тилини ҳозиргидек мукамал билмас, кўча-кўйда, жамоадошлари билан муомалада қийналарди. Кўп ўтмай инглиз тилида худди ўз она тилидек бемалол гапира бошлагач ҳам, қирғоқдаги тошни унутмаганди. У фақат шу ерга келса, ўз дунёси билан ёлғиз қолиши мумкинлигини ҳис қилиб, кўнгли хотиржам бўлади. Шу пайтгача бу жойни ҳеч ким билмаслигини истарди. Энди эса бу ерга Маликани олиб келгиси келди. Саид танийдиган гўзалларнинг ҳеч бирига ўхшамайдиган тортинчоқ Малика йигитнинг кўнглини буткул забт этган эди. Ма-

лайзияда қизларнинг дадил муносабатига ўрганиб қолгани учун Маликанинг унинг таклифларидан қизариб ерга қараши йигит кўнглида яна юрт соғинчини уйғотди.

У Малика ҳақида ҳаёл суриб қирғоқда анчагача қолиб кетди. Кеч тушиши билан денгиздан эсадиган ёқимли шамол этни жунжиктирар даражада салқин тортди. Саид юрагидаги дардини ювиб кетган денгизга сўнгги бор миннатдор боқиб, машинаси томон йўл олди.

Машинасида ташлаб кетган телефонини оларкан турли рақамлар орасидан Наима энг кўп кўнғироқ қилганини кўрди. Унинг «смс»лари орасидан бирини танлаб очиб ўқиди: «Мени аҳмоқ қилиш қанақа бўлишини кўрсатиб қўяман сенга!...» Саид бошқа хабарларни ўқимади ва телефонни ўриндиққа ташлади. Наима уни кутиб-кутиб аэропортга таксида кетганди. Саид клуб менежери билан учрашув белгиланган жойга етиб борганида соат кечки еттидан анча ошганди.

Менежер кечиккани учун Саидга эътироз билдирмади. Ўн беш қаватли уйнинг еттинчи қаватида жойлашган уч хонали, энг сўнгги урфдаги замонавий жиҳозлар билан безатилган кенг уйни кўздан кечирар экан, Саид хурсандлигидан менежерни қучоқлаб олишига бир баҳя қолди. У гоҳ икки қулоч келадиган телевизорни, гоҳ билярьд столига қараб, қувнарди. Бу уйда бир оила ҳеч бир камчиликсиз яшаши учун барча нарса муҳайё эди. Менежер калитни Саидга топшириб кетгач, Саид биринчи бўлиб онасига скайпдан кўнғироқ қилди.

— Онажон, сизга кошонамни кўрсатаман, тайёرمىсиз? — деди у қувончдан онаси билан шоша-пиша сўрашиб олгач.

Онасига қўшилиб, акаси ва келинойиси ҳам таажжубларини яшира олмай уй ва ундаги жиҳозларни томоша қилишди.

— Энди мен шу уйда яшайман! — деди у яқинларига мақтаниб. — Айтганча, дадам қани? У кишини ҳам чақиринглар, уйимни кўрсинлар.

Онасининг ўрнига акаси шошиб жавоб берди:

— Дадам ҳозир маҳаллага чиқиб кетганди... Зерикибди, бир айланиб келай, деди...

Саид хурсандлигидан онасининг хомуш тортганини сезмади.

— Саиджон, ана, уйлик ҳам бўлибсиз, машина ҳам олибсиз, энди бошингизни иккита қилиб қўйсак ҳам бўлар? — деди келинойиси, бу гап онаси ва акасига ҳам маъқул келди.

— Тўғри, бу уйларга энди бека керак? Бўлмаса ким йиғиштириб, ким кир-чирингни ювади?

— Оббо, онам-ей, бу томонидан хавотир олманг. Бу уйдаги хонадонларни йиғиштирадиган ҳам, кирларини ювадиганлар ҳам бор, — онасининг соддалигидан қўлди Саид.

Онаси ишонқирамай «йўғ-е?» деб қўйди.

Саид янги уйига биринчи бўлиб Толибни меҳмонга чақирди. Кейин жамоадошларининг барчаси янги уй билан муборакбод этишга келишди. Янги қўшнилари шовқин-сурондан, эшик олди сураткашларга тўлганидан шикоят қилишини айтмаганда бир ҳафта тинч ўтди. Наимани ҳам ўйламади, бандлигидан кимдир кузатиб юрганини ҳам сезмади. Саид бир ҳафта давомида Маликага қўнғироқ қилиб қувончини бўлишгиси келдию, қиз мақтанчоқ экан деб ўйламасин дея фикридан қайтди. Ва ниҳоят бир ҳафталик машғулотлар тугаб, мураббий Саидга уч кунга рухсат берди. Тошкентга чипта буюртирган Саид баҳона топилганидан қувониб Маликанинг рақамини терди. Қизлар билан тез тил топишадиган Саид Малика билан гаплашганда тилини ютиб юборгандек гапиролмай қоларди.

Улар у ёқ-бу ёқдан гаплашиб туришгач:

— Мен эртадан кейин Тошкентга учаяпман... Почта бериб юбормоқчийдингиз, — деди Саид.

— Рейсингиз вақтини айтсангиз, аэропортга олиб бориб бераман, — деди қиз.

— Йўғ-е, овора бўлманг, бугун ўзим машғулотлардан кейин университетингизга бораман. Ўшанда бериб юборасиз.

Қиз рози бўлди ва миннатдорчилик билдириб, шошиб турганини айтиб хайрлашди.

Саид келинойисининг тўй ҳақидаги гапини эслаб орзиқди.

У бугун Малика билан яна учрашишини ўйлаб қувонганча базага йўл олди.

Клуб стадионида мураббийлар бошчилигида барча машғулотларни бажаришгач, дарвозабон билан ишлай бошлашди. Йигитлар аввал секинроқ, кейин эса тез-тез дарвозага қараб тўп тепишар, дарвозабон ўзини ҳар томонга ташлаб ҳар бир тўпни қайтаришга уринарди. Футболчиларнинг энг севимли машғулоти шу бўлиб, йигитлар бири тепаиб улгурмасдан икинчиси югуриб келарди. Айниқса, икки ҳужумчи — Саид билан Мигель бу шунчаки машғулотлигини унутиб, кимўзарга жон-жаҳди билан тўп тепишарди. Саиднинг навбати келганида Мигель бир-икки марта шошгандек бўлиб орқасидан келиб урилди. Тўхтаб жанжал қилса, ўйин темпи пасайишини билган Саид индамай қўя қолди. Мураббийлар ҳам футболчиларни шошириш билан овора бўлиб Мигелнинг гирромлигини сезмай қолишди. Машғулот давомида Саид олти марта гол урган бўлса, қанчалик шошилмасин Мигель бор-йўғи тўртта гол урди. Ўйин шу тарзда қизиб турганда мураббий ўйинни тўхтатиш учун соатига қаради. Саид эса Мигелга ким зўрлигини кўрсатиб қўйиш учун охирги им-

кониятдан ҳам фойдаланишга ҳаракат қилиб бор кучи билан тўпни тепди. Тўп дарвоза томон учиши билан оёғи сирпаниб майса устига ағанади. У чарчагани учун ўрнидан туришга шошмади, балки майса устида бир муддат ётиб ҳордиқ чиқариш ниятида эди. Лекин икки кўзи тўпда бўлган Саид ортидан қуюндек бостириб келган Мигелни кўрмай қолди. Мигель Саиднинг тўп тепишга мос қийшайиб узатилган оёқларини бор кучи билан босди... Стадионни Саиднинг жон аччиғида ҳайқиргани тутди. Кўзларидан юлдузлар чақнаб кетгандек бўлган Саид оёғини қимирлата олмас, тўпиғидан қайрилганча қотиб қолган оёғига даҳшат билан қараб турарди.

Бирданига стадион талатўп бўлиб кетди, аввал мураббий, кейин йигитлар ва ўриндиқда ястанганча ўйинни кузатиб ўтирган клуб тиббиёт ходимлари Саид томонга югуришди.

Саидни «Тез ёрдам» машинасида шифохонага олиб келишганида у нукул «Тезроқ рентгент қилинглар», деб бақирарди.

Мураббий Кенсининг кўзларида ҳам «Нима бўлса ҳам оёғи синмаган бўлсин-да» деган кўркув акс этганди.

Шифокорлар тезлик билан Саидни рентген хонасига олиб боришди.

Рентгенолог негадир Саидга эмас, рентген натижасини билиш учун унинг ёнида турган мураббий Кенсига юзланиб деди:

— Афсуски, оёғи тўпиғидан синган...

Мураббий Кенси ялт этиб Саидга ўгирилди. У футболчининг феълини билгани учун ҳозир унинг бақиршини, сўкиниб шифохонани бошига кўтаришини кутиб турарди. Жон азобига тишини тишига қўйиб чидаб турган Саид мураббий Кенсига бир оғиз гапирмай юзини бурди. Мигелнинг бу қилиғидан кейин унинг ичидан

нимадир узилгандек эди, бир лаҳзада режалари, орзулари саробга айланганини ўйлаб кўзини чирт юмди.

Шифокорлар синган жойни гипслаш учун муолажаларга киришганида ҳам Саид миқ этмади. Шифтга тикилганча ётаверди.

Шифокорларнинг унга берилган саволларига ҳам мураббый Кенси жавоб берди. Кўп ўтмай уни кўргани жамоадошлари ҳам етиб келишди. Лекин уларнинг ҳеч бири ҳазиллашмас, ҳатто Савич ҳам Саид учун қайғуриб ичига чироқ ёқса, ёришмайдиган ҳолда эди. Улар футболчининг энг нозик жойи оёғи эканини, айниқса, ҳужумчи учун оёқ синиши нималигини яхши билишарди. Қанчадан-қанча футболчилар тўпиғи синиб футболни тарк этишга мажбур бўлганини ҳам билишарди. Жамоадошларнинг орасида Мигель кўринмади.

Кечга яқин ҳамшира палатага кириб, сизни кўргани келишибди деди.

Саид Толиб келган бўлса керак деган хаёлда кираверсин, деди.

Бирпасдан сўнг эшик очилиб остонада Мигель пайдо бўлди. Ундан бу қадар сурбетликни кутмаган Саид ғазабдан қизариб кетди. Аммо ўзини қўлга олиб тиш ёриб гапирмади.

— Аҳволинг қалай, Саид? — сўрашди Мигель курсига ястаниб ўтираркан.

Саид унга егудек бўлиб тикилди-да:

— Худди сен орзу қилгандек... — деб жавоб қайтарди. Мигель хе-хелаб кулди.

— Бошингга тушган ҳамма кулфатга мени айблайверма-да, ошна. Бу шунчаки тасодиф.

— Балки, — деди Саид душманига жаҳли чиқаётганини билдирмаслик учун ўзини босиб олиб. — Аммо тасодифлар кўпайиб кетмаяптими?

— Нима десам экан... Қизиги, бу тасодифлар рўй беришига менга ким ёрдам бераётганини билсанг эди... — ҳузурланиб илжайди Мигель.

— Бу нима деганинг? — Саид Мигелни қўлидан тутиб силтади. — Очиқроқ гапир!

— Ҳай, ҳай, ўзингни кўп уринтирма, — масхаромуз кулганча Саиднинг қўлини силтаб ташлади. — Энди ўзингни ўйласанг-чи, ошна. Бай-бай футбол дея Ўзбекистонингга қараб сур энди...

— Аввал саволимга жавоб бер, менга сендан бошқа яна ким душманлик қилаяпти?

Мигель палатани бошига кўтариб хохолаб кулиб юборди.

— Каллангни ишлат, ошна. Ўйла. Кимнинг думини босгандинг? Хўш? Майли, яхшилаб ўйлашга энди вақтинг бемалол бўлади.

— Бунисини вақт кўрсатади. Элдан бурун қувонма!

— Ҳали яна футбол ўйнамоқчимисан? Шу оёғинг билан-а?! Хафа бўлмагин-у, ошна, — Мигель энгашиб Саиднинг қулоғига шивирлади, — ўша машина ва уйинг меники бўлмагунча тинчимайман!

Кейин хайр дегандек қўл силтаб эшик томон юрди.

— Мен розиман.

Саиднинг овозини эшитиб, таққа тўхтаб ўтирилди.

— Мендан қолган эски нарсалар билан кўнглинг чоғ бўлса, олақол.

Мигель унинг оёғига қараб ишшайди.

— Фақат клуб менга ундан яхшироғини совға қилганда, мураббийга эскиларимни Мигелга беринглар деб ўзим айтаман, — давом этди Саид.

Мигелнинг ранги гезарди, ўқрайган кўзларини Саиддан узмаганча эшикни қарсиллатиб ёпиб чиқиб кетди.

Саид Мигелни боплаганидан ҳузур қилган бўлса-да, лекин айтган гаплари рўёбга чиқишига ўзи ҳам ишон-

масди. Энг ёмони, Мигель нимага шама қилганини тушунолмай тўлғонарди.

* * *

Малика дарсдан чиқиб, факультет кўчасида Саиднинг машинасини тополмай, ҳайрон бўлди. Балки иши чиқиб қолгандир деб бир оз кутди. Келавермагач, университет хиёбони бўйлаб ётоқхонаси томон йўл олди. «Нега келмади экан? Спортчилар вақт-соатга жуда интизомли бўлишарди шекилли...» Чорраҳада яна бир оз кутгач, хонасига йўл олди. У онасига бериб юбормоқчи бўлган почтани стол устига қўяркан, ўзини-ўзи койиди. «Аҳмоқ бўлма, Малика, бой, чиройли, машҳур йигит сенинг юкингни олиб кетгани келармиди? Ўтган гал ўзи айтди-ку, йўлим тушгани учун кирдим деб. Сен эса худди сен билан учрашгани атайлаб келгандек хурсанд бўлиб юрибсан. Газеталарда бирга чиқадиغان малласоч хонимларидан бири билан овора бўлиб, сени унутган бўлса ажабмас...» Малика хўрсинганча электр чойнакка сув қуйди. Бугун тушлик тайёрлаш унинг навбати, ўртоғи келгунча улгуриши керак. Малика кайфиятсиз овқат тайёрлашга киришганда хонадоши қозонлик қиз Сабина шошиб кириб келди.

— Малика эшитдингми? — деди сумкасини диванга отиб, қўлидаги газеталарни бир-бир очаркан.

Малика нимани дегандек савол назари билан унга қаради.

— Ҳалиги ҳамюртинг бор-ку, футболчи...

— Яна бирор актриса билан машмаша чиқарибдими? — деди Малика газетага қарамай.

— Йў-ў-қ, бечоранинг оёғи синибди! Энди умуман футбол ўйнамаслиги ҳам мумкин экан...

Малика қотиб қолди. Саид жон азобида ётганида, у ҳақида ёмон хаёлларга боргани учун ўзини койиди ва газеталарни бир-бир варақлай бошлади.

«Саиднинг оёғини ким синдирди?» «Энди Саид фут-

болни тарк этадими?» «Эрта ёнган юлдузнинг сўниши...» каби сарлавҳалар остида Саидни «Тез ёрдам» машинаси-дан тушириб, шифохонага олиб киришаётган суратлари тасвирланганди. Эпчилроқ журналистлардан бири шифохона ҳамширалари билан ҳам гаплашишга улгурганди. Сабина шошиб телевизорни ёқди. Унда эпчил журналистлардан бири шифохона ҳамшираси билан бидирлаб суҳбатлашарди:

— Ҳозир футболчининг аҳволи анча яхши. Барча муолажалар қилинди. Исмини сир сақлашни истаган футболчилардан бирининг айтишича, Саиднинг жамоада душмани бор экан ва унинг оёғи машғулот пайтида синмаган. Балки синдиришган! Барча миш-мишларга аниқлик киритиш учун репортёрларимиз «Жохор» жамоаси стадионига кетишди. Саиднинг душмани кимлигига аниқлик киритишга ҳаракат қиламиз...

Малика унинг гапларини охиригача эшитмай, экранда кўриниб турган шифохона рақамига эътибор берди.

«Жохор» клуби футболчисининг оёғи шунчаки синмагани, балки атайлаб синдирилгани ҳақидаги гап тарқагач, ҳамманинг тинчи бузилди. Журналистлар клуб базасини ишғол қилишди. Сураткашлар Саиднинг хонасига бостириб кирмаслиги учун клуб кўрикчиларидан бири қоровулликка қўйилди. Барча можаролардан хабар топган клуб президенти Фредди Пак мураббий Кенсига кўнғироқ қилиб, гап кўпаймасидан масалага нуқта қўйишни топширди. Шундан кейин мураббий Кенси зудлик билан журналистларни йиғиб, пресс-конференция ўтказишга қарор қилди.

Барча йиғилгач, мураббий Кенси сўзга чиқди:

— Ҳар бирингизга алоҳида жавоб беришга вақтим етмайди. Шу сабаб саволларни умумлаштирамиз. Ҳужумчимиз Саид Жалоловнинг оёғи машғулотлар пайтида синганидан барчангизнинг хабарингиз бор.

Журналистлар бир овоздан «синдиришибди-ку» деб чувиллай бошлади.

— Агар сизларга клуб расмий вакилининг гапи эмас, қайсидир журналист тарқатган миш-миш муҳим бўлса, бу сизнинг муаммонгиз. Мен ўз фикримни айтдим! — гапни қисқа қилди мураббий Кенси.

Ўзлари истаган жавобни ололмаган журналистлар «Саид узоқ даволаниши керак, у учун махсус яратилган шароитлар нима бўлади? Уйи ва машинасини клуб қайтариб оларкан деган гаплар ростми?» дея чувиллай бошлашди.

Мураббий Кенси мийиғида кулди:

— Бунақа гапларни қаердан оласизлар-а? Саидга берилган нарсалар унинг ўзида қолади. «Жохор» клуби раҳбарияти гапидан қайтадиганлардан эмас!

Мураббий Кенси шунда ҳам тинчланмаётган, юқоридаги саволларни турлича ўзгартириб қайтараётганларга жавоб беришни лозим топмади ва гапни қисқа қилиб, ўрнидан турди.

— Биз ҳақиқатнинг тагига етмай қўймаймиз! Ўз суриштирувимизни ўтказамиз! — чийиллади шифохона ҳамширасидан интервью олишга улгурган эпчил журналист.

Мураббий Кенси унга жавоб қайтармади.

* * *

Саиднинг аҳволидан хабар топиб, ғалати аҳволга тушган Малика Сабинадан маслаҳат сўради:

— Саидга почта бериб юборишим керак эди. Нима дейсан, уни кўргани борсам, ноқулай бўлмасмикан?

— Нега ноқулай бўларкан? Ахир, танишинг бўлса, қолаверса, ҳамюртинг.

Малика ўйланиб қолди.

— Агар бир ўзинг боришга уялсанг, мен бирга бораман.

Саиддан хабар олишни жуда истаётган Малика дуго-насининг таклифидан хурсанд бўлиб кетди. Иккала қиз шаҳарнинг тиббий марказига етиб келганида кеч туша бошлаганди.

Малика қабулхонада ўтирган қиздан Саид Жалолов қайси палатада ётганини сўраганда, атрофдагиларнинг қулоғи динг бўлди.

— Кечирасиз, унинг ёнига кириш мумкин эмас, — деди хушмуомала ҳамшира қиз.

— Нега? — ҳайрон бўлди Малика ва Саиднинг аҳволи оғир, деган хавотирга борди.

— Шунчаки, уни безовта қилмаслик топширилган.

— Кечирасиз, сиз унга ёнингга Малика келибди, деб айтинг. Шу заҳоти киритинг, дейди, — бидирлади Са-бина.

Ҳамширанинг қошлари чимирилди.

Малика хижолат бўлиб, уни туртди. Лекин Сабина гапида туриб олгач, бўлимга кўнғироқ қилиб, Саиднинг ҳамшираси билан гаплашишга мажбур бўлди.

Гаплашиб бўлгач, рангги ўзгариб қизларга ўтирилди.

— Кираркансизлар...

— Нечанчи қават ва нечинчи палата эканлигини ай-тарсиз, агар малол келмаса, — тантана қилди Сабина.

Ҳамширадан ҳамма маълумотни билиб олган қизлар шошилиб лифт томонга юришди.

Саид ётган палата ёнида кўриқчи турганини кўриб, Сабина «Вой-бу, Саид футболчими ёки вазир?» дея кул-ди.

Малика тортиниб кўриқчига Саид уларни кутиб тур-ганини айтгач, у шу заҳоти эшикни очиб, қизларни ки-ритди.

Малика келганидан хабардор бўлган Саид каравот су-янчиғига суяниб беҳаловат бўлганча, уларни кутиб ту-рарди.

Қизлар тортиниб салом беришди.

Малика бир ўзи келди деб ўйлаган Саид аввалига бир оз тараддудланди. Кейин қизнинг фаросатлилигига ичида тасанно айтиб, улар билан сўрашди.

— Бу ўртоғим Сабина, бирга ўқиймиз, — қизарганча дугонасини таништирди Малика.

— Бирга ўқиймиз, битта хонада яшаймиз, доим бирга юрамиз, — маҳмадоналик қилди Сабина. — Оёғингизни синдиришгани ростми, Саид ака?

Малика ўртоғини туртди.

— Кечирасиз...сизни кўп безовта қилмайлик, телевизорда кўриб қолиб келавердик...

— Яхши қилибсиз, сизни кўрганимдан хурсандман.

— Мен ҳам сизни кўрганимдан хурсандман, — ҳазиллашиб луқма ташлади Сабина.

Саид кулиб юборди.

У Маликага гапирса, ўз-ўзидан қизариб кетаётганини ҳис қилиб баттар ўнғайсизланди.

— Энди Тошкентга кета олмасангиз керак... — Малика унга ачиниб қаради.

Саид йўқ дегандек бош силтади.

— Унда ҳали шифохонада узоқ ётсангиз керак, биз сизни кўргани келиб турамиз...

Малика дугонасига қовоғини уюб қаради.

— Нима бўпти, ҳамюртингдан хабар олсанг олибсанда, — жиддий деди Сабина. — Бирор нарса керак бўлса, тортинмай айтаверинг.

Малика Сабина яна бирпас турса, бошқа гапларни ҳам гапириб юборишидан хавотирланиб уни эшикка судради.

— Майли, Саид ака, тезроқ тузалиб кетинг...

— Малика, — Саид қизнинг исмини биринчи марта айтиб чақиргани учун ғалати бўлиб кетди. — Келганингиз учун раҳмат...

Сабина Саид билан Маликанинг тортинчоқлигидан кулиб юборди. Қизлар чиқиб кетишгач, Саиднинг кўнгли қуёш чиққандек ёришиб кетди. Маликани яна кўргиси, у билан узоқ суҳбат қургиси келди.

Аммо ўта тортинчоқ Малика у билан бир ўзи гаплашиб ўтирмаслигини билиб, хўрсиниб қўйди.

Саиднинг ширин хаёлларини йўлакда кўтарилган шовқин бўлди.

Маликанинг «Кўйворинг, йўлимни тўсманг!» дея йиғламсираб бақирганига, эркак кишиларнинг овози аралашиб кетди.

Саид жон ҳолатда Маликага ёрдамга шошилмоқчи бўлди, бироқ оёғига осиб қўйилган темир уни тўхтатиб қолди.

Йўлакдаги шовқин кучаявергач, у чорасизликдан алам билан бақира бошлади:

— Нима бўлаяпти? Қўриқчи! Ҳамшира! Кимдир қарайдими менга?

Худди шу маҳал эшик шарақлаб очилиб қўриқчи пайдо бўлди, у Маликани кимнингдир қўлидан тортиб олди ва эшикни қарсиллатиб ёпиб гавдаси билан тўсиб туриб олди.

Сочлари тўзиб, ранги оқариб кетган Маликанинг катта-катта очилган кўзларида кўрқув қотиб қолганди.

— Нима бўлди? — Кўнгли бир нохушликни сезган Саид қўриқчига қараб бақирди.

— Бир эркак уни расмга олиб, сўроққа тута бошлади...

— Қанақа эркак? Бу ёққа бегоналарни киритмаслик топширилмаганми сенга?

— Ахир, у тиббиёт ходими кийимини кийиб олган бўлса, бегоналигини қаердан биламан, — давангирдек қўриқчи ўзини оқлади.

— Зўрға қўлидан ажратиб олдим. Аммо...

— Ие, дуғонангиз қани? — Саид энди Маликага юзланди.

— Уни шифокорнинг хонасига итариб юбордим ва қимирламай ўтиринг дедим. Лекин...

— Қаттиқ кўрқмадингизми? — Саид унинг гапини бўлиб, ҳамон ўзига кела олмай турган Маликага юзланди.

— Илтимос, сув ичиб олинг.

— Уларга нима керак? Нега менга ёпишиб олишди? — кўрқиб кетган Малика сув қуйиб ичаркан шивирлади.

Саид уни юпатгиси, сувни ҳам ичириб қўйгиси келардию, оёғи шифтдаги темирга осиб қўйилгани боис ўрнидан қўзгала олмасди.

— Билмадим, — деди Саид ва жавоб кутиб, кўриқчига қаради.

— Нега бўларди? Сизга алоқадор одамларни пойлаб юришибди. Лекин...

— Намунча лекинладинг? — нима гаплигини тушуниб, асабийлаша бошлаган кўриқчини жеркиди Саид.

Кўриқчи қизга бир қараб олди-да, давом этди:

— Гапимни охиригача эшитмаяпсиз-да. Бир гапни айтишим керак. Папараццининг қўлида камераси бор эди, менимча, бу қизни расмга олишга улгурди.

Саидни ток ургандек бўлди. Малика аввалига ҳеч нимани тушунмади. Кўриқчи гапида давом этгани сайин кўрққанидан титрай бошлаган қўлларини мушт қилди.

— Улардан ҳар нарса кутса бўлади, ким билсин нима деб ёзаркан...

— Югур! — бўкириб юборди Саид оёғидаги темирни узмоқчи бўлгандек силтаб. — Бор тез, тўхтат уни! Камерасини синдириб ташлайсанми, тортиб оласанми, сотиб оласанми, менга фарқи йўқ, нима қилсанг ҳам, расмни йўқ қил!

Кўриқчи ўқдек учиб хонадан чиқиб кетди.

Саид юраги сиқилганидан кўйлаги ёқасини очиб чукур-чукур нафас ола бошлади. Ундаги ваҳима Маликага ҳам юққандек бўлди. Қиз ҳам кутилаётган воқеаларни бор даҳшати билан ҳис қилиб ўтириб қолди.

— Энди нима бўлади?..

Малика Саиднинг турли аёллар билан чиққан суратлари ва шармандали сарлавҳаларни эслаб, кўз олди тиниб кетди. Хаёлида унинг ҳам расми газеталар муқовасида чоп этилиб, телеянгиликларда кўрсатиладигандек бўлди. У бундай шармандаликни кўтара олмаслигини тушуниб ўтирган жойида энгашиб тиззасига бошини қўйиб йиғлаб юборди. Миясида нуқул «Нега келдим? Энди нима қиламан? Бу расмлар курсдошларимнинг, ота-онамнинг қўлига бориб етса, нима деган одам бўламан? Ўзимни қандай оқлайман, ким ҳам гапимга ишонарди?» Бир лаҳзада бутун ҳаёти кўз ўнгидан ўтгандек бўлди.

Саиднинг йиғлаётган қизга қараб виждони қийналарди.

«Бу юртнинг журналистлари намунча беор бўлмаса, телеканали ёки журнали рейтингини ошириш учун одамларнинг ҳаётини ўйинчоқ қилишдан ҳам тойишмас экан. Йўқ, бегуноҳ, беғубор бу қиз менинг касримга қолишига йўл қўймайман! Оёқсиз қолсам ҳам, ҳозир туриб, ўзим топаман ўша аблаҳни!» Саид ғижиниб оёғидаги темирни еча бошлади. Унинг нима қилмоқчилигини тушунган Малика қўрқиб кетди.

— Нима қилаяпсиз? Ахир, гипсни қимирлатиш мумкинмас-ку!

— Сизга гап теккизгандан кўра оёқсиз қолганим яхши! Ҳозир оёғимни шу темирдан озод қилиб олай, — у оғриқдан додлагудек бўлса-да, тишини тишига қўйиб оёғидаги гипсни еча бошлади.

— Шошманг! — сакраб турди Малика. — Ечманг. Балки бирор йўли топилар, қўриқчи келсин-чи...

Саид унинг гапига қулоқ солмай жон-жаҳди билан гипсни ечишда давом этди. Уни бу ишдан қайтара олмаган Малика ҳамширани ёрдамга чақирмоқчи бўлди. Бироқ қўриқчи эшикни ташқаридан қулфлаб кетгани учун очолмади ва бор кучи билан эшикни тақиллата бошлади.

Бир оздан кейин қаттиқ ҳаяжонланган шифокор ва ҳамширалар эшикни очиб кириб келишди. Улар асабийлашган Саидни тинчлантиришга уринишар, кўрқув ва ҳаяжондан йиғлайверган Маликани ҳам овутишарди. Саид ўзини у ёқдан-бу ёққа ташлар, нуқул «Менга қўриқчини топиб келинглар!» дея бақирарди.

— Саид, тинчланинг! Ўғридек бўлимга яширинча кириб олган киши қўлга тушган, у билан тартибни сақлаш ходимлари гаплашяпти. Қўриқчингиз ҳам ўша ерда. Ҳозир келади. Юзага келган вазият сабаб сиздан узр сўраймиз.

Саид бир оз тинчланди. Шифокор ҳамширалардан бирини қўриқчидан хабар олгани жўнатди.

— Мени кечиринг, мени деб шу аҳволга тушдингиз. Лекин барибир сизга гап теккизгани қўймайман. Ишонинг! Ўлсам ҳам, ўша папараццини топиб, суратларни тортиб оламан...

Малика Саиднинг меҳр тўла кўзларига тикилиб, унга ишонгиси келди. Лекин воқеа ҳал бўлмагунча юраги тинчимаслигини ҳам биларди. Кўп ўтмай ҳамшира бошчилигида қўриқчи ва Сабина ҳам кириб келишди.

Қизлар бир-бирларининг қучоғига отилишди.

— Бўлди, ҳаммаси ҳал! — деди қўриқчи елкасидан тоғ тушгандек уф тортиб. — Унинг камераси полициячилар қўлида. Ўзи эса тақиқланган ҳудудга яширинча киргани учун жазоланади. Лекин...

— Нима лекин? — ҳушёр тортди Саид.

— У индамай кетадиганлардан эмасга ўхшаяпти. Сўз эркинлиги бузиляпти, биздан маълумотларни яширишяпти, деб бақир-чақир қиляпти.

— Қанақа маълумот керак экан унга? — яна асабийлаша бошлади Саид.

— Бу қиз сизга ким бўлишини аниқ билиши лозим экан, — қўриқчи Маликага ишора қилди.

Саид шу пайтгача шахсий ҳаётига арлашаверадиган папарацциларни ёқтирмаса ҳам, шу бугундагидек ёмон кўрмаганди. Чунки шу пайтгача шахсий ҳаётида худди дур донасидек асрайдиган ҳеч нимаси йўқ эди. Ҳозир улардан нафратланиб кетди. У Малика ҳақида ҳамма билишини истамас, қизнинг номуси учун ҳам шуни истарди.

— У ўта безбетлиги билан донг чиқарган, шахсий ҳаёт деган тушунчаларни тушунмайди. Пул бўлса бўлди...

Саид шифокорга қараб, булар билан алоҳида гаплашиб олсам майлими деди. Тиббиёт ходимлари чиқиб кетишгач, хонада бўлиб ўтган воқеанинг асосий иштирокчилари Саид, Малика, Сабина ва қўриқчи қолишди.

— Менга қара, у камерани бергани билан маълумотларни интернет орқали аллақачон таҳририятга жўнатган бўлиши мумкин. Ҳозир унинг ёнига борасан ва ундан расмларни сотиб оласан. Унақалар сотилади. Оғзига сиққанича сўрасин, истаган нарсасини беришга розиман. Тушундингми?!

Қўриқчи тушундим, дегандек бош ирғади. Аммо Саид унинг дипломатлик қобилиятидан кўра куч ишлатиш қобилияти кучлилигини биларди, шунинг учун иккиланиб охирги дақиқаларда Толибга қўнғироқ қилди.

Кўп ўтмай етиб келган Толибга бор гапни тушунтириб берди. Толиб гоҳ Маликага, гоҳ Саидга ҳайрон қараб унинглади. Кейин ҳаммасини тушундим деганча қўриқчи билан бирга чиқиб кетди.

— Биз кета қолайлик... — бўлаётган воқеалардан чарчаган Малика хўрсиниб ўрнидан турди.

— Шошманг, Малика, — уни тўхтатди Саид. — Ҳозир кўчага чиқа олмайсиз, сизларни олиб бориб қўйишади.

Қиз эътироз билдирмади.

— Узр... Мени деб шу вазиятга тушганингиз учун яна бир бор узр сўрайман. Бунини ўйламанг, номингизга доғ тушишига йўл қўймайман.

Илгари бундай вазиятга сира тушмаган қизлар худди ёмғирда қолган мусичадек дийдираб туришарди.

Саид шифокорни чақиртириб, қизларни орқа йўлдан чиқариб уйга олиб бориб қўйишни тайинлади.

Ҳамон расми газеталарда чиқиб кетишидан кўрқиб турган Малика Саид билан паришон хайрлашди.

— Ҳеч нарсани ўйламанг, Малика! — Саид қизга эмас, ўзига сўз бергандек яна бир марта қайтарди.

Қизлар чиқиб кетиши билан кўнглига оғир ўй тушган Саид ҳамма ишни белига тепиб турган оёғига мушт туширди ва оғриқдан додлаб юборди.

У оғриқ ўтиб кетгунча тўлғониб ётди. Оёқ оғриғидан кўра ҳам қалбининг ўртангани унга азоб берарди.

Шифокор кириб қизларни шифохона машинасида, кўриқчилар ҳамроҳлигида жўнатиб юборганини айтгач, Саид бир оз тинчланди. У икки кўзини девордаги соатдан узмас, Толибнинг кўнғироқ қилишини бесабрлик билан кутарди. Толиб кўнғироқ қилганида аллақачон кун ботиб, шифохона йўлаклари ҳам тинчиб қолганди.

— Саид аҳвол чатоқ. Бу сўтак расм учун катта пул сўраяпти, — гўшакдан Толибнинг ҳорғин овози эшитилди.

— Қанча сўраса ҳам рози бўлгин дедим-ку.

— Менга қара, ошна, яна бир гап...

Саиднинг юраги ўйнаб кетди.

— Илтимос, яхши хабар дегин, дўстим. Бугунгиси бир умрга етади ўзи...

— Буни яхши дейишни ҳам, ёмон дейишни ҳам бил-майман. Бу сўтакнинг яна бир харидори бор эмиш... Агар айтган нархини бермасанг, суратларни ўша харидорига сотармиш.

— Нима?! — Саиднинг мияси автоматдек ишлай бошлади. Маликани сурати яна кимга керак бўлиши мумкин? Харидор ким бўлса ҳам Саидни жуда яхши биладиган одамлиги маълум эди.

Саид хаёлига келган фикрдан ўзи ҳам чўчиб кетди. Наҳотки, бу ишларнинг бошида Наима турган бўлса? Ахир, бу аёлнинг аслида кимлигини билмаслиги яқинда маълум бўлганди-ку! Балки Саиддан ўч олиш учун Маликадан қурол сифатида фойдаланаётган бўлиши мумкин.

— Саид, жавобингни кутаяпман, — Толибнинг овози уни ҳушига келтирди.

— Ҳар қанча сўраса ҳам, розиман, — деди Саид. У Маликани ўзининг ҳаёт тарзига араллашиб қолишини ўйлагани сайин юраги орқага тортиб кетарди. Йўқ, бир бегуноҳ қизни буларнинг чангалига ташлаб қараб тура олмайди. — Тезроқ у туллак билан гаплашиб, нархини аниқлаб бер, кутаман.

Толиб хўп деганча гўшакни қўйди. Орадан ўтган беш дақиқа Саид учун бир умрга чўзилгандек бўлди. У вақтни тезроқ ўтказиш учун Маликага қўнғироқ қилиб, яхши етиб бордингларми деб сўрамоқчи ҳам бўлди, лекин Толибдан келадиган муҳим қўнғироқни ўтказиб юборишдан чўчиб, фикридан қайтди. Тинимсиз санчиб оғриётган оёғини силаркан, ҳаёти шу телефонга боғланиб қолганини ўйлаб, хўрсинди. Кутилган қўнғироқ жиринглаганда эса чўчиб тушди, шошганидан телефонни қўлидан тушириб юборай деди.

— Алло, — деди у ютоқиб нафас оларкан.

— Саид... у аҳмоқ, нима сўраганини биласанми? Ўн минг доллар берасанлар деяпти...

Саид бир зум қулоқларига ишонмай қотиб қолди.

— Н-нима?! — Саиднинг кўнгли алланечук бўлди. Аммо бир лаҳза ҳам иккиланмади, чунки шу дамда Маликанинг номига доғ туширмаслик учун жонини беришга ҳам тайёр эди.

— Мен розиман, — деди у хотиржам тарзда.

— Эсинг жойидами? — энди Толиб жазавага туша бошлади. — Бир туллакка битта машинани пулини бериб юбораверсанми? У қизни танийсанми ўзи? Ёки қариндошингми?

Саид дўстининг охирги саволларига жавоб бермади.

— Битта машинанинг пулини беришга ҳам тайёрман, — Саиднинг кўз ўнгидан Маликанинг ёш тўла кўзлари билан айбим нима дегандек боқиб туриши ўтгандек бўлди ва фикри янада қатъийлашди.

Толиб яна эътироз билдирмоқчи эди, Саид уни гапиргани кўймади.

— Бироқ бир шартим бор, пулни ўша фотосуратларнинг асл нусхасини йўқ қилгандан кейин ҳамда иккинчи харидор кимлигини айтгандан кейингина олади!

Толиб уни фикридан қайтара олмаслигига кўзи етгач, рози бўлди:

— Майли, ҳозир гаплашаман. Хавотир олма, суратларнинг асл нусхасини йўқ қилишни ўзим шахсан назорат қиламан.

— Яхши, унгача мен ҳисобимдаги пулни нақд қилиш чораларини кўриб тураман.

Толиб гўшакни қўйиб, сураткашнинг ёнига қайтди. У қўриқчи билан бирга шифохона тартиб нозирлари шартли равишда қўйиб юборган папараццини кўчада пойлаб туриб, тутиб олишганди. Унга оғзингга сиққа-

нини берамиз, фақат овозингни чиқарма деб, шаҳар четидаги сайёҳларнинг қадами етмайдиган жойдаги бир қаҳвахонага олиб келишганди.

Тутун ҳидидан димиқиб кетган қаҳвахона бурчагида кўриқчининг тазйиқи остида кўзларини мўлтиллашиб ўтирган сураткаш уни кўриб бир оз жонланди.

Бўйи паст, бўйни калталигидан боши худди кенг елкасига ўрнатиб қўйилганга ўхшайдиган, ёши ўттиз бешлар атрофидаги сариқдан келган бу эркак пул учун ўзини томдан ташлайдиганлар хилиланлиги юз-кўзидан сезилиб турарди.

— У сен айтган пулни беришга рози бўлди, — деди Толиб унга ўқрайиб қараб. Бу хабардан сураткашнинг ёғ босган кўзлари ялтиллаб кетди, лабини ялаб столга яқинроқ ўтирди. Кўриқчи эса ҳайрон бўлганидан бир зум босимни сусайтирди.

— Айтгандим-ку, рози бўлади деб, сиз бўлсангиз, аҳмоқмисан дейсиз, — деди у кўрқа-писа ёнида ўтирган давангир кўриқчига қараб оларкан.

— Аммо бир шарт билан, — давом этди Толиб. — Аввало, суратларнинг асл нусхасини ўчирганингга амин бўлишим керак.

— Албатта, бошқача бўлиши мумкин ҳам эмас...

— Иккинчидан, иккинчи харидорнинг кимлигини айтасан.

Сураткаш бақадек қотиб қолди.

— Майли-ку-я, лекин... — у чайналишни бошлаганди ҳамки, елкасига гурзидек тушган муштдан букчайди. Кўриқчи унинг кўйлаги ёқасидан тутиб бошини кўтаришга мажбур қилди.

— Хўп, хўп... нима десанглар шу. Менга у одам ҳеч ким бўлмайди, айтсам айтибман-да, — шошиб кўшимча қилди у.

Қўриқчи мийиғида кулди:

— Агар ўша қариндошинг бўлганида ҳам пулга сотиб юборган бўлардинг-ку, сўтак. Сенга ўхшаганлар учун қадр-қимматли нарсанинг ўзи борми?!

— Мени ҳақорат қилишга ҳаққингиз йўқ, — мингиллади сураткаш.

Бироқ елкасидан яна бир мушт егач, уни ўчди.

— Пул керак бўлса, ҳақоратга ҳам чидайсан.

Толиб сураткашга яқинроқ ўтирди.

— Бутун пул қўлинига тегеди, лекин унгача фотокамеранг, ноутбукинг ва телефонинг менда бўлади, — шундай дея сураткашнинг ашқол-дашқоллари солинган сумкасини тортиб олди. Қўриқчи эса унинг чўнтакларини кавлаб иккита телефонини олди.

— Бу нимаси? Телефонимни нима қиласизлар? — дея мингирлади пул дарагини эшитганидан буён қаттиқ қаршилиқ қилмай қўйган сураткаш.

— ...бундан ташқари, электрон почтангни паролини ҳам айтасан, — унга эътибор бермай давом этди Толиб.

— Ҳаддингиздан ошманг! — чийиллади сураткаш.

— Сен ҳам ҳаддингни бил. Бизни аҳмоқ деб ўйла-япсанми?! Интернетдаги ҳар бир манзилингни текшириб, суратни ҳеч кимга жўнатмаганингга ишончим комил бўлмагунча бир чақа ҳам олмайсан, тушундингми?

Сураткаш буларни алдаб бўлмаслигига ақли етгач, тинчиб қолди.

Шундан кейин Толиб унинг ноутбуки ва телефонидаги ҳар бир ижтимоий тармоққа — ватсап, вайбер, телеграм, майл-агент, электрон почта ва бошқа хабар ва маълумот юбориш мумкин бўлган дастурларга кириб, бугун юборилган маълумотларни текширди.

Сураткаш ростдан ҳам суратларни ўзи ишлайдиган

журналга юборишга улгурмаганига амин бўлгач ҳам компьютер ва ускуналарини эгасига қайтариб бермади.

— Пул масаласи ҳал бўлмагунча шу ердан қимирламайсан, — деди Толиб дами ичига тушиб қолган сураткашга.

Орадан анча муддат ўтиб, шаҳар тун оғушига чўмгач, Саид кўнғироқ қилди. У банк билан гаплашгач, Савич банк ходими ҳужжатларни ҳамкорлигида шифохонага олиб келиб, имзолатиб кетгунча ҳам анча вақт ўтганди.

— Ўн минг долларни зўрға нақд қилдиришга улгурдим. Пулни Савич айтган жойингга етказди, — ҳисобот берди Саид. Унинг овози қаттиқ асабийлашганидан бўғриқиб кетганди. — У туллак суратларни ҳеч қаерга юбормаптими? Текширдингми?

Толиб энди-энди у қиз Саид учун қанчалик қадрли эканини ҳис қила бошлади.

— Бу ёғини менга ишонавер, сурат жўнатиш мумкин бўлган бирор тешик қолмади, ҳаммасини текшириб чиқдим.

— Раҳмат, дўстим... сенга ишонаман, — Толибнинг тинчлантирувчи оҳангда айтган гапидан сўнг кўнгли хотиржам тортган Саид хўрсинди.

— Сен бежавотир муолажаларингни давом эттиравер, Савич билан ҳам ўзим гаплашаман, иккинчи харидори кимлигини ҳам аниқлайман.

— Раҳмат... — бир кунда шунча воқеа юз берганини ақлига сиғдиролмай турган Саиднинг кўнгли бузилди.

Гўшакни кўяркан, Толибнинг мардлигига тан берди. Клубнинг эркатоийга айланиб, янги уйга кўчиб чиққанида, газета-журналларнинг муқовасида гердайиб турганида, интервьюлар берганида бирор марта дўсти Толибни тилга олмагани ҳозир кўнглидан ўтди. Доим беминнат ёрдамга шай Толибнинг ҳам ўз муаммолари бордир, лекин у негадир доим менинг муаммоларимни ҳал этиб

юради. Ҳеч қачон оғринмайди. Саид Толибнинг охирги пайтларда паришонхотир юрганини эслади, бирор марта дўстим сени қандай муаммо қийнаяпти деб сўрамагани учун виждони қийналди.

Оғриқ кучайиб бораётган оёғини силаб қўйди. Негадир оғриқ кундузгидан кўра анча кучайганди, буни дори таъсири кетганига йўйди. Хабар олгани кирган ҳамширага оғриқ кучайганини айтмади. Ҳозир шу муаммолар ечимидан чалғишни истамасди. Соатга қараб, тунги ўндан ўтганини кўрса-да, Маликага қўнғироқ қилиб, аҳволидан хабар олмаса ухлай олмаслигини билиб, таниш рақамларни терди.

— Алло, — битта гудок кетиши билан гўшакни кўтарган Малика ҳам бўлиб ўтган воқеалар таъсирида ухлай олмай ўтирганди.

— Малика, уэр кеч бўлса-да, қўнғироқ қилавердим. Яхши етиб олдингларми?

— Раҳмат, яхши. Олиб келиб қўйишди.

— Шунн билай деб қўнғироқ қилувдим...

Малика ундан сураткашни нима қилдингиз деб сўрашга истиҳола қилиб турар, бироқ гўшакдан телевизор овози эшитилганидан Саид қиз бирор нохуш воқеа юз беришини кутиб телевизор кўриб ўтирганини тушунди.

— Сиз хавотир олманг, Малика, сураткаш билан гаплашдим. Суратларингиз ҳеч қаерда чиқмайди, ваъда бераман...

— Раҳмат, Саид ака... — қизнинг овози титраб чиқди.

— Номингизга доғ туширадиган гап бўлишига йўл қўймайман, Малика.

У қизга кейинги воқеалар ҳақида гапириб ўтирмади, суратларни сотиб олиш учун катта пул тўлаганини, дўстлари ўша олғир папараццичини қўлдан чиқармай

олиб ўтиришгани, банкдан пулни нақдлаштиргунча анча овора бўлганини айтгиси келмади.

Саид гапирмаса-да, бу иш осон бўлмаганига Маликанинг ақли етиб турарди. У Саидни кўпроқ матбуот орқали кузатгани учун мақтанчоқ, тантиқ бир бойвачча йигит деб биларди. Шу сабаб Саид у билан учрашиш йўлларини қидирса-да, рўйхушлик бермас, доим ўзига-ўзи «Саид қаердаю, мен қаердаман, у каби бой ва машҳур йигитлар ўзлари каби қизларга уйланишади» дер ва ҳисларига эрк бермасди. Лекин бугун ҳислари тизгинни узиб, бутун хаёлини банд этди. Йигит унинг номини ҳимоя қилиш учун ҳатто гипсдаги оёғини ҳам аямагани, қиз ноқулай вазиятга тушганида чорасизлигидан ўртаниб тикилгани Маликанинг кўз ўнгидан ўтди. Шу сабабми, у Саиднинг сўзларига исботсиз ҳам ишонди.

— Яна бир бор узр, Малика, — Саид қизнинг исминини кўп такрорлаётганини сезса ҳам, бу исминини тинимсиз такрорлагиси келарди. Ҳар гал Малика деганда кўнгли чироқ ёққандек ёришар, худди ипак матони силагандек танаси яйраб кетарди. У чиройли гапларни билмагани учун қизга кўнглидагиларни ифода эта олмас, аммо юракдаги тугён сўзларига ўз иссиқ тафтини бериб, ҳар бир сўз бўғзини куйдиргудек бўлиб чиқарди.

«Мана, муҳаббат дегани қанақа бўларкан», хаёлидан ўтказди у жилмайиб.

Гўшакнинг нариги томонида Маликанинг юраги ҳам қаттиқ-қаттиқ урар, «Наҳотки муҳаббат деганлари шу бўлса? Бу туйғуни ҳис қилиш бунчалар ёқимли» дея ўйларди.

Юрак уришига ҳамоҳанг янграётган сўзларнинг миясидаги акс-садосини худди Саид ҳам эшитиб қоладигандек қизариб кетган Малика тезда ўзини қўлга олди.

— Майли, Саид ака, яхши дам олинг, ўзингизни эҳтиёт қилинг...

— Хайр, сиз ҳам... — Саид истар-истамас хайрлашди.

У гўшакни худди гулдек авайлаб бағрига босди. Қизнинг суҳбатига тўймай, орзуларига берилди.

Ярим тун бўлишига қарамай, палатага кириб келган Толиб, Савич ва қўриқчига шифохона ходимлари эътироз билдиришмади.

— Бўлди, ҳаммаси ҳал! — деди Толиб ўзини столга ташларкан.

— Хайрият, қани бир бошидан гапиринглар-чи? — бесабрланди Саид каравотга қулай жойлашиб.

— Доим қандайдир ишкалга аралашиб юрасан-а? Сенинг дастингдан тинчлик борми ўзи? — Савич Саиднинг елкасига мушт туширди. — Оёғинг шифтга осилиб ётганингда уриб-уриб, алашимдан чиқиб олай.

Йигитлар кулиб юборишди.

— Ҳазилни қўйиб, тезроқ гапирсаларинг-чи.

— Хуллас, у сураткаш туллакни тутиб олиб, бир қаҳвахонага олиб бордик.

— Вой, Куала-Лумпурда шунақа исқирт қаҳвахона бор деб ўйламагандим, — афтини буриштирди Савич. — Атайлаб қидириб ҳам топиш қийин бунақасини.

— Қўриқчимизга гап йўқ, бир силтаб ақлини киритиб қўйди, — Толиб хижолатомуз жилмайиб турган қўриқчининг елкасига қоқиб қўйди. — Пул бўлса, онасини ҳам сотворадиганлар хилидан бўлган сўтак тарозига солмасдан дарров нархини айтди-қўйди.

— Шунақа сўтакларнинг нархи осмондалигини билмаган эканман, — яна луқма ташлади Савич.

— Хуллас, ҳаммасини ўзим текширдим, суратларни ҳеч қаерга жўнатишга улгурмаган! Ватсап дейсанми, телеграм дейсанми, яна алламбало деб номланадиган дастурларни ҳам титиб чиқдим...

— Яхши...Лекин иккинчи харидори ким экан? — шоширди Саид.

— Тўғриси, танимадим, — ўйланиб жавоб берди Толиб. — Исми Довуд экан.

— Довуд? — Саид илгари сира бу исмни эшитмаганди. — Қаерда ишларкан?

— Ўша гўрсўхтанинг айтишича, футболга алоқадор одам эмиш...

Шу пайтгача жим турган Савич яна гап ташлади:

— Толиб, ўша пасткашнинг гапини сўзма-сўз такрорласанг бўлмайдами? Нима эмиш, суратларни футбол бизнесига алоқадор Довуд деган одам буюртма қилибди. Футболни бизнес, деди-я аблаҳ! Лекин биз ҳам анойилардан эмасмиз, унинг оғзаки гапига ишонмадик ва ўша одамни топиб берасан деб туриб олдик. Уни қаерда яшашини билмайман деб йиғлагач, суратини топиб кўрсатишни талаб қилдик. Фотобазаси ичида ўша Довуд деганини расми ҳам бор экан, кўрсатди.

— Оч биқинига икки мушт егандан кейин кўрсатди, — шу пайтгача жим турган қўриқчи ҳам луқма ташлади.

Йигитлар кулиб юборишди.

— Хўш, кейин-чи?

— Кейин у пўст ташлаган чиябўрини ёқасидан олдик ва суратни телефонимизга ташладик. Ўзи оёғим қичиб турувди, маза қилиб тепиб-тепиб олдим, — кафтини ишқалади Савич.

— Қани, ахир? Тезроқ кўрсатинглар намунча чўзди-ларинг?! — осилган оёғини бесабр силтади Саид.

— Э, бор кайфниям буздинг, — қўл силтади Савич. — Ҳеч бўлмаса, қаҳрамонлигимизга баҳо берсанг-чи.

— Баҳони кейин бераман, олдин суратни кўрсат, — Саид ётган жойидан Савичнинг қўлини ушлаб қайира бошлади.

Толиб йигитларнинг шўхлигига кулиб қўйганча телефонидаги расми Саидга кўрсатди.

Суратни кўриб, ҳозиргина кулиб турган Саиднинг ранги оқариб кетди. У шу пайтгача тахминлари нотўғри бўлиб чиқишини истаб турганди. Аммо расмдан Наима билан учрашган эркак қараб турарди. Саид ўшанда қаҳвахонада уни қаерда кўрганини эслолмаганди. Ҳозир хотираси ярқ этиб очилгандек бўлди.

Ахир, бу Наиманинг Тошкентдаги фирмасида ишлайдиган киши-ку! Уни Саид бир неча марта кўрган. Наима клубга ҳомийлик қилгани сабаб шартномаларни юрист ва иқтисодчилари билан бирга тузар ва иш юзасидан клуб раҳбарияти билан учрашгани келганида сира ёлғиз келмасди. Бу эркакни Наимага ҳамроҳ бўлиб келганида бир неча марта учратганди.

Саиднинг қотиб қолганини кўрган Толиб секин сўради:

— Танийсанми бунни?

Саид «ҳа» дегандек секин бош силтади. Энди унга ҳаммаси равшан эди. Нега бошқа журналистлар ҳеч ким танимайдиган қизнинг Саид билан учрашганига унчалик қизиқишмадию, фақат битта папараццини бу қизиқтириб қолгани ҳам равшан эди. Демак, Наима Маликани ёмонотлиқ қилиш режасини тузган. Шу йўл билан Саиддан ўч олмоқчи бўлганди. Саид бу аёлдан кўп нарса кутиш мумкинлигини ўйлаб, музлаб кетди.

Йигитлар Саиднинг ўйланиб қолганини кўриб, жиддий тортишди.

— Унинг сенда қандай қасди бўлиши мумкин? — ташунмади Толиб.

Саид нима дейишни билмай индамади. Нима ҳам десин? Бу одам ҳақида ўзи ҳам тўлиқ маълумотга эга эмас. Уни Тошкентда бир неча марта кўрган, холос. Малайзияда нима қилиб юрибдию, нега Маликага қизиқиб қолгани ҳақида ҳеч нима билмайди. Қолаверса,

бу ҳақда гапирса, Наима билан муносабатларини ҳам тан олишига тўғри келади. Саид ҳозир Наима ҳақида гапиришни истамасди.

— Бунга ўзим ҳам ҳайронман... Лекин, албатта, тагига етаман.

— Кўп ўйланаверма, иккита тепки еса, кимнинг буюртмаси билан иш кўрганини гапириб беради, — Саидга тасалли берди Савич. — Сен фақат у одам қаерда яшадини билиб берсанг бўлгани.

— Ҳаракат қиламан, — ўйланиб жавоб берди Саид. Унинг миясида режалар ғужғон ўйнай бошлаганди.

— Айтганча, — узоқ вақт тушкун кайфиятда ўтиролмайдиган Савич қўлларини ишқалади. — Анови сўтак чиябўрига пулни бердикми, йўқмисўрамайсанми?

— Нима?! — Саиднинг ҳуши бошидани учди. — Эсинг жойидами? Унақа пасткашлар билан ҳазиллашиб бўладими? Ростини айт, унга пулни бердингми, йўқми?

— Ўзинг топ-чи? — кулди Савич.

Саиднинг сабри тугаб тумбочка устини пайпаслаб унга қарага отиш учун нарсa қидира бошлади.

— Бўлди, бўлди, ўзим айтаман, фақат телефонингни отма! Албатта унга ҳам бердим, лекин ҳаммасини эмас... Банк билан касалхона ўртасида югурган мен-у, ўн минг долларга у эга чиқсинми?! Учта давангирдек йигит битта фирибгарга шунча пулни бериб кетаверсак, ким деган одам бўлардик.

Саид дўстининг гапидан кулишни ҳам, куйишни ҳам билмай эсанкираб қолди. Толиб унинг хавотирини тушуниб тинчлантирди:

— Э, шунинг гапига ҳам эътибор берасанми? Хавотирланма, бердик. Бермаганимизда у оч шоқолдек яна изингдан изғиган бўларди. Лекин...

Толиб гапдан тўхташи билан Саиднинг юраги яна қаттиқ ура бошлади.

— Сизлар мени инфаркт қилиб, ўлдирмоқчимисиз?! — деди у жиддий тортиб.

— Йўғ-е, оёғинг сингани ҳам етади бизга, — яна кулди Савич. — Шунчаки, у билан битим туздик. Яъни ундан шу расмни журналга берсанг, неча пул оласан деб сўрадик? У «агар муҳарриримни шу сурат орқали яхшигина шов-шув қилишга ишонтира олсам, минг доллар» деди. Аҳмоқлигини кўрмайсанми, ўзини нархини ўзи тушириб ўтирибди. Кейин ундан иккинчи харидоринг қанча бермоқчи? деб сўрадим. «Уч минг» деди. Математикадан иккига ўқиган бўлсам-да, жами тўрт минг бўлишини тез ҳисобладим...

Саиддан бошқа ҳамма унинг гапига кулиб юборди. Саиднинг асаби таранглашиб бораётганини сезган Савич тезда қўшимча қилди:

— Хуллас, у гўрсўхтанинг қўлига уч минг тутқаздим... Қолган минг доллар учун оч биқинига икки мушт туширдим ва одамларни қайта шантаж қилмайман, дея қасам ичириб қўйиб юбордим. Унақалар эчки қасам бўлишади, бу ишга яна қўл уриши мумкину, лекин энди футболчиларни кўрса, бир километр наридан айланиб ўтадиган бўлади... — қилган ишидан мамнун жилмайиб, гапини тугатди Савич.

Саид нима дейишни билмай каловланиб қолди. Савич эса спорт кийимларини солиб юрадиган сумкасини очиб, ундан пул тахламларини олди ва дўстининг каравотига ташлади.

— У қиз шунча жон куйдирганингга арзийди, деб умид қиламан, дўстим.

Толиб эса қўлидаги телефонини Саидга узатди:

— Мана, расмларнинг бари менда, истасанг, ўчириб ташла, истасанг ўзингга кўчириб ол.

Саид дўстларига сўзсиз миннатдор қараб олди-да, телефондаги расмларни ўз телефонига юклади. Сурат-

ларнинг бирида касалхона йўлагидан ерга қараганча кетиб бораётган, иккинчисида эса палата эшиги ёнида кўзларида қўрқув қотиб қолган Малика тасвирланганди. Қоп-қора, жон олгувчи кўзларга тикилиб, Саид хаёлга ботди. Йигитлар эса бир-бирлари билан кўз уриштириб олишди. Саиднинг кўнгли шу қизда эканига шубҳа қолмаганди. Саид билан бирга қанчадан-қанча базм ва дискотекаларни «гуллатган», кўп гапиргани учун жамоада «гапхалта» деган ном олган Савичнинг ҳам кўнгли тўлқинланди.

— Севиб қолибсан-ку, бола пақир! — деди у дўстининг елкасига қўлини ташлаб.

— Бу яхшиликларингни қандай қайтараман? — Саид дўстларидан миннатдорлигини қандай изоҳлашни билмасдан айбдорона жилмайди.

Толиб «қўйсанг-чи, биродар» деди камтарлик билан. Савич эса дарров унинг гапини бўлди:

— Нега қўйсанг-чи, дейсан? Бу яхшилигимизни қайтаришинг учун анча меҳнат қилишингга тўғри келади?

Қўриқчи билан Толиб жиддий гапираётган Савичга ҳайрон бўлиб қарашди.

— Ҳа, нега ўқраясанлар? Яхшиликни қайтариш керак-да. Хуллас, гап бундоқ, оёғинг тузалиб, ўйинга тушганингдан кейин... «Ал-Аҳли»нинг жавоб ўйинида яна учта гол урасан. Қарабсанки, қурумсоқ Фредди Пак яна эриб кетади ва ҳар биримизга ўн мингдан, балки сахийлиги тутиб йигирма мингдан мукофот пули ваъда қилиб юборади. Келишдикми?

У гапни қаёққа бураётганини тушунмай, оғзига қараб турган йигитлар кулиб юборишди.

— Бунинг учун тезроқ тузалишинг керак! — Савич шундай дея Саиднинг осилиб турган оёғига шаппатилади. Осилган оёғи лопиллаб кетган Саиднинг оғриқдан афти буришди.

— Э... қилиғи совуқ!

Савич унинг гапига эътибор бермай давом этди:

— Майли, энди биз кета қолайлик, сен ҳам дамингни олгин, бир кунда ўн йилга қаригандек бўлдинг ўзиям... Эҳ, — деди кейин Саид билан хайрлашаётган кўриқчининг елкасига қўлини ташлаб, — мен қачон севиб қоларканман-а? — Кўриқчи унинг қўлини силтаб ташлади. — Киноларда севиб қолганлар осмонга қараб ўзларига ўзлари жилмайиб ўтиришарди, мен ҳам шунақа қилсам, балки севиб қоларман бирортасини, — деди у яна майнавозчиликни давом эттириб. Йигитлар ҳазил-ҳузул билан хайрлашишди.

Саид уларга қайта-қайта миннатдорчилик билдириб хайрлашаркан, кўнглини икки нарсга безовта қиларди. Хавотирларининг бирига тезроқ нуқта қўйиш учун Маликага кўнғироқ қилишга тутинди. У вақт алламаҳал бўлганига ҳам эътибор бермади. Малика ухламай унинг кўнғироғини кутаётганини юраги сезиб турарди.

— Алло, Саид ака, — қизнинг ҳазин овози эшитилди гўшакдан.

— Малика... Ухламадингизми? — сўради у. Кейин ичида ўзини ёзғирди: «аҳмоқ, ухласа сен билан гаплашармиди?» — Ҳалиги... Ҳаммаси ҳал бўлди! Расмлар қўлимда!

Гўшакдан Маликанинг оҳ тортиб юборгани эшитилди. Қаттиқ кўрқув ичида худди игна устида ўтиргандек Саиддан хабар кутаётган қизнинг кўз ёшлари юзини юва бошлади.

— Билувдим, — деди у кўз ёшларини артиб. — Сизгандим, ҳаммасини яхшилик билан ҳал қилишингизни. Раҳмат сизга!

Саид кулоқларига ишонмади, кўнглида умид ғимирлади. «Наҳот, Маликадек чиройли, ақлли, ўқимишли қиз мендек кўча безорини севиб қолган бўлса?» Унинг ўрнидан сакраб тургиси, хонани, кўчаларни кезгиси келди. Лекин оёғи шифтга осиглиқлиги бунга йўл қўймасди.

— Энди хотиржам ухласангиз ҳам бўлади...

— Хўп, раҳмат, сиз ҳам яхши дам олинг.

Саид яна тилини тишлади, қиз билан гаплашгиси келиб турганда, «энди ухласангиз ҳам бўлади» деб қўйгани учун бошига муштлади.

Қиз унга қайта-қайта раҳмат айтганча гўшакни қўйди.

Саид эса анчагача телефонидаги Маликанинг расмларини томоша қилиб ётди. Унинг одоби, майин овози, ҳатто табассум қилганда кўзларидан порлаб кетадиган юлдузчаларгача севиб қолганини ич-ичидан ҳис қилди. Лекин Маликанинг хаёли билан орзуларга берилиши узоққа чўзилмади, Савичнинг гапидан кейин кўнглида гимирлаб қолган, ташвишлар билан бўлиб ёдидан буткул кўтарилган «Ал-Аҳли» клуби раҳбарларининг топширигини эслади.

«Улар оёғим синганини билишдимикан? Билишган бўлса, энди фикрлари ўзгарадими?» шу хаёллар гирдобда қолган Саид ухламай тонг оттирди.

Эрталаб ундан хабар олгани келган шифокор оёғини синчковлик билан текширди, нимадандир шубҳаланди, шекилли, ҳамширасига консиллиум чақиришни топширди. Учта шифокор тепасида туриб обдон маслаҳатлашишгач, гипсланган суяк ўрнидан сурилган деган қарорга келишди.

— Кеча асабийлашиб, қалтис ҳаракатлар қилганингизда суягингиз синган жойидан силжиган... — деди шифокор. — Шу сабаб гипсни очиб, суякни жойига жипслаштириб, бошқатдан гипс қилишга тўғри келади. Агар...

— Нима агар? — сўради шу пайтгача шифокордан кўз узмай гапига қулоқ солиб турган Саид бесабрланиб.

— Қимирлаганингизда суякнинг яна бирор жойига зарар етган, деган тахмин ҳам йўқ эмас.

Саид индамай кўзини юмди. Жони яна азобланиши-

ни ўйлаб, юраги туз сепилгандек ачишди. Лекин ши-
фокорларга эътироз билдирмади. Уни яна муолажа хо-
насига олиб ўтиб, гипсни очишди ва суякни ўз жойига
жипслаштириш учун анчагача уринишди. Оғриқдан дод-
лаб юбормаслик учун лабини қаттиқ тишлаган Саид шу
дамда ёнида Мигель бўлса, ўлдириб қўйишга ҳам тайёр
эди.

Кечгача Саиднинг ёнига ҳеч ким келмади, жисмо-
ний машқлардан ортиб Толиб қўнғироқ қилиб хабар
олгани ва аэропортга қўнғироқ қилиб чиптасини бе-
кор қилдирганини ҳисобга олмаганда кун осуда ўтди.
Дарси тугагач, Малика қўнғироқ қилди.

Уни кўргиси келса-да, Саид келинг демади, чунки
кечаги кун такрорланишини, Маликанинг ҳаётини
хавфга қўйишни истамасди.

— Оёғимни бошқатдан гипс қилишди... Кеча қимир-
лаганимда гипс оғирлик қилиб суяк ўрнидан силжи-
ган экан, — деди Саид гап орасида.

Малика ўзини айбдор ҳис қилиб, юраги эзилди. У
ҳозир Саиднинг ёнида бўлишни, дардига малҳам бў-
лиш учун қўлидан келганча ҳаракат қилишни истарди,
лекин йигитнинг ҳаёт тарзи боис бунинг иложи йўқ
эди.

— Афсуски, сизга ёрдамим тегмаяпти, — ачинди Ма-
лика.

— Сиз хавотир олманг, ҳамширалар яхши қарашяпти.
Нима бўлса-да, тезроқ оёққа туриб, душманларимдан
ўчимни олишим керак! — деди қизишиб Саид.

— Душманларингиз? — тушунмади қиз. Кейин газе-
таларда ёзилган хабарларни эслади. — Демак, газеталар-
да ёзилган гаплар рост экан-да?

— Ҳа, битта Мигель дегани бор, анчадан буён қоним-
ни қайнатиб юрибди. Шу пайтгача зўрға ўзимни босиб
келдим. Энди сабрим тугади...

Саиднинг гапирган сайин ғазабланиб бораётганидан хавотир олган Малика уни тинчлантирмоқчи бўлди:

— Қўйинг, унақаларга эътибор берманг. Агар аҳамият берсангиз, баттар қилишади. Улар учун энг оғир жазо — кўриб-кўрмаганга, эшитиб-эшитмаганга олиш...

— Қизлар учун балки шунақадир, лекин йигитларнинг йўриғи бошқа, — қайсарлик қилди Саид. — У мени кўролмайди, кундан кунга обрўйим ошиб бораётгани сабаб тинчини йўқотган. У мени сафдан чиқди, деб ўйлаяпти. Лекин мен осонликча жон берадиганлардан эмасман! Охиригача курашаман.

Малика унга яна бир бор эътиборингиз ва кучингизни қасд олиш эмас, ўз устингизда ишлашга сарфлаганингиз яхши, деб кўрди. Лекин Саиднинг қулоғига гап кирмади. Унинг аҳвол-руҳиятидан ташвишга тушган Малика қўлидан келганча тинчлантиришга ҳаракат қилди.

— Майли, ҳозирча соғлиғингизни ўйланг. Кейин бир гап бўлар.

Малика Саид билан худди минг йилдан буён танишдек тил топишиб кетганига ўзи ҳам ҳайрон эди. У болалигидан фақат ўқишга муккасидан кетган, ўртоқларининг гапи билан айтганда «ботаник» қиз бўлиб, репетиторларга қатнаш ва уйда дарс тайёрлашдан бошқасини билмай катта бўлган. Бир умр институтда математикадан дарс берган ота-онаси уйда ўқувчиларга қўшимча сабоқ ўтишарди. Малика болалигидан ўзидан катта болаларнинг дарсларига қулоқ солиб ўтирар, лицейда ўқиётганида ўзи ҳам мактаб болалаларига инглиз тилидан қўшимча сабоқ берарди. Унинг Малайзиядаги институт грантини ютиб олишига ҳам онаси сабабчи бўлган. Қизини кўплаб институтларга бир варакайига ҳужжат топширтирган онаси «бундан буён юртимизда туризм соҳаси яхши ривожланади, демак, яхши кадрлар керак. Креатив, ҳар томонлама қизиқар-

ли касбда ишлашни хоҳласанг шу факультетни танла» деб маслаҳат берганди. Она тилидан ташқари рус ва инглиз тилларида ҳам бемалол гаплашадиган Малика учун ушбу институт грантини қўлга киритиш қийинчилик туғдирмади. Қолаверса, Қуала-Лумпурда ўзбекистонлик талабаларнинг кўплиги ҳам онасига маъқул келди. Ёнингда ҳамюртларинг бўлгани яхши, ҳарқалай ўзингники орқадosh бўлади» деб қуйган бўлса-да, онаси ўта замонавий, кенг фикрлайдиган аёл бўлиб, фарзандлари, ҳатто, келинларига ҳам ҳеч қачон ўсишдан тўхтаманглар деб уқтирарди. Малика инглиз тилини яхши билгани учун бир-икки марта келинойисига «нега бирор-та ҳам тил ўрганмагансиз» деганини эшитиб қолган ойиси четга чақириб яхшигина койиганди. «Бир нарсани зўр биламан, деган кунинг ўсишдан тўхтайсан! Агар бировга сендан кўра кўпроқ биламан деган кунинг эса ўзингга йўналтирилган билимлар йўлини буткул тўсасан. Шу сабаб, бирор ким сендан ёрдам сўраса, кўкрагидан итарма. «Билмайсизми? Келинг, ёрдам бераман», дегин доим. Бу билан, биринчидан, ўша одамга ёрдам қилган бўласан, иккинчидан, ундан кўра кўпроқ ўзингга ёрдам қиласан. Чунки бу оламга нимани йўналтирсанг, у сенга худди ўша йўналишда жавоб қайтаради. Ҳеч қачон келинойингга ҳам, бошқаларга ҳам, сиз ўқимагансиз деган мазмундаги гапни гапирма!» дея қулоғига қуйганди. Ойисининг фикрлашини тўғри деб биладиган Малика ҳам ҳозир ўзига яқин олиб юрган Саид кимлар биландир қасдлашишини, куч-ғайрати, хаёлини бировдан ўч олишга сарфлашини истамасди. Лекин Саид ўсган оилада бола тарбияси деганда фақат қўл меҳнати тушуниларди. Ота-онаси содда, ўта камтар, ҳалол одамлар бўлиб, ўз дунёқарашлари, ўз билимларидан келиб чиқиб фарзандларига тарбия беришганди. Улар болаларига бахту саодатга фақат меҳнат орқали

эришилади, деб ўргатишганди. Фарзандлардаги кам-суқумлик, қарор қабул қилишда қийналиш, болаликдан «тек тур, гапирма, ишингни қил, пулга ўрганма» каби чекловлар сабаб келиб чиқишини улар хаёлларига ҳам келтиришмасди. Саиднинг ота-онаси жисмоний меҳнатдан ташқари ақлий меҳнат билан ҳам пул топиш мумкинлигини билмаган бўлса-да, фарзандаларига ҳалол бўлишни ўргатишганди.

Малика ёш бўлишига қарамай, Саиднинг руҳиятида кечаётган қарама-қаршиликларни сезиб турар, лекин буларнинг илдизи чуқурлигини, тузатиш учун кўп ва оғир меҳнат қилиш лозимлигини ҳали билмасди.

Саид билан гаплашиб бўлгач, Малика скайп орқали уйига кўнғироқ қилди. Ҳаётда ҳам худди маъруза ўқиётгандек гапирадиган дадаси обдон ўқишини сўраб-суриштирди, сессияга тайёргарлик ҳам қолмади, амалиёт қачон бошланишидан тортиб, ўқитувчиларнинг малакасию илмий даражасигача хабардор бўлгани учун Малика билан гаплашиб унинг жавобларидан кўнгли тўлгач, ўрнини ойисига бўшатди. Дадаси билан худди талабадек кўрқа-писа сўзлашадиган Малика онаси билан очиқроқ гаплашарди.

Шу пайтгача ойисига Саид ҳақида гапиришни лозим топмаган Малика ҳозир у ҳақда гап очди.

— Футболчи? — ойиси қулоғига ишонмай қайта сўради. — Тушунмадим, сен футболчилар билан қаерда танишининг мумкин? — у ҳамон фақат талабалар ва профессорлар даврасида юрадиган қизи футболга борганига ишонгиси келмасди. — Энди шу ўйинга қизиқиб қолдингми?

— Йўғ-е, ойи, футболни-ку умуман тушунмайман. Бир куни ўқитувчимиз стадионга олиб борганди. Ўша ерда Саид ака билан танишиб қолдик. У ҳамюртимиз экан, биласиз, бегона жойда ҳамюрт ҳам қариндошдек кўринади кўзингизга.

— Хўш, хўш? — ойисининг кўнгли ниманидир сезгандек эди.

— Кейин яна бир-икки жойда тасодифан учрашиб қолдик. — Малика пул ишлаш учун меҳмонхонада гулларга қаровчи бўлиб ишлаганини айтиб ўтирмади. — Ўзи ёмон йигит эмас, лекин...

— Тўғри айтасан, лекини кўп! — гапини бўлди ойиси. — Биринчи лекин — у йигит бирор жойда ўқиганми ёки фақат тўп тепиб пул топадими? Иккинчиси, у қанақа оиладан?

— Ойи! — эътироз билдирди Малика. — Унинг оиласи билан нима ишимиз бор, мен шунчаки бир ҳамюртим билан танишдим, деяпман сизга.

Малика кўнглидагини очиқ айта олмаган бўлса-да, ойиси қизининг у ҳақда бекорга гап очмаганини сезиб турарди. Ойиси Маликадан Саид ҳақида обдон суриштириб, у билган барча маълумотларни сўраб олмагунча тинчимасди.

* * *

Муолажалардан чарчаган Саиднинг кўзи илинган маҳал телефони қаттиқ жиринглади.

Наиманинг овозини эшитган Саид гўшакни ўчириб қўйишдан зўрға ўзини босди. Наима жонкуярлик билан ундан ҳол-аҳвол сўради, оёғи синганини клубга кўнғироқ қилиб билиб олганини айтди. Саид унинг ёлғон гапираётганини сезиб турса-да, сир бермади. Довуднинг кимлигини билиб олмагунча Наимани ўзидан узоқлаштирмасликка қарор қилди. Ҳеч нимадан хабари йўқ Наима эса ўзини унга ачинаётгандек кўрсатар, «кўрдинг, мени хафа қилганинг учун шу аҳволга тушдинг, мени кўнглимни оғритма, дейман сенга» каби сийқаси чиққан гаплари билан асабига тегса-да, иложи борича саволларига оғир-босиқлик билан жавоб берарди.

— Яқин орада Малайзияга келиш ниятингиз йўқми?
— сўради Саид.

Йигитни қўлдан чиқардим деб ўйлаган Наима хурсандлигини яширмади.

— Агар мени кўргинг келаётган бўлса, қанот чиқариб учиб боришга ҳам тайёрман, жонгинам...

— Ростдан ҳам кўргим келяпти, бир келиб кетсангиз яхши бўларди, — Саид иложи борича юмшоқроқ оҳангда гапирди.

— Ҳозир бир-икки ишларим бор, лекин узоғи билан бир ҳафтада ёнингда бўламан...

Наима яна Саидни қўлига қўндириб олишни ва унинг кетидан мўмайгина пулларга эга бўлишни ўйлаб севинса, Саид унинг кирдикорларини фош этиш пайти келганини ўйлаб, режа тузарди.

Орадан уч кун ўтиб, Саид атрофидаги шов-шувлар бир оз тиниб, папараццилар ўзлари учун янги «емиш» қидириб кетишди. Меҳнатга ўрганган Саид учун уч кун қимирламай ётиш ўлим билан баробар эди. Унинг қасд олиш ўтида ёнаётган кўнглига фақат Малика билан телефондаги суҳбатлари ором бериб турарди.

У муолажаларни олиб бўлгач, дақиқа санаб Маликанинг дарси тугашини кутар, соат икки бўлиши билан қизга кўнғироқ қиларди. Кўнғироқни кутиб турса-да, ҳар гал телефон жиринглаганда Малика дув қизариб кетар ва бу билан Сабинанинг кулгисига қоларди.

— Бахтингни қара, Малика, — деди Сабина ҳавас тўла кўзларини дугонасига тикиб. — Шундоқ йигит сени севиб қолган.

— Кўйсанг-чи... Севиб қолганини қаердан била қолдинг? — Малика кўнгли шуни истаётган бўлса-да, эътироз билдирди.

— Севмаса, сени деб шунча ҳаракат қилармиди? Ахир, у қилган иш қаҳрамонлик-ку! Сен учун ҳаммани оёққа қўйганини кўрдингми? Фақат унинг ҳаракати би-

лан расмларинг газетада чиқмади! Қани эди, мени ҳам шунақа мард йигит севиб қолса...

Дугонасининг гапидан Маликанинг кўнгли тўлқинланиб кетса-да, сиртига чиқармади. У ич-ичидан ўзини бу йигитга мос кўрмагани сабаб ҳам Саиддан бирор садо чиқмагунча бу мавзуда гапиришни истамасди.

Пулдор, машҳур йигит бўлишига қарамай Саиднинг ҳам юрагини иккиланиш кемирарди. У Маликага кўнглидагини қандай айтишни билмас, қизнинг ўзининг хатти-ҳаракатларидан туйғуларини сезишини кутарди.

Ўқитувчиси институт режасига кўра чекка жойлардаги меҳмонхоналар фаолиятини ўрганиш учун уч кунлик амалиётга кетамиз деганида, Маликанинг кўнгли алланечук бўлди. У илгарилари амалиётларга боришни жуда яхши кўрарди, Малайзиянинг чекка ҳудудларида меҳмонхоналар тизими қандай йўлга қўйилганини ўрганиш жуда қизиқ эди. Маҳаллий аҳоли бунгало деб атайдиган уйчалар ичи энг замонавий технологиялар билан таъминлангани уни ҳайратга соларди. Экскурсияга мўлжалланган саёҳатлар даврида сайёҳлар учун қулайликлар қай тарзда ташкиллаштирилганини ўрганиш баробарида табиат қўйнида дам олиш талабалар учун айтимуддао эди. Аудиторияларда ўтиришдан кўра тоза ҳавода сабоқ олиш Маликанинг ҳам жонидили. Бугун Саид кўнғироқ қилганида, хаёли шу билан банд эди. Ундан ҳолаҳвол сўрагач, Малика амалиёт ҳақида гап очди:

— Эртага Сипаданга кетарканмиз, уч кунга...

Саиднинг нафаси ичига тушиб кетди.

У Сипаданнинг қаердалигини билмас, унга уч кун деган сўз таъсир қилганди.

— Уч кун... — деди у бирдан хомуш тортиб.

Маликанинг ҳам кўнглига маъюслик чўкди.

— Сизни соғиниб қоларканман-да...

Йигит олдин сира кўнглини очиб гапирмагани учун Малика ғалати бўлиб кетди.

Саид бирор сабаб топиб, Маликани шифохонага чақиргиси келар, лекин бирор жўялироқ баҳона ақлига келмасди.

— Айтганча, — деди у миясига келган фикрдан ўзи ҳам хурсанд бўлиб. — Уйдагиларингизга нимадир бериб юбормоқчийдингиз, шундайми?

— Ҳа, — деди Малика унинг гапни бирдан бошқа ёққа буриб юборганини тушунмай.

— Эртага бир танишим Тошкентга учаяпти. Истасангиз, ундан бериб юборишимиз мумкин.

— Ростданми? — хурсанд бўлди Малика.

— Фақат бунинг учун бугун шифохонага, менинг ёнимга келишингизга тўғри келади. Сиз амалиётга кетаверасиз, мен эса юкингизни танишимга бериб юбораман.

Малика Саидни кўриш учун баҳона топилганидан ич-ичидан хурсанд бўлди.

— Фақат... — у уч кун олдин бўлган машмашани эслаб, юраги орқага тортди.

— Журналистларни ўйлаб иккиланаётган бўлсангиз, чўчимасангиз ҳам бўлади. Улар аллақачон бошқасини овлагани кетишган. Улар бир нарсани узоқ кутишмайди, ҳамма жойга қармоқ ташлаб, пойлаб юришади.

Малика унинг ўхшатишидан кулиб қўйди.

— Аммо шундай бўлса-да, эҳтиёт чорасини кўрган маъқул, шифохона кўчасига келишингиз билан кўнглироқ қилсангиз, мен кўриқчиларни чиқариб юбораман, сизни тиббиёт ходимларига мўлжалланган орқа йўлдан олиб киришади.

Малика рози бўлди. Саид эса уни яна кўришга арзирли баҳона топганидан хурсанд эди. Малика ётоқхонасига кириб, ойисига аталган нарсани олди-да, Саид айтган-

дек йўл тутди. Маликанинг шифохонага келганини ҳеч ким сезмади ҳам.

Саид ҳамон оёғини шифтга осиб ётар, унинг зериккани юз-кўзидан билиниб турарди.

Маликани олиб келган кўриқчи чиқиб кетгач, қиз ўнғайсизлана бошлади. У Саид билан биринчи марта ёлғиз қолиши эди.

— Эртадан бошлаб, кўлтиқтаёқ билан юра бошлайман, — мақтангиси келди Саиднинг.

— Дарров-а?

— Ҳа, кейин эса иложи борича тезроқ даволовчи муолажаларни бошлаб юбораман. Шу амалиётингизга бормасангиз бўлмайдимиз?

— Бормасам бўлмайди. У жуда чиройли орол, туризм ҳам яхши ривожланган, йўқ жойдан пул қилишни билди, бу малайзияликлар...

— Ўқишни тугатиб, юртимиз туризми ривожланишига ҳисса қўшаркансиз-да, — деди Саид унга ҳавас қилиб.

— Ниятим ҳам шу.

— Ниятларингиз орасида турмушга чиқиш ҳам борми?

Йигитнинг кутилмаган саволидан Малика дув қизарди ва кетиш учун ўрнидан турди.

— Шошманг, Малика, кетманг! Қўполлигим учун узр, — деди Саид тилини тишлаб. — Шунчаки ҳазиллашмоқчийдим. Юкингиздан хавотир олманг, танишим қайси рейс билан боришини телефон қилиб айтаман сизга.

Малика раҳмат айтди.

— Оролда эҳтиёт бўлинг, сизни уч кун кўрмасликни тасаввур ҳам қила олмаяпман, — хўрсинди Саид.

— Телефон бор-ку, гаплашиб турамиз, — деди Малика ерга қараб.

Унинг бу гапи Саидга дил изҳоридек туюлди.

— Сиз ҳам ўзингизни эҳтиёт қилинг, Саид ака, тезроқ тузалиб, футболга қайтишингиз керак. «Жохор»нинг ўйинлари сизсиз қизимаяпти.

Саид бу гапдан шунчалик хурсанд бўлдики, гўёки умридан бундан яхши мақтов эшитмагандек. Шу билан қиз хайрлашиб чиқиб кетди.

Малика билан хайрлашган Саиднинг кўнгли ғашланди, энди қиз билан муносабатлари яхшиланганда, амалиётга чиққани унга сира ёқмаётганди.

Унинг хаёлларини бўлиб, ҳамшира кириб келди.

— Ёнингизга меҳмон келибди, — деди у.

— Ким? — ҳайрон бўлди Саид.

— Актриса Кейт хоним, — ҳамширанинг машҳур актриса билан шахсан учрашганидан хурсандлиги билиниб турарди.

— Менинг ёнимга ҳеч кимни киритиш мумкинмаслигини биласиз-ку, — деди Саид унинг орзуларини чилпарчин қилиб жиддий тарзда.

— Ахир у...

— Айниқса, уни! — ҳамширанинг гапини бўлди Саид. — Бориб, Саид энди сизнинг реклама ролигинизда ўйнамас экан денг! Яна сизни кўришни истамас экан, дейишни ҳам унутманг.

Ҳамширанинг тараддудланганидан охирги гапни ўла қолса ҳам сеvimли актрисасига айтмаслиги сезилиб турарди. Ҳамшира чиқиб кетгач, Саид кўриқчини чақирди ва деразадан қараб бўлаётган воқеалар ҳақида хабар беришни тайинлади.

— Кетмади, ҳали ҳам ҳовлида турибди, аллакимларга кўнғироқ қилаяпти, — маълумот берди кўриқчи.

— Ҳозир қараб тургин, иккинчи саҳна кўриниши бошланади. Бир дунё ҳовлиқма сураткашлар пайдо бўлади, кейин Кейт хоним кўз ёш қилиб уларга интервью беради...

— Ие, ростдан ҳам папараццилар пайдо бўлишди, вой, ростдан ҳам йиғлаяпти... Қойил-ей, ётган жойингдан нима бўлаётганинини аниқ айтишингни-чи, — ҳайратини яширмади кўриқчи.

— Чунки бу унинг синалган усули, менда ҳам синаб кўрган... Яна бирор фильмга суратга тушгиси келиб қолган шекилли... Бу гал унинг ногорасига ўйнайдиган аҳмоқ йўқ. Қараб тур, эртага ҳамма газеталарда кўзининг ёшини оқизиб, «Саиддан ҳали ҳам кўнглимни узмаганман, у эса мени кўришни истамади», деб дардиҳол қилиб чиқади. .

— Тўғри, бунақалар газеталар муқовасида чиқиш учун ҳеч нарсадан тоймайди. Аммо сенга ҳам қойилмасман, шундоқ гўзаллар атрофингда парвона бўлсаю, сен юз ўгириб ўтирибсан...

Саид унақалардан чарчаганини, мусаффо ҳавога муҳтожлигини қандай тушунтиришни билмай кўрикчига тикилиб қолди.

— Тушундим, ҳаммасига ҳалиги қиз сабаб... — деди у эшикка ишора қилиб.

Саид индамай жилмайиб қўйди. У Кейт Маликага дуч келмаганини ўйлаб қувонди.

Қиз кетгач, сершовқин, уйқу билмайдиган шаҳар тинчигандек туюлди, дўстлари ҳам кўзига кўринмай қолди, атроф ҳувиллаб қолганга ўхшарди. Ҳатто Кейтни ҳам кўришни истамай, унга жавоб бериб юборганига ўзи ҳам ҳайрон эди. Илгари чиройли, айниқса, машҳур аёллар даврасида бўлишни ёқтирарди. Ҳозир бутун ҳаёли Маликада, у доим кўз ўнгида бўлишини истайди. Маликанинг кетганига ҳеч қанча бўлмаган бўлса-да, уни соғина бошлади, ҳозир нима қиляпти экан, деган савол ичини куйдириб «смс» ёзишга тутунди. «Йўлга ҳозирлик кўраяпсизми?»

Маликанинг жавоби узоқ куттирмади: «Ҳали хонамга етиб олишга ҳам улгурмадим-ку». Қиздан кулиб турган «смайлик» олган Саиднинг кўнгли ёришди. Шундан кейин соатига қараб, ҳар ярим соатда унга хабар йўллаб турди.

Кечки муолажаларни олиб бўлгач, шифокордан қачон шифохонадан чиқиши мумкинлигини сўради. У ҳали узоқ ётсам керак деб ўйлаганди, лекин шифокор ҳозир тиббиёт ривожлангани, айниқса, футболчилар учун энг сўнги дори-дармонлар қўлланилишини таъкидлаб, узоғи билан бир ҳафтада шифохонадан чиқишини ва оёғини шифтга осиб ётмаса ҳам бўлишини айтиб, ечиб қўйди.

Саид уйидагиларга оёғи синганини айтмаган бўлса-да, уйга бора олмаганини изоҳлаш учун машғулотлар кўпайиб кетиб, мураббий рухсат бермади, деб қўя қолганди.

Унинг келишини кутган онаси бир-икки қизларни кўз остига олиб қўйганди. Эрталаб уйқудан туриши билан қўнғироқ қилган Саидга онаси ҳали ҳам хафалигини билдирди.

— Менга қара, сен бола ниманидир яшираяпсан мендан, — деди онаси у билан ҳол-аҳвол сўрашгач.

— Нимани ҳам яширардим, онажон?

— Ўша ердаги қизлардан бирортаси бошингни айлантириб олган. Тўғрими?

Саид кулиб юборди.

— Намунча уйлантираман деб шошиб қолдингиз, она?

— Менмас, отанг... Тезроқ Саидни уйлантирайлик деб ҳоли-жонимга қўймаяпти.

— Она, Малайзиядан келин қиласизми? — сўради Саид ярим ҳазил, ярим чин оҳангда.

— Ана, кўнглим сезганди ўзи! Қилиб бўпман! — жаҳли чиқди онасининг. — Уларнинг тилини тушунмасам, урф-одатини билмасам, қандай келин бўлади менга?

— Яхши-да, бир-бирларингизни тушунмасанглар, қайнона-келин жанжаллаша олмайсизлар...

Онаси Саиднинг бу гапидан «Мен бир-икки келин-

ларим билан уришиб юрганмидим?» дея аzza-баzza хафа ҳам бўлди.

— Онажон ҳазиллашдим-ку, — дея онасини зўрға овутган Саид кўнглидагини айтадиган пайт келганини сезиб деди: — Она, бу ерда тошкентлик бир қиз ўқийди... Ўзи жуда яхши қиз.

— Вой, қиз бола боши билан бир ўзи ўша ерларда ўқиб юрибдими? — содда аёл ҳайратини яширолмади.

— Ҳозир ўзбек қизлари бутун дунёда ўқиб юришибди...

— Ўзбекми ишқилиб? — бир оз ён бериб сўради онаси.

— Ўзбек.

— Мен қишлоғимиздан бир-икки қизларни кўз остимга олиб юрувдим... Эсиз, улар ҳам сендан умидвордек эди-да...

— Она мен уйлансам, фақат Маликага уйланаман.

— Оббо, тузуккинами ўзи? Машҳура холангни қизи Жамиладан кўра чиройлироқ бўлса, келин қиламан, бўлмаса йўқ, — қишлоқ қизларини танлаб, ҳеч кимга гап бермай юрган онаси энди улардан кўра чиройлироқ қиз топмаса, гап-сўзга қолиб кетишини ўйлаб сиқиларди.

— Ҳали расмини кўрсатаман, она, бир кўрсангиз, ўзингиз ҳам яхши кўриб қоласиз.

— Ҳай, майли, расмини юбор-чи, кўрайлик... Жамиланинг тақдири қўшилмаган экан, — ўзи танлаган қизни келин қила олмаслигини билган онасининг ҳафсаласи пир бўлганди. — Отангни кўндиришга ҳаракат қиламан. Айтақол, бўлмаса, Тошкентни қаерида яшайди у қиз?

Саид отаси қаршилик қилмаслигини билар, шунинг учун ҳам биринчи онасига дардини айтганди.

Саид бутун уйда Малика билан ўзининг муҳокамаю мунозараси бўлишини, онаси барча қариндошларни йиғиб, аввал йиғлаб олишини, кейин эса тақдирга тан бериб, Тошкентга совчиликка бориш учун тайёргарлик

кўришини тасаввур қилиб жилмайиб қўйдн. Онаси билан гаплашиб бўлгач, Маликага «Амалиёт пайтидаги бир-икки суратларингизни юборинг», дея «смс» ёзиб юборди. Бир оздан кейин Маликадан сув бўйида, пальмалар остида енгсиз кофта ва шортида тушган икки сурат кетма-кет етиб келди.

Саид бу суратларни онасига юборса, «Икки дунёда ҳам бу қизни келин қилмайман», деб қолишини тасаввур қилиб кулиб юборди.

Кейин Малика Куала-Лумпурга қайтиб келганида ўзим суратга олиб, кейин онамга юбораман деган қарорга келди.

Кечга яқин Саид палатада қўлтиқтоёқда юришни машқ қилаётганида Толиб уни кўргани келди.

У дўстининг яна юра бошлаганини кўриб, хурсанд бўлди. У нимадандир безовта эканлигини сезган Саид сўради:

— Тинчликми? Клубда ишлар яхшими?

— Ҳа, ҳаммаси яхши. Лекин йўлда келаётиб биттасига кўзим тушди...

— Кимга? — деди Саид унинг тараддуланаётганини кўриб шошираркан.

— Наима опага.

Саид ҳайрон бўлди, Наима бир ҳафталардан кейин бораман, деган. Аммо у аёлдан ҳар нарса кутиш мумкинлигини билиб, қулоғи динг бўлди.

— Қани, тезроқ гапир-чи, қаерда кўрдинг уни?

— Бизнес-марказдаги ресторан эсингдами? Сардор Хассаннинг туғилган кунини нишонлагандик.

Саид эсладим дегандек бош силтади.

— Ўша ерга кириб кетаётганини кўрдим. Қизиғи, ўтган куни сен билан Маликанинг расмига харидор бўлган киши ҳам ёнида эди, назаримда.

Саид чаён чаққандек сапчиб тушди:

— Нима?!

— Шошма, ўзингни бос, — Толиб дўстининг феъли тезлигини билгани учун гапини босиқлик билан давом эттирди. — Балки у эмасдир. Узоқдан тушган расмига бор-йўғи бир марга кўзим тушган. Қолаверса, у одамни илгари умуман кўрмаганман.

— Кетдик, — Саид қийналиб ўрнидан туриб, каравотга суяб қўйилган қўлтиқтаёғини олди.

— Эсинг жойидами? Сенга ким рухсат беради кўчага чиқишга?

— Ҳеч кимдан сўраб ўтирмайман. Машинанг қаерда?

— Катта дарвоза томонда.

— Тезда орқа эшикка ҳайдаб кел.

— Саид, сенга кўп юриш мумкинмас ҳали. Нега ўзингни сира аямайсан-а? — Толиб унга бу хабарни айтганидан пушаймон бўла бошлади. — Бекор айтибман сенга...

— Йўқ, дўстим яхши ҳамки айтдинг. Бу машмашаларга бугуноқ нуқта қўймасам бўлмайди. Орқаворотдан қилинаётган ишлар жонимга тегди. Бугун ҳаммаси ҳал бўлади, — у шундай дея соғ оёғига кроссовкасини кия бошлади. — Тезроқ бўл, мен ҳамширани алдаб, орқа эшикка чиқиб тураман.

Толиб қийналганча йўлакка чиқаётган Саидга ачиhib қараб, кўчага шошилди. Ҳамшира ва қўриқчига ҳам шунчаки эшикдан қараб, тоза ҳаводан нафас олиб қайтаман деганча, уларнинг кўзини шамғалат қилиб, Толибнинг машинасига ўтирди.

Толиб машинасини учуриб бораркан, йўл-йўлакай Саидни босишга ҳаракат қиларди:

— Илтимос, қизиққонлик қилма.

У машинасидан кепкаси ва кўзойнагини Саидга бериб, кийиб ол деди. Саид сўзсиз унинг айтганини қилди.

Маълум манзилга етиб келишгач, Толиб биринчи бў-

либ тушиб, Саидга ёрдам берди. Иккаласи одам гавжум ресторанга кириб бориб, бир зум керакли одамларни топа олмай аланглаб қолишди. Рестораннинг катта залидан ташқари алоҳида хоналари ҳам борлигини биладиган Саид официантга юзланди.

— Кечирасиз, бизга Наима хоним алоҳида хона буюртирганди, — деди у ишонч билан. Официант зипиллаганча уларни рестораннинг ўнг томонидаги хоналар томон бошлади.

Саид официантдан олдин эшикни шаҳд билан очди. Хонадаги креслода ястанган эркакнинг тиззасида ўтирган Наима эринибгина бошини бурди. Ҳамма нарсани кутса-да, бунақа бўлиши хаёлига ҳам келмаган Саид титраб кетди. Наиманинг бетига айтаман деб ўйлаб келган гаплари ҳам тумандек тарқади.

Қаршида турган йигит Саидлигини тушуниб етган Наима чинқириб юборди.

Аввалига можарога аралашгиси келмай турган Толиб эркакнинг кўзи қонга тўлиб ўрнидан турганини кўргач, дўстини ёлғиз қолдиргиси келмади. Иккаласи ичкарига кириб, эшикни ёпишди.

— Ҳали шунақа ҳунарларингиз ҳам борми? — ичидан отилиб келаётган титроқни зўрға босиб эркакка ишора қилди Саид.

— С-саид... Саиджон... Оёғинг яхши бўлиб қолдими? Ўзинг юраяпсанми энди?

Саид жавоб бермай тикилиб тураверди.

— Бу сен ўйлаган нарса эмас... Бу киши... ҳалиги...

— Исми Довуд, — Наима учун жавоб берди Саид. Толиб эса мушакларини ўйнатганча дўстининг ёнидан жилмади. Икки навқирон, кучга тўлган йигитнинг ёвқараш қилиб туришидан эркакнинг шашти пасайди ва «Ҳаммасини ўзинг ҳал қиларсан» дегандек Наимага қараб олиб, четга ўтди.

Наиманинг ранги гоҳ оқарар, гоҳ қизарар, сира бунақа ноқулай аҳволга тушмагани учун нима қилишни билмасди.

Саид иккаласига ўқрайиб қараб турар, аслида ҳаммаси кундек равшан бўлса-да, Наимадан жавоб кутарди.

— Менга қара, Саид, ўтиргин... Катта одамлардек оғир-босиқлик билан гаплашиб олишимиз керак, — Наима оёғи куйган товукдек типирчилар, Саидни алдаш учун миясида минг хил режа ғужғон ўйнарди.

Саид унинг чўзилган қўлини гижиниб силтаб ташлади.

— Бу одам менинг эски танишим... Яқиндагина Малайзияга кўчиб ўтганини эшитгандим, шунга бир учрашайлик деганди...

Саид Наиманинг кўзига қаттиқ тикилди.

— Бу одам сенга ким бўлишининг менга фарқи йўқ, — деди у ҳар бир сўзни тишлаб. — Мени бошқа нарса қизиқтиради.

— Ҳаммасини бир бошидан гапирмоқчиман...

Саид бас дегандек қўлини кўтарди, Наиманинг уни ўчгач, давом этди:

— Бунга, — деди у эркак томонга боши билан ишора қилиб, — Маликанинг расмлари нега керак бўлиб қолганини билмоқчиман!..

Бу гапдан кейин Наиманинг рангида ранг қолмади. У гоҳ кўзи косасидан чиққудек бўлиб бақрайиб қолган эркакка, гоҳ Саидга жовдираб қарар, жавоб беришга тили айланмасди. Наима хиёнат устида қўлга тушгани учун ҳолатдан чиқиш йўллари қидираётганди. Лекин вазият бу қадар чуқурлигини билмасди. Наиманинг кўзида қўрқув билан бир вақтда миясида «Саид бу сирни қаердан билди?» деган савол ҳам чақнади.

— Қ-қайси Малика? — Наима вақтни чўзиш учун ўзини жинниликка солди. — Тушунмаяпман...

— Хушторингдан сўра, тушунтириб беради, — Саид қўлтиқтаёғини хона бурчагида турган эркакка нуқтади.

Қўрқиб кетган эркак «Бу қанақаси? Мени шахсий ишларингга аралаштирманглар, ҳеч нарсадан хабарим йўқ», дея минғирлаганча секингина хонадан чиқиб кетишга уринди. Аммо шу пайтгача дўстининг ёнида қалқондек турган Толиб унинг йўлини тўсиб, бир силтаб, диванга ўтқизди. Наима ҳам қўрққанидан унсиз шеригининг ёнига чўкди. У бу вазиятдан ёлғон билан чиқиб кетишнинг иложи йўқлигини тушуниб, тақдирга тан берди шекилли, қўрққан олдин мушт кўтарар қабилида Саидга ҳужумга ўтди:

— Сени одам қилган ким? Мен бўлмасам, қишлоғингда тўп тепиб юрардинг! Энди дўқ урадиган бўп қолдингми? Ёлғиз аёлга кучинг етдими?! Шунақасанлар ҳамманг... — Наима ўзини муштипар кўрсатиб кўз ёш тўка бошлади.

Саид унга ижирғаниб қаради-да, жавоб бермай эркакни сўроққа тутди:

— Хўш, сенга у қизнинг расмини топишни ким буюрди?

Эркак беихтиёр Наимага қаради.

— Тушунарли, — деди Толиб.

— Нима тушунарли? Менинг умуман алоқам йўқ, Довуд Маликанинг расмини сотиб олганидан ҳам хабарим йўқ, — чийиллади Наима.

Саиднинг қошлари чимирилиб кетди:

— Тилингдан осилиб қолдинг-ку! Мен ҳали расмни сотиб олди, демадим... — истехзоли кулди у. — Энди бор гапни билмагунимча иккаланг ҳам бу хонадан чиқмайсан...

Наима тилини тишлади.

— Менинг ишим — вазифамни бажариш, — Довуд кутилмаганда тилга кирди. У Наиманинг «жим бўл» деган ишорасига ҳам эътибор бермай гапира кетди. — Менга ўша қизни кузатиб юришни топширганди. Кейин у билан муносабатингиз яхшиланганини эшитиб, «Саид

билан бирга тушган расмини топиб берсанг, оғзингга сиққан пулни тўлайман», деди.

Довуд гапиргани сайин Наиманинг кўзи олайиб, ўриндиққа қапишиб борарди.

— Менга нима фарқи бор, пулини тўласа, қилавераман дедим ва битта сураткашни ёлладим.

— Пул бўлса, ҳар қандай ишни қилавераман дегин? — гижинди Толиб.

— Кечирасиз-у, ҳамма ҳам сизга ўхшаб футболчимас, — чийиллади Довуд. — Ҳамманинг ҳам миллионлаб доллар даромади йўқ! Шундай экан, ҳамма кўлидан келганча тирикчилик қилади. Менинг ҳам бола-чақам бор...

Толиб ичида сўкиниб, юзини бурди.

— Тирикчилигим шу аёлга боғлиқ бўлса, нима қилай? — тўнғиллади у Толибга қараб.

— Хўш, хўш? — унинг ёнидан жой олди Саид. — Ба-тафсилроқ гапиргин-чи.

Барча сири очилишини сезган Наима охирги чорани қўллашга ўтди ва мушукдек сакраб Довудга ташланди. Агар Толиб чапластлик билан уни ушлаб қолмаганида Довуднинг юз-кўзини тимдалаб ташлаши аниқ эди. Толиб қарганиб-сўкинаётган Наимани кўлидан тортиб, жойига ўтқизди ва ёнидан ўзи ҳам жой олди.

Довуд бор гапни айтмаса, бу икки йигит соғ қўймаслигини тушундими ёки табиатан кўрқоқми, ҳеч иккиланмай Наиманинг сирларини сота бошлади:

— Мен сиз бу ерга келишингиздан анча олдин кўчиб келганман. Сиз «Жохор» билан шартнома имзолаганингиздан кейин Наима мени топиб, қўнғироқ қилиб, тайинлаб қўйганди, яъни ҳар қадамингизнинг ҳисобини унга етказиб турардим.

Саид нега бу одамнинг юзи таниш кўринганини энди тушунди. Хотираси қаватларидан уни турли жойларда — гоҳ меҳмонхона ёнида, гоҳ стадионда, гоҳ ресторан-

ларда кўрганини эслади. Шунча пайтдан буён кузатиб юришса-да, ҳеч нарсадан беҳабарлиги, соддалиги алам қилиб кетди. Бироқ Наимага уни кузатиб юриш нега керак бўлганини сира тушуна олмасди.

— Нега? — деди у дилидагини тилига чиқариб Наимага юзланаркан.

Барча қарталари қўлдан кетган Наима Саиднинг саволига жавоб бермай гезарганча юзини бурди.

— Нега бўларди? — ишшайди Довуд. — Ахир, у сизнинг номингиздан фойдаланиб, миллионлаб пул ишларди-ку!

Саид ҳеч нимани тушунмади. Толиб ҳам унга савол назари билан қаради.

Роса гўл экансан-ку, дегандек масахаромуз кулган Довуд гапида давом этди:

— Бу футбол, укам! Унинг атрофида миллионлаб пул ўйнайди. Ҳар гал сизнинг номингиздан газета-журналларда интервью чиққанда, суратларингиз кийимлар ва бошқа буюмларда чоп этилганда, «Саидни зўрға кўндирдим», дея кағта-кағта пул ундирган. Ота-онангизга деб бериб юборган пулларингизнинг ҳам ярми етиб борарди. Сиз унга ишонганингиз учун суриштирмагансиз. Бу ҳали ҳаммаси эмас, «Жохор» билан имзоланган шартномани ҳар бир урган голингиз учун унга ҳам пул тушадиган қилиб тузган. Сиз меҳнат қилиб, урган голингиз учун Наимахоннинг ҳисобига қанча пул тушишини биласизми? Шартномани тўлиқ ўқимасдан қўл қўйганингиз кўриниб турибди.

Йигитлар Довуднинг гапидан ҳайратга тушганидан фойдаланган Наима қоплондек чаққонлик билан яна унга ташланди.

Толиб Наимани ажратиб олганида Довуднинг юзини узун тирноқлардан қолган қонталаш из безаб бўлганди. Наима оғзига келган гапни қайтармай эркак зоти-

ни ҳақоратлар, унинг шовқини ресторандагиларга ҳам эшитилиб, официант югуриб келди.

Толиб официантни «Бу оилавий можаро, илтимос, аралашманг», дея чиқариб юборди.

Довуд оғриқдан буришган юзини силаб сўкинганча давом этди:

— У сиз ўша қизни севиб қолишингиздан кўрққанди. Бу ишни сизни яхши кўрганидан қилгани йўқ, шунчаки пулларингизга бошқа биров эга чиқишини истамайди. Менга ўша қизни ёмонотлиқ қилишни ҳам топширганди.

— Сен пасткаш, фирмангдан чиққан камомадлар сабаб Малайзияга қочиб кетгандинг. Ҳали қараб тур, ҳамма сиригни фош қиламан! — чийиллади Наима Толибнинг бақувват қўлларида чика олмай.

Саид ўзини тўрт томонга уриб, тинмай қарғанаётган Наимага худди жирканч нарсани кўргандек нафратланиб қаради ва қўлтиқтаёгига суяниб, оғир кўзгалди. Унга энди ҳаммаси аён эли. «Сени севаман, сенсиз менга ҳаёт йўқ», деб бўйнига осилган Наиманинг асл башараси аён. Наиманинг гўзал чехраси унга нурсиз ва совуқдек туюлди. Ўз манфаатини ҳамма нарсадан устун қўядиган, ҳар қандай туйғуни пулга алмаштириб юборадиган, пасткаш аёлга, ҳатто вақтини сарфлагиси ҳам келмади. Кўнглида тўсатдан хазин сокинлик чўкди. Тезроқ бу хонадан, бу тубан одамлардан нарироқ кетгиси келди. Улар ҳаётида учрагани учун ўзини ёмон кўриб кетди. Ҳаммадан ҳам, бир бегоноҳ қизни ўйлаб-нетиб ўтирмай қурбон қилиб юборишга тайёрлангани Саидга ёмон таъсир қилди. У Наимага сўнгги бор кўраётгандек узоқ тикилди. Бир-бирининг устидан мағзава ағдараётган бу икки ҳамтовоқни ёлғиз қолдиргиси келди.

— Қайтиб кўзимга кўринма... — деди у шивирлаб ва қўлтиқтаёгини тўқиллатганча эшикка йўл олди.

— Сен менсиз ҳеч кимсан! Эшитдингми?! Сен қиш-

лоқини мен одам қилдим! — Наиманинг чийиллаган овози юрагига ўқдек қадалса ҳам, жавоб қайтармади.

Машинада шифохона томон кетиб бораркан, кўнгли алланечук бўшаб кетди, синган қалбини чегалаш, яна одамларга ишонч билан муносабатда бўлиш учун ҳали кўп сувлар оқиши кераклигини тушуниб турарди.

«Наҳотки, Малика ҳам мени машҳурлигим ва пулим учун яхши кўрса?» деган гумон кўнглига ўралади. Толиб уни шифохонада қолдирар экан, қайта-қайта «Аҳволинг яхшими?» деб сўради. Саид сўзсиз бош иргади.

Палата шифтига термилиб ўйга ботиб ётаркан, Мигелга қўшиб Наимага ҳам кимлигини кўрсатиб қўйиш учун тезроқ оёққа туриши, олдингидек энг яхши футболчи бўлиши лозимлигини ўйларди. Алам ўти кўксини куйдираркан, чуқур-чуқур уҳ тортиб юрагини со-вутмоқчи бўларди...

Яна бир уйқусиз тонг отди. Тонгга яқин мияси анча тиниқлашиб, хаёлига яхши фикрлар ҳам кела бошлади. «Нима бўлганда ҳам энди ҳаётимда Наима йўқ. Хиёнат ва таъмагирлик ботқоғига ботган аёлдан халос бўлгани учун кечаги воқеа ҳам энди унчалик кўнглига азият бермаётганини сизди. Бир пайтлар Наимасиз ҳаётни тасаввур қила олмайдиган Саид ҳозир ундан қутулиб ўзини қушдек енгил ҳис этганига ўзи ҳам ҳайрон эди. Наима доимий камситиш, ерга уриш билан ўз таъсир доирасидан чиқармай келганини Саид энди тушунди. Уни дунёга бошқача кўз билан қарашга эса Малика ўргатганди, ҳаётига мусаффо ҳаво каби кириб келган бу қиздан миннатдор бўлган Саид уни қаттиқ соғинганини, ҳозир ёнида бўлиб қолиш учун бугун дунёдан воз кечишга ҳам тайёрлигини ҳис қилди.

У шу хаёлда соатига қаради. Кеча Наиманинг маш-машалари билан бўлиб Маликага кўнғироқ ҳам қилмаган, «смс» ҳам ёзмаганди. Дил яраси тана жароҳатидан

ҳам оғриқлироқ бўлишини биринчи бор ҳис қилган Саид ҳаётидаги бу оғриқли ва иснодли ҳолатдан халос бўлгани учун шукур қилди. Кўнглида куртак чиқараётган муҳаббат бутун танасига сурур бағишлаб соат миллари ҳаракатини санай бошлади.

Тушга яқин кўнғироқ қилган Толибга мураббий Кенси ҳам ўзи билан ола келишни тайинлади.

Мураббий Кенси, Толиб, Савич кириб келишганида Саид ҳамшира ёрдамида махсус машғулотлар ўтаётганди.

— Мураббий Кенси, — деди Саид дўстлари билан сўрашиб бўлгач. — Мен шартномамга ўзгартириш киритмоқчиман.

Толибдан бошқа ҳамма унга ҳайрон бўлиб қаради.

— Бошқа жамоага ўтмоқчимисан, хумпар? — сўради Савич ҳайрон бўлиб.

— Йўқ. Шартномамда «Футбол агенти ҳар бир гол учун фоиз олади» деган пунктни бекор қилмоқчиман, — деди Саид.

Мураббий Кенси «Ихтиёринг, бу ҳар бир футболчининг хоҳишига кўра киритиладиган пункт, истасанг олиб ташлайвер», деди хотиржам равишда. Ҳеч гапдан хабари йўқ Савич эса яна уни уриша бошлади.

— Вой аҳмоғ-ей, ҳали шунақа шартномага имзо қўйганмидинг? Сен эшшакдек меҳнат қиласан, кимдир фоиз оладими? — у бошини чангаллаганча палатани гир айланар, ўз тилида Саидни алланарсалар деб сўкарди.

— Ростдан ҳам аҳмоқ бўлган эканман, — тан олди Саид. — Кўзим кеч бўлса-да очилди-ку, дўстим, — деди у.

— Мураббий Кенси, менга соғломлаштирувчи машғулотлардан кўпроқ тавсия этсангиз... Мен тезроқ сафга қайтмоқчиман.

— Ҳамма нарсанинг ўз вақти бор, Саид. Бошингдан жароҳат олганингда ҳам шошгандинг. Бу гал оёғинг! Эҳтиёт бўлишинг керак.

— Эҳтиёткорликка вақтим йўқ.

— Менинг эса саломатлигингни хавфга қўйишга ҳаққим йўқ. Албатта, тезроқ сафга қайтишингни истайман... Лекин вақтни шоширма.

Саид индамади, мураббий Кенси уни кўндира олмаслигини сезиб турарди.

— Менга қара, — охирги марта уриниб кўришга қарор қилди мураббий. — Яхшиси, уйингга бориб кел, кейин гаплашамиз. Касаллик таътилингдан фойдаланиб қол, оилангни кўриб, асабларинг босилиб, қайтиб келганингдан кейин бу масалада яна гаплашамиз.

— Ахир... — ҳайрон бўлди Саид.

— Бу ёғини ўйлама, таътил кунларинг ўтиб кетган бўлса-да, мен сенга рухсат бераман. Чунки сен менга ҳали кераксан.

— Вой-бу, ҳамманинг ҳам оёғи синсин экан-да... — Савичнинг гапидан йигитлар гуриллаб кулиб юборишди.

Дўстлари билан хайрлашган Саиднинг кўнгли бир оз ёришди, у хаёлан уйига кетишга тайёрлана бошлади.

Аслида, у Наима билан боғлаб турган сўнгги риштанни ҳам узгач, анча енгил тортганди. Лекин Наима осонликча таслим бўлмаслигини ҳали кўп марта йўллари кесишиши мумкинлигини ўйлади. Аммо энди Саидни бу нарсалар қизиқтирмасди. Соат кундузги иккига бонг уриши билан у таниш рақамларни терди.

— Алло, — қизнинг аразга йўғрилган меҳрли овози эшитилди.

— Сизни Ўзбекистоннинг энг машҳур футболчиси безовта қилаяпти, яхши қиз, — деди Саид овозига жиддий тус бериб.

— Наҳотки? Энг яхши футболчининг талабалар аҳволидан хабар олишга вақти бор эканми?

Малика кечадан буён кўнғироқ қилмагани учун Саиддан бир оз хафа эди.

— Сиз учун доим вақтим бўлади, Малика. Кеча ишларим кўпайиб кетди... Келинг, кеча эмас, бугун ҳақида гаплашайлик. Қачон қайтасиз?

— Кечкурун йўлга чиқамиз, эрталаб пойтахтда бўламиз.

— Яхши, афсуски, сизни кутиб олгани чиқа олмайман.

— Чиқмаганингиз яхши, гуруҳимиздаги қизлардан кутула олмайсиз, — кулди Малика.

— Менга фақат Малика керак, дейман уларга...

Қиз шошиб гапни бурди:

— Бу орол худди мўъжизага ўхшаркан, Саид ака. Сувининг тиниқлиги, балиқларнинг чиройлилигини айтмайсизми?

Саид қиз гапни атайлаб бошқа ёққа бурганини сезиб жилмайиб қўйди:

— Ростданми?

— Ҳа. Сайёҳлар бутун дунёдан шу балиқларни кўргани келишаркан.

— Эринмаганлар-ей...

— Сиз ҳам бир кўрсангиз, кетгингиз келмай қолади. Табиати шунақа чиройлики, тинчлигини айтмайсизми? Жуда кўп нарса ўргандим. Тошлар ва дарахт шохларидан табиий ҳайкалчалар ҳам йиғиб қўйдим. Борсам, кўрсатаман. Тезроқ эрта бўлсайди...

— Тезроқ эрта бўлсайди... — иккаласи бу гапни бир вақтнинг ўзида такрорлаб, жим бўлиб қолишди.

— Сизни жуда кўргим келаяпти, Малика, — хўрсинди Саид.

— Мен ҳам.

Улар бир муддат гўшакни қўймай хаёлга толишди. Малика Саиднинг кўнгли нимадандир озор еганини овозидан сезиб турарди. Лекин йигитнинг ўзи кўнглини очишни истамагани учун суриштириб безовта қилгиси келмади.

— Малика, сизда муҳим гапим бор... жуда муҳим. Мен шу ҳафта уйга кетаман, унгача бир масалани ҳал қилиб олишимиз керак.

Малика Саид нима ҳақида гапираётганини тахминан билгани учун «Қандай масала экан?» деб сўрамади. Майли, деб қўя қолди.

Улар қиз қайтиб келгач, шифохонада учрашишга келишиб, хайрлашишди.

Саид бор эътиборини соғломлаштирувчи машқларга қаратди, у шифокорларни ҳоли-жонига қўймай қора терга тушгунча машқ қилди. Шу сабабми, тунни билан оғриқдан инграб чиқди. Эрталаб соат ўнларда палата эшиги очилиб остонада Малика пайдо бўлгач, барча оғриқлари тумандек тарқади. Сув ва қуёш таъсирида янада очилиб кетган, тим қора узун сочлари елкасини тўлдириб турган қиз қўлида ёғоч шохларидан табиий равишда пайдо бўлган жирафа ва қуён ҳайкалчасини тутганча жилмайиб турарди.

— Салом, — деди қиз Саиднинг сўзсиз тикилиб турганидан ўнғайсизланиб.

Саид бир дақиқа дегандек ишора қилиб, шошиб телефонини топди ва кўзларида ҳайрат қотиб қолган қизни суратга ола бошлади.

Саид Маликани суратга олиб бўлгач, кейин у билан саломлашди.

— Нега саломлашишни ҳам унутиб суратга ола бошлаганимга ҳайрон бўлгандирсиз? — деди Саид Маликанинг телефондаги суратига маҳлиё бўлиб.

— Ҳа, сураткашлар таъқиб қилаверганига, сиз ҳам сураткашликни ўрганиб олибсиз-да, деб ўйлаяпман, — деди Малика.

Саид кулиб юборди. Малика Саиднинг каравоти ёнига қўйилган стулга енгил қўниб, қўлидаги табиий ҳайкалчаларни кўрсатиб, орол ҳақида тўлиб-тошиб

гапира бошлаганида у қизнинг қош-кўзларидан кўз узолмай, қаршисидаги малакка термуларди. Қизнинг гаплари қулоғига кирмас, хаёли уйи томонга, совчиликка боришга тайёрланаётган онасига кетганди.

— ...Одамлари бирам содда, беғубор... — тўлқинланиб гапираётган Малика Саид уни эшитмаётганини сезиб тўхтади. — Саид ака, сиз мени эшитмаяпсиз, ўзимга-ўзим гапираяпман, — деди у аразлаб.

— Йўғ-е, — ҳушёр тортди Саид. — Эшитаяпман... — Малика синчков кўзларини узмай тикилиб турганини кўриб, қўшимча қилди: — Тўғри, эшитмаяпман... Чунки хаёлим жойидамас.

Йигитнинг гапидан ўзини ўнғайсиз сезган Малика «Унда мен бора қолай», дея секин ўрнидан турди.

— Шошманг, — қизнинг қўлидан тутди Саид. Кейин қизнинг қайноқ билагига қўлини куйдиргандек тезда тортиб олди. У Маликанинг ёнида довдирагани учун ўзини ёмон кўриб кетди. — Сизга анчадан буён бир гап айтмоқчиман... Малика, менга турмушга чиқасизми?..

Малика ич-ичидан Саиддан бу таклифни кутган бўлса-да, юзидан олов чиқиб кетгандек бўлди. Саид Маликадан кўз узмай жавоб кутарди.

— Илтимос, жавоб беринг, — деди Саид қизнинг юзига қаратиб.

Малика секин ундан узоқлашди.

— Бу... бу масалани мен ҳал қилмайман, Саид ака, — деди у ердан кўзини узмай.

Хавотирланиб турган Саид севинганидан ўрнидан сакраб турди.

— Албатта... — деди у қувончини зўрға яшириб. — Албатта, уйдагиларингиз ҳал қилишади. Агар майли десангиз, онам эртага сизларникига совчиликка боради.

Малика дадаси Саиднинг совчиларини минг чиғи-

риқдан ўтказгандек сўроқ қилишини тасаввур қилиб, кулгиси келди.

— Билмадим, ўзингиз биласиз... — Малика Саиднинг таклифидан хурсанд бўлса-да, ичини бир хавотир кемиранди. Саид кайф-сафога ўрганган, уни яхши кўрадиган қизлар ҳам кўп. Малика уларнинг босимига бардош бера олармикан? Ёки рашкдан ёниб кул бўлиб яшаш тақдирига битилганми? Шу фикрлар миясидан ўтган Малика томоқ қириб секин сўз бошлади:

— Сиз... фақат... — у гапни нимадан бошлаганини билмай қийналарди. У табиатан романтик бўлмаса-да ва уйдагилари билан очиқ-ойдин гаплашса-да, ҳозир орзусидаги йигитни чўчитиб юборишни истамасди. Саиднинг эса хаёлпарастликда олдига тушадигани йўқ. Шундай бўлса-да, сезгирлиги иш бериб, қизнинг кўнглидан ўтаётган хавотирларни сезди.

— Менга сиздан бошқа ҳеч ким керакмас, — деди у секин, лекин қатъият билан. — Доим, ҳар қандай вазиятда ҳам ёнимда бўлишингизни истайман.

— Агар ёнингиз доим бўш бўлса, майли... — деди Малика ердан кўз узмай.

Саид қизнинг ақллилига тан бериб, бағрига босгиси, сочларининг ифорида тўйиб-тўйиб ҳидлагиси келди. Аммо қизни чўчитиб юборишни истамасди.

Малика ўзининг шовқин-сурондан холи, сокин муҳаббати билан Саидни енгил ҳаётга ўрганган қизларнинг иштиёқидан ҳимоя қила олишига ишонарди. У Саиднинг мард ва очиқкўнгиллигига кўп бора гувоҳ бўлган ва айнан шу хислатлари учун севиб қолганди. Мана, бугун бир пайтлар ўзи орзу ҳам қила олмайдиган йигит камсуқум, билимга муккасидан кетган ўртоқлари тили билан айтганда «ботаник» Маликани севиб қолганди.

Бу мавзуда сўз очилгани учун хижолат бўлаётган Малика энди тақдирлари бир ёқлик бўлмагунча у би-

лан олдингидек бемалол гаплаша олмаслигини ва айнан ҳозир бошқа мавзуларда сўз очиб бўлмаслигини тушунди. Шу сабаб кеч бўлиб қолганини баҳона қилиб ўрнидан турди. Саид қизни ёнидан кетказишни истамасди. Малика «Ахир, уйдагиларга меҳмонлар келишини айтиб қўйишим керак-ку», дея жилмайиб хайрлашди.

Саид қўриқчига Маликани кузатиб қўйишни тайинлаб, ўзи хаёл суриш учун ўрнига чўзилди.

Ҳаётда бир қарорга келишга қийналиб юрадиган Саид бир олим ташлагандан кейин йўллар очилиб, иш ўз-ўзидан жадаллашиб кетишини кўриб ҳайрон бўлди. У Маликадан бошқа қизга уйланмасликка қарор қилган кундан ҳаётидаги воқеалар шитоб билан кеча бошлади. Эртаси кунёқ Саиднинг онаси, акаси ва келинойиси Тошкент қайдасан, дея йўлга тушишди. Керакли манзилни топиб кириб боришганида, Маликанинг онаси уларни очиқ юз билан кутиб олди, фақат дадасининг кўзойнакни бурнига қўндириб, унинг устидан тикилиши меҳмонларни бир оз ўнғайсизлантирди.

— Йўл узок бўлгани учун ҳаммамиз келавердик, бирйўла танишиб кетайлик деб... — деди акаси тиззасига шаниллатиб ураркан.

Маликанинг дадаси Турғун Шодмонович иссиқ кунда ҳам қора костюм-шим кийган, ёқасининг тугмаси ўтказилмаган меҳмонга кўзойнак остидан синчков кўзларини тикди ва бошини силтаб «яхши» деб қўйди. Саиднинг акаси Мардон «Хўш, кейин-чи?» дегандек жавоб кутиб тикилиб турган меҳмонга у ёқ-бу ёқдан гапириб ўтирди. Мезбон эса нуқул яхши деб бош силтаб қўяр, ора-сирада яна гапиришга ундаб, «ҳм» дерди. Бошқа хонада ўтирган аёллар ёнидан Маликанинг ойиси эркаклардан хабар олгани чиқиб келганида Мардоннинг бўлари бўлганди. У ўзини худди имтиҳон топшираёт-

ган, домласининг саволларига жавоб топа олмай қийна-
лаётган талабадек ҳис қилар, яна нима десам экан, дея
бош қотирадди.

— Яхши ўтирибсизми, меҳмон? — сўради Маликанинг
ойиси.

Мардон ёмон деб юборишдан зўрға ўзини тийди.

Маликанинг ойиси эрининг феълини билгани учун
кулиб гап ташлади:

— Турғун Шодмонович, меҳмонни зериктирмаяпсиз-
ми?

— Йўқ, ойиси, сиз бемалол ўтираверинг, биз ҳар соҳа-
дан гаплашиб ўтирибмиз, — деди у хотинининг саволига
мулойимлик билан.

Мардон ичида ҳар соҳада гаплашиш шу бўлса, деб
ўйлаб гижинди.

— Майли, меҳмон зерикмай, телевизор кўриб тур-
синлар, сиз билан маслаҳатлашадиган муҳим гап чиқиб
қолди, Турғун Шодмонович.

Маликанинг ойиси дадасини бошқа хонага олиб
чиқиб кетгач, Мардон уҳ дея енгил нафас олди. У эр-хо-
тинларнинг бир-бирига расмий мурожаатини сира қабул
қила олмас, топган оиласи учун Саидни бўралаб сўкар-
ди. Хотинига «Ҳей хотин, бу ёққа қара», дейиш энг ши-
рин муомала деб ҳисоблайдиган Мардон бу оилани ҳам,
деворларига аллақандай, дипломлар, ташаккурномалар,
сертификатлар илиб ташланган хонадонни ҳам ёқтирма-
ди. Ўзини «Қўл теккизиш мумкин эмас» деб ёзиб қўйи-
ладиган музейда ўтиргандек ҳис қила бошлади.

Эрини ошхонага бошлаб борган Фарида опа эридан
жавоб кутарди.

— Булар узоқдан келишган, ҳадеб келиб-кетиб юра-
вермайлик, бўладиган ишни бирйўла ҳал қилиб кетай-
лик дейишаяпти.

— Ие, бир марта келганида рози бўлишимиз керак эканми? Ахир, бунинг ҳам ўз қоидалари бор, шекилли...

— Турғун Шодмонович кўзойнагини тўғрилаб эътироз билдирди.

— Агар ўйлаб кўрамиз десак, яна келишади, Тошкентда қариндошлари бор экан, бир ҳафта ўша ерда бўлишаркан. Ҳаммаси қоидаси билан бўлади дейишарпти, бу томонидан хавотир олманг. Фақат Маликани уларнинг ўғлига бериш-бермасликни ўйлашимиз керак.

— Албатта, айнан шу мавзунинг биринчи планга чиқариш керак деяпман-да, ойиси. Ахир, у бола тўп тепишдан бошқа нарсани билмаса, эртага карьерасини тугатса, оиласини нима билан боқади? Оилада молиявий барқарорлик бўлмаса, тинчлик ҳам бўлмайди.

— Мен ҳам шуни айтаман-да... Унда биз ўйлаб кўрайлик деб, жавоб бериб юбораман. Кечқурун қизингиз билан ўзингиз жиддий гаплашасиз, кейин шунга қараб бир қарорга келамиз.

— Шундоқ бўлсин, ойиси, шундоқ бўлсин, — Турғун Шодмонович меҳмоннинг ёнига қайтди.

Фарида опа юмшоқлик билан «Қизимиз ёш, ҳали ўқийди», дея гапни айлантира бошлаганди, Саиднинг ойиси унинг гапини бўлди:

— Айланай, бу энди одатий гаплар. Қизингиз ёш бўлса, ўзим катта қилиб оламан, ўқиши бор деб ҳам ўйланманг, ўғлим ўзи ўқитади, ахир битта шаҳарда яшашса, ёнида қайнота-қайнона бўлмаса, хизматини қилиб қийналадиган, ўқийверади...

Фарида опа мезбоннинг тўғрисиўзлигидан кулиб қўйди ва «Дадаси, акаси билан маслаҳатлашиб кўрайлик-чи, кейин жавобини айтамиз», деди.

Аёллар дастурхонга фотиҳа ўқиб, кетдик дейишгач, эркаклар ҳам хайрлашишди. Мардон Турғун Шодмоно-

вичнинг оғир меҳнат нималигини билмаган пахтадек юмшоқ, оппоқ кўлини сиқиб хайрлашаркан, кўнглидан «Агар қуда бўлсак, бир қуёшга олиб чиқиб тоблантираман-да», деган фикр ўтди.

Ҳаммалари хайрлашиб кўчага чиқиши билан Мардон уф деб юборди.

— Она, Саидингиз бу музей ходимларини қаердан топди-а? Ахир, бу билан қуда бўлсак, ҳар учрашганда имтиҳон топширгандек игнанинг устида ўтирамыз-ку! Қайнота деган ҳам шунақа бўладими?

— Э, бўлмағур гапларни бас қил, — койиди ойиси. — Саид айтди-ку, бу одам бир умр «маллим» бўлганини. Ўқувчиларини саволга тутавериб шунақа бўлиб қолгандир-да, шўрлик. Қолаверса, Саид қайнотасини ойда-йилда бир кўрадим-йўқми, гаплашиб бир-бирининг жонига тегишга вақти ҳам йўқ. Ўзимиз билан кўришишга вақт тополмаяпти-ку.

Меҳмонларни кузатгач, Маликанинг ота-онасининг боши қотди. Айниқса, Турғун Шодмонович, ўзи билан ишлайдиган, умрини фанга бағишлаган одамлар билан қуда бўлишни истарди. Унинг одамларни табақага ажратадиган одати йўқ эдию, бироқ Саиднинг ҳеч қарда ўқимагани уни бир оз хавотирга соларди.

Шу сабаб Малика дарси тугаб, скайп орқали кўнғироқ қилганида биринчи бўлиб ўзи гап бошлади:

— Қизим, мендан хафа бўлмагину, лекин сендан буни кутмагандим. Тупроқ чангитиб тўп тепишдан бошқасига ярамайдиган йигитни танлайсан деб сира ўйламагандим.

Малика дадаси билан бу мавзуда гаплашишдан уялса-да, Саидни камситиб гапирганига чидай олмади. «Дада, ойим билан гаплашай» дегач, Турғун Шодмонович ўрнини хотинига бўшатди.

— Ойи, дадамга тушунтирсангиз-чи. Ўқимаган бўлса, нима қилибди? Саид ака жуда мард, очиққўнгил йигит.

Турғун Шодмонович скайпдан кўринмайдиган жойга қўйилган стулга жойлашганча қизи билан хотини орқали қаттиқ-қаттиқ гапира бошлади.

— Сўра-чи, қизингдан ўша йигит бир умр тўп тепиб пул топтоқчими?

Фарида опа қизига ўтирилди.

— Ойи, ахир бунинг нимаси ёмон? Ахир, у машҳур футболчи, ўз ишини яхши кўради, бир умр тўп тепмаса, кейинчалик бошқа бир иш қилар, шуни дадамга тушунтиринг.

Фарида опа ҳамма гапни эшитиб ўтирган эрига ўтирилди.

— Мана, ҳозирги ёшларнинг аҳволи шу! «Бирор иш қилар» эмиш! Нима ўша бирор иш? Хўш? Стадион супурадами? Ёки қоровуллик қиладими?

— Ойи! Мен Саид акага ишонаман, у футбол карьерасини тугатгунча, бирор ишнинг бошини тутати, — Малика муҳаббатини ҳимоя қилиш учун қатъийроқ гапира бошлади.

— Карьера тугагунча пуллари ҳам тугайди, пулсиз қандай иш бошлайди? Бирор ҳунари бўлмаса? Ёки борми? Хўш, ўша Саидбойнинг қўлидан дурадгорлик келадими? Ёки пайвандчилик?

Малика дадасига гап уқтириб бўлмаслигини тушуниб оғир уф тортди.

— Ойи, майли, ўзларинг биласизлар... Лекин мен Саиддан бошқасига турмушга чиқмайман, — шундай дея Малика йиғлаганча алоқани узди.

Эри билан қизини муросага келтира олмаган Фарида опа қизининг аҳволидан хавотир олиб, турмуш ўртоғига ялина бошлади:

— Рози бўла қолинг, Турғун Шодмонович, биласиз-ку, Маликангиз ҳам ўзингизга ўхшаган қайсар. Қолаверса, ақли-хуши жойида, кўча безори йигитни танламагандир...

— Сиз билмайсиз-да, ойиси, Маликага ўхшаган қизлар кўпинча кўча безориларни яхши кўриб қолишади. Уларнинг лўттивозлигига учиб, кейин бир умр куйиб ўтишади. Мен у болани ёмон демоқчимасман, оиласидигиларни ҳам кўрдим, софдил, меҳнаткаш одамлар экан. Лекин оила тенглик ва барқарорликда қурилиши керак. Хўп, қизингиз билан ўша йигит оила ҳам қурди дейлик, лекин уларнинг эртага, индинга, ўн йилдан кейин ҳам дунёқараши бир хил бўладими? Бунини сизга тушунтиришимга ҳожат йўқ, ойиси, ўзингиз яхши биласиз. Оилани фақат ўлдим-куйдим устига қуриб бўлмайди.

Фарида опа эрининг ҳар бир нарсага ҳаддан ортиқ аҳамият беришини, бунини ҳамкасблари мижғовлик деб аташини билса-да, ҳозир тўғри гапираётганини сезиб турарди. Аммо Маликанинг ҳам кўнглини қолдиргиси келмасди. Мактабда ҳам, лицейда ҳам ўқишдан бошқасини билмаган қизининг кўнглида илк марта куртак очган муҳаббатни сўндиришни истамасди.

Дадаси осонликча рози бўлмаслигини сезган бўлса-да, бу қадар қаршилик қилишини кутмаган Малика аламини кўз ёшидан олди. У дадасининг ёнида юрадиган, ўзини илмга бағишлагандек кўрсатадиган шогирдларининг бирортасини ҳам ёқтирмасди. Маликанинг назарида улар, ўзини илмга бағишламаган, аксинча, шунчаки жамиятда бирор мавқега эга бўлиш учунгина шу йўлни танлаган деб ҳисобларди. Саид эса ҳаммасига ўз меҳнати билан эришган. Маликанинг ўзи ҳам илм йўлини танлаган бўлса-да, бошқача ҳаёт кечиришни истарди. Дунё кезишни, бошқа давлатлар олимлари

билан тажриба алмашишни, улардан ўрганганларини амалда қўллашни истарди. Бир хонада ўтириб эртадан кечгача ишлашни хаёлига ҳам келтира олмасди. Кўнглида ойим мен томон бўлади, деган умид сўнмагани учун у Саидга дадасининг қарши бўлганини айтмади. Аксинча Саиднинг оиласи қандай таассурот билан қайтганини билишга шошилди.

— Ўйлаб кўрамиз, дейишибди, — деди ҳеч гапдан хабари йўқ Саид. — Онамга ойингиз жуда ёқибди, очиққина аёл экан, деди...

Улар телефонда тонг отгунча гаплашиб ўтиришди. Саид эртага шифохонадан чиқаман деганда, Малика унинг ёнида бўлишга ваъда берди. Дадасининг қаршилигига қарамай, унинг қарори қатъийлашиб борарди, у ўзининг келажагини Саиддан бошқа билан тасаввур қила олмасди.

Саидга керакли тавсияларни бергач, шифокор унга уйга кетиш учун рухсат берди. Толиб машғулотлардан чиқиб етиб келгунича, Малика ҳам келди. Толиб барча хавфсизлик чораларини кўрганига амин бўлгач, Саид билан Малика орқа эшикдан чиқиб машинага ўтиришди.

Саиднинг уйида уларни Савич севгилиси Анна билан кутиб туришарди. Анна чаққонгина қиз бўлиб, кўз очиб-юмгунча ўзи олиб келган маҳсулотлардан таом ва салат тайёрлаб, дастурхон тузади. Малика ҳам киришимлигина эмасми, дарҳол Анна билан тил топишиб олди. Қизлар ошхонада куймаланиб туришганида Анна Маликага синчковлик билан қараб-қараб қўйди.

— Тинчликми? — сўради Малика сочини тузатиб.

— Ҳаммаси жойида... фақат... Бир гап айтсам, йигитларга айтмайсанми? Билиб қолишса, устимдан кулишадди.

— Қанақа гап экан? — ҳайрон бўлди Малика.

— Бувим қаҳвага қараб фол очарди. Одессада бувим-

ни танаймайдиган одам йўқ эди. Ҳатто раҳбарлар ҳам келишарди. Менга ҳам юққан шекилли, баъзи-баъзида фол кўргим келиб қолади. Тўғриси, кимдир илтимос қилса, оча олмайман, ўз-ўзидан айримларга фол кўргим келаверади... Неғалигини тушунтириб бера олмайман, лекин сенга жудаям фол кўргим келяпти.

Малика бунақа нарсаларга ишонмагани учун кулиб юборди-ю, лекин янги танишган дугонасини хафа қилмаслик учун «Майли, фол оча қол менга», деди.

Анна чаққонлик билан қаҳва дамлади ва бир оз совигач, Маликага ич деди.

Қаҳванинг қуйқаси қолгач, уни ҳар томонга ўгириб тикила бошлади. Бир муддат қуйқани тиндириб қўйгач, бесабрлик билан кўзига яқинлаштирди ва «вой» деб юборди. Аннанинг ранги оқариб кетганини кўрган Малика хавотирланиб, чашка томонга бўй чўзди.

— Кечирасан, неғадир илҳом келмаяпти...вой, овқат тагига олиб кетмасин...

Анна шундай деганча чашкадаги қаҳва қуйқасини ювиб ташлади.

Малика Аннанинг қилиғидан ҳайрон бўлди.

— Ҳозиргина сенга фол кўргим келаяпти деётгандинг-ку, — деди у яқинда танишган дугонасини гапирishга ундаб. — Ичимни қизитмасдан гапиргин-да энди.

— Шунчаки... ҳалиги...

Бошқа хонадан Савичнинг «Анна» деб чақиргани эшитилгач, қизга жон кирди.

— Узр, мени чақирешаяпти, — деди ва меҳмонхонага югурди.

— Драгослав, азизим мени чақирдингми? — дея у йигитнинг тиззасидан жой олди.

Аннанинг ортидан чиққан Малика қизнинг бу ҳаракатидан хижолат бўлиб кўзини олиб қочди. Қизни зимдан кузатиб турган Саид мийиғида жилмайганча Савични туртди.

— Дро... Драгослав... Э, исм ҳам шунақа қийин бўлади-дими?..

— Савич деб қўя қол, — деди Савич кулганча. — Эътирозларингни эса ота-онамга билдирасан, исм танлаш ҳуқуқим бўлмаганидан фойдаланиб, шунақа қийинини танлашган.

— Савич, уйимда жой кўп, Анна ёнингда ўтирса ҳам бўлади, — деди Саид Малика томонга ишора қилиб.

Анна «тушундим» деганча дарров севгилисининг тиззасидан диванга ўтди.

Дўстлар қизлар тайёрлаган таомлардан еб, бир оз нарда ўйнаб ўтиришгач, Саидни чарчатмаслик учун кетишга тараддудланибди.

Қизлар тезда ошхонага ўтиб идишларни йиғишти-раётганида Анна яна тилга кирди.

— Менга қара, айтмасам барибир ухлолмайман.

Малика эшитаман дегандек унга тикилди.

— Хуллас... сен Саидга турмушга чиқасан. Лекин, у билан бахтли бўла олмайсан...

Анна шундай дегач, елкасидан тоғ тушгандек уҳ тортди. Малика эса мийиғида кулиб қўйди.

— Шунга шунчами? Бахтли бўлиш одамнинг ўзига боғлиқ.

Анна унга эътироз билдирмоқчи бўлди-ю, аммо қаҳвадаги бошқа аломатлар ҳақида гапириб қизнинг ишончини қайтаргиси келмади.

— Тўғри айтасан, ҳаммаси одамнинг ўзига боғлиқ. Биз, албатта, бахтли бўламиз, дугонажон!

Қизлар шундай дея ошхонадан чиқишганида йигитлар уларни кутиб туришарди.

Саид қизни машинасида ётоқхонага олиб кетди.

— Эртадан кейин Тошкентга кетаман. Мен боргунимча ота-онангиз ўйлаб бўлишса керак...

Малика елка қисди.

Саид худди қизнинг хавотирларини сезгандек давом этди:

— Агар рози бўлишмаса, остоналарида ётиб оламан,
— кулди у. — Асосийси, сиз мен томон бўлсангиз бўлди,
— қўшимча қилди қиздан кўз узмай.

— Ўша гап... — деди қиз очиқ ойналдан эсиб турган шамол ўйнаётган сочларини йиғиштириб. — Ёнингиз бўш бўлса бўлди...

Саид қизнинг гапидан завқланиб кулганча тезликни оширди. Университет бекатига яқин қолганда тўсатдан рулни чап томонга бурди.

Хаёлларга берилган Малика бошқа томонга кетаётганларини сезиб савол назари билан Саидга қаради.

— Қаёққа кетаяпмиз? — сўради у борган сари сийраклашиб бораётган шаҳар биноларига қараб.

— Бир жойга... — деди у сирли қилиб. Кейин бошини Малика томонга хиёл эгиб сўради: — Менга ишонасизми, Маликам?

— Ишонмасам, ёнингизда ўтирармидим? — қиз бу гапни ишонч билан айтди ва буни исботлаш мақсадида хотиржам равишда ўриндиққа бошини қўйди.

— Унда олға! — Саид шаҳар тугаб, машиналар қатнови камайган катта кўчадан машинасини учуриб кетди.

Тезлик завқи Маликага ҳам кўчиб кулиб юборди.

Анча юриб, шовуллаб турган денгиз қирғоғига етиб келишгач, Саид машинасини тўхтатди.

Машинадан тушган Малика қаршисида нариги четини кўз илғамас денгиз ва унинг қирғоғида ястаниб турган пляжга қараб кўзи қувнади.

Сув билан само бирлашиб кетган бу манзара киши кўнглига шунчалик хотиржамлик солардики, одам худди онадан янгидан туғилгандек бўларди. Малика табиат маҳорат билан ранг берган гўзалликдан энтикиб соҳилга шошилди.

Ҳали кўп юриши мумкин бўлмаган Саид эса битта қўлтиқтаёққа суянганча ундан кўз узмай ортидан борарди. Малика худди қанот чиқариб учгиси келаётгандек ҳис қиларди ўзини. Ҳақиқатан ҳам енгил шабаданинг денгиз сувини пуркаши, узоқлардан бўй чўзиб турган ям-яшил дарахт япроқларнинг енгил рақси, оёқ остидаги юмшоққина қум — барча-барчаси кишини парвоз қилишга ундагандек бўлар, кўнгилларга енгиллик берарди. Малика илгари телевизорда пляжларда қувониб югуриб юрган кап-катта одамларни кўрса, ҳайрон бўларди. Энди эса уларни тушунгандек бўлди. Бу ернинг, табиатнинг ўзи кишини шунга ундашини ҳис қилди.

Югурганча ёқимли салқин сувга оёқларини ботирган Малика ёш боладек қийқириб юборди. У ҳеч қачон бу қадар бахтли бўлмаганини ҳис этиб ортидан оқсоқланиб етиб келган Саидга меҳр билан тикилди. Бу гўзаллик қаршисида юракдаги муҳаббатни яширишнинг иложи йўқ эди. Тортинчоқ қизнинг юрагида хавотирга ўраниб биқиниб ётган муҳаббат юзага чиқиш учун ўзини тўрт томонга урар, борган сари қизнинг юраги гурсилларди. Саид ҳам ҳақиқий муҳаббат туйғусини биринчи марта ҳис қилаётганини тушунди ва Маликанинг шамолда тўзғиган сочларини силади.

У муҳаббатига гард юқтиришни истамасди. Шу сабаб гўзал севгилисига меҳр билан термулиб қўлидан тутди.

— Бу ҳали ҳаммаси эмас, юринг, сизга бир жойни кўрсатаман...

Малика бундан-да чиройли манзарани кўришга чоғланиб енгил қадам ташлади. Қўлтиқтаёққа суянган йигит ва қиз бир-бирининг қўлидан тутганча сайр қилиб юрганини кўрган сайёҳлар уларга ҳавас ва меҳр билан қараб қўйишарди. Ўзларидан атрофга муҳаббат таратиб боришаётганини Саид билан Малика хаёлига ҳам келтирмасди.

Қумли қирғоқ тугаб, катта-кичик тошлар тўшалган жойга етиб келишганида Саид қадамини янада секинлатди.

— Балки шу ердан қайтармиз. Чарчамадингизми? — сўради Малика йигитни бир томондан суяб.

— Йўқ, чарчамадим, — Саид шундай дея пешанасидаги терни артди. — Охиригача борамиз, шунча жойдан келиб, орқага қайтмаймиз.

Малика унинг қайсарлигидан кулиб қўйса-да, шифокорлар камида икки ҳафта авайлаб юринг деган оёғига хавотирланиб қараб қўйди.

Саид Маликани одамлардан холи фақат табиат билан ёлғиз қоладиган жойга бошлаб келди. Кейин катта харсанг тошни кўрсатди:

— Анови тош устига чиқиб атрофга мен учун ҳам назар солинг, — деди ва кейин ҳорғин кичикроқ тош устига ўтирди. Малика бир оз ваҳимали, лекин совуқ чиройли манзарага ҳайрат билан тикилди. Кейин Саид кўрсатган харсанг устига чиқиш учун кийикдек чаққонлик билан тошдан-тошга сакраб юқорилади. Харсанг устига чиққач, бу улуғвор гўзаллик юракка ваҳима солди. Улкан тошлар худди ўз ҳудудини шовуллаб тўполон қилаётган сувдан ҳимоя қилиш учун қалқон таққан вазмин паҳлавонларга ўхшарди.

— Чиройли эканми? — сўради Саид пастдан туриб.

— Жуда ҳам... — деди Малика таърифлашга бошқа сўз топа олмай.

— Мен яхши кўрган жой мана шу бўлади.

Малика Саиднинг гўзалликни кўра олишига тан бериб, харсанг устидан тушди.

— Фақат ўзингиз биладиган, яхши кўрадиган жойни менга ҳам кўрсатганингиз учун раҳмат... — деди Малика бу ишончдан тўлқинланиб.

— Сизга бутун ҳаётимни ишониб топширмакчиман-ку, бу нима бўпти, — деди Саид.

Қайтишда иккаласи ҳам ўз хаёллари билан бўлиб жим келишди.

* * *

Мураббий Кенсининг рухсати билан таътилга чиққан Саид Тошкентга кетадиган бўлди. Унинг қайтаётганини эшитган уйдагиларнинг қувончи ичига сиғмасди. Онаси «Сени Тошкентда кутиб оламиз, совчилик масаласини ҳам бирйўла ҳал қилиб кетамиз», деди. Аэропортга уни кузатиш учун чиққан, Толиб, Савич, Анна ва Малика шовқин-сурон билан хайрлашишди. Аннанинг қистови сабаб йигитлар Саид билан тезроқ хайрлашишди ва севишганларни ёлғиз қолдиришди.

— Қани эди, сиз ҳам мен билан бирга кетсангиз эди...
— йигит айрилиқ азоби ҳозирдан қийнай бошлаган Маликага термулди.

— Ўқишдан ҳозир жавоб ололмайман, амалиёт ҳисоботини топширишим керак.

— Биладан... Лекин сизни кўрмасдан қандай яшашимни билмаяпман.

Куала-Лумпур—Тошкент рейсига йўловчилар чиқарила бошлангани эълон қилингач, Саид худди Маликани охирги марта кўраётгандек тикилди.

— Яхши бориб келинг... — қизнинг ҳам юраги узилгандек бўлди.

Саид уни бағрига босгиси келди, агар шундай қилса ҳозир Малика ҳам қаршилиқ қилмаслигини сезиб турарди. Аммо ўзини тутди. Худди пенальти тепишга шайланган футболчи афсун ўқигандек авайлаб, меҳр билан коп-токни қучоқлаган каби қизнинг қўллари оҳиста тутди ва кўксига босди. Кейин эса секин ўпиб қўйиб юборди.

Малика Саид рўйхатдан ўтиш жойига етиб боргунча

жойида қотиб тураверди. У Саиднинг ортидан югуриб кетишдан ўзини зўрға босиб турарди. Соғинч ҳисси ҳозирдан юрагини эзиб, кўз ёшлари юзини юва бошлагач, кутиб турган дўстлари томон йўл олди.

Лекин шу заҳоти Саиднинг овозини эшитиб ортига ўгирилди.

— Малика... Маликам... — узоқдан одамлар шовқинини ёриб бақирарди Саид. Малика унинг гапини яхшироқ эшитиш учун ортга қадам ташлади. Саид елкасидаги сумкасидан алланарса олиб унга силтаб кўрсатарди.

Малика аввалига у ниманидир ёдидан чиқарган шекли, деб тараддудланди, бироқ Саиднинг кўлидаги нарсани танигач, кулиб юборди.

Саид Малика амалиётга кетаётганда «Почтангизни танишимдан онангизга бериб юбораман» деб пакетни олиб қолганди. Лекин бу шунчаки қизни шифохонага чақириш учун бир баҳона эканини тушунган, кейинги воқеалар тезлашиб кетгани сабаб почтани буткул унутган Малика Саиднинг болаларча қилиғидан қотиб-қотиб куларди...

* * *

Тошкент аэропортида ҳужжатларни расмийлаштирар экан, Саид ўзи бегона юртда унутиб юбораёзган муносабатга дуч келди. Саидни таниган аэропорт ходимлари унга ҳурмат билан муомала қилишар, тавозе билан «Хуш келибсиз ватанга! Сизнинг ашаддий мухлисингизмиз, ютуқларингиздан фахрланамиз!» дейишарди. Аэропортдан ташқарига қадам босганида ҳам худди шундай илиқ, меҳрли нигоҳлар ва муносабатдан Саиднинг кўнгли яйради. Журналистларнинг сурбетларча шахсий ҳудудига суқилиши, папарацциларнинг хирапашшадек атрофида айланиши жонига теккансэди-да. Онаси, акаси ва бош-

қа қариндошлар билан қучоқлашиб кўришаркан, севги алангалатиб турган қалбига янада илиқлик кирди.

Ташқарида йўловчиларни кутиб турганлар ҳам Саидни таниб қўлларини кўксига қўйиб саломлашишар, ёш-яланглар эса бирга суратга тушишга рухсат сўрашарди. Юртдаги бу ҳурмагли муносабат хорижда Саид кўрган айрим журналистлар ва мухлисларнинг худди «Биздан муттаҳамлик жойинг бор» дегандек жазавага тушишларидан ер билан осмонча фарқ қиларди.

Саид кетаётганидан кўра қайтиб келганида анча машҳур бўлганини ҳис қилиб, кўнгли ғурурга тўлди.

Мухлислар билан қўлини кўксига қўйиб хайрлашаркан, ҳамон кўз ёшларини тия олмаётган онасининг ёнига қайтиб, бағрига босди.

— Онамжоним ўзимнинг, — деди у онасининг рўмолидан таралиб турган қалампирмунчоқ ҳидини тўйиб-тўйиб ҳидларкан.

— Полвоним... Машҳур бўлиб кетибсан-ку, а... Бугунок чўнгагигингга кўзмунчоқ солиб қўймасм бўлмайди.

Саид онасининг соддалигидан кулиб янадан қаттиқроқ бағрига босди.

Саид холаваччасининг икки хонали торгина уйида салкам ўн киши сиққанини кўриб, меҳмондўст қариндошларига меҳри жўшди. Отаси билан телефонда гаплашгач, ота уйини жуда соғинганини яна бир бор ҳис қилди.

Ярим тунгача ухламай Саидни уйлантириш масаласини муҳокама қилган қариндошлар Мардоннинг гапидан қотиб-қотиб кулишарди.

— Бўлажак қайнотангнинг имтиҳонидан ўтишинг қийин-ов... Кўзойнаги тагидан шундай тикилдики, худди иккичи ўқувчидек тилим танглайимга ёпишиб қолди.

Эркак меҳмонлар меҳмонхонада қатор тўшалган ўринларга чўзилгач, Саидни онаси ошхонага чақирди.

— Болам... — гап бошлади она бир оз хавотир билан. — Холаларинг ёнида айтгим келмади. У оила қишлоққа қиз берадиганга ўхшамаяпти. Айниқса, отасининг авзойи бузуқ. Қиз билан гапни бир жойга қўйганми-динглар ўзи? Эртага ҳамсоя-ҳақнинг олдида уятли бўлиб қолмаймизми? Мен ҳам қишлоқнинг оғзи катталариданман...

— Онажон, Худо хоҳласа, ҳаммаси яхши бўлади. Қизини бермайман деса, ўзим бориб гаплашаман. Сиз ўйламанг.

— Қўйсанг-чи, қайси замонда куёв бўлмиш ўзи бориб гаплашади? — тавба дегандек ёқасини ушлади она.

Саид «Эртага бир гап бўлар», дея онасини тинчлангириб, уйкуга ётди. Лекин ўзининг ҳам ичини хавотир кемиргани сабаб кўзига уйку келмади.

Эртаси кун и эрталабдан Саид акаси Мардон билан автосалонга борди. У анчадан буён орзу қилиб юрган совғани ўз кўзи билан кўришни истарди. Саид тайинлаганидек дўсти оппоқ «Нексия» машинасини танлаганди. Ҳужжатлаштириш ишларига акасини бош-қош қилган Саид онасининг ёнига шошди. У совға ҳақида онасига ҳам оғиз очмади. Акасининг хотини ва онасини Маликаларнинг уйига киритиб юборгач, ўзи машинада кутиш учун салқин жойга машинасини қўйди ва кута бошлади.

«Ўзим шпионлик қилиб, ҳамма нарсадан хабардор қилиб тураман», деган янгасидан биринчи «смс» келгачгина хавотирлари тарқади. «Вазият яхши, онаси кулиб кутиб олди», деб ёзганди янгаси. Анча жимликдан кейин яна бир «смс» келди. «Дадаси кўнмаяпти экан».

Саид нима қилишни билмай турганида Малика телеграмдан хабар йўллади: «Дадам йигитни ўзим кўришим керак» деяпти... Мен сиз томонман!» У ҳам вазиятни назорат қилиб турганини билган Саид жилмайиб

қўйди. Қизнинг шу гапи далда бўлди, шартта машинадан тушиб, Маликаларникига йўл олди.

Эшикни очган Фарида опа аввалига баъзанг либослари ўзига ярашиб турган, спорт билан шуғулланиши кўрам ва дадиллигидан билинаётган йигитни кўриб, ҳайрон бўлди.

— Ассалому алайкум, — деди йигит кейин ўзини таништирамасдан қўлидагини узатиб деди: — Бунинг сизга Малика бериб юборди...

Фарида опа қаршисидаги йигит кимлигини тушунгач тараддуланди. Йигит Малика таърифлаганидан ҳам келишган йигит эди. Қизининг дидига ичида қойил қолган Фарида опа беихтиёр йигитга йўл бўшатди.

— Келинг, меҳмон, — деди Саиднинг дадиллигини кўриб, бир оз ҳайрат ва хавотир билан.

— Ўзим келавердим... — деди Саид бошқа гап топа олмай.

Фарида опа қўни-қўшинининг гапидан чўчиб, ҳамда меҳмонга келган одамнинг кўксидан итариш ўзбекчиликка тўғри келмагани учун йигитни уйга киритди.

Лекин уни эри билан юзма-юз қилишга журъати етмаётганди. Унинг мушкулени осон қилиб эрининг ўзи йўлакка чиқди. Турғун Шодмонович синчков нигоҳи билан меҳмоннинг кимлигини тушунди.

— Келинг, меҳмон, — деди у ҳам меҳмондўстлик сабаб келган одамни ёқтираганини сездирмасликка ўзида зўрға куч топиб.

Саид очиққўнгиллик билан сўрашди. Фарида опа пайтдан фойдаланиб аёллар ўтирган хонага кириб кетди.

Меҳмонга ўтириш учун жой кўрсатган Турғун Шодмонович «қулогим сизда» дегандек Саидга тикилди. У замонавий техника сабаб ҳозир айтган гапи шу заҳоти ижобат бўлганига ишонгиси келмай турарди.

— Узр, кўраман деган экансиз, келавердим...

Турғун Шодмонович мийиғида кулди.

— Замонасига қойил-ей... Малайзияда турган қизимга айтган гапим, шу заҳоти Тошкентда акс-садо берибди-да...

Саид қизариб кетди.

— Тўғрисини айтсам, ўзим ҳам сиз билан учрашмоқчи эдим. Шу сабаб остонангизда тургандим. Қизингизни менга ишониб топширишингиз мумкин, худди сиз каби уни бахтли кўриш менинг ҳам орзуйим.

Турғун Шодмонович йигитдан «севаман-ўламан» деган гаплар эшитсам керак деган хаёлда ғашланиб ўтирганди. Лекин Саиднинг дадил мулоҳазасидан кейин бир оз кўнгли хотиржам тортди. Шунга қарамай ўқимаган йигитга қизини беришни ҳали ҳам истамаётганди. Зарбамга қандай жавоб бераркан деган хаёлда тўғрисини айтди:

— Мен қизим бахтли бўлиши учун ўзимизга ўхшаган ўқимишли йигитга турмушга беришни истагандим.

Саид қаршисидаги одам ундан қандай жавоб кутаётганини билиб олмоқчидек тикилди. Аслида олий маълумот олиш нияти бўлса-да, аммо ҳозир буни бўлажак қайнотасига айтишга бўйни ёр бермади.

— Менимча, олий маълумот кишининг яхшилигига кафолат бўлолмайди... — деди Саид Турғун Шодмоновичнинг гапи кўнглига текканини сездирмай, хотиржамлик билан.

Профессор қаршисида тилини ютгандек қўрқиб-титраб турадиган талабаларга ўрганганди. Саиднинг дадиллиги турғун Шодмоновичга ёқса-да, тан олгиси келмади, аксинча, буни ўқимагани сабаб тўпориликка йўйди.

Йигитнинг уйига кириб келгани, камига кўзига тик қараб гапираётгани Турғун Шодмоновичнинг иззат-нафсига тегди.

— Шундай денг... — деди истар-истамас, айтгани сўзсиз бажарилишига ўрганиб қолгани учун ҳозир бир бе-

гона оиласи ишларига аралашиб, уни фикридан қайтаришга уринаётгани баттар гашига тегди. — Футболчилар карьерасини неччи ёшда тугатади?..

Малика дадасини айнан шу савол қийнаётганини Саидга айтмаганди. Саид эса айни карьераси чўққига чиққан маҳал, уни тугатиш, вақти келиб бошқа иш қилиши мумкинлиги ҳақида ўйламасди. Шодмон Турғунович эса йигит ҳали ёшлигини, бунақа нарсалар ҳақида ўйлайдиган ёшда эмаслигини ҳисобга олмасди.

— Тўғри...биз бошқалардан кўра вақтлироқ истеъфога чиқамиз, — деди Саид суҳбатдоши ундан қандай жавоб кутаётганини тушунмай. — Лекин кейин бошқа иш қилишимиз ҳам мумкин...Мен ҳаётимни футболсиз тасаввур қилолмайман...

Турғун Шодмонович ичида тантана қилди.

— Айтайлик, қизимни сизга бердим ҳам дейлик, аммо уни бахтли қила олишингизга кафолат қани?

Саид унга ҳайрон бўлиб қаради.

— Эртага нима бўлишини ҳам билмаймиз-ку, бир умрлик кафолатни қаердан олиб беришим мумкин. Ахир, турмуш қурганда одамларга ҳам «бахтли бўлинглар» дейишади. Ҳеч ким «Бўлди, энди сизлар бахтлисизлар», демайди-ку! Бахтли бўлиш учун бирдек ҳаракат ва истак бўлиши керак. Менда ана шу истак бор...

Турғун Шодмонович ёшгина, яна ўқимаган йигитга баҳсни бой берганини тушуниб, баттар газабга минди.

У меҳмондўстликни ҳам, мулозаматни ҳам унутиб ўрнидан турди.

Ҳозир қалтис гапириб юборишдан фақат Маликанинг йиғлаб «Саиддан бошқасига тегмайман» дегани тўхтатиб турарди.

Саид ҳам ҳассасига таянганча ўрнидан турди. Турғун Шодмонович қизариб-бўзариб меҳмонга ўқрайиб қаради ва бир сўз демай чиқиб кетди.

Нима қилишини билмай қолган Саид ҳам ташқарига чиқди. У машинасига ўтириши билан ортидан онаси ва янгаси ҳам чиқиб келишди.

— Уф-ф-ф, — деди онаси тоғорасини ўриндиққа ташаркан. — Қишлоғимда ойдек қизлар турганида, қаёқдаги бир миждовга ялентирдинг-а мени, болам.

— Она, — ўпкаланиб қаради унга янгаси. — Қизи борнинг нози бўлади-да...

— Ҳе, нозига ҳам ўт тушсин.

— Ахир, икки марта келдим-а... Бўлди, йиғиштир ашқол-дашқолингни, эртага қишлоққа кетамиз. — Саид индамай бошини рулга қўйганча ўтираверди.

— Ҳайда машинангни, — уришди онаси.

Саид аёлларга ҳам совуққина муносабат бўлганини тушуниб турарди.

— Ойиси эртага яна бир хабар олинглар деди-ку, — янгаси қайнонасини жаҳддан туширмоқчи бўларди.

— Эртага эрталабдан қишлоққа кетамиз. Отанг йўлингга илҳақ бўлиб ўтирибди.

Саид ҳамон Турғун Шодмоновичга айтган гаплари қандай таъсир қилган бўлиши мумкинлиги ҳақида ўйлади. Охирги дақиқаларгача умидини узмасликка қарор қилиб, машинасини ўт олдирди.

— Она, эртагача кутайлик, агар эртага ҳам йўқ деса, қишлоққа кетамиз. Кейин ўзим кўндиришнинг бошқа йўлини ўйлаб кўрарман... — деди у шивирлаб.

Ҳамон жаҳдидан тушмаган онаси истар-истамас бош силтади.

Саид совуққина кутиб олинган ҳовлидан узоқлашар экан, Маликадан хабар келармикан деган умидда телефонига тикилди.

Бу пайтда Малика ойиси билан гаплашарди.

— Майли, ойи... — деди йиғлайвериб кўзлари қизариб кетган Малика ўпкасини боса олмай. — Дадам шунча-

лик қарши экан, нима ҳам дердим. Бугундан бошлаб, Саид акам билан гаплашмайман. Лекин мени эрга бериш фикрини миянгиздан чиқариб ташланг. Ҳеч қачон ҳеч кимга турмушга чиқмайман!

Турғун Шодмонович остонада турганча хотини билан қизининг гапига қулоқ соларди.

— Қизим, ахир даданг ҳам сенинг бахтингни ўйлаб гапираяпти... Бир бор омади кулган болага турмушга чиқиб кетаверасанми... Эртага нима бўлишини ҳам ўйлаш керак-ку. Ақлли одамлар эртасини ҳам ўйлайди, — Фарида опа эрининг ёнида қизига ён босиб гапиролмасди.

— Сизлардек ақлли одам бўла олмаганим учун кечиринглар, — деди Малика маъюс. — Ўқишни тугатиб, бошқасига кираман, ундан кейин яна бошқасига, яна, яна ўқийвераман. Йўқ, яхшиси, ўқишимни Малайзиядан бошқа жойга кўчираман. Япониягами, Австралиягами кетаман. Узоқларга, кетаман... Бирор кун дадамга муносиб, ақлли қиз бўлмагунимча ўқийвераман! Лекин турмушга чиқмайман! Айниқса, дадамнинг деканининг ўғлига икки дунёда ҳам тегмайман. Худди Нурия аммамга ўхшаб тоқ ўтаман!

Турғун Шодмонович қизининг охирги сўзидан титраб кетди.

Малика алоқани узгач, Фарида опа эрига ўтиниб қаради.

— Дадаси, қизингизни биласиз-ку, айтанини қилади-ми, деб кўрқаяпман. Агар эс-ҳушли қиз бўлмаганда ҳозир сизларнинг розилигингизсиз ҳам Саидга тегиб оламан, деган бўларди. Келинг, дадаси, рози бўла қолинг. Туппа-тузук бола экан-ку. Ўқимаган бўлса, нима бўпти...

Турғун Шодмонович жавоб бермади. Индамай хонасига кириб кетди. Малика охирги гапи билан ҳозир фан доктори бўлган синглиси Нурия ҳам ҳаётини илмга бағишлаганига бир пайтлар ўзининг қайсарлиги

сабаб бўлганини эслатиб юборганди. Синглисининг тоқ ўтаётганига ўзини айблаб юрадиган Турғун Шодмоновичга қизининг гапи оғир зарба бўлди. Нурия талабалигида бойсунлик йигитга кўнгил қўйганида, йигит бир неча марта совчи юборса-да, Турғун Шодмонович қишлоққа қиз бермаймиз, деб туриб олганди. Отаси дунёдан ўтгани учун сингилларига ота ўрнида ота бўлган аканинг гапини ҳеч икки қила олмаганди ўшанда. Нурия шўрлик шамдек ёниб тугаса ҳам, ака-сига гап қайтара олмаганди. Аммо барибир ичида исён қолган экан, кейин келган совчиларнинг бирортасига рози бўлмади. Ўзини илмга бағишлаб, умрини ўтказди. Турғун Шодмонович синглисини кўриб эзилса-да, кўриб кўрмаганга оларди. У бу гаплар ўша замонларда қолиб кетган деб ўйларди, аммасининг муҳаббатидан Маликанинг ҳам хабардор экани хаёлига ҳам келмаганди. Ҳозир Малика «Аммамга ўхшаб ўзимни илмга бағишлайман, сизга муносиб бўлишга ҳаракат қиламан», деганида худди бу гапларни Нурия айтгандек бўлди...

Турғун Шодмонович виждон азобидан ўртанаётган қалбига ором бермоқчидек кўлини кўксига босди. Туни билан ухлай олмади. Тонг отар-отмас, хотинини уйғотди.

— Ойиси, мен розиман.

Фарида опа уйқусираб эри нима ҳақда гапираётганини тушунмади.

— Айтинг, тўй кунини белгилашга келаверишсин.

* * *

Туни билан миясида минг хил хаёл ғужғон ўйнаган Саид тонгга яқин кўзи илинганида, телефони хабар келганидан дарак бериб жиринглади.

У уйқусираб телефонни кўзига яқинлаштирди ва хурсандлигидан ўрнидан сакраб турди.

Ёнида ётган акаси чўчиб уйғониб кетди.

— Дадаси рози бўлибди! — қувончини биринчи бўлиб акаси билан бўлишди Саид.

Бир зум каловланиб турган Мардон укасининг қувончи сабабини тушунгач, пешанасини тириштирди.

Саид қувончи ичига сиғмай оқсоқланиб сакраганча онаси ётган хонага қараб югурди.

Бир зумда холаваччасининг уйи тўс-тўполон бўлиб кетди, ҳамма Саиднинг хурсандчилигига шерик бўларди.

Янгаси «Айтдим-ку, юзма-юз кўришганингиздан кейин рози бўлади деб, суқсурдек қайнимга бермаса, қизини кимга беради?» деса, онаси «Шундоқ ўғлимга қизини бермаганида, бир умр пушаймон бўларди», деб чувилларди. Фақат Мардон укасининг елкасига қўлини ташлаб «Сенга сабр, укам», деди одатига кўра пешанасини тириштириб.

Қариндошлар бир-бирига гап бермай кейинги режалар ҳақида гаплашишга тушиб кетган маҳал Саиднинг телефонига яна хабар келди: «Хурсанд эмасмисиз дейман, нафасингиз ичингизга тушиб кетди».

Саид қувонганидан Маликага жавоб ёзишни ҳам унутганди.

Эрталабдан совчилар яна бориб, оқ ўраб қайтишди. Тўй ҳам тезлашиб кетди, Саиднинг вақти тигизлиги сабаб Маликанинг таътилини кутиб ўтирмайдиган бўлишди. Ҳаммалари маслаҳатлашган ҳолда Саиднинг таътили пайтида, яъни ўн кун ичида тўй қилишга келишишди.

Бу гапни эшитган Малика билан ойиси аввалига тўполон кўтаришди. Малика кийим-кечагимни тиктиришга ҳам улгурмаيمان-ку, деса, ойиси кўрпа-тўшак, жиҳозларим ҳали тайёرمас, деб куйинарди. Кейин яхшилаб ўйлаб қарашса, бу нарсаларнинг Маликага кераги ҳам йўқ экан. Барибир тўйдан кейин Тошкентда

яшашмайди, келинлик либосларини ҳам Малайзияда кийиб юра олмайди... Шундан кейин энг аввало тўйни қилиш, кейинчалик Саид билан Малика ватанга қайтиб келгунча уй жиҳозларини тўғирлаб қўйишга келишиб олишди.

Саид Толибга қўнғироқ қилиб, тўй хабарини етказди, дўсти ҳар доимгидек унга ёрдамга шошилди. Маликани ўқишидан жавоб олиши, уни тезроқ Тошкентга жўнатиш, тўйга бориб-келишга рухсат теккан жамоадолларини кузатиб келиш вазифасини Толиб ўз зиммасига олди.

Саиднинг номини эшитгач, тўй билан боғлиқ барча юмушларга беминнат ёрдам берадиганлар ва хизмат кўрсатадиганлар кўплаб топилди. Битта тўй Маликанинг қариндошлари, Саиднинг аввалги ва ҳозирги жамоасидагилар учун Тошкентда бўладиган, иккинчиси эса қишлоқда ўтказиладиган бўлди.

Саид Маликадан дадангизни қандай кўндирдингиз, деб бир неча марта сўраб ҳам тайинли жавоб ололмади, чунки Маликанинг ўзи ҳам дадасининг бир кечада розилик беришига нима сабаб бўлганини аниқ билмасди.

Тўй кунини белгилагач, барчалари қишлоққа қайтадиган бўлишди, акаси ўзининг «Ласетти»сига хотини билан ўтиргач, Саид онасини янги «Нексия»га ўтқизди.

— Бу кимнинг мошинаси? — сўради онаси ҳали ўрнидидан клёнкалари ҳам олинмаган машинани кўриб ҳайрон бўлганча.

— Бир ўртоғимники, тўйда хизмат қилсин деб бериб турди, — деди Саид.

Улар тўй ташвишлари ҳақида гаплашиб уйга етиб келишганини ҳам сезишмади. Бутун қишлоқ Саидларнинг ҳовлисига йиғилганди. Ҳамма уни табриклар, барча қучоқ очиб кўришишга шошиларди. Қариндошлардан ташқари бегоналар билан ҳам кўришаётган Саид кўзи билан дадасини изларди.

Бир оздан кейин акаси билан жияни дадасини авайлаб суяганча ҳовлига олиб чиқишди.

Озиб, узоқ ётганидан ранги сарғайган, бир оёғини силтаб босаётган дадасини кўриб Саиднинг юраги увишди. Шошиб ўзини дадасининг бағрига отаркан, дадаси озиб қушдек енгил бўлиб қолганини ҳис қилди. Бундан бир-икки ойлар илгари акаси дадаси билан нега телефонда гаплашгани қўймаганини, онаси нега тўйни тезлаштирайлик, деганини ҳам энди тушунди. Хаёли мудом ўйинда, турли аёлларда бўлиб, дадасидан хабар олманига қаттиқ афсус чекди. Ўша пайтлар акаси тез-тез кўнғироқ қилиб қолгани сабабини ҳам тушунди-ю, лекин ўшанда у маишатга берилиб, телефонга жавоб қайтаришга ҳам вақт топа олмайдиган аҳволда эди. Малика уни кўпгина ёмон одатлардан қутқарганини тушунган Саиднинг кўнгли бузилди.

— Дадажон, — деди у кўз ёшлари юваётган юзини отасининг оппоқ яктагига босиб. У дадасини бағридан қўйгиси келмас, қўйиб юборса, падари қушга айланиб учиб кетадигандек эди.

— Омонмисан, болам? — деди чол овози титраб.

Саид акасига савол билан тикилди. Мардон чорасизман дегандек ерга қаради.

Саид дадасига чорпояга ўтиришга ёрдам берди. Дадаси чорпояга омонат илиниб, келганларни узоқ дуо қилди.

Саид яримжон бўлиб қолган дадасига қараб, ўзини ҳам, сюрприз қилиб ҳайдаб келган машинасини ҳам ёмон кўриб кетди.

«Дадамга машина эмас, ўзим кераклигимни нега олдинроқ тушунмадим...» Саид кўз ёшларини ичига ютди.

Мардон унга тинмай ишора қилиб, сюрпризни кўрсат, дерди. Саид дадасининг қоқ суяк бўлиб қолган ая-

касига бошини қўйди. Чўнтагидаги калитни одамлар олдида бетоб отасига беришни ўзига ор билди. Ҳозир сюрпризи кўзига арзимас нарсасдек кўринарди.

Меҳмонлар тарқагач ҳам, Саид дадасининг ёнидан жилмади. Жияни бобосининг қўлтиғидан суяб ўрнига олиб бормоқчи бўлганда ҳам қўймади. Қушдек енгил бўлиб қолган отасини кўтариб уйга олиб кирди.

Чарчагани сабаб ёстиққа боши тегиши билан ухлаб қолган дадасининг каравоти ёнида анчагача ўтирди. Унинг кўнглидан ўтаётганларини тушунган онаси ҳам индамади.

Саид ярим тунгача отасининг ёнида ўтиргач, калитни секин ёстиқ тагига тикди.

Саид тўй кунигача бир неча марта Тошкентга бориб келди. Бу орада Малика ҳам етиб келиб, тўйи бўлаётган қизларга хос ташвишларга кўмилиб кетганди. Улар фақат кечқурун гаплашишга вақт топишарди.

Тўй куни эрта тонгда Тошкентга етиб келган меҳмонларни Толибнинг ўзи меҳмонхонага жойлаштирди.

— Яхшиям сен борсан, — деди Саид барча ишга улгураётган дўстидан миннатдор бўлиб.

— Кўйсанг-чи, мен уйлансам, сен ҳам худди шундай қилган бўлардинг...

— Бугун кечгача Савич, Анна, мураббий Кенси ва Хассанни Тошкентни айлантираман. «Пойтахт» клубидагилар билан ҳам таништирмоқчиман уларни. Айтганча, «Пойтахт»даги болалар ва Микоян сенга сюрприз тайёрлашганмиш...

— Улар ҳам келишарканми тўйга? — қувончи ичига сиғмай сўради Саид.

— Албатта! Ҳаммалари маза қилиб рақс тушамиз, деб тайёрланиб ўтиришибди. У ёғини сўрасанг, ҳали «Жохор» билан «Пойтахт»дагилар ким зўр рақс тушади, деб мусобақалашишмоқчи экан.

Саид ҳамюртлари қандай рақс тушишини билгани учун кулиб юборди.

Саид дўстларини ҳозироқ кўргиси келса-да, иши кўплиги туфайли кечгача сабр қилишга қарор қилди.

Саид акасига, қариндошларига оғирлиги тушмаслиги учун қишлоқдан келадиган қариндошларни ҳам меҳмонхонага жойлаштиришни топширди. Дўстлар ва уйдагилар Саидга иш қолдирмасликка ҳаракат қилишса-да, у барибир асабийлашарди. Келинникига кетаётган куёвжўраларга оқ фотиҳа бераркан, отаси уни кўзида ёш билан узоқ дуо қилди.

— Сендан мингдан-минг розиман, болам, кўп куйинаверма, — деди дадаси Саид уни бағрига босиб кечқурун кўришамиз деб хайрлашаётганида. Саид ҳовлидан чиқиб кетаркан, дадасининг титраб турган қўллари билан чўнтагидаги калитни олиб, ёнидаги қариндошлари худди ёш боладек мақтанаётганига кўзи тушди: — Бунини Саиджоним совға қилди... Тошканга боришда ўзим ҳайдаб бораман...

Саид кўз ёшларини биров кўрмаслиги учун шошиб оппоқ «Мерседес»га ўтирди.

Машиналар қатори Тошкентга яқинлашиб қолганида Саиднинг телефони жиринглади. Нотаниш рақамларни кўрган Саид жавоб бермасликка қарор қилди. Лекин телефон тинмай жиринглайвергач, гўшакни олди.

— Ҳа, бевафо, мени тўйга айтмасдан уйланиб олмоқчимидинг?! — гўшакдан аёл кишининг хириллаган овози эшитилди.

Саид овоз эгасини танимай каловланди.

— Ким бу?!

— Танимайсан-да энди! Чунки одам бўлиб қолдинг...

Саид Наимани буткул ёдидан чиқарганди. Бироқ айнан ҳозир, бахтга чўмилиб турган маҳали бу аёлнинг ово-

зини ҳам эшитишини, ўзини ҳам кўришни истамасди. Саидни ҳозир битта савол қийнади: «Унга ким айтди тўйим бўлаётганини?»

Темирни темирга ишқагандек совуқ овозда шанғиллаётган Наиманинг овозидан Саиднинг танасига титроқ кирди. Бу аламзада аёлнинг қўлидан ҳамма нарса келиши мумкинлигини билиб турарди.

— ...Тўйингни бузмасам, отимни бошқа қўяман! Ҳали менинг совунимга кир юлмапсан. Асл башарангни қудаларга кўрсатиб қўймасамми... Биласанми нима қиламан? Мен билан бирга тушган суратларингни тўйхонада келиннинг бошидан сочаман! Ҳа айтганча, ҳалиги актриса ўйнашинг билан бирга тушган расмларинг ҳам бор менда. Уларингни кўрсатсам, келин бетингга тупириб чиқиб кетади.

Саиднинг юраги қаттиқ ура бошлади. У тоқатсизланиб, кўйлагининг ёқасини бўшатди. Бутун танасидан совуқ тер чиқиб кетди. Наиманинг гап оҳангидан ақл-ҳуши ўзида эмаслиги билиниб турарди. Ҳозир унга ёмон гапиргандан фойда йўқ. Баттар қилиши мумкин. Саиднинг мияси компьютердек ишлай бошлади. Энг аввало бу шармандаликни дадаси кўтара олмаслигини ўйлади. Маликанинг дадасининг аччиқ истехзоли башараси кўз ўнгидан ўтганда эса нафас олиши тезлаша бошлади. Эл-юрт олдида шарманда бўлмаслик учун нимадир қилиш керак. Лекин нима қилади? Дардини кимга айтишни билмасди, айтса, бу шармандаликни тан олгани бўлади.

— Наима, ўзингизни босинг... — деди у. — Сизга ҳаммасини тушунтираман... — у нима дейишни билмай, вақтни чўзиш учун оғзига келган гапни такрорларди.

— Т-тушунтирасан?! — Наима жазавага тушгандек хунук кулди. — Яхши. Тушунтир-чи. Қулоғим сенда.

Саид нима деб жавоб беришни билмай каловланди.

— Кўрдингми? Ўзингни оқлаш учун баҳона ҳам топа олмайсан, — йиғламсираган овоз келди гўшакдан. — Қисқаси, бу қилган ишинг учун жавоб берасан! Тўйингда шунақа томоша кўрсатайки, бир умр эсингдан чиқмайдиган бўлсин!

Шундай дея Наима гўшакни қўйди.

Саид титраб кетди. У нима қилишни билмай бир зум турди-да, кейин ҳар қандай ёмон вазиятда ҳам ёнида турадиган суянчиғи Толибга қўнғироқ қилди.

— Толиб...

Толиб дўстининг хавотирли овозини эшитиб сергак тортди.

— Тинчликми?

— Ҳалиги... — Саид муаммоларини мустақил ҳал эта олмайдиган ёш боладек ҳис қилди ўзини.

— Биласанми, — у сочини саргарошга турмаклатгани ҳам эсидан чиқиб бошини қаттиқ-қаттиқ ишқалай бошлади.

— Гапирсанг-чи, — шоширди уни Толиб. — Йўлдаман ахир.

Саид ўзини қўлга олиб, тез-тез гапира бошлади:

— Наима қўнғироқ қилди. Тўйим бўлаётганини кимдир унга етказибди. Тўйингни бузаман деяпти...

— Во-о-о-й, аблаҳ! — сўкиниб юборди Толиб. — Ҳозир машинамни четга олай, гаплашамиз, — деди ва телефонни ўчирмаган ҳолда сўкинишда давом этиб уловини йўл четида тўхтатди. — Унга ким айтибди?!

— Билмадим. Ҳозир муҳими бу эмас. Наимани қандай тўхтатишни ўйлаяпман. Ростдан ҳам тўйимни бузса-я?

— У аёлдан ҳар нарсани кутса бўлади... Миямга бир фикр келди! — қувониб хитоб қилди Толиб. — «Пойтахт» клуби қўриқлаш хизмати тўйхонани қўриқлаб турса-чи? Нима дейсан?

— Б-билмасам... Тўй ҳам қўриқланадими? — Саид

ҳамон қўрқув таъсиридан чиқа олмагани учун Толибнинг фикрини буткул тасаввур қила олмади.

— Керак бўлгандан кейин қўриқланади-да! Сен ўйлама, раҳбарият билан ўзим гаплашаман. Наимани у ерда кўпчилик танийди. Киритилмасин деган буйруқ беришса бўлгани.

— Майли... — деди Саид ҳамон ўша аҳволда.

У яна бир фалокати ариганига ишонгиси келмасди. Тўйхонага йиғлаганча кириб суратларни қудалар олдига отган Наимани, шармандаликка чидолмай йиғлаганча чиқиб кетаётган Маликани тасаввур қилиб, ўриндиққа ёпишиб қолган Саид бир оз ўзига келди. Толибнинг кейинги гаплари қулоғига кирмади. Дўсти сўзининг устидан чиқишини билгани учун ҳозиргина зулматга чўмган кўнглига ёруғлик киргандек бўлди. У чуқур уҳ тортиб, «Мерседес» музлаткичидан муздек сув олиб сипқорди.

Толиб Саид уни эшитмаётганини сезиб қолмагунча гапираверди. Сизгандан кейин гўшакни қўйиб, рулни собиқ клуби томонга бурди.

Кўнгли хотиржам тортгани билан ҳозиргина бошидан кечирган кечинма сабаб Саиднинг рангида ранг қолмаганди.

Кайфу сафога берилиб ўтказган дамлари яшин тезлигида кўз ўнгидан ўтгандек бўлди. «Севгилимга етдим деб турганимда, тақдир бежизга менга бундай ҳазил қилмади, — ўйлади у. — Балки дадамнинг саёқ юрсанг, таёқ ейсан деган гапининг исботидир бу? Худойим, ўзинг асра, дадамнинг юраги бу шармандаликни кўтара олмайди. Агар мен сабаб отамга бир кор-ҳол бўлса, ўзимни бир умр кечира олмайман. Менга бундай синовни раво кўрма!»

Бошини ўриндиққа ташлаб хаёлга чўмган Саид Ма-

ликанинг маҳалласига етиб келганини ҳам сезмади. Бир хил рангдаги бешта «Мерседес» баробар сигнал ча-либ куёв келганидан хабар бера бошлагач, Саид ўзини қўлга олди. У униққан чехрасига табассум югуртириб, Маликага аталган чиройли гулдастани олиб машина-дан тушди. Кўнгли ёришди. Назарида, тўй бўлаётган ҳовли тепасида бахт камалакдек елпиғичини ёйиб ту-рарди. Одамларнинг юз-кўзидан, ҳатто дастурхондан ҳам бахт ҳовури кўтарилиб турарди. Бу тўйга келган-ларга ҳам, ҳатто кўчадан ўтаётганларга ҳам таъсирини ўтказмай қолмасди. Ҳамманинг юзига беихтиёр табас-сум югурарди. Саиднинг кўнглидаги губор тарқаб, эн-тикиб жилмайди.

Куёвнинг йўлини тўсган шўх янгалар хандон отиб кулишар, куёвни ҳовлига киритгани қўйишмасди. Куёвжўралар янгаларнинг ҳақини тўлашса-да, улар йўлни очишмасди. Кекса аёллар «Ҳой, бас қилинглар, куёв аразлаб кетмасин яна» дея ҳазиллашиб қойиб қўйса-да, янгалар «Дарров аразлаб кетадиган куёвга берадиган қизимиз бор эканми?» дея бас келишмасди. Куёвжўраларнинг чўнтагини қоқиб олган янгалар уларга ширинликлар тарқатиб, кейин йўлни бўшатишди. Ай-вонда йиғилган хотин-халаж «Қиличдек йигит экан-ку, нега бермайман деб, оёқ тираб туриб олишди?» деса, бошқалар «Вой, нимасини айтасиз?» дея жавоб қайта-рарди. Саид ичма-ич хоналардан ўтиб, Малика ўтир-ган уйга кириб борди. Остонадан ҳатлаши билан оппоқ кўйлакда сузилиб турган нозанинга кўзи тушиб ақли шошди. Малика пардоздан ҳам кўра ич-ичидан бахтни ҳис қилаётгани учун ҳам гул-гул очилиб кетганди.

— Маликам... — Саиднинг томоғи қуриб йўталиб олди. — Жуда очилиб кетипсиз.

Малика унга соғинч тўла кўзларини тикди.

— Келдингизми?

— Келдим, — Саиднинг кўнглида Наиманинг таҳди-ди совуқ уфуриб турса-да, у ҳозир ўз бахтидан ҳузур-ланишни истарди. Кўнглидан нохуш хаёлларни ҳай-дашга қанчалик уринмасин, Наиманинг совуқ овози қулоқлари остида жаранглайверарди. Саид ўз ҳуснидан ўзи уялгандек ерга қараб турган Маликанинг юзини ўзи-га қаратиш учун унга секин яқинлашди.

Икки ёшни узоқ ёлғиз қолдирмасликни ўз бурчи деб билган янгалар дарров эшикдан мўралашди.

— Қизпошша, меҳмонлар кутиб қолишмасин, айб бўлади. Чиқа қолинглар...

Саид шўх-шаддод янгаларга «Хушёрликни қўлдан бермайсиз-а» дегандек жилмайиб қараб қўяркан, Маликанинг қўлидан тутиб ҳовлига чиқишди. Меҳмонлар бола-бақраси билан келин-куёвнинг ортидан эргашди. Дарвоза ёнида қўйилган ўриндиқларда ўтирган уч-тўрт эркак уларни кўриши билан дув этиб ўрнидан қўзғалишди. Малика тўғри дадасининг ёнига борди. Турғун Шодмонович кўзи ёшланганини сездирмаслик учун тинмай киприк қоқар, кўнглида бир ҳафта олдинги дилхираликлардан асар ҳам қолмаганди. Ҳозир эркатоёи, ёлғиз қизини бағридан узиб олиб кетишаётгани учун кўнгли бузилганди.

Малика дадасининг пойига бош уриш учун энгашиши билан Турғун Шодмонович унинг елкасидан тутиб гўхтатди. Малика шу маҳал болаликда дадаси ишдан келганда югуриб келиб бўйнига осилган дамларни қўмсади ва ўзини тута олмай киприкларини пирпиратиб, йиғламсираётганини яшириш учун ожиз жилмаяётган дадасининг бўйнига осилди.

Турғун Шодмонович титраётган қўллари билан қизининг бошидан тутиб пешонасидан ўпди.

— Борган жойингда тошдек қотгин, қизим. Илоҳим, бахтингни берсин!

Янгалар Маликанинг кўз ёшини артишга тутунишганда Саид қайнотасини бағрига босиб кўришди. Турғун Шодмонович унга фақат «Бахтли бўлинглар» дея олди, холос. Унинг икки кўзи қизида эди.

Ёшлар оппоқ машиналарга ўтириб, турнақатор бўлиб йўлга тушиб, кўча муйилишидан қайрилиб кетгунларича Турғун Шодмонович уйга кирмади. Қизининг ортидан ўйга ботганча қараб қолди.

Келин-куёвлар Тошкентнинг чиройли жойларини айланиб, суратга тушиб, тўйхона томонга яқинлашгани сайин Саиднинг пешанасидан совуқ тер чиқа бошлади. Саид яширишга қанчалик уринмасин, Малика сайр пайтида унинг асабийлашаётганини сизди. Автомобиллар тўйхонага етиб келиб, «Келин-куёв тушсин» деган буйруқни кутиб туришганида, Саид ўзи сезмаган ҳолда машина ойнасидан аланглар, безовталанарди. Малика бир муддат уни кузатиб турди, кейин секин қўлидан тутди. Саид айб устида қўлга тушган одамдек сесканиб кетди.

— Жуда безовтасиз бугун, — деди Малика ундан кўз узмай. Саиднинг қизнинг кайфиятини бузишни ҳам, сирдан воқиф бўлишини ҳам истамасди. Шу сабаб ўзини қўлга олиб жилмайди.

— Малайзиялик меҳмонлардан хавотирдаман. Уларни яхши кутиб олишдимикан...

— Фақат шуми? — сўради Малика.

— Фақат шу, жоним, — Саид Маликани тинчлантириш учун секин бағрига тортди. Лекин юраги худди қаттиқ ишлаётган мотордек урарди.

Ниҳоят, Саид узоқ кутган қўнғироқ бўлди.

— Толиб, — деди у ҳовлиқиб.

— Ҳаммаси жойида, оғайни. Ўзим ҳам кўз-қулоқ бўламан. Хавотир олма.

— Ҳали келмаптимми меҳмонлар, кўзинг тушмадимми? — сўради Саид Толиб саволимни тушунармикан деган умидда.

— Қайси меҳмонлар, малайзияликларми? — тушунмади Толиб. — Улар тонгда келишган-ку.

— Демак, ҳали тўйхонага келишмапти-да?.. — яна сўради Саид Маликанинг олдида очиқ гапира олмаётганидан бесабрланиб. Толиб шундагини у кимни сўраётганини тушунди.

— Ҳа-а, Наимани айтаяпсанми? У ҳозирча кўринмаяпти. Сен хавотир олмагин.

— Майли, фақат мени хабардор қилиб тургин. Меҳмонлар келганини биринчи бўлиб мен эшитай.

— Хўп, — бу гал бирдан тушунди уни Толиб. — Агар вазият жиддийлашадиган бўлса, сенга хабар бераман.

Бир оздан кейин янгалар югуриб-елиб уларни машинадан туширишди. Мусиқа садолари остида тўйхонага кириб бораётган Саид хавотирланиб атрофга алангларди. Шу маҳал ўзига ҳам бахт тўйида ҳадиксираб ўтиргани алам қилиб кетди. Қаёқдан ҳам шу Наиманинг тузоғига илиндим, деб ич-этини ея бошлади. Лекин ҳозир пушаймондан фойда йўқ эди.

Барча урф-одатларни ўрнига қўйиб, келин-куёв ўзларига ажратилган жойга ўтиришди. Баланд саҳнадан бутун зал кафтдек кўриниб турарди. Саид саҳнага яқин жойдан ўрин эгаллаган малайзиялик ва «пойтахт»лик дўстларига қараб секин қўл силтади. Меҳмонлар ўзбекларнинг тўкин дастурхонига ҳайрон бўлиб ўтиришарди.

Тўй бошланди. Машҳур футболчи уйланаётганини орқаваротдан эшитган журналистлар ортиқча шов-шув-

сиз ўз ишларини бажаришар, куёвнинг машҳур дўстларини суратга олишар, улардан фикрлар сўрашарди.

Саиднинг эса хаёли жойидамас, Толиб тўйхонага кирмаётгани учун игнанинг устида ўтиргандек эди.

Тўйни очиб берган бошловчи бирин-кетин меҳмонларга сўз бера бошлади. «Жохор» клубининг мураббийи, азиз меҳмонимиз, Саидбекнинг мураббийига сўз» деганда дўстлар ўртасида безовталиқ бошланди. Мураббий Кенсига қўшилиб ўртага чиққан меҳмонлар Толибни қидиришарди.

Шунда вазиятдан чиқиш учун Савич микрофонни қўлга олди ва рус тилида гап бошлади:

— Ҳурматли меҳмонлар, мураббийимиз билан сизларнинг ўртангизда таржимонлик қилиши керак бўлган дўстимиз Толиб қаёққадир йўқолиб қолди. Ўзи Тошкентга келгандан буён тез-тез йўқолиб қолаяпти...

Даврада кулги кўтарилди.

— Саиднинг тўйи баҳонасида севгилиси билан учрашиб олмоқчидир-да, — давом этди Савич қувноқ оҳангда. — Майли, нима ҳам дердик, ҳали ёш. Лекин унинг таъзирини бериб қўйишга ваъда бераман! Энди бу давранинг асосий қаҳрамони, Саид ва Малика ҳақида гапирайлик. Саид, дўстим! Бу бахтли кунларга етгунингча қанча қийинчиликлар кўрганингни яхши биламан! Сен бахтли бўлишга ҳақлисан, дўстим! Малика билан иккаланг энг чиройли оила бўлишилариингни истайман. Айтганча, «Жохор» жамоасининг тўйга кела олмаган йигитлари номидан ҳам табриклайман. Агар уларнинг табригини етказиб қўймасам, мени коптоқ ўрнида тепишади, биласан, — меҳмон йигитнинг гапини тинглаётган давра яна кулиб юборди. — Энди сўзни, бизнинг отамиз, мураббий Кенсига бераман. Жамоада ҳамма мураббий сени бошқалардан кўра кўпроқ яхши кўришини билади. Бу бизга алам қилади, лекин... Хуллас, сўз клубимиз бош мураббийи жаноб Кенсига.

Мураббий Кенси ўзи ҳақида гап кетаётганини тушуниб, жилмайганча олдинга чиқди. Кейин у инглиз тилида гапириб турди, Савич уни рус тилига таржима қилди. Мураббий Кенси жамоадагилар йўллаган видеороликни қўйиб беришни сўрганида давра яна жонланиб қолди.

Саид учун бу ҳақиқий сюрприз эди. Йигитлар стадионда жамланиб, бир-бирига сўз бермай Саидни табриклашар, коптокларни тўплаб, стадионда «Саид+Малика» дея ёзишганини экранда кўрсатилганда даврдаги ёш-яланглар қийқириб юборишди. Саид ҳам бир лаҳза ташвишларни унутиб қувонар, дўстларини кўриб ўрнидан туриб уларга қўл силтарди. Жамоадагилар табриклаётган маҳал стадион бурчагида тўп ўйнатиб юрган йигитга Саиддан бошқа ҳеч ким эътибор бермади. Мигель Саидни табриклашни истамаганди. Ҳозир Наима солиб турган хавф олдида Мигелнинг таҳдиди майда-чуйда гапдек туйилди.

Мураббий Кенси йигитлар табригидан кейин конвертга солинган чекни олиб кўрсатди ва бу клуб президентида Саидга совға деди. Савич билан Анна «Қанча экан?» дея қизиқишса-да, «бу сюрприз, фақат Саиднинг ўзи кўриши мумкин» деди ва келин-куёв томонга юрди. Мураббий Кенси Саидни маҳкам бағрига босаркан, оталарча меҳрибонлик билан табриклади. Хассан, Савич, Анна ҳам Саидни табриклашга шошилишди. Лекин Толибдан ҳамон дарак йўқ эди. Узоқдан келган меҳмонлар табриклаб бўлишгач, сўз «Пойтахт» жамоасига берилди. «Биз ҳам малайзияликлардан қолишмаймиз» дегандек даврага бир-биридан басавлат маҳаллий футболчилар чиқиб келишди. Тўйхона уларни қутлаб кўтарилган хитоблар ва қарсаклардан ларзага келди.

«Пойтахт» жамоаси мураббийи Акром Хўжаев келин-куёвни табриклаб, қимматбаҳо совғаларни топширганда анчагача қарсаклар тинмади. Йигитлар кагта-катта

кутиларга жойланган совғаларни келин-куёвнинг столи ёнига олиб келишди. Шундан кейин Акром Хўжаев гапини давом эттирди:

— Бизнинг йигитлар Саиднинг тўйида малайзияликлар билан ўртоқлик учрашуви ўтказамиз дейишганди. Ҳозир шу ўйинни бошласак, — Акром Хўжаев шундай деганида, кўпчилик у нимани назарда тутганини тушунмади.

— Футбол ўйнамоқчими булар, деб ўйлаяпсизларми? — кулди мураббий. — Биз ким зўр рақс тушади деган мусобақада баҳслашмоқчимиз.

Даврадагилар хайрият дегандек кулиб юборишди. Меҳмонларга таклиф таржима қилиб берилгач, шўх мусиқалар остида даврага Савич билан Хассан чиқиб келди. «Пойтахт»дан ҳам икки йигит чиқиб рақс тушишга шайланишди.

Ҳамма қийқириб уларни қўллаб турганида Саиднинг кўзи хавотирланганча эшикдан шошиб кириб келаётган Толибга тушди.

Кўзи олазарак бўлиб кириб келаётган Толибни кўриб, Саиднинг тили танглайига ёпишиб қолди. Толиб дўстлари даврасини ёриб ўтаётганида Савич унинг қўлидан тутди.

— Қаёқларда юрибсан-ей? Мезбон ҳам шунақа бўладими?

— Ҳозир... Ҳозир, — Толиб дўстининг қўлидан чиқишга уринарди.

— Энди қочиб бўпсан! Мусобақада биз томон бўласан! — ҳеч гапдан хабари йўқ Савич Толибни қўйиб юбормасди.

Толиб Савичнинг қулоғига яқинлашиб деди:

— Савич, дўстим, зарур ишим бор... тўғрироғи, иш-кал чиқиб турибди...

Савич бирдан ҳушёр тортди. Шу маҳал шўх мусиқа янграб, йигитлар даврани тўлдириб рақс туша

бошлашди. Савич рақсни ҳам ташлаб эргашишиш мумкинлигини билгани учун шошиб қўшимча қилди:

— Меҳмонларни сенга топширдим, дўстим. Мен боришим керак.

Савич уни кўзи билан кузатиб қоларкан, ишкалдан куруқ қолаётганидан хафалиги билиниб турарди.

Толиб тўйхонанинг у бошидан келин-куёв ўтирган жойга етиб келгунча ўтган вақт Саид учун бир асрдек туюлди. Тўйхонага йиғилганлар қийқирганча икки жамоа футболчилари ўртасидаги баҳсни қўллаб тургани учун Толиб билан Саиднинг безовталигини Маликадан бошқа ҳеч ким сезмади.

— Тинчликми? — шошиб сўради Саид бир сакраб келин-куёв учун ясалган сахнага чиққан дўстидан.

— Шунақа деса ҳам бўлади, — шивирлади Толиб хавотирланаётганини сездирмасликка ҳаракат қилиб. — У келди... кўчани бошига кўтариб шовқин солаяпти. «Саидни чақирмасанглар, ўзимни ўлдираман», деб додлади. Маст шекилли...

Саиднинг оёғи тагида ер қалқиб кетгандек бўлди.

— Қўриқчилар-чи? Улар қаёққа қараяпти? — деди у ютоқиб.

— Ҳалиям қўриқчилар тўхтатиб қолишди. Биттаси тезгина кўтариб, машинага солди. Лекин...

— Нима лекин?!

— Кўчада одам кўплиги учун тезда овозини ўчиришнинг иложи бўлмади... Кейин «Менинг шерикларим бор, машинага мажбурлаб тиққанларингни кўришди, милицияга хабар беришади», деяпти. Шундан қўрқиб турибман, ўзинг бир амаллаб чиқмасанг бўлмайди.

Саид сезмадимикан деган ўйда Малика томонга ўгирилди. Малика ундан кўз узмай ўтирарди.

— М-малика, — деди у томоғи қуриб. — Ҳалиги...

— Дўстларингиз билан рақс тушмоқчимисиз? — сўради Малика жилмайиб.

Саид шу баҳона миясига келмаганига ҳайрон бўлди. Баҳона топиб бергани учун Маликани қучоқлаб ўпиб олгиси келди.

— Ҳ-ҳа, йигитлар чақиришаётган экан. Бир ўзингиз ўтириб турасизми?

— Бораверинг, келинойим ёнимда бўлиб туради...

Саид унга миннатдор боқиб олди-да, Толиб билан рақс қизиётган даврага отилди.

Малика кўз ёшларини ичига ютиб, жилмайди.

Саид билан Толибни рақс тушиш учун даврага қўшилди деб ўйлаган меҳмонлар янада қаттиқ қийқириб юборишди. «Пойтахт» ва «Жохор»нинг йигитлари ер теппиб маза қилиб рақс тушишар, ҳеч ким паст келишни хоҳламасди. Ташқарига отланган Саид билан Толибни икки томонга тортиб ўз даврасига қўшган йигитларнинг рақси янада авж олди. Толиб билан Саид кўз уриштириб олиб, бошқаларга сездирмаслик учун шох ташлаб «анжон полкасига» рақс тушишди, кейин даврани бошқаларга бўшатиш баҳонасида секин четга чиқишди. Тўс-тўполон бўлаётган даврадан меҳмонларнинг кўзини шамғалат қилиб кўчага отилишди. Толиб кўчага чиққан Саидни костюмидан тортиб тўйхонанинг автомобиллар турадиган майдончаси томонга судради.

Қора «нексия»нинг орқа ўриндиғининг эшигини очиб бош суққан Саидни Наиманинг икки қўлини жуфтлаб ушлаб турган таниш қўриқчи кўрди.

— Келдингми? — деди қўриқчи оғзидан боди кириб-шоди чиқаётган ширакайф аёлдан қутилганига шукр қилиб.

Саид машинага ўтирмоқчи бўлганида Толиб енгидан тортиб «керакмас» дегандек ишора қилди.

— Саидчик... — ишшайди ширакайфлиги сабаб иссиқ машинада уйқу элита бошлаган Наима сузилиб.

Саид юзидаги бўёқлари сувалган сочлари тўзғиган аёлга ижирғаниб қаради.

Наима унинг кўз қарашидан жирканаётганини тушунди шекилли, ҳиқиллай бошлади.

— Мендан нафратланаяпсанми?.. Сени деб шу аҳволга тушдим-ку. Илтимос, муҳаббатимиз ҳаққи мени бунинг қўлидан қутқар, — деди у қўриқчига ишора қилиб.

Саид энди аёлга ачинди.

— Илтимос, Наима, тинчгина гаплашиб олайлик. Сиз мендан нима истаётганингизни очиқчасига айта-сиз, мен шартингизни бажараман ва шу билан мени тинч қўясиз. Келишдикми?

— К-келишдик... — кўз ёшлари юзини ювди Наиманинг.

Саид машина ичидаги қўриқчига «қўйиб юбор» дегандек ишора қилди. Увишиб қолган қўлларини ишқалаганча амаллаб машинадан тушган Наима бир муддат мувозанат сақлай олмай бешиктебратардек тебраниб турди. Кейин...

Кутилмағнада бўйнига ботган узун тирноқлар терисини шилиб ўтганидан сесканган Саид нима бўлаётганини тушунгунча Наима унинг капалакнусха бўйинбоғини ва кўйлаги тугмаларини узиб ташлади. Агар Толиб чаққонлик қилмаганда Наима Саиднинг юз-кўзини ҳам тимдалаб ташлаган бўларди.

Телбанамо кулаётган Наимани машина салонига қайтариб тикқан йигитлар унинг дод-войига қарамай машина эшигини ёпишди. Кутилмаган ҳамладан довдираб қолган Саид бўйнининг шилинган жойидан ёқавайрон бўлган кўйлагига қон томчиллаганига қараб нима қилишни билмасди.

Кейин бу аҳволда қандай қилиб тўйхонага киришни, Маликанинг кўзига кўринишни ўйлаб қўрқиб кетди.

— Йўқотинглар уни, кўзим кўрмасин! — бақирди кейин ғазабини боса олмай, машина балонини тепаркан.

Толиб қўриқчиларга Наимани «Пойтахт» базасига олиб бориб, мастлиги тарқаб, ўзига келгунча бирор хонага жойлаштиришни буюрди. Наима тинмай бақирар, барибир шармандангни чиқараман деб додларди. Шунини кутиб тургандек қўриқчилар машинани учуриб кетишди. Толиб ҳали ҳам жазавага тушиб тинчлана олмаётган Саидни четроққа тортди.

— Бу аҳволда қандай кираман? — деди Саид аламдан сўкиниб.

— Менга қара, кўйлагимизни алмаштирамиз, иккаламизники ҳам оқ, ким билиб ўтирибди. Меникини кийиб тўйхонага кираверасан, мен эса сеникини кийиб, меҳмонхонага бориб тезгина кўйлагимни алмаштириб қайтаман.

Саид кўйлагини алмаштиргани билан бўйнидаги бармоқ изларини яшира олмади. Толиб, битта маст билан уришиб қолдим дерсан, бошқа илож йўқ дея уни тинчлантириб, тўйхонага киритиб юборди-да, ўзи меҳмонхонага шошилди.

У автомобиллар турган жойга қараб югуриб кетаётганда кўзойнак таққан зиёлинамо киши ердан иккита суратни олиб кўзига яқинлаштираётганини кўрмади ҳам.

Саид тўйхонага кириб борганда йигитлар ҳамон рақс тушишар, энди улар даврасига Маликанинг дугоналари ҳам қўшилиб рақс янада қизиганди. Саид ҳеч кимга эътибор бермай тўғри жойига бориб ўтирди. Шошиб столдаги ароқни очиб пиёлани тўлдириб қуйиб бир кўтаришда бўшатди. Келиннинг ёнида турган келинойиси унга ҳайрон бўлиб қараб қўйди. Лекин унинг бўйнидаги капалакнусха бўйинбоғи йўқолиб қолганига Маликадан бошқа ҳеч ким эътибор бермади. Ароқ томоғини куйдириб ўтди. Лекин ичи куйиб кетаётгани сабаб яна бир пиёлани ичиб юборди. Ютоқиб чуқур-чуқур нафас олиб

ўтираркан, Малика секин кўлидан тутди. Саид унга ўтирилгач, «Илтимос, ундай қилманг», деди шивирлаб.

Саид ҳозир Маликанинг елкасига бошини қўйиб, ўкраб-ўкраб йиғлагиси келди. «Ахир, бу бечорада нима айб? Тўйи кунни ҳам хурсанд бўлиб ўтира олмади-я. Сездимикан?.. Ишқилиб, сезмаган бўлсин-да» ўйлади Саид Маликадан кўз узмай.

Саид Маликага «Ҳаммаси жойида, хавотир олманг», деди шивирлаб. Лекин овози ички изтироблар сабаб хаста чиқди.

Малика ташқарида нима бўлаётганини аниқ билмас-да, Саиднинг ўтмиши соя солаётганини тахмин қилди. Саиднинг ўзи айтмагани учун ҳозир суриштиргиси келмади. Кўнглининг бурчагида уйғонган «Наҳотки, дадам ҳақ бўлиб чиқса?» деган гумонни дарҳол йўққа чиқаришга шошилиб, бахтиёр рақсга тушаётганларга тикилди.

Саид ҳам тўйхонага тикилиб турар, лекин кўзи ҳеч нарсани кўрмасди. Хаёлга берилиб турганида Малика секин туртгач, ўзига келди.

Шошиб аланглаган Саид рўпарасида турган ота-онаси ва қайнона-қайнотасини кўрди. Шундагина ота-оналарга миннатдорчилик билдириш маросими етиб келганини тушунди. Келин-куёвни пастга тушиб ота-оналарини табриклашга чорлаётган бошловчининг гаплари ҳам энди қулоғига кира бошлади. Саид билан Малика янгалар тайёрлаб қўйган гулдасталарни ота-оналарига топширишаркан, Турғун Шодмонович ҳар қачонгидан-да совуққон бўлиб қолганини сезишди.

Саид уни бағрига босишни ҳам истамаган қайнотасининг кўлини сиқиб қўйди. Шу дамда ич-ичидан тўй тезроқ тугашини истади. У ўз бахт оқшомида худди ёмон туш кўраётгандек карахтланиб ўтирарди.

Ўз тўйини хаёлида кўп бора тасаввур қилган, аммо ҳеч қачон тўйи бу қадар бўлади, деб ўйламаганди. Саид-

нинг бу кайфияти токи Толиб келиб ҳаммаси жойида демагунча давом этди.

Шундан кейин муаммолари бир оз бўлса-да, чекинганини тушуниб Саиднинг кайфияти кўтарилди. Маликани кўзини шамғалат қилиб яна бир пиёла ароқни бўшатгач, даврага тушиб, дўстлари билан роса рақс тушди. Келин-куёвдан бошқа ҳаммани мамнун этган, тўкин-сочин тўй ҳам ниҳоясига етди.

Келин-куёвни ўртага олиб икки жамоа йигитлари давра қуриб рақсга туша бошлашганида, Саид спиртли ичимлик таъсиридами, нохушликларни бир оз унутди. Келин-куёвнинг сезгир нигоҳидан куёвнинг кайфияти тез-тез ўзгариб туриши, гоҳ қора булутдек тунд, гоҳ ёш боладек қувониб сакраши четди қолмади. Улар ўзаро кўз уриштириб, лаб буриб олишди.

Саиднинг талаби билан тўйдан кейин қишлоққа қайтмай ҳаммага меҳмонхонадан жой ажратилганди. Келин-куёв учун меҳмонхонанинг энг яхши хонаси ажратилган бўлиб, тўйдан чиққан хотин-халаж ўзларини меҳмонхонада эканликларини ҳам унутиб, келин-куёвнинг хонасига кириб жойлашиб олишди.

Бир соатча у ёқ-бу ёқдан гаплашиб ўтиргач, янгалар Маликага миллий кийимларни кийдиришди ва қиқирлаб, ҳазил-ҳузул қилганча ўз хоналарига кетишга тараддуланиб қолишди.

Энг охирги аёл ҳам хонадан чиқиб кетгач, Саид қўшни хонадан чиқиб келди.

— Кетишдими? — сўради у хайрият деган оҳангда.

Малика ердан бошини кўтармади. Ичига титроқ солаётган қўрқувни босишга уриниб рўмолини гижимлади. Йигит билан ёлғиз қолиб, Саиддан бошқасига тегмайман деб туриб олган пайтидаги жасоратидан асар ҳам қолмаганини сизди.

Саид ҳам ҳаяжонланаётганини сездирмасликка ҳаракат қилса-да, овозидаги титроқ уни сотиб қўярди.

У катта диваннинг бурчагига омонат ўтирган Маликанинг ёнига секин ўтирди.

— Ўзимнинг маликам... наҳотки шу кунларга ҳам етган бўлсам... — Саид қизнинг елкасидан қучиб секин бағрига тортди.

Малика бошини Саиднинг елкасига қўйиб улгурмасидан эшик бир тақиллади-ю, очилди.

— Вой, айланайлар, узр, рўмолим қолиб кетипти, — шўх аёллардан бири остонада пайдо бўлди. Бирдан ўзини четга тортган Малика аланглаб рўмолни қидира бошлади. Аёлларнинг атайлаб қилинадиган қувликларини сезган Саид қариндош аёлни кузатиб қўйиш учун ўрнидан турди. Аёл йўлакка чиққач, яна нимадир ёдига тушгандек ортига ўгирилди.

— Ҳалиги...

— Бу эшик энди ҳамма учун ёпиқ, — деди жилмайиб Саид. — Бошқаларга ҳам айтиб қўйсангиз.

Аёл кўрсаткич бармоғини кўрсатиб пўписа қила бошлаганида Саид оғир эшикни секин ёпди...

Эртаси кун ҳам югур-югурга бой бўлди. Саид малайзиялик меҳмонларни кузатиб қўйиш учун аэропортга ўзи чиқди. Толиб Наимага «Саидга яқинлашсанг, барча кирдикорларингни «Пойтахт» клуби раҳбариятига айтаман, барча шартномаларинг бекор қилиниб, кўчада қоласан», дея қўрқитгач, жувон тинчиб қолганини, «Кеча мастликда нима қилганимни ўзим ҳам билмадим, мени кечиринглар» деганини айтгач, Саиднинг кўнгли бир оз тинчланди. Лекин энди Наима осонликча тинчимаслигини яхши билар ва оиласини ундан жиддий ҳимоя қилишга тайёр туриши лозимлигини англаганди.

Меҳмонларни кузатган, Саид собиқ жамоаси «Пойтахт» клубига ҳам борди. У ердаги дўстлари ва раҳбариятига ҳам миннатдорчилик билдиргач, қариндош-у-

руғлари билан қишлоққа қайтишди. У ерда ҳам тўйхона тайёр бўлиб, меҳмонларни кутиб турарди.

Қишлоқдаги тўй хотиржамликда ўтди. Ҳеч ким Саидни безовта қилмади, аксинча атрофдагиларнинг барчаси уларнинг қувончига шерик бўлиб, тўй жуда шинам ва чиройли ўтди. Эртаси куни аёллар барча урф-одатларни қондаси билан ўтказгач, яна йўл тараддудига тушишди.

Улар ҳозир Тошкентга қайтишлари, тонгда эса Куала-Лумпурга учишлари керак эди.

— Вой, тавба-ей, — деди онаси келин-куёвни қарши-сига ўтқизиб, ўзи ҳам кўрпачага жойлашаркан. — Бунақа тўйни умримда кўрмаганман, — онанинг тўйдан мамнунлиги билинса-да, лекин болаларининг дийдорига тўймай яна хайрлашиш кераклигидан кўнгли ғаш эди. — Кичик келиним бир кун ҳам хизматимни қилмаслиги пешанамга ёзилган экан-да.

Саид онасининг гапидан кулиб юборди. Малика хижолат бўлганидан баттар бошини эгди.

— Майли, нима ҳам қилардик. Қаерда бўлсангизлар ҳам, соғ-омон бўлинглар. Келинпошша, сизга айтадиган гапим бор, Саиджон, сен чиқиб тургин.

Саид «Оббо, қайнона-келинлар ҳозирдан мендан гап яшираяпсизларми?» деб тўнғиллаганча хонадан чиқди.

— Ўғлимни сизга топширдим, келин, бегона юрда, ҳар қандай вазиятда ҳам иссиқ-совуғидан хабардор бўласиз. Эркак киши кўчанинг одами, уйим тинч бўлсин десангиз, ҳадеб қачон, қаерга деган саволларни беравермайсиз. Ўғлим эл юзида юрган одам... Ҳар қандай бўлмағур гапларга ишонавермайсиз, ҳар қандай гапни аввал ўзидан эшитиб, аниқлаштириб, кейин хулоса чиқарасиз. Маъқулми?

Малика хўп дегандек бош силтади.

— Ҳуснингиз ўзингизга яраша... Эрингизнинг асабини асраш учун ҳам бундан кейин ўзингизни эркаклар давра-

ларидан четга тортасиз. Ўзи борган жойга борасиз, бормаган жойга сиз ҳам бормайсиз. Хўпми?

Қайнонасининг гапларини эшита туриб унга кўнгли ийиди, «Ҳамма гапларни фақат бизнинг оилани ўйлаб гапираяпти. Бир оғиз менга ундоқ қиласиз, ундоқ қиласиз, деган гапни айтмади-а», деб ўйлади.

— Хўп, бўлади, ойижон. Ҳаммасини сиз айтгандек қиламан. Келин бўлиб, бир кун ҳам хизматингизни қила олмаганимдан жуда хижолатдаман, ойижон. Лекин таътилларда келганимизда, ҳаммасини икки ҳисса қилиб чиқараман, — биринчи марта қайнонасига қараб жавоб берди Малика. У қайнонаси билан ўртасидаги бегоналик биринчи суҳбатдаёқ тарқаганидан хурсанд эди. Қизлардан қайноналар ёмон бўлади деган гапларни эшитавергани сабаб юрагида бир оз ҳадик бор эди. Ҳадик тумандек тарқади. Оиласига ўз фарзандидек қабул қилгани учун қайнонасини яхши кўриб, қучоқлаб олди.

Келиннинг очиқкўнгиллигини сезган онанинг ҳам кўнгли таскин топди. «Саиджоним, хотин танлашда адашмапти», деб ўйлаб қўйди.

Бу вақтда Саид ҳовлидаги чорпояда дадаси билан гаплашиб ўтирарди.

Саиднинг безовталаниб уй томонга қараб қўяверганини сезган дадаси кулиб қўйди.

— Хавотир олма, онанг келинлар билан тил топишишни билади...

Саид кўнглидаги сездириб қўйгани учун хижолат бўлди.

— Дада, тўйдан кейин дарров кетаяпмиз... Яна бир-икки кун юришга имконимиз бўлганда эди...

— Қаерда бўлсанг ҳам соғ бўлгин, болам, — дадасининг овози титради.

— Сизга бирор нарса керак бўлса, менга дарров хабар

беринг, дада. Мендан ҳеч нарсани яширманглар... — Саид дадасининг қўлига бир даста пул тутқазди.

Дадаси қўлидаги бегона пулга қараб ҳайрон бўлди.

— Мен бунча пулни нима қиламан, болам. Пенсиям бор, Худога шукур, етиб турибди...

— Дадажон, — Саиднинг томоғига йиғи тикилди. — Акамга тайинладим, санаторийга йўлланма олиб беради. Онам билан бориб дам олиб соғлигингизни тиклаб келинглар, — дадаси яна эътироз билдиришга шайланётганини кўриб гапини бўлди: — Илтимос, дада, йўқ деманг. Бир умр меҳнат қилдингиз, дам олишга ҳаққингиз борку...

— Шунча харажат шартми?..

— Шарт, дада, шарт.

Дадаси унга миннатдор тикилди, Саид унинг кўзларидаги «Менга ҳозир пулингдан ҳам кўра, дийдоринг муҳимроқ» деган гапни тушуниб, эзилди. Лекин ҳозир шошилиши керак эди. Тезроқ Тошкентга бориб, Малика ҳам ота-онаси билан хайрлашишига улгуриши керак эди.

Мардон Саид билан Малика ўтирган машинани ҳайдаб йўлга тушганда, ота-она уларнинг ортидан йиғлаганча қараб қолишди.

Саид билан Малика Куала-Лумпур аэропортига келиб тушишгач, тўғри Саиднинг уйига йўл олишди.

Саиднинг Тошкентга кетаётганида уйланиб, оилали бўлиб қайтиб келиш хаёлига ҳам келмаганди. Уйи бўйдоқларга хос тўзиб ётар, аёл кишининг саришта қўли етишмагани билиниб турарди. Малика уйга қадам босар экан, кўнгли алланечук бўлди. Илгари фақат меҳмон мақомида келган бу уй бугун кўзига бошқача кўринди. Ота-онасиникида турганида, меҳмонлар келди-кетдиси билан овора бўлиб, Саид ҳам оилали бўлганини тўлиқ ҳис қилмаганди. Энди бунини бутун масъулияти билан ҳис қилиб, негадир, ўнғайсизланди.

У оғир чамадонларни уйнинг ўртасига қўяркан, нима қилишни билмай бош қашиб туриб қолди. Малика Саид ҳам ўзига ўхшаб ўнғайсизланаётганини сезиб, дарҳол ўзини қўлга олди.

Йўл чарчатганига қарамай, ишга киришди.

— Мен у ёқ-бу ёқни йиғиштириб олай, сиз чангюткич қаердалигини кўрсатинг, — деди.

Саид ростдан ҳам уйни йиғиштирмаса, ўтириб бўлмаслигини тушуниб, Маликага ёрдамлашишга киришди. Иккаласи тезда чамадонларни бўшатиб, кийим-кечакларни шкафга жойлашди. Малика овқат юқи қотиб қолган идиш-товоқларни ювиб, мебеллар ва поллардаги чангларни артиб олди. Бир соатга қолмай уй шинам ва саришта бўлди. Уй юзида ётган кир-чирларни йиғиб ваннахонага олиб кирган Малика дорга илинган пайпоқларни кўриб кулиб юборди. Ойиси ювилган пайпоқларни қоқиб текисланмай, ғижимлигича илиб қўйилганини бўйдоқларча кир ювиш дерди. Икки жуфт пайпоқ бужмайганча дорга осилиб турарди.

Ортидан етиб келган Саид унинг нега кулаётганини тушунмади.

— Ишқилиб ҳозир кир ҳам юваман деманг, бўлди, умримда бир кунда шунча иш қилмаганман, чарчадим, — деди. Лекин ичида Маликанинг озода ва саришталигидан хурсанд бўлди.

— Кир ювмайман-у, лекин овқат қилмоқчиман.

Саид меҳр билан хотинига тикилиб кўзларидан ўпди.

— Маликам, мени уялтирманг. Хотинимни ресторанга олиб боришга қурбим етади. Бугун оилали бўлганимизнинг Малайзиядаги биринчи кунини энг зўр реторанлардан бирида нишонлаймиз.

Малика эътироз билдирмоқчи эди, Саид бармоғини унинг лабига босди.

— Ётирозлар қабул қилинмайди. Тезда тайёргарлигингизни кўринг, кечки овқатни бирга қиламиз...

Малика ювиниб-тараниб чиққанида Саид аллақачон тайёр бўлиб диванда эски газеталарни варақлаб ўтирарди. У янги чиққан майса рангидаги либосда қаршисида пайдо бўлган хотинининг белидан кучди.

— Худди ғунчага ўхшаб қолибсиз.

Малика нозли жилмайди.

Саиднинг хаёлидан тўйдан буён бир неча марта ўтган фикр яна ўтди: «Наҳотки шу гўзал меники бўлса?» Бунни тилига чиқармаса-да, кўзлари сирини ошкор этиб турарди. Малика секин эрининг бағридан чиқиб эшикка қараб юрди.

Саид ўзига жуда ярашадиган қаймоқранг енги калта кўйлагини кийиб олганди. Иккаласи ҳам бир-бирига худди узукка кўз қўйгандек ярашиб уйдан чиқишди ва гараждаги Саид яхши кўрадиган «Ауди»га ўтиришди. Малайзиянинг денгиз нафаси уфуриб турадиган ёқимли ҳавоси таъсирида чарчоқ ҳам унутилиб, кайфияти очилган Малика ва Саид бахтдан масрур эдилар. Саид ўзи яхши биладиган шаршара бўйидаги ресторан ёнига келиб машинасини тўхтатди.

Одам гавжум майдонга қараб Маликанинг юраги орқага тортди. У эри билан бирга биринчи марта кўчага чиқиши эди. Саидга хавотирланиб қаради.

— Саид ака, — дели у одамлар тўдасига ишора қилиб. — Яна суратга олишни бошлашса-чи?

Саид бу нарса ҳақида ўйламаганди. Аммо тезда хотинини тинчлантирди.

— Энди кўрқадиган жойимиз йўқ. Қолаверса, оилали бўлганимизни билмаганлар, билиб қўйишади. Зора кейин мени тинч қўйишса, — кулди у. Шундан кейин шошилмай машинадан тушиб, Малика ўтирган томон эшигини очди ва қўлидан тутиб тушишга ёрдамлашди.

Гавжум ресторан атрофида уймалашиб юрганларнинг

кўпчилиги шу заҳоти бу чиройли жуфтликка эътибор қаратишди. Нафақат ҳусни ва бўй-басти, балки кийимлари ҳам бир-бирига уйғун бу икки ёшга қизиқиш билан тикиладиганлар сони ошиб бораверди. Анчадан буён папараццилар эътиборига тушмагани учун аввалига улар Саидни танишмади. Қолаверса, Саид анча тўлишиб, асабийликлардан узоқлашгани сабаб хотиржамлик юз-кўзига нур бағишлаб олдингидан ҳам кўркамлашгани сабаб уни бир қарашда таний олишмаганди.

Ёнидаги чиройли қиз ҳам кўпчиликка нотаниш эди. Ҳангоматалаблар ўртасида дарров шивир-шивир бошланди, аввалига Маликани бирор актриса ёки қўшиқчи деб ўйлаган сураткашлар қиз яқинлашгани сайин адашганларини англашди. Саид олдингидек камералардан ўзини олиб қочмади, аксинча, хотинини қўлтиқлаганча мағрур, худди муҳим бир тадбирнинг қизил йўлакчасидан юргандек аста-секин ресторанга қараб келаверди. Аввалига камерасини яширинча чиқиллатган сураткашлар кейин сурбетларча уларнинг йўлини тўсиб суратга ола бошлашди. Бир-иккитаси «Бу қиз ким?» деб савол ҳам берди. Саид юришдан тўхтаб, уларнинг бирига, «Бу хотиним, биз оила қурдик», деб жавоб берди ва хотиржам ресторанга кириб кетди. Папараццилар безовтланганидан ресторанга бирор машҳур киши ташриф буюрганини сезадиган официантлар ҳам дарров ҳушёр тортишди ва Саиднинг ҳурматини жойига қўйиб кутиб олишди. Олдин папарацциларнинг хиралиги Саиднинг ғашига теккан бўлса, ҳозир аксинча Маликанинг олдида бундан ғурурланиб қўйди. Малика эса камералар чироғидан ўзини қаёққа олиб қочишни билмай, Саиднинг бағрига кириб борарди. Ва ниҳоят рестораннынг алоҳида хонасига кириб эшик ёпилди-ю Малика енгил тин олди. Саид эса бу ҳолдан мамнунлигини яширмаган ҳолда хотинига мағрур қараб қўйди. Малика у одамлар алоҳида хонага

ҳам бостириб кириб, ўтиргани қўймаса керак деб хавотирланиб эшикка қараб-қараб қўйганини сезган Саид официантга ҳеч кимни киритмайсан деб тайинлади.

— Эртага ҳамма газеталарда биз бўламиз, — қовоғи осилди Маликанинг.

— Қўяверинг, энди ёмон гапларни ёза олишмайди. Ёзганда ҳам, бизнинг неча пуллик ишимиз бор...

Шундан кейин рестораннинг энг танқис таомларидан олиб келишни буюрди. Кўз очиб-юмгунча стол усти Малика тушида ҳам кўрмаган ноз-неъматларга тўлди. У ҳам Малайзияда яшагани билан ҳеч қачон бунақа қиммат ресторанларга кирмаган, доим талабаларга хос камтарона таомланарди. Қолаверса, столдаги таомларнинг айримларини ейишга таъби тортмасди. Айниқса, устрицани кўриб кўнгли озди. Саид эса қилт этмасдан устрицани чиғаноғи билан оғзига олиб бориб, симирди. Малика кўнгли кўтарилганини сездирмаслик учун устма-уст сув ичди. Саид тинмай уни экзотик таомлардан татиб кўришга ундарди. Қип-қизил пишган денгиз қисқичбақасини қандай ейиш кераклигини ўргатиб, ўзи иштаҳа билан ерди. Малика Саидни хафа қилмаслик учун ўзига таниш маҳсулотлардан чимдиб ўтирди, охирида десерт учун олиб келинган оғизда эриб кетадиган ширинликни эса маза қилиб еди. Майин куй остида ширин суҳбат қуриб ўтиришганида кутилмаганда эшик очилиб кумуш рангли идиш кўтарган официант кириб келди. Саид жилмайганча ўрнидан турди, официантнинг қўлидаги идиш қопқоғини очди. Бахмал ёстиқча устидаги майда олмос зарралари ва яшил зумрад тошлари билан безатилган тақинчоқ чироқ ёруғида жилваланиб кўзни қамаштирди. Умрида бу каби чиройли тақинчоқни кўрмаган Малика анқайиб қолди. Саид тақинчоқни авайлаб олиб Маликанинг бўйнига тақиб қўйди. Икки ёшни ёлғиз қолдириш кераклигини тушунган официант сездирмай сирғалиб чиқиб кетди.

— Саид ака... — Малика энтикканча кумуш идиш қопқоғини кўзгу қилиб бўйнига чирмашган тақинчоққа тикилди.

— Сизга ёқдим, жоним? — Саид хотинининг қулоғига шивирлади.

— Жудаям...

— Тўйимиз шошилиш бўлганига тузукроқ совға ҳам ололмадим, деб кўнглим хижил бўлиб юрувдим. Бу сизга тўй совғаси...

— Саид ака, шунчалик қиммат совға олиш шартми-ди? — Малика тақинчоқнинг нархини хаёлида тасаввур қилиб кўрди.

— Қиммат деманг, сиз бундан ортиғига арзийсиз. Сиз учун ҳамма нарсага тайёрман, жоним.

Малика миннатдорлигидан эрининг юзидан ўпиб қўйди.

— Бўлдими? — ёлғондан аразлаб қовоғини уйди Саид.

— Бўлди, — эркаланиб пўписа қилди Малика.

Официант чиқиб кетаётиб мусиқа овозини бир оз баландлатиб кетганди. Ҳозир иккаласи ҳам рақс тушишни хоҳларди. Саид Маликани қўлидан тутди:

— Сизни рақсга таклиф қилсам бўладими, яхши қиз? — деди ҳазиломуз оҳангда жилмайиб.

— Йўқ, мен оилалиман, яхши йигит, — худди ўша оҳангда жавоб берди Малика.

— Узр. Билмабман.

— Эътиборлироқ бўлиш керак, — Малика никоҳ узуги тақилган қўлини кўрсатди.

— Яна бир бор узр. Унда мен бошқа қизларни рақсга таклиф қила қолай, — деди Саид ёлғондан жиддий тортди ва кетишга чоғланди.

— Шошманг! — шартта қўлидан тутди Малика. — Бошқа қизларга қараш қанақа бўлишини кўрсатиб қўяман! — шундай дея у кулганча ўрнидан туриб эрининг бўйнига қўл ташлади. — Ҳазил-ҳазил билан ҳо-

зирдан бошқа қизларни ўйлаяпсизми? — ростдан аразлаб юзини эрининг елкасига қўйди.

— Маликам турганида бошқа қизларни бошимга ураманми? — хотинини қаттиқ бағрига босди Саид.

Ярим тунда ресторандан қайтиб чиқишганида кўчада одам анча сийраклашиб қолганди. Улар анчагача шаҳар кўчаларини машинада кезиб, кейин уйга қайтишди.

Эртаси куни тушга яқин уйғонган Саид кўзини очиб ўз уйини танимай қолди. Ҳамма жой саранжом-саришта, дазмолланган кийимлари стул суянчигида тартиб билан осилиб турар, ётоқхонанинг очиқ эшигидан меҳмонхона столида нонушта ҳам тайёрлиги кўриниб турарди. Ойналардаги пардалар очилиб хонада қуёш нурлари ўйнардди. Кўнгли ёришган Саид ўрнидан тургиси келмай яна ўзини ёстиққа ташлаб кўзини юмди.

Сочларига майин бармоқлар оралаганини сезгач, секин кўзини очди.

Қаршисида бошдан оёқ адрас либосга ўранган Малика турарди. Ҳайратдан Саиднинг кўзлари катта-катта очилди.

— Ие, бу кийимларингизни ҳам олиб келганмидингиз? — сўради у кўзи қувнаб.

— Ҳеч бўлмаса, уйда кияман, деб олиб келавердим. Миллий кийимларни ҳам ўз гашти бор. Ёки сизга ёқмадими?

— Нега энди, жуда ёқди! Сизга жуда ярашибди. Фақат Куала-лумпурда ўзбек келинчагини кўриб ҳушим бошимдан учди, — кулди у.

— Энди тезроқ ҳушингизга келинг-да, ўрнингиздан туринг. Бугун клубга боришингиз керак. Мен ҳам ўқишимга ўтиб, никоҳ гувоҳномамни топширишим керак.

Малика қўярда-қўймай эрини ўрнидан турғизди. Саид Маликанинг пазандалигига таҳсин айта-айта нонушта қилди. Малика кийимларини алмаштириб, жин-

си шим ва футболка кийиб чиққанида Саид пешанасини тириштирди:

— Эсиз, бояги кийимларингиз жуда ярашганди-да. Ўқишга ҳам адрас кийиб борсангиз бўлмайдими?

Малика кулганча эрини қўлтиқлади. Маликани институтга олиб бориб қўйган Саид кейин клуб базасига ўтди.

Йигитлар уни қий-чув қилиб кутиб олишди. Табриклару қутловлар тингач, Саид мураббийнинг хонасига йўл олди.

Мураббий Кенси уни ўрнидан туриб кутиб олди.

— Сени яна жамоада кўрганимдан хурсандман. Ўзбекларнинг тўйи зўр бўларкан! Қойил қолдик! Тошкент ҳам жуда чиройли шаҳар экан, Ўзбекистонга яна бир бориб, бошқа шаҳарларни ҳам айланишни ният қилиб келдик.

— Шунча йўлдан борганингиз учун раҳмат, мураббий Кенси, — миннатдорчилик билдирди Саид.

— Қўйсанг-чи, албатта, бораман-да. Ахир, сен жамоамиз фахрисан-ку. Тўй куни ота-онангга ҳам раҳмат айтдим, сендек фарзандни тарбиялаганлари учун.

Саид тўй куни ўзи билан ўзи бўлиб, нималар бўлганини билмаслигини тушунди. Унинг хомуш тортганини кўрган мураббий елкасига қоқди.

— Энди тезроқ шифокорлар пунктига бориб, кўрикдан ўтиб кел. Оёғинг қай аҳволда эканлигини билишимиз керак. Ҳаммаси яхши бўлса, секин-аста машғулотларга қатнашасан.

Саид мураббийнинг айтганини қилиб шифокорлар пункти жойлашган бинога қараб юрди. Шифокорлар ҳам уни оилали бўлгани билан табриклаб, кейин оёғини кўрикдан ўтказишди. Саид уларга шифохона шифокорларининг хулосаларини ҳам топширди.

Рентген қоғозларини кўздан кечирган шифокор бир оз ўйланиб қолди.

— Назаримда, яна бир ҳафта машғулотларга қатнашмаганинг маъқул...

— Нега? — сергак тортди Саид.

— Менимча, муддатида олдин ҳаракат қилгансан. Буни шунчаки кейинчалик суяк синиши такрорланмаслиги учун айтаяпман.

— Унда қатнашавераман... — деди Саид ўйлаб ўтирмай.

— Қайсарлигинг қолмапти-да, — кулди шифокор. — Клуб футболчиларининг соғлигига мен жавоб бераман. Сизларни авайлаб-асраш ҳам менинг вазифам. Аммо ўзинг машғулотларга қатнашаман деб туриб олсанг, нима ҳам дердим. Бугун яна бир бор оёғингни рентген қиламиз, қароримни шундан кейин айтаман.

Саид шифокор хонасидан кўнгли ғашланиб чиқди. Стадионда тўп сураётган жамоадошларининг машғулотларни томоша қилиш учун ўриндиққа ўтирди.

Жон-жаҳди билан машқ қилиб юрган Мигелнинг унга кўзи тушди. Тўп тепиб захира ўриндиғи томон яқинлашди. Иккаласининг ҳам биринчи бўлиб салом беришга бўйни ёв бермади, бир-бирига ёв қараш қилиб туриб қолишди. Кутилмаганда Мигель тўпни у томонга тепди, зийраклигини йўқотмаган Саид чаққонлик билан тўпни тутиб олиб, эгасига қайтарди.

— Уйланиб формангни йўқотдингми, деб ўйлагандим, — совуқ иршайди Мигель.

— Табриклаганинг учун раҳмат, — деди Саид ҳам киноя билан.

— Оила қурганларни табриклайдиган аҳмоққа ўхшайманми? Уйланиб бошингга бошоғриқ орттиришни истаган бўлсанг, бу сенинг муаммонг...

— Сенга гапирган одам барака топмайди, — жаҳли чиқди Саиднинг.

Мигель унинг ғашига текканидан қувониб яна кулди.

— Ўйинлар бошланишига оз қолди, тайёرمىсан? Ёки ҳали ҳам қизларга ўхшаб оёғим оғрияпти деб йиғлаб юрибсанми?

— Эшитмадингми? — деди Саид ҳам унинг асабини бузиш учун. — Менга эртадан машғулотларга қатнашишга рухсат беришди.

Мигелнинг ранги ўзгарди.

— Ҳа айтганча, «Ал-аҳли» билан ўйинга тушишимдан хабаринг борми? — унинг баттар жаҳлини чиқариш учун Саид ёлғон гапирди.

Мигель тўп тепишдан тўхтаб, унга ўқрайиб қаради. У Саид ҳали-бери ўйинга тушмайди деб ўйлаганди.

— Ҳафсалангни пир қилганим учун узр, Мигель. Кўриб турганингдек, мен ҳали ҳам жамоага керакман.

Мигель ўз тилида алланарсалар деганча аламини тўпдан олмоқчидек қаттиқ тепди.

— Бор, бор машғулотларингни давом эттиравер. Мен гол уришим учун тер тўкиб меҳнат қилишим шартмас. Майдонга тушсам, тўп ўз-ўзидан оёғим остига келади.

Саиднинг охирги гаплари жон-жонидан ўтиб кетган Мигель у томонга ўқталди. Саид киприк қоқмай тикилиб турганини кўриб, бир оз шашти пасайди.

— С-сен билан майдонда гаплашаман! Анча ўзингдан кетиб қолибсан, шохингни қайириб қўймасамми?

Саид мийиғида кулганча стадионни тарк этди. У Мигель билан уришиб, кўнгли анча кўтарилганини, ўзини энгил ҳис қилганини сизди. Оёғи синиб шифохонада ётганидан буён кўнглига чўккан ғашлик тарқалгандек бўлди. Унга шу кунлар ичида рақобат етишмаганини сизди. Мигель унга яна хавф сола бошлаганини сезгач, жанговорлик ҳисси уйғонганди. У мураббийдан сўрамасдан «Ал-Аҳли»га қарши ўйинда майдонга тушаман, деб қўйгани учун энди нима қилиб бўлса-да мураббийни кўндириш керак эди.

Оёғини қайта рентген қилдирган Саид шифокорларнинг иккиланишига эътибор ҳам бермади.

— Балки бу ҳақда мураббий Кенсига айтмаганингиз маъқулдир? — деди у шифокорга.

Шифокор унга эсинг жойидами дегандек қаради ва:

— Мени кўндираман деб овора бўлма, ҳар қанақасига мураббийга ҳисобот бераман, — деди.

У билан баҳслашишдан фойда йўқлигини тушунган Саид индамай тиббиёт бўлимини тарк этди.

Маликанинг ўқиши тугашига ҳали вақт борлиги сабаб қаерга боришни билмай турганида базага кириб келаётган Толибга кўзи тушди.

Иккаласи кучоқлашиб кўришишди.

— Дўстим, сендан бир умр қарздорман... — деди Саид тўйдаги воқеаларни эслаб.

— Қўйсанг-чи, шундай пайтда ёрдам бермасам, дўст бўлиб нима қилиб юрибман.

— Ишонсанг, тўй қандай ўтганини ҳам билмай қолдим.

— Мен ҳам, — кулди Толиб. — Бир яйраб ўйнайман дегандим, бўлмади.

— Қўявер, дўстим, сенинг тўйингда маза қилиб ўйнаймиз.

Толиб қизариб кетди.

— Ҳаммаси ортда қолганига шукр, — Саид унинг қизарганини кўриб «Ҳалиям ёш боладек», деб кулиб қўйди ичида.

Улар бир муддат гаплашиб туришгач, Саид уни дам олиш куни меҳмонга чақириб, хайрлашди. Толиб машғулотлар хонасига, Саид эса кўчага йўл олди. У Малика ўқийдиган институт ёнида машинадан тушмай хотинини кутиб анча ўтирди.

Малика чиққач, ётоқхонасига ўтиб, у ердаги буюм-

ларини олиб уйга қайтишди. Маликанинг дугоналари худди уни энди кўрмайдигандек йиғлаб кузатиб қўйишди.

— Жиннивойлар, эртага кўришамиз-ку, — кулди дугоналарига қўл силтаб хайрлашаркан Малика.

Машинани ўт олдирган Саид мийиғида кулиб деди:

— Аслида улар сизни кўролмаганидан йиғлашаяпти, иккиюзламачилар.

Малика эрига ҳайрон бўлиб қаради.

Саид хаёлида ҳамон Мигель билан уришаётгани учун Маликанинг нигоҳини сезмади ҳам.

— Секинроқ ҳайданг, Саид ака...

Маликанинг овозидан ўзига келган Саид тезликни ошириб юборганини сизди.

— Узр, жоним, — деди у ҳорғин. — Ғазабимни босолмаяпман... Анови ифлос Мигель яна ғашимга тегишни бошлади!

— Эътибор берманг унга... — нима дейишни билмади Малика.

Лекин Саид туйғуларини жиловлашни билмасди.

Уйга кириб келишганида ҳам анчагача алланарсаларни ўйлаб худди яраланган шердек уйнинг у ёғидан бу ёғига бориб келиб турди.

Овқатланаётганида ҳам хаёли бошқа нарсалар билан банд эди. Ҳатто нима еганини ҳам билмади.

Малика унга ҳайрон қараб-қараб қўйиб, ётоқхонадан олиб келган нарсаларини жойлаштирди. Кеч бўлганда эса тренажёр ускуналар жойлаштирилган хонага кириб кетганича анча пайт чиқмади.

Малика уй юмушларини тинчитиб бўлгач, секин Саид кириб кетган хонага мўралади.

У деворга ўрнатилган пружинали арқонга осилганча тинмай машқ қилар, қора терга ботиб кетганди. Уни сира бу аҳволда кўрмаган Малика хавотир олиб яқинлашди.

— Саид ака, бирдан кўп машқ қилиб юборманг, сизга ҳали мумкинмас...

Саид Малика бошига келганини, ҳатто сезмаганидан кутилмаган овоздан сесканиб машқдан тўхтади.

— Ҳеч қачон мен машқ қилаётганимда халақит қилманг!

Саиднинг кўзидан совуқ учқунлар сачраб, бегоналардек гапиришидан Малика беихтиёр ортга тисарилди.

— Бу хонага ҳам рухсатимсиз кирманг. Қачон машқларни тугатсам, ўзим чиқаман.

Эрининг совуқ муомаласидан довдираб қолган Малика хўп, деди-да, хонадан чиқди.

У нима қилишни билмай, энг сўнгги техниклар билан жиҳозланган ошхонага аланглади. Кўзини тўлдирган ёшларни аранг ютди.

«Янги келинчак ҳам йиғлайдими?» койиди ўзини. Ўзим аҳмоқман, келган кунимоқ одатларини сўраб билиб олишим керак эди. Бугун клубдан жаҳллари чиқиб келганини билувдим-ку».

Малика Саиднинг қўполлигини оқлаш учун баҳоналар қидира бошлади. Аммо кўнглининг бир бурчагида «Шуни яхши гап билан тушунтириш ҳам мумкин эди-ку!» деган ғалаён ғимирлаб қўйди.

У бир муддат нима қилишни билмай турди-да, дарс қилишга ўтирди. Тўй сабаб анча-мунча дарслардан қолиб кетганди. Шу туфайли бугун курсдошларидан ўтган мавзуларни ёзиб олган, энди интернетдан топиб мустақил шуғулланиши лозим эди. У ноутбукни очиб, керакли мавзуларни топдию, бироқ ўқиганлари хаёлига кирмади. Кейин ўқишга ҳам қўл силтаб, столга бошини қўйди.

Саид машғулотларини тугатиб чиққанида Малика столга бош қўйганча ухлаб қолганди.

Боя унга қаттиқ гапириб юборганидан афсусланиб, хотинини кўтариб ўрнига ётқизди...

Эрталаб Малика ўғринча қараб-қараб олаётганини сезган Саид кечаги ишига изоҳ бериши кераклигини тушунди.

— Маликам... — кейин гапни нимадан бошлашни билмай чайналди. — Бундан кейин мен машқ қилаётганимда халақит берманг. Мен ишга берилиб кетганда кимдир аралашса, ёмон кўраман.

— Буни билдим... — шивирлади Малика. Кечаги хафагарчилик ҳали ҳам тарқамагани овозидан сезилиб турарди.

— Яхши. Яна бир нарсани билиб қўйинг, футбол... футбол менинг ҳаётим.

Малика ярқ этиб унга қаради. «Мен-чи?» деган савол тилига кўчмаслиги учун тилини тишлади.

— Бугун мен учун оғир кун. Мураббий Кенсини машғулотларга қатнашишга кўндиришим керак. Тайёр бўлсангиз, кетдик.

Малика ҳамон довдираганча сумкасини олиб эрига эргашиб, ташқарига чиқди. У эридан бундай совуқ гаплар эшитаётганини тан олгиси келмас, буларнинг барчасини Саиднинг асабийлашаётганига йўярди.

Саид йўл бўйи миқ этмади. Унинг хаёллари футбол майдонида эди. Маликани эса «Саид мени севмайди» деган қўрқув ўз исканжасига олишни бошлаганди. У худди бегонадек машина бурчагига қисинибгина ўтирар, кўзига қуйилиб келаётган ёшлар юзига қуйилмаслиги учун бор кучи билан хаёлларини чалғитишга ҳаракат қиларди. Саид институтга етиб келгач, Маликанинг сочлари аралаш пешанасидан ўпиб хайрлашди. Малика унга қўл силтаб қолганини, билинтирмай кўз ёшларини артганини кўрмади ҳам. Унинг бутун вужуди футбол ишқи билан ёнарди. Худди шу алфозда мураббий Кенсининг хонасига кириб борди.

— Мен бандман, — деди мураббий ҳужжатлардан бошини кўтармай. У Саиднинг нима мақсадда келганини бир қарашда сезганди.

Саид столни айланиб ўтиб, мураббий ўтирган кресло-ни бир силтаб айлантирди ва ўзига қаратди.

— Мураббий Кенси, илтимос!

Шогирдидан бу қадар беандишаликни кутмаган мураббийнинг жаҳли чиққан бўлса-да, унинг ҳолатини яхши тушунарди.

— Саид, ҳадингдан ошма! — деди кейин ўрнидан туриб Саиднинг тирсагидан тутиб, столнинг нариги томонидаги кресло томон етаклади ва бир силтаб жойига ўтқизди. Кейин ҳеч нима бўлмагандек жойига ўтириб гап бошлади: — Аввало ўрнингни билиб ўтир.

— Хўп, — деди Саид элликни қоралаб қолган мураббийининг ҳамон кучлилигини ўзида ҳис қилиб жилмайиб қўйди. — Лекин барибир бугундан машғулотларга қатнашаман!

— Ҳозирча бунақа масаларни ҳал қилиш менга топширилган, қачон ўрнимга ўтирсанг, сен ҳал қиласан.

— Э-э, йўқ, мураббий Кенси! Сизнинг ўрнингизга ўтириш ниятим йўқ, умримнинг охиригача футбол ўйнамоқчиман.

Мураббий мийиғида жилмайди:

— Мен ҳам эдим сендек... аммо ҳамма футболчи ҳам бўлавермайди мендек.

Иккаласи ҳам кулиб юборишди.

— Майли, мавзуга қайтайлик. Қатнашмайсан десам ҳам, барибир қатнашасан, шундайми?

— Худди шундай!

Мураббий Кенси Саиднинг феълини билгани учун ўйланиб қолди.

— Кунига бир соат, — деди у бир оздан сўнг.

— Ярим кун, — жиддий савдолашишга киришди Саид.

— Икки соатдан бир дақиқа ҳам ошмайди! — мураббий гап тамом дегандек столидаги журнални қарсиллатиб ёпди.

— Келишдик, — мақсадига етганидан мамнун жилмайганча ўрнидан турди Саид.

Мураббий шахдам қадамлар билан чиқиб кетаётган шогирдига қараб, «Қани эди ҳамма футболчилар ўз ишини Саиддек ёниб-куйиб яхши кўрса», дея хаёлидан ўтказиб кулиб қўйди.

Машғулотларга рухсат теккан Саид тезда кийимларини алмаштириб, машғулотлар залига шўнғиди.

Залдаги мураббийларга неча соат машқ қилишга рухсат олганини айтиб ўтирмади.

Тушгача терга ботиб машқ қилса-да, сира натижаларидан кўнгли тўлмасди. Шифохонада ётгани, таътилга чиққани ўз ишини қилиб, жамоадошларидан анча орқада қолиб кетгани сезиларди.

Йигитлар тушликка чиқишганда ҳам Саид машқ бажараверди. Унинг жон-жаҳди билан шуғулланаётганини кўрган мураббийлар кўз уриштириб олишди-ю, индашмади.

Тушдан кейин стадионда машқ қилган йигитлар залга, залдагилар стадионга чиқишди. Саид тушдан кейин тинчгина машқ қила олмаслигини тушуниб, яна асабини бузмаслик учун елкасига сочиқни ташлаганча ошхона томон йўл олди.

Бақувват оёқларини икки томонга ташлаганча лапанглаб кириб келаётган Мигелни кўриб, кечикканини тушунди.

— Ие, Саид жаноблари пайдо бўлиптилар-ку, — ишшайди Мигель оппоқ тишларини кўрсатиб. — Мен ҳали яна бир ой оёғингни уқалаб ётсанг керак, деб ўйлагандим.

— Мени тинч қўй, — эътибор бермасликка ҳаракат қилди Саид. Мигель чаққонлик билан тренажёрга

чиқиб машқларни енгил-енгил бажара бошлади. Саид унинг бақувватлик, тетиклик уфуриб турган гавдасига ҳам ҳавас, ҳам ҳасад билан кўз ташлади.

«Ҳақиқатан ҳам Мигель мендан кўра яхши формада, бақувват», ўйлади у хомуш тортиб. Халқаро мутахассисларнинг семинарларидан бирида германиялик мураббийлардан бири «Футболчининг яхшилиги унинг жароҳат олмаслигига қараб ҳам белгиланади», деганди. Ҳозир шу гапни эслаб, Саиднинг баттар юраги сиқилди. Нега Мигель ҳеч қачон лат емайди, нега менинг гоҳ бошим, гоҳ оёғим жароҳатланади? Мен нўноқ футболчиманми? Тўғри йиқилишни, югураётганда тўғри бурилишни билмайманми?.. Совуқ душ тагида бир муддат туриб юрагини кемираётган ўйларни ювиб ташлашга ҳаракат қилди. Лекин кўнглига чуқур ўрнашиб олган ғашлик осонликча таслим бўлишни истамасди. Саид иштаҳасиз овқатланди, кейин яна истар-истамас залга қайтди. Бир муддат остонада йигитларнинг машғулотларини кузатиб турди, барча тетик эди. «Битта мен ланжликни ҳис қилаяпманми?» ўйлади у, аммо ўриндиққа ўтирса, яна Мигелнинг кулгисига қолишини билиб, Толиб машқ қилаётган томонга қараб юрди.

— Ўзингни чарчатмасдан, секин-аста мослашишинг керак. Бирдан кўп машқ қилма, — деди машғулотдан бўшамай дўсти.

Ғазаби қайнаб турган Саидга бу гап оловга керосин сепгандек таъсир қилди.

— Сендан сўраб машқ қиламанми энди?! — ўшқирди у Толибга.

Толиб ҳайрон бўлиб, велотренажёр педалини тўхтатди.

— М-мен шунчаки... — Толиб дўстидан бу қадар қўполлик кутмагани учун ғалати бўлиб кетди. Атрофдаги йигитлар ҳам машқдан тўхтаб улар томонга ўгирилишди.

Саид чуқур-чуқур нафас олганча ўзини босди. Кейин ҳамон тикилиб турган Толибнинг елкасига қўлини ташлади ва:

— Кечир, дўстим, кечир... — деди ва югурганча залдан чиқиб кетди.

Шу югурганча стадионни ўн марта айланиб чиқди. Буткул ҳолдан тойгач, майдон ўртасига узала тушиб ётди. Юзини юмшоқ майсаларга босганча оғир хўрсинди. «Нега мен бунчалик заифман? Негача сал нарсача жароҳат оламан? Негача Мигель бақувват?» уни шу саволлар қийнади. Бир оз чўзилиб ётгач, ер ҳовурини олди, ўрнидан турганида анча ўзига келиб қолганди. Ювиниб-кийиниб базадан чиққанда кун қорая бошлаганди. Бирдан эсига Малика тушди. У билан соат бешда институт ёнида учрашишлари керак эди. Соат аллақачон еттидан ошганди. Телефонига қараб, Малика бир неча марта кўнғироқ қилганини кўрди, қайтиб қилганида телефон ўчирилганди.

Пешанасини шапатилаб машинасини уй томонга қараб учирди. Уй қулфлигини кўриб кўрқиб кетди. Яна машинага ўтириб институт томонга шошди.

Факультет рўпарасидаги хиёбонда қушларнинг овозидан бошқа овоз эшитилмасди. Талабалар тарқаб, гавжум хиёбон ҳувиллаб ётарди. Бино тўғрисидаги хиёбонда ёлғиз ўтирган қизга кўзи тушган Саид ўша томонга шошди.

Кенг хиёбоннинг кичик ўриндиғида мунғайиб ўтирган Маликага қараб Саиднинг раҳми келди. Айбини қандай ювишни билмай оғирлигини у оёғидан бунисига ташлаб бир оз турди. Малика ундан кўз узмай тикилиб тураверди.

Оғир хўрсинган Саид Маликанинг ёнига ўзини ташлади ва елкасидан қучди.

— Менга ундай қараманг... айбдорман, узр... Машгулотларга берилиб кетиб, эсимдан чиқибди.

Малика кўзини юмди, Саид уни эсидан чиқарга-

ни унга кутишдан ҳам кўра оғирроқ ботганди. «Ундан кўра бирор баҳона топса, алдаса, ишонардим-ку», ўйлади у оғриниб.

— Кетдик, Маликам, бугун жуда чарчадим. Оғир кун бўлди, — Саид хотинидан аҳвол сўрашни хаёлига ҳам келтирмади, ундан кечирим сўраганимнинг ўзи етарди деб ҳисобларди.

Малика эри билан машина томон кетаркан:

— Ҳеч бўлмаса кўнғироқ қилиб қўйсангиз бўларди-ку, — деди.

— Жуда банд эдим деяпман-ку, анчадан буён шуғулланганим йўқ ахир, формамга қайтиш осон бўлмайди...

Саид Маликанинг ёнида ўзини оқлашга мажбур бўлаётганидан яна асабийлаша бошлади. Негадир Мигелнинг «Сенга ўхшаб дарров уйланиб оладиган аҳмоқманми» дегани эсига тушди. «Аёлларга бир гапни тушунтириш намунча қийин бўлмаса, эркаклар битта гапдан тушунади, булар бўлса...» Саид Маликани баттар хафа қилмаслик учун дилидан ўтганларини тилига чиқармади. Айбини ювиш учун хотинини яхши бир ресторанга олиб борди.

Малика қаттиқ чарчаган эрига раҳми келиб, бошқа бу мавзуга қайтмади. Ресторандан бир оз чиройи очилиб чиққан Саид хотинига кечки шаҳарни сайр қилишни таклиф қилди. У машинасига ўтирмасидан телефони жиринглади. Онасининг рақамларини кўриб, хурсанд бўлди. Телефоннинг овоз кучайтиргичини ёқиб, уйдагилар билан гаплашиб анча кўнгли яйради, Мигелни ҳам, машқларни ҳам унутди. Онаси келинни «Ўғлимга яхши қараяпсизми ишқилиб?» деб тергаб олгач, қайнсинглингиз гаплашмоқчи дея телефонни Саиднинг синглиси Моҳирага берди.

Моҳира акаси ва келинойисидан яхши етиб олдинларми, чарчамадинларми дея ҳол-аҳвол сўрагач, акамнинг жўралари ҳам яхши етиб боришибдими, жуда яхши одамлар экан, айниқса, Толиб ака роса хизмат қилдилар

тўйда, деди. Охирги савол Маликанинг диққатини тортди, Саид эса эътибор ҳам бермай жавоб қайтараверди.

Саид уйдагилар билан хайрлашиб, энди машинани ўт олдирмоқчи бўлганида, яна телефони жиринглади. Бегона рақамларни кўриб, жавоб беришни истамайгина гўшакни кўтарди.

— Алло, Саидбей, саломатмилар?

Гўшакдан эркак кишининг ёқимли сокин овози эшитилди.

Саид таниш туюлган овоз эгаси кимлигини аниқлашга ҳаракат қилиб бир муддат жим қотди.

— Эски қадрдонларни танимаслик яхшимас, — кулди овоз. — Мен Ҳамидуллоҳман.

Саид ўрнидан туриб кетай деди. Кейин қуриб қолган томоғини қириб жавоб беришга шошилди:

— Ассалому алайкум.

Ҳамидуллоҳ қироат билан алик олди.

— Уйланибсиз деб эшитдик. Бизни таклиф қилмадингиз, сизга атаган совғалармиз бор эди...

— Тўй шошилишга бўлиб қолди... Ҳаммани таклиф қилишга улгурмадим... — шошиб ўзини оқлашга тушди Саид.

— Майли, биз қадрдонларни унутмаймиз, тўйга атаган совғамизни уйингизга етказамиз.

— Раҳмат, шартмас...

Ҳамидуллоҳ, Саиднинг гапини бўлди.

— Учрашишимиз керак, Саидбек.

— Майли, вақтим бўлиши билан ўзим қўнғироқ қиламан.

— Вақти ва жойини ўзимиз белгилаймиз ва сизга хабар берамиз, — деди Ҳамидуллоҳ қуруққина қилиб ва хайрлашмасдан гўшакни қўйди.

Саиднинг ранги оқариб кетди. Ҳуши бошидан учгани сабаб бир муддат тутилаб қолган телефонига тикилиб қолди.

— Тинчликми? — эрининг довдираб гаплашгани ва хаёлга чўмганидан хавотир олган Малика секингина сўради.

— А? — Саид сесканиб ўзига келди.

— Тинчликми? Ким билан гаплашдингиз?

— Шунчаки... эски танишлар, — Саид машинасини ўт олдирди.

Машинасини учириб кетаётган эрига Малика тикилиб қолди.

Хаёли қаерларда учиб юрибди, нега бунча жонсарак?

Саид ёнида хотини ўтирганини буткул унутиб, ўзи билан ўзи бўлиб, машинасини уйи томон ҳайдаб борарди. Ичини ит тирнагандек бўлар, ташвиш устига ташвиш тушиб, бу ўпқондан чиқиш йўллари тополмасди.

— Шаҳар айланмоқчи эдик... — эслатди Малика ҳамон эридан кўз узмай бораркан.

Саид «чарчадим, уйга борайлик», дея жавоб берди.

Кундузги машғулотларда қаттиқ чарчагани учун уйда машқларни давом эттиришга ҳоли бўлмади. Кира солиб, ўзини диванга ташлади.

Малика эрининг бу қилиғидан баттар сиқилди. «Мени яхши кўрмайди» деган фикр энди миясида қатъийроқ жаранглай бошлади.

У эрининг кийим-кечакларини йиғиштириб, ювиниб чиққанда ҳам Саид диванда чалқанча ётарди.

Малика хаёлида айланаётган саволларни ҳозир сўрамаса бўлмаслигини тушуниб, оҳиста диваннинг чеккасига ўтирди.

Бироз иккиланиб Саиднинг сочлари орасига қўл югуртирди. Меҳрибон қўлларни ҳис қилган Саид ҳорғин жилмайиб хотини томонга ўгирилди.

— Саид ака, — деди Малика эридан кўз узмай. — Сиздан бир нарса сўрамоқчийдим.

Саид хўш дегандек қошларини кўтарди.

— М-менга нега уйлангансиз?

Ҳамма нарсани кутса-да, бу саволни кутмаган Саид ҳайрон бўлиб хотинига қаради ва:

— Бу нима деганингиз, Маликам? — деб сўради. Кейин ўрнидан туриб ўтирди.

— Малайзияга келганимиздан буён ўзгариб қолган-сиз... Агар менда кўнглингиз бўлмаса, тўғриси айти-веринг... — Малика кўзларига қуйилиб келаётган ёшларини тўхтата олмади.

— Маликам... — Саид ташвишлар билан бўлиб хотинига эътибор бермай қўйганини, тушуниб ўзидан хафа бўлди ва Маликани бағрига босди. — Сизни хафа қилиш хаёлимда ҳам йўқ, ҳозир ишимда бироз муаммолар пайдо бўлган. Шу холос!

— Мен сизга бегонаманми, нега муаммоларингизни мен билан бўлишмайсиз?..

— Бир нарсани тушунинг, ҳамма гапни ҳам сизга айта олмайман... — бир оз ўйланиб жавоб берди Саид. — Анчадан буён футбол ўйнаганим йўқ, хабарингиз бор. Ҳозир бошқаларга етиб олиш учун кўп машқ қилишим керак. Айниқса, Мигелга... — Саиднинг кўзлари ғазабдан чақнаб, қўллари мушт бўлиб тугилди. — Бугун ҳам ғашимга тегди. Лекин мен бўш келмайман, ҳали яна футболга қайтиб, унга кимлигимни кўрсатиб қўяман!

Малика эри футбол ҳақида гапирганда жонланиб, қизишиб кетишини сизди. Ўзи билмаган ҳолда уни футболдан қизғана бошлади.

— Унақа одамлар билан тенглашмаганингиз маъқул. Хаёлингизни ундан ўч олиш эгаллаб олса, ишингиз унмайди-ку.

— Адашдингиз! Менда аксинча. Кимгадир қасд-ма-қасд иш қилсам, кўпроқ ғалаба қозонаман. Бунинг учун сиз ҳам менга ёрдам беришингиз керак.

— Мен ҳам ёрдамим тегсин деяпман-да, — жонланди Малика.

— Ҳозир менга фақат футбол ёрдам бера олади. Ил-

тимос, фақат мени севган касбимдан рашк қилманг. Ёнимда сиздан бошқа бўлмайди, деб ваъда берганман. Ўша гапим гап, ишонаверинг.

Малика бу гапга нима дейишни билмай қолди. Кейин бу борада баҳслашмаслик учун гапни бурди:

— Бугун иккита фандан қолиб кетган дарсларимни топшириб улгурдим...

Аммо Саид яна хаёлан футбол майдонида юрарди. Ҳозиргина чарчадим деб чўзилиб ётгани ҳам эсидан чиқиб тренажёр хонасига кириб кетди.

Шу пайтгача хаёлидан шубҳаларни қувишни истаб турган Малика мунғайиб қолди. Кейин кўз ёшларини ичига ютганча ўрнига чўзилди.

Севишганларнинг оилавий ҳаётини хаёлида тасаввур қилиб юрадиган Малика тўйдан олдин ўзининг ҳаёти ҳақида ҳам энтикиб ўйларди. Лекин бу кунлар орзусидагига умуман ўхшамасди.

Саиднинг ёнидан ва кўнглидан жой олдим, деб ўйлагани хом хаёл бўлиб чиққанини, ўзининг орзу-умидлари эрини умуман қизиқтирмаслигини тан олгиси келмас ва буни ўйлагани сайин хўрлиги келарди.

Саид ҳам Маликанинг эътирозларини тушунмас, буни хотинларнинг инжиқлиги деб билар ва назарида Малика уни севган машғулотида чалғитмоқчидек эди. Шу сабаб ўз ҳудудини, қизиқишини жон-жаҳди билан ҳимоя қилишга киришганди. «Ахир, ҳамма шароит бўлса, яна нима керак?» ўйлади у кўнгли ғашланиб.

Эртаси куни ҳам Малика институтдан чиқиб Саидни кутиб қолиб кетди. Бу гал Саид кечирим сўрашни ҳам лозим топмади ва бу масалани тезда ҳал қилиш керак, деб қўйди тўнғиллаб.

Малика бу иш қандай ҳал бўлганини эртаси куни билди. Саид унга ҳайдовчилик гувоҳномаси олиш учун икки ойлик ўқув курсининг манзилини берди.

— Пули тўланган. Ҳафтада тўрт марта бориб ўқийсиз,

ҳайдашни бўш пайтларимда ўзим ҳам ўргатишим мумкин. Қанча тез ўргансангиз, шунча яхши. Машина олиб бераман, ўқишга ўзингиз бориб келаверасиз, — деди.

Малика доим автомобиль бошқарадиган қизларга ҳавас қиларди, бироқ Саид машинани совға сифатида эмас, худди уни олиб бориб-келишдан қутулиш учун олиб бераётгани кўнглини ғаш қиларди.

Малика дугоналарига энди ҳайдовчилик гувоҳномаси олиш учун ўқишга қатнашини айтганида, улар ҳавас билан қийқириб юборишди. Айниқса, Сабина хурсандлигидан дугонасини қучоқлаб олди.

— Қандай бахтлисан-а, ўртоқжон! Уй-жойинг зўр, энди шахсий машинанг ҳам бўлади!

Малика ҳам бу нарсалардан қувониши кераклигини билса-да, кўнглининг бир томони ёришмасди.

— Менга қара, Малика, Саидга айт бирор дўсти билан таништириб қўйсин мени, — қиқирлади Сабина.

Малика дугонасига жавобан жилмайиб қўя қолди.

Сабина уни нимадир қийнаётганини тушуниб секин четга тортди.

— Тинчликми, нега хомушсан? Янги келин очилиб-сочилиб юрмайдими, — дугонасининг кайфиятини кўтариш учун кулиб гапирди.

— Ҳайронман менга нима бўлаётганини тушунмаяпман, — яна кўзи ёшланди Маликанинг.

— Қўрқитмасдан, тезроқ гапир-чи?

— Унинг хаёли фақат футболда.

Сабина дугонасига аввал ҳайратланди, кейин эса кулиб юборди.

— Эсинг жойидами? Ахир, хаёли ишда бўлгани яхши-ку! Сен Саиднинг хаёли аёлларда бўлишини истармидинг?

Малика кўнглидан ўтаётган нарсалар тилига чиққанда қадрсизланишини, одамларнинг назарида арзимас гапга айланишини билгани учун ҳеч кимга дардини

айтмай юрганди. Ҳозир ўзига ҳам кўнглини ғашлантираётган важлар арзимасдек туюлиб хижолат бўлди.

— Жуда ношукурсан-да, Малика. Қанча қизлар сенинг ўрнингда бўлиб қолишни орзу қилишини биласанми? Эрга тегиб, уй-жой қилиш учун ярим умри ўтиб кетадиганлар бор. Сенда эса ҳаммаси тайёр. Уй-жой, энг замонавий жиҳозлар... Истаган кийим-кечагингни олиб берса, мана энди машина ҳам совға қилмоқчи! Одам деган бунчалик ношукр бўлмайди-да...

Малика қизариб кетди. «Ростдан ҳам ношукрлик қиляпман, шекилли», ўйлади у кўз ёшларини артиб.

— Менга қара, — тирсагидан ушлаб ўзига қаратди уни Сабина. — Ҳалиги масалада ҳаммаси жойидами?..

— Қанақа маслада? — хаёли паришон бўлгани учун Малика дугонасининг саволини англамади.

— Ҳалиги-да... — қиқирлади Сабина дугонасини туртиб.

Малика лавлагидек қизариб кетди.

— Бор-е, жинни, — койиди у дугонасини ва жилмаяётганини кўрсатмаслик учун тескари ўгирилди.

— Ҳа, унда яхши, — тушунарли дегандек кўзларини маъноли ўйнатди Сабина.

Бу борада ҳам Саид фақат мажбурият юзасидан иш кўраётгандек муносабатда бўлишини, хотинидан кўра футболни кўпроқ ва жўшқинроқ севишини Малика дугонасига айта олмади.

Кунлар шу тарзда ўтаверди. Саид фақат футбол ишқидо ёнар, тонгдан қора кечгача стадионда бўлар, ҳар кун Мигель билан ёжиллашиб олар, лекин қанчалик кўп машқ бажармасин, ўзининг натижаларидан қониқмасди.

Малика эса шамдек эриб борарди. У эрининг эътиборини оз бўлса-да, ўзига қаратиш учун ҳаракат қилди, ҳатто унга қўшилиб футбол хаёли билан яшашга ҳам рози эди. Бунинг учун бир-икки марта дарсдан кейин стадионга борди, эрининг дўстлари даврасида бўлишга

уринди. Лекин Саид футболни Маликадан ҳам қизганди, у футбол билан шуғулланганда ҳеч нима чалғитмаслигини истарди.

— Маликам, илтимос, мен шуғулланаётганда стадионга борманг, сизни кўрсам чалғийман... — Саид бу гапларни ҳеч бир гинасиз айтса-да, барибир Маликанинг кўнглиги тегди.

Шундан кейин Малика Саиднинг ёнида ўзини кераксиз буюмдек ҳис қила бошлади. У Сабина айтганидек фақат моддий бойлик билан овунадиганлар сирасидан эмасди, унга дили яйраши учун муҳаббат, меҳр лозим эди.

Саид сояда қолган ниҳолдек заифлашиб бораётган Маликага қараб, унга нима бўлаётганини тушунмасди. У аёл кишига паст назар билан қарамаса-да, аммо ҳаётининг мазмуни бўлган футболни ҳеч ким билан бўлишишни истамасди. У Малика бахтли яшаши учун барча шароитни яратганман, деб ўйлар ва хотинининг эътирозларини фақат инжиқлик деб биларди.

Саид тўйдан кейин ўтган икки ой давомида фақат уйдагилар билан телефонда гаплашгандагина чалғир, бошқа пайт боши билан футболга шўнғиб кетарди...

Кунлар шу тарзда бир-бирини қувиб ўтиб, «Ал-Аҳли» билан жавоб ўйини ўйнайдиган вақтга ҳам оз қолди. Саид бу кун яқинлашгани сайин асабий ва жангари бўлиб борарди. Жавоб учрашувга бир ҳафта қолганда мураббий барча футболчиларни ўқув хонасига йиғди.

— Хўш, шоввозлар, мана ўзингизни кўрсатадиган вақт ҳам келди. Бир ҳафтадан кейин ўша бизга сира омад келтирмайдиган «Ал-Рашид» стадионида ўйин бўлади. Ўйлайманки, бу жангга тайёрсизлар. Клуб президенти ўйинда ғалаба қозонсак, бизни жуда катта мукофотлар кутиб турганини айтди.

Йигитлар бир овоздан хитоб қилишди.

Мураббий жилмайганча давом этди:

— Дубайга борадиганлар рўйхати эртага тайёр бўлади.

Саид рўйхатда бор-йўқлигини билмагани учун ҳам асабийлашарди. Мураббий эса йиғитларнинг ичини қиздириш учун ҳам рўйхатни кўрсатмади. Унинг қизариб-бўзариб ўтирганини кўрган мураббийнинг раҳми келдими, чиқиб кетаётиб, «Саид сендан яна голлар кутиб қоламан», деди.

Шу пайтгача ич-этини еб ўтирган Саид қувонганидан ирғиб туриб сакрай кетди.

Йиғитлар унинг қувончига шерик бўлишди. Фақат Мигель жаҳл билан стулларни тепганча чиқиб кетди.

Саиддан бахтли одам йўқ эди ҳозир. У ҳеч кимга қарамай машинасини Маликанинг институти томонга учирди. Институтда ҳали дарслар тугамаган бўлиб, хиёбон бўли эди. Саид машинадан тушиб, Малика ўқийдиган корпус томонга югурди. Йўлакдагилардан Маликанинг гуруҳи қаерда ўқиётганини билиб олгач, иккинчи қаватга шўшилди. Эри ҳеч қачон аудиторияга сўраб келмагани учун Малика ўқитувчиси «Сени чақиришмаяпти» деганида ташвишланиб эрига пешвоз чиқди.

Саид хотинини қучоқлаб олиб кўтарганча чирпирак қилиб айлантира бошлади.

— Маликам, мени табрикланг! Ниятимга етдим, жонгинам!..

Малика нима бўлаётганини тушунмаса-да, эрининг кайфияти яхшилигидан қувониб куларди.

— Нима бўлди, Саид ака? Хурсандчилигингизнинг сабабини айтмадингиз-ку?

— Мен Дубайга кетаяпман! «Ал-Аҳли»га қарши ўйнайман. Ва ниҳоят, мени асосий гуруҳга қўшишди. Тасаввур қилаяпсизми, мен ўзимни тайёрлай олдим. Ҳали ҳеч ким қила олмаган ишни қилдим.

Малика эри учун бу ўйин жуда муҳим ўрин тутишини билгани сабаб унинг қувончига шерик бўлди.

— Табриклайман, азизим! Жуда хурсандман...

— Кетдик, буни нишонлашимиз керак.

Малика бир зум иккиланди, бугунги дарсни қолдира олмасди. Лекин эрининг қувончига шерик бўлишни ҳам жуда истарди, қолаверса, Саиднинг кайфияти ҳар доим ҳам бу қадар яхши бўлавермайди. Малика Саиднинг қувончига ўзи сабабчи бўлмаса-да, шу дамда ёнида бўлишни истарди.

У тезда кириб сумкасини олиб чиқди ва эрининг машинасига ўтирди. Улар кечгача шаҳарнинг энг кўзга кўринган масканларида ҳордиқ чиқаришди, караоке клубда қўшиқ айтиш, ресторанда энг мазали таомлардан татиб кўриш, қирғоқ бўйида сайр қилиш Саиднинг энг севимли машғулотлари эди. Малика бугун ўзи тўйдан олдин таниган Саидни кўргандек бўлди. Қувноқ, бахтиёр, шўх Саид салга Маликани кўтариб олиб айлантирар, қувончини бошқача изохлай олмаганидан кўзига кўринган чиройли буюмни сотиб оларди.

Малика ҳам бугун жуда бахтиёр эди, у камдан-кам бўладиган бахтли кунларини жуда қадрлашни ўрганганди.

Ярим тунда уйга қайтиб келган эр-хотинни остонада каттагина қоғоз конверт кутиб турарди.

Малика уйларига газетадан бошқа почта келмаслигини билгани учун ҳайрон бўлиб конвертни олиб эрига қаради. Саиднинг қувончидан асар ҳам қолмаганди, унинг ранги оқариб, лаби титрай бошлади. Кейин Маликанинг қўлидаги конвертни юлиб олиб, ўзини уйга урди.

Малика эрининг кайфияти шамолдан ҳам тезроқ ўзгаришини ўйлаб, индамай унга эргашиди.

«Саидбей жаноблари, сизга аталган совғамиз ... дўконда турибди. Пули тўланган, ҳужжатлар расмийлаштирилган. Қўлингиздаги ҳужжатлар нусхасини дўкон мудирига кўрсатиб, тойчоқни миниб кетишингиз мум-

кин. Бизни тўйга айтмаганингиз учун тўйингизга совға ололмагандик. Лекин биз ваъдамизда турамиз ва келинга атаган совғамиз маъқул бўлишидан умидвормиз, ҳурмат билан дўстингиз Ҳ».

Саид хатни ўқиб бўлгунча оёғида жон қолмади. У Ҳамидуллоҳ қўнғироқ қилмай қўйганига, мени унутиб юборди деб ўйлаганди. Аммо Ҳамидуллоҳ, ушлаган жойини қўйиб юборадиганлардан эмасди. Саид унга берган ваъдасини қандай бажаришни билмагани учун у ҳақда ўйлашни ҳам истамасди. Ҳаёт у билан ҳазиллашаётгандек эди. У «Ал-Аҳли» билан ўйнаш учун жон-жаҳди билан шугуллангани ҳам энди ҳавога совурилгандек бўлди. «Ахир, уларга қарши гол ураман деб шунча тайёрландим. Энди эса битта ҳам гол урмасликка мажбурман». Хаёллари чалкашиб кетган Саид бошини чангаллади. Соядек сассиз ёнига келиб ўтирган Маликани ҳам ҳозир ёмон кўриб кетди. У хотини хатни кўриб қолишини истамасди, шу сабаб шарт ўрнидан туриб тренажёр хонасига кириб кетди ва «Мени безовта қилманг», дейишни ҳам унутмади.

Малика гангиб қолди. У нима қиларини билмай гоҳ ўтирди, гоҳ турди. Эрининг қилиқларини ўйлайвериби жинни бўлмаслик учун дарсликларини қўлига олиб, дарс қилишга ўзини мажбурлади.

Эрталаб Саид хотинини институтга олиб бориб қўйди, лекин йўл бўйи миқ этмади.

Кейин хатда кўрсатилган манзилдаги автодўкон томон юрди. Уни таниган сотувчи тезда дўкон мудирига чақириб чиқди. Дўкон мудири ғалати жилмайганча унга ҳужжатларнинг асл нусхаси ва калитни тутқазиб, ҳовлига таклиф қилди.

Бироздан сўнг дўкон ходими ял-ял ёниб турган «Peugeot 207»ни ҳайдаб келиб Саиднинг ёнида тўхтатди.

Машинани кўриб, Саиднинг тили айланмай қолди.

— Шуми? — сўради у кўзларига ишонмай.

— Ҳа, худди шу, — деди дўкон мудир. — Ўзингиз ҳайдаб кетасизми ёки уйингизга олиб бориб беришсинми?

Саид каловланиб қолди. Кейин тезроқ бир қарорга келиши кераклигини тушуниб, «уйга» деди ва ҳайдовчига манзилни айтди.

Ўзи ҳам ҳайдовчининг ортидан йўлга тушди. Йўл бўйи бу совғанинг ортида катта ғалва турганини ҳамда Маликага нима дейишни ўйлаб борди. Тўсатдан хотинига «Машина олиб бераман» дегани эсига тушди. «Ҳарқалай битта ташвишим камайди. Маликага, сенга атаб сотиб олдим дейман, ишонади». У бир ёлғон ортидан иккинчиси эргашиб келаётганини англаб турар, лекин ёлғон ботқоқидан чиқиш йўлини қидиришга вақти ҳам, тоқати ҳам йўқ эди. Умрида бу қадар қийин танлов қаршисида қолмаганди. Бу совғани олгандан кейин азалий душмани Мигелга баҳсни ўз ихтиёри билан бой бериши лозим эди. Машинани гаражга қўйгач, клуб базасига қараб йўл олди. Ҳар доим базага қанот чиқариб учадиган Саиднинг бугун у ерга боргиси келмасди.

Ўзи жонидан ортиқ кўрадиган стадионга аранг оёғини босиб, судралиб келаётган Саид дўстларининг саломига зўрға алик олди. Юраги бўм-бўш эди. Уни ҳаракатга ундайдиган туйғу йўқлигидан танаси зилдек оғирлашиб қолганди. «Фақат футбол менга қанот беради. Фақат у билан тирикман мен», деган фикр хаёлида тинимсиз айланаётган Саид ўриндиқлардан бирига оғир чўкди. Ям-яшил майсаларга оёғи тегиши билан жони киргандек бўларди. Бу гал яшил майдон ҳам кўзига хунук кўринди, ҳашаматли стадион эса худди қанотларини кенг ёйган калхатдек устига ёпирилиб келаётгандек эди. Саид бошини қўллари орасига олди. Кўнглини зулмат қоплаб, ҳеч қаердан нажот кўринмасди. У Ҳамидуллоҳнинг совғасини олганига пушаймон бўла

бошлади. «Нега йўқ демадим, фикрим ўзгарди, десам бўларди-ку», ўйлади у. Бу фикр билан ўзини-ўзи алдаётганини билиб турса-да, сўнгги умиди бўлгани учун шунга ёпишиб олганди. Кейин хаёлига келган фикрдан жонланиб, телефонини олиб, Ҳамидуллоҳ охирги марта қўнғироқ қилган рақамни топди. Стадионнинг кимсасиз жойига ўтиб, қўнғироқ қилди. Ҳартугул Ҳамидуллоҳ узоқ куттирмай гўшакни кўтарди:

— Эшитаман, Саидбей.

Саид шошиб салом берди-да, атрофга аланглаганча гапира бошлади:

— Биласизми, ҳалиги... мен фикримни ўзгартирдим. Узр. Бугуноқ совғангизни қайтариб олиб бориб бераман... Мен ўз жамоамда ўйнашни хоҳлайман. Илтимос, мени тинч қўйсангиз...

— Саидбей, — Ҳамидуллоҳнинг гулдираган овози Саиднинг қулоғини тешиб ўтгандек бўлди. — Биз ҳеч қачон фикримизни ўзгартирмаймиз. Олдинги суҳбатимиз эсингиздан чиққан бўлса, эслатиб қўйишимиз мумкин. Бу гал «Жохар» «Ал-Аҳли»ни ютмайди. Агар ютадиган бўлса... — Ҳамидуллоҳ овозига янада таҳдидли тус бериб гапдан тўхтади.

Саид бесабрланиб унинг гапининг давомини кутди. Лекин гўшакдан жавоб бўлавермагач, сўради:

— Хўш, ютадиган бўлса, нима бўлади? Сиз менга таҳдид қилаяпсизми? — у бор журъатини йиғиб сўради.

Ҳамидуллоҳ беписанд кулди:

— Саидбей, биродари азиз, нималар деяпсиз? Сизга таҳдид қилмаяпман, шунчаки, огоҳлантириб қўяпман. Ҳа-я, дарвоқе, яна бир нарса эсимга тушди. Меҳмонхонада биз билан неча марта учрашган бўлсангиз, ҳаммаси камерага олинган.

Саиднинг пешонасидан совуқ тер чиқиб кетди.

— Бундан ташқари, бугунги совғани қабул қилга-

нингиз ҳақидаги маълумотлар газеталар муқовасини безашини истамасангиз керак, деб ўйлайман.

Саид адойи тамом бўлди. У Ҳамидуллоҳнинг панжасидан осонликча қутула олмаслигини биларди, лекин бу қадар пастликка боришини тасаввур ҳам қилмаганди. Саид стадион тўсиғига суянди. У бутун дунёга шарманда бўлишини кўз олдига келтириб, кўзи тиниб кетди. Қулоғи остида «Саид ўз жамоасига хоинлик қилибди» деган сўзлар жаранглай бошлади. Қулоғи шанғиллаб, кўзи тинган маҳали Ҳамидуллоҳ гапида давом этарди:

— Дўстим, кўп сиқилманг, ахир футбол бор-йўғи бир ўйин. Пул топишнинг ундан ҳам қулайроқ ва осонроқ йўллари ҳам бор. Сизга шу имкониятлар очилаяпти... Мени ёмон ишлар қилишга мажбур қилмайсиз деган умиддаман... Ўзингиз тушунган йигитсиз...

Ҳамидуллоҳнинг масхараомуз гаплари унинг қулоғига кирмади, Саид мункиб кетгандек йиқилди.

Юзига сепилган сувдан ўзига келганида Мигель бошида турарди.

Саиднинг кўзини очганини кўриб, совуқ ишшайди.

— Ўзингни ҳаддан зиёд зўриқтирма, дейман-ку сенга. Аҳволинг шу экан, нима қилардинг машғулотларга қатнаб...

Шундоқ ҳам қони қайнаб турган Саиднинг бу гап бошига гурзи билан ургандек таъсир қилди. У ўрнидан ирғиб туриб Мигелга ташланди. Саиднинг босиқлигини биладиган Мигель ундан бундай важоҳатни кутмагани учунми, гангиб қолди ва муштга чап беришга улгурмади. Бир йилдан буён йиғилиб юрган аламлари тошиб, бир мушт билан давангирдек йигитни ағдарди. Кейин эса устига чиқиб олиб ураверди, ураверди... Токи йигитлар келиб юз-кўзи қонга беланган Мигелни қутирган Саиднинг қўлидан ажратиб олишмагунча ураверди. Калтаклар зарбидан гангиб қолган Мигелни тиббиёт хонасига олиб кетишгандан кейин ҳам ҳеч ким Саидга

яқинлаша олмади. У йўлида учраганларни итариб-туртиб стадионни тарк этди. Йигитларнинг айримлари «Яхши иш бўлмади, ахир бир жамоадамиз» деса, бошқалари «Яхши бўлди, Мигелнинг таъзирини аллақачон бериб қўйиш керак эди, шунда ҳадеб Саидга ёпишмасди», деб тўнғиллаганча ўз ишларига кетишди.

Малика дарсдан қайтиб келганида Саид уйда эди. У эрининг эрта қайтганига ҳайрон бўлди. Кўкрагини ерга бериб, оғир ҳансираганча нафас олаётган Саиднинг ёнига боргач, хавотирланиб унинг пешонасини ушлади. Эрининг боши иссиқ эди.

— Шамолладингизми дейман? — деди у Саиднинг ёнига чўқаркан.

Саид бошини оғир бурди. Кейин ёнида ўтирган хотинини биринчи марта кўраётгандек тикилиб қолди. Маликанинг олмадек таранг юзлари сўлгин, гул баргидек ранги совуқ ургандек хазон тусига кирганидан ҳайратланди. Унинг маъюс кўзларига қараб эзилди. Уни мен шу кўйга солдимми? Қачон бунчалик ўзгариб улгурди? Ёки касалмикан?

— Ҳозир қайноққина лимон чой дамлаб бераман, — Малика эрининг бегона одамдек тикилишидан ўнғайсизланиб ўрнидан турди. — Бугун стадионга бормадингизми?

Саиднинг бир лаҳзага Малика томонга кетган хаёли яна футболга қайтди.

— Бордим. Мигель билан уришиб қайтиб келдим, — тўнғиллади у ва яна тескари қараб ётиб олди.

Малика кетаётган йўлидан қайтиб, умр йўлдошининг ёнига ўтирди.

— Саид ака, хаёлингизда фақат Мигель. У ҳаётингизни заҳарлаётганини тушунмаяпсизми? Қўйинг ўшани. Ғазабингизни бошқаришни ўрганмасангиз, у сизни адо қилади.

Саид бунақа гапларни хотинидан олдин ҳам эшитгани учун пешонасини тириштирди:

— Биз шунақа ўқимаган оми бўлсак, сизга ўхшаб туйғуларимизни бошқаришни билмаймиз... Тўп тепишдан бошқа нимани ҳам билардик...

— Бу нима деганингиз, Саид ака? Ахир, мен сизга яхши бўлсин деб гапираяпман-ку. Нега нуқул менинг гапимни тескари тушунасиз?

— Нега бўларди, чунки биз ўқимаганмиз! Ўзингизга ўхшаган ўқиганга текканингизда, бир оғиз гапингиздан тушуниб олган бўларди.

Маликанинг юзи жаҳлдан қизариб кетди.

— Худди ёш болага ўхшайсиз-а, катта одамлардек гаплашсак бўлади-ку, муаммоларни ўзаро ҳал қилиш ҳам мумкин-ку...

— Бас! — кутилмаганда бақариб юборди Саид. — Ақл ўргатмаган битта сиз қолгандингиз ўзи.

— Ақл ўргатмаяпман. Фикримни тушунтирмоқчи бўлаяпман, холос. Ахир, аҳволингизга қаранг. Тўйдан кейин ўзгариб кетганингиз ўзингизга билинмаяптими? Малайзияга келганимиздан буён Мигель, Мигель дейсиз! Қасд олмасам, отимни бошқа қўяман, дейсиз!

Саид ўрнидан туриб тренажёр хонасига кириб кетди. Лекин машғулотга қўли бормай, хонадаги креслога ўзини ташлади.

Саид хотинига ноҳақлик қилаётганини тушуниб гурса-да, ўзини бошқара олмасди.

Эрининг ортидан қараб қолган Малика алам билан ўрнидан турди. У биринчи марта она-онасидан узоқда яшаётганидан ўкинди. Аразлаб кетай деса, борадиган жойи ҳам йўқ. Ичидан биров «Ўзирок талабалар ётоқхонасига, дугоналарингни олдига кет, эринг ақлини йиғволиб, ёш боладек инжиқлик қилишни ташласа қайтасан», деб ундай бошлади. Бироқ Маликанинг ғурури бунга йўл қўймади. «Нима деб бораман? Ҳамма

мени севгилисига турмушга чиққан. бахтли, деб ўйлайди. Ҳозир дугоналаримнинг ёнига борсам, уларга уйимдаги вазиятни тушунтиришимга тўғри келади. Нима дейман? Эрим худди ёш болага ўхшайди, бир қарасанг, кайфияти яхши, бир қарасанг, аразлаб хонасига кириб кетади, бутун хаёли аллақайси футболчидан ўчишда, менга уйланиганини ҳам унутиб юборган дейманми? Йўқ, бу менга тўғри келмайди. Яхшиси, ўзим бирор чорасини ўйлаб топаман...» Малика шундай хаёллар билан дарс қилишга унади.

Саид ҳамон чигал ўйлар қуршовида эзиларди. Бир ҳафтадан кейин бўладиган ўйинда гол урса ҳам, урмаса ҳам шарманда бўлиши муқаррарлигини тушуниб чорасизликдан тўлғанарди... Сония сайин яқинлашиб келаётган ўйин кечагина ҳаёти мазмунидек эди, ҳозир эса ҳаёти яқини яқинлашаётгандек ҳис қилди ўзини.

У ухлаганини ҳам, уйғоқлигини ҳам тушунмас, гоҳ алаҳлар, гоҳ ўзига келарди. Энг ёмони, ичидагини бўлишадиган одам йўқ эди. Хотинига дардини айта олмас, айтса унинг олдида обрўси ер билан битта бўлишини яхши биларди. Ҳамидуллоҳнинг тузоғидан омон чиқа олмаслигини тушунгани юраги тилка-пора бўларди. Тонгга яқин хаёлига ҳар хил ёмон фикрлар кела бошлади. У бугун эрталаб стадионга боришни ўйлаб сесканиб кетди. Арвоҳдек судралиб ўрнидан турди, секин хонадан чиқиб хотинини қидирди, Малика меҳмонхонадаги диванда қунишганча ухлаб ётарди. Саид секин аёлининг бошига бориб, унга тикилди, хаёлан ундан кечирим сўради: «Мени кечир, Маликам, ишон ҳаётимиз бошқача бўлади, деб ўйлагандим. Лекин ўз ҳаётим ҳозир ўз қўлимда эмас, мени бошқалар бошқараяпти. Бир ҳафтадан кейин рўй берадиган шармандаликни кўтара олмайман... Сен ҳам кўтара олмайсан... Яхшиси... яхшиси... Мени кечир, жонгинам». Саид ўзга чораси йўқлигини тан олгач, қандайдир енгиллик ҳис қилди. Уни энди оғир ўйлар искан-

жага олмас, қайси йўлни танлашни билмай қийналгани ҳам тумандек тарқали. У яна судралганча айвон томонга юрди. Кўзлари ҳеч нимани кўрмасди, оёғи тагида сочилиб ётган Маликанинг китобларига қоқилиб, стулни туртиб юборганини ҳам сезмади, тарақа-туруқ овоздан уйғониб кетган Малика эрининг айвонга қараб кетаётганини кўрди. Юраги аллақандай хавфни сезиб увишди. Бирдан ҳушёр тортиб сассиз эрига эргашиди. Айвон эшигини очган Саид ёнида хотини турганини кўрмади ҳам, унинг ҳуши ўзида эмасди. Малика нега бундай қилаётганини тушунмаса-да, бирдан эрини қучоқлаб олди.

— Саид ака!

Саид сесканиб кетди. У ҳуши ўзига қайтганида очиқ айвонда турганини, Малика унга хавотир тўла кўзлари билан қараб қолганини кўриб, тарқоқ хаёлларини йиғмоқчидек бошини чангаллади.

— Нима қилаяпсиз бу ерда? — сўради Малика хаёлига келган ёмон ўйларни қувиб.

— Ҳ-ҳеч нима... шунчаки тоза ҳаводан нафас олмоқчийдим... — Саид хотинининг синовчан нигоҳига дош бера олмай, уни бағрига босди.

Шу дамда қилмоқчи бўлган ишини бутун фожиаси билан тасаввур қилиб кўриб, лабини тишлади.

«Уят! Ўзинг тушган тузоқдан ўзинг чиқа олмай, қочмоқчи бўлдингми? Сен-ку қочиб қутуларсан, лекин Малика-чи? Ота-онанг-чи? Ўғил болага ярашадиган ишни қилсанг-чи, сенга нима бўлаяпти?» Саид кўнглини совуқ ҳаводек ялаб ўтган фикрларидан ўзи ҳам уялиб жунжикди ва рафиқасини қаттиқроқ бағрига босди.

Саид яширгани билан хавфни кўнгли сезган Малика эрининг кўксидан бошини кўтариб, яна кўзларига тикилди. Шунда у биринчи марта Саид жиддий муаммолар қуршовида қолганини охириги пайтлардаги хатти-ҳаракатлари қопқондан чиқа олмай чорасиз ўзини у ёқдан-бу ёққа ураётган қоплоннинг ҳаракатларига ўхшатди.

— Саид ака, биламан, барибир сизни нима қийнаётганини менга айтмайсиз. Лекин ойим доим қийин вазиятдан қандай чиқишни билмасанг, уни ўз ҳолига қўй дейдилар. Мен доим шундай қиламан, бирор мушкул ишни ижобий ҳал этишга қўлимдан келганча ҳаракат қиламан, бўлмаса, ўз ҳолига қўйиб, Худога таваккал қиламан... Мушкулим ўз-ўзидан ечим топади...

Саиднинг чин дилдан тасалли бермоқчи бўлаётган Маликага қараб меҳри ийиди, хаёлан аёлининг арзимас ташвишларини тасаввур қилиб кўриб жилмайди ва сочлари аралаш пешанасидан ўпди.

— Раҳмат, Маликам, ҳаммаси учун раҳмаг... Ҳали ҳаммаси яхши бўлади, сиз ташвишланманг, ҳаммаси яхши бўлиши керак, — у хотинидан кўра ўзини овутмоқчидек қайта-қайта «Ҳаммаси яхши бўлади», деб такрорларди.

Маликанинг гапларини жиддий қабул қилмаса-да, аммо ростдан ҳам у билан гаплашиб олгач, кўнгли хотиржам тортди.

У ўзини мажбурлаб бўлса-да, базага боришга қарор қилди. Хотини янги машинани кўриб қолмаслиги учун гаражга бир ўзи тушди. У ҳали бу машинани нима қилишни ўйлаб кўрмаганди. «Маликага совға қиламан» деган хаёли ҳозир ўзига ҳам эриш туюла бошлади.

У вазиятни ўзгартириш қўлидан келмаслигини тан олгач, нима бўлса бўлар, ҳаммаси ўйин куни ҳал бўлади, ҳар қандай якунни ҳам қабул қилишга мажбурман, деган тўхтамга келди ва бу ҳақда бошқа ўйламасликка қарор қилди.

Бир ҳафта кўз очиб-юмгунча ўтиб кетди. Клуб самолёти Дубай аэропортига келиб қўнгач, ғалабага ишончи комил бўлган футболчилар тетик-бардам, ҳазил-ҳузул билан самолётдан тушишди. Фақат Саиднинг оёғига титроқ кирганди. Қалбини кўрқув эгаллаганди. У ёвуз душман билан яккама-якка қолгандек ҳис қиларди ўзини.

Дубайликлар ҳаддан ортиқ мулозамат билан меҳмонларни кутиб олишди, ўзларининг бойлиги ва меҳмондўстлигини намоиш этиш мақсадида малайзиялик футболчиларни энг яхши меҳмонхоналардан бирига жойлаштиришди. Шоҳона хоналар ва тўкин-сочин дастурхон футболчиларнинг кўзини қувонтирар, улар бундай дақиқалардан унумли фойдаланиб қолишга ҳаракат қилишарди. Фақат Саид тунд, дунё кўзига тор. Унинг бу ҳолати тажрибали мураббийнинг эътиборидан четда қолмади. Йигитлар кечки овқатга ўтирган маҳали у Саиднинг тирсагидан ушлаб четга тортди:

— Менга қара, сенга нима бўлаяпти?

Саид мураббий кўнглидагини сезиб қоладигандек шошиб, «Ҳеч нима» деб эътироз билдирди.

— Мени алдай олмайсан. Сезиб юрибман, шаштинг паст. Оиланг тинчми?

Саид «тинч» деди ҳамон хаёлларини йиға олмай.

— Тинчга ўхшамаяпти, овқатланиб бўлиб менинг хонамга кир, гаплашиб оламиз.

Саид хўп деди-ю, лекин еган-ичгани ичига тушмади.

Хонасига чиққач ҳам мураббийнинг ёнига боришга иккиланиб турди. Кейин ўйин олди бирор тажрибали одам билан гаплашиш фойдадан холи бўлмаслигини тушуниб мураббийнинг хонасини тақиллатди.

— Кел, Саид, сени кутиб тургандим...

Саид мураббийнинг қаршисидаги креслога оғир чўкди.

Шогирдини оғир ўйлар эзаётганини тушунган мураббий ундан кўз узмаган ҳолда сув қуйиб узатди.

— Хўш, қани бир бошидан гапир-чи? — деди кейин.

— Ҳеч гап йўқ, шунчаки муҳим ўйин олдидан ҳаяжон босаяпти шекилли.

Мураббий кулиб юборди ва:

— Сени-я?! — деди. — Футбол деса, ўзини томдан ташлайдиган, шу ўйинни ҳаммадан кўра кўпроқ кут-

ган футболчини ҳаяжон босаётганига ишонадиган аҳмоққа ўхшайманми?

— Унақа демадим-ку, мураббий Кенси... — хижолат бўлиб жилмайди Саид.

— Шунақа дединг! — ёлғондан пўписа қилди мураббий. — Ташвишларингга Мигель сабабчи десам, бунақага ҳам ўхшамаяпти. Чунки сен жангдан тап тортмайдиганлар сирасидансан. Мигель билан ораларингдаги баҳсларга индамаганимга ҳам сабаб бор. Рақобат бор жойда ўсиш бўлади. Иккаланг ҳам оловсан! Менга айнан шунақалар керак. Гуриллаган оловларинг тафти бошқаларга ҳам таъсир қилади. Аммо бу гал сени Мигель қийнамаяпти... Йўқ, бунга ишонмайман... — мураббий ундан кўз узмай бош чайқади. Саид бошини ердан кўтармади, у устозининг синовчан нигоҳига дош бера олмаслигини биларди.

— Биласанми, нима? — деди кутилмаганда ўрнидан турган мураббий. — Сени нима қийнаётганини мен билман!

Саид сесканиб кетди. Жамоасига хиёнат қилишга мажбур бўлаётганидан мураббийнинг хабари борлиги уни даҳшатга солганди.

— М-мураббий... — деди у тили зўрға айланиб. — Нимани назарда тутаётганингизни тушунмадим...

— Жуда яхши тушуниб турибсан... — жеркиди мураббий Кенси.

Саид устозига тикилганча қотиб қолди.

Саид мураббий ҳамма гапдан хабардор бўлиши мумкинлигини тахмин қилиб, кўрққанидан пешонасидан совуқ тер чиқиб кетди. Кейин ҳаммасини ўзи бўйнига олса, айби енгиллашишини ўйлаб томоқ қириб олиб, гап бошлади:

— Мураббий Кенси... Биласизми? Ҳалиги... ўзи сизга айтмоқчи бўлиб юргандим... Уларнинг ўзи менга... — ёлғон гапираётгани сабаб унинг юзи лавлагидек қизарди.

— Шартмас! — бас дегандек қўлини кўтарди мураб-

бий. — Мигель билан ораларингдаги рақобатни ҳасадга айлантириб юборасан деб ўйламагандим! Сени энди Мигель эмас, ҳасад қийнаяпти! Бу эса жамоа ўйинига таъсир қилмай қолмайди.

Саиднинг тили танглайига ёпишгандек мураббийга тикилиб қолди. Мураббий эса уришарди:

— Мени фикримдан қайтараман деб, овора бўлма! Яқинда уни калтаклаганингни кўрганимдаёқ фикрим ўзгара бошлаганди, лекин сенга жуда имкон бергим келганди. Шў сабаб самолётда иккалангдан кўз узмай, кузатдим... Йўқ, иккалангни бир майдонга тушириб бўлмайди. Бор кучингни рақибга қарши ишлатиш ўрнига бир-бирингни оч бўридек ғажишдан ортмайсизлар...

Саид сири фош бўлмаганига ишончи комил бўлгач, оғир хўрсиниб, пешонасидаги совуқ терни артди.

Асабийлашганидан бўйнидаги томирлари бўртиб чиққан шогирдининг кўнглидан ўтаётганларни билишига аниқ ишонган мураббий қарорини айтди:

— Мен бир қарорга келдим, сен эртага ўйинга тушмайсан! Жамоага ғалаба керак, иккаланг бир-биринг билан жанжаллашиб, рақиблар олдида шарманда бўлишни истамайман.

Саид юрагини ўртаётган муаммоси бу қадар осон йўл билан ҳал бўлиши мумкинлигини, ҳатто, тушида ҳам кўрмаганди. Бутун танасини исканжага олган номус қийноғи қўйиб юборгач, бирдан ўзини лоҳас сездди. Ичида минг бор шукр қилиб беихтиёр кўзини кўкка тикди. Қанчалик ўзини тутишга ҳаракат қилмасин, кўзига ёш қуйилиб келаверди.

Мураббий шогирдига қарамасликка ҳаракат қилиб сўзида давом этди:

— Нега сени эмас, уни танлаганимни ўзинг тушунасан. Сен кўп жароҳат олдинг...

Мураббийнинг қолган гаплари Саиднинг қулоғи-

га кирмади. У бошини солинтирганча ўрнидан туриб, оғир қадамлар билан хонадан чиқиб кетди.

Уни хафа қилиб қўйдим деб ўйлаган мураббий Кен-си ортидан ўйланиб қараб қолди, кейин эса жамоа фойдасига қарор чиқариш ҳамма нарсадан устунлигини кўнглидан ўтказиб, қўл силтади.

Хонасига аранг кириб келган Саид ечинмасдан ўзини диванга отди. Ич-ичидан отилиб келаётган йиғини босишга кучи етмади. Анчадан буён уни эзиб келаётган ўйлов барҳам топгач, юрагидаги ғуборлар тўфони тўғонни бузган сувдек кўзларидан отилиб чиқа бошлади. У аввалига овозини чиқармаслик учун юзини ёстиққа босди, кейин эса ростмана йиғлай бошлади. Шу дам ёнида Малика бўлишини, уни қучиб, дардини айтмаса-да, тўйиб-тўйиб йиғлашни истади, ичидан отилиб чиқаётган оҳга «Маликам» деган хитоб ҳам қўшилди.

Айни шу дамда Куала-Лумпурдаги уйида дарс қилиб ўтирган Маликанинг қулоғига Саиднинг ҳазин шивирлагани эшитилгандек бўлди. У сесканиб аланглади, кейин юраги қаттиқ сиқилиб, ўрнидан турди. Эри ўйинга кетишдан олдин «Менга қўнғироқ қилманг, мумкинмас», деб тайинлагани учун Саидга қўнғироқ қилмади. У хонада у ёқдан-бу ёққа юрар, безовта юраги ҳаприқишини қўймасди. Бир ўзи ўтирса, хавотир тинч қўймаслигини сезган Малика Сабинага қўнғироқ қилиб, дугонасини меҳмонга чақирди. Сабина етиб келгунча эса ота-онасига қўнғироқ қилди.

Компьютер экранида ун юқи қўлини фартугига артганча пайдо бўлган онаси қизини кўрганидан қувончи ичига сиғмасди.

— Яхшимисан, Малика? Неча кундан буён қўнғироғингни кутаман... Бормисан?

Малика ойисидан ҳол-аҳвол сўради. Онанинг юраги қизини нимадир безовта қилаётганини сезиб турар, лекин Малика тиш ёриб дардини айтмасди.

Ойиси қайта-қайта «Яхшимисан? Нега ранги-рўйинг бир аҳволда?» деб сўрайверганига қарамай Малика аҳволдан нолимади.

— Ўқишларим қийинлашиб кетди, чарчаяпман, шекилли... Саид акам ҳам Дубайга кетди, уйда бир ўзим юрагим сиқилиб ўтирибман, аммо сиз хавотир олманг, дугонамни меҳмонга чақирдим, — Малика ойиси билан гаплашиб бўлгунча Сабина ҳам етиб келди.

Малика ойиси билан хайрлашар экан, уни яна бир марта тинчлантирди. Лекин илгари гулдек очилиб юрадиган қизининг сўлиб қолгани онага сезилиб, юрагини нимадир туздек ачитди.

Қақажон Сабина келгач, Маликанинг чиройи очилди, дугоналар бирга овқат тайёрлаб, ярим тунгача суҳбатлашиб ўтиришди. Сабина дугонасига ҳаваси келаётганини қайта-қайта таъкидлашни қўймасди.

Оғир ўйлар изтироби эзиб ташлаган Саид тонгда меҳмонхонада ёлғиз уйғонди.

Кун бўйи мураббий Кенси жамоага ажратилган залда шогирдлари билан шуғулланди, сўнгги топшириқлар, маслаҳатларни берди. Ўйин муносабати билан Дубайда йиғилган журналистлар интиқлик билан мураббийларнинг жамоа таркибини маълум қилишини кутиб туришарди. Ҳар хил тахминлар ўртага ташланиб, ким ғолиб бўлиши бир неча марта башорат ҳам қилинганди. Ҳамманинг оғзида Саид Жалолов бўлиб, ишқибозлар аллақачон «Жохор» жамоасини ғолиб деб эълон қилиб қўйишганди. Тушдан кейин мураббий таркибни маълум қилгач, журналистлар орасида бир лаҳза сукунат чўкди, кейин эса нақ тўфон бўшланди. Ўз қулоғига ишонмаган мухбирлар тинмай бир гапни такрорлашар, «Саид Жалолов нега ўйинга тушмайди? Уни нега захирада қолдиришди?» деб сўрашар, худдики «Жохор»да Саиддан бошқа футболчи йўқдек эди. Бўлаётган воқеалардан хабардор бўлиб турган Саиднинг ичида ғурур ғимир-

лаб қўйди. Хабар тарқалиб, «Ал-Аҳли» жамоасининг ҳам қулоғига етиб борди-ю, бу хабар ҳам ҳайрат, ҳам қувонч билан қарши олинди. Ҳеч ким мураббийнинг бу қарорга келиши сабабини тушуна олмас, «Жохор» мухлислари эса бош мураббий Кенсини ишдан бўшатиш керак деган фикрларни илгари сура бошлади. Бу хабардан «Жохор»нинг ўйинчилари ҳам қаттиқ тааж-жубга тушишди. Савич қизиққонлик билан мураббий томонга югурди. Сардор Хассан ундан олдин мураббийни сўроққа тутаетганди.

— Бу нимаси, мураббий Кенси? Саид нега захирада? Нега асосий таркибда эмас?

Мураббий шогирдларига жавоб беришни лозим топмади, «Қарорим муҳокама қилинмайди» деган маънода қараб қўйди-да, ишида давом этди.

— Саволимга жавоб олмасам кетмайман, мураббий Кенси, — деди Хассан. — Бу қарорга келишингизга сабаб нима? Биласиз, Саид жамоани руҳлантириб туради, ахир жавоб ўйинида ҳамма Саидни кутаяпти-ку!

Мураббий ишдан бош кўтариб, бемалол деди:

— Жамода фақат Саид борми? Сен-чи? Мигель, Толиб, Савич-чи, улар нима қилиб юрибди? Жон-жаҳдларинг билан ўйнаб, Саиддан кам эмасликларингни кўрсатинглар!

Йигитлар мураббийнинг таънасидан кейин индамай қолишди.

— Мен сизларга ишонаман, йигитлар, боринглар ва ёнимга ғалабасиз қайтманглар!

Клуб ишқибозлари ва футболчилари орасидан фақат Мигелнигина бу хабар чинакам қувонтирди. У хурсандлигидан ичига сиғмас, кучи тошиб кетаётгандек, гоҳ сакрар, гоҳ мушакларини ўйнатиб машқ қиларди. У узоқ кутган омадли кунлари етиб келганини, энди ўзини кўрсатмаса бўлмаслигини англаб, тантана қиларди.

Футбол ўйини бошланиб, жамоалар бирин-кетин

майдонга чиқиб келганида, бу ўйиндан умиди катта бўлган «Жохор» ишқибозлари мураббийни хуштак чалиб ўз норозиликларини билдириб кутиб олишди. Стадионнинг ярми «Саид, Саид» деб гувиллар, Саид эса ўриндиққа чўкиб кетмоқчидек букчайиб борарди. Атайлаб қилгандек видеокамералар ҳам унга қаратилган бўлиб, барча телеканаллардан «Саид ўзининг захира ўриндиғида қолганини қандай қабул қилди?» деган изоҳлар янграрди.

Малика дарсини тугатиб уйга етиб келганида ўйин бошланганига саноқли дақиқалар бўлиб, экранда майдонда қатор турган футболчилар бўй кўрсатаётганди. Малика таниш йигитлар орасидан эрини топа олмади. Кечикибман, ўтиб кетибди, шекилли, деб ўйлаб, қўлига бир стакан шарбат билан телевизор қаршисидаги креслога ўрнашди. Ҳаммани кўрсатиб бўлган камера захира ўриндиғи томон бурилганида, Маликанинг қўлидаги стакан тушиб кетди. Экранда бошини қуйи солганча, камерага қарай олмай ўтирган Саид пайдо бўлди. Шарҳловчи тинмай «Саиднинг жаҳли чиқаяпти, у нега ўйинга тушмади экан, бу ўйин Саид карьерасининг сўнгисими», дея бидирларди. Маликанинг қулоғи чиппа битди. У эри учун футбол нималигини билар ва ҳозир унинг кўнглидан ўтаётганларни тасаввур қилиб, ичидан зил кетди.

Ўйин бошланди. Анча дадиллашган «Ал-Аҳли» клуби тезда ҳужумга ўтиб малайзияликларни шошириб қўйди. Шиддатли кечган биринчи таймда Саид умуман бошини кўтармади. У хаёлга ботганча ўтирар, шошиб қилган нотўғри қарорлари билан етиб келган жойи захира ўриндиғи бўлганини тан олгиси келмаса-да, лекин ҳаёти энди қандай кечишини тасаввур қила олмасди. У карьераси шу ўйингача ва ундан кейинга бўлинишини тушуниб турарди. Жамоадошлари биринчи таймни иккию бир ҳисобда ютқизишгани ҳам унга таъсир қилмади.

Иккинчи тайм бошланишидан олдин бир-икки марта мураббий Кенси томонга илтижоли қараб қўйди, аммо мураббий уни ўйинга туширмади. Ақсинча, Мигелнинг қулоғига алланималарни қуйиш билан овора эди.

Иккинчи таймда малайзияликлар шунақа ўйин кўрсатишдики, ғалабадан тўлқинланиб турган «Ал-Аҳли» стадионига сукунат чўкди. Фақатгина стадионнинг бир бурчагидан ажратилган жойдан «Жохор» ишқибозларининг овози эшитиларди. Мигель биринчи голини ургач, Саид томонга қараб югурди. У Саиднинг қаршисида туриб, ўзининг ғалати рақсини ижро эта бошлади. Саид тишини-тишига босиб ўтирди. Барча камералар Саиднинг ҳолатини кузатиш билан овора эди.

Секин кўзларини юмган Саид ўзининг ғалабасини эслади. Кўз ўнгидан ғалабани нишонлагандаги ҳолати ўтди, у ўша дақиқаларни қайта ҳис қилмоқчи эди. Бўлмади. Ичидан нимадир узилди. Бирдан футболга қизиқиши сўниб, бошини кафтлари орасига олиб қаттиқ сикди. Ҳозир барчанинг кўз ўнгида янада юзгубан кетмаслик учун тақдирнинг бу зарбасини мардонавор қабул қилиш учун ўзидан куч изларди. Лекин ғайрати ҳам оғир дамда уни тарк этганди. Ҳисоб тенглашгач, малайзияликлар янада дадиллашишди. Кутилмаганда Толиб урган гол жамоани бир қадам олдинга олиб чиқди.

Йигитлар қучоғидан амаллаб ажралиб чиққан Толиб югуриб келиб ўзини Саидга томон отди. Мигелнинг ҳақоратомуз қилиғидан ҳамон ўзига кела олмай ўтирган Саид қувончдан ичига сиғмай сакраётган дўстига қучоқ очмади, ақсинча кутилмаганда уни силтаб ташлади...

Толибнинг унга томон чўзилган қўллари ҳавода муаллақ қолди. У дўстига ҳайрат билан тикилди. Яна камералар Саидга қаратилди ва икки дўстнинг икки хил нигоҳи камераларга муҳрланди.

Экрандан кўз узмай ўтирган Малика эрининг қилиғидан титраб кетди. Толибнинг дўстига қаратилган нигоҳи

ўзига тикилгандек ўнгайсизланиб, кўзларини юмди. Саиднинг ғазаб чақнаб турган кўзларидан нигоҳини узмаган Толиб майдон томонга чекинди. Ўйинни давом эттириш керак эди. Ўйин охирида Мигель яна битта гол урди-ю, қўшиб берилган икки дақиқани кутмаган Саид ўрнидан туриб захира майдонини тарк этди. У билан баб-баробар вип-хонада ўтирганча ундан кўз узмай турган Ҳамидуллоҳ ҳам ўрнидан кўзгалди.

Саид жамоадошларининг қувончига шерик бўлишни истамай, ҳурматсизлик қилиб майдонни тарк этгани ҳам журналистларнинг назаридан четда қолмади.

Бир лаҳзада Саиднинг суперюлдузлиги унутилди. Ҳамма мураббий тўғри қарор қилганини, бигта футболчига боғланиб қолмай, яхши жамоа ташкил эта олганини оғзидан бол томиб мақтар, бир ўйинда иккита гол урган Мигель барчанинг диққат марказида эди. Саид жамоада, ҳатто минглаб одамларни сигдирган стадионда ҳам ўзини ортиқча ҳис этди. Бутун жамоа ғалаба нашидасини сураб, гўёки бутун дунё унинг борлигини эсидан чиқаргандек эди.

Охирги лаҳзаларда уни ортидан кўриб қолган Савич дўстига ачинди-ю, бироқ унинг жамоа хурсандчилигига шерик бўлмай, чиқиб кетиши хатолиги ҳам кўнглидан ўтди.

Саид узун, тор йўлакдан юриб, жамоасига ажратилган хона томон кетар экан, қаршисидан чиққан икки йигитга эътибор бермади. Қоп-қора кийимдаги йигитлар бир оғиз гапирмай Саидни қўлини қайириб дуч келган жойига муштлай бошлашди. Бир лаҳзада суроби тўғри бўлган Саид оғириқдан инграб ўтириб қолди. Шу маҳал тепасида бошдан оёқ оппоқ кийинган Ҳамидуллоҳ пайдо бўлди. У такаббурлик билан Саидга тикилиб турди-да, «Суф сендек одамга, ваъдангни бажара олмаганингга яраша, жамоанг қувончига ҳам шерик бўла ол-

мадинг, худбин!» деди ва ижирғангандек узун этагини йиғиштириб ёнидан ўтиб кетди.

Саид аламдан бақриб юборди. Лекин йўлакларда ҳеч ким йўқлиги, ҳамма майдонда бўлгани учун овозини ҳеч ким эшитмади. У кийиниш хонасидаги буюмларни тепиб-суриб анчагача бақирса-да, сира ҳовуридан тушмади. Юраги ярасига малҳам бўладиган нарсa тополмади.

Дубайдан қайтиб келган футболчиларни Куала-Лумпур аэропортида тантана билан кутиб олишди. Клуб президенти ҳаммани ресторанга таклиф қилгани ўша ердаёқ эълон қилинди. Базмга Саиддан бошқа ҳамма борди. Саид ўзини дўстларидан четга тортгани, уларнинг қувончига шерик бўлмагани, тарихий ғалабани нишонлаш учун раҳбарият ташкил қилган тантанани менсимагани, барча томонидан ҳурматсизлик ва худбинлик деб тан олинди. Бундан хабари йўқ Саид кўзига қора кўзойнак таққанча тунги барлардан бирига кириб борди. Машҳур футболчининг клуб ташкил қилган тадбирда эмас, тунги барда ёлғиз ўтиргани ҳам дарҳол папарацциларнинг диққатини тортмай қолмади. Атрофда бўлаётгани воқеаларга бефарқ Саид кетма-кет ичкилик буюриб, уларни ютоқиб сипқориш билан банд эди. Эрини интизорлик билан кутиб ўтирган Маликага эрининг телефонидан бегона одам қўнғироқ қилиб «фалон бардан Саидни олиб кетинг», дейишди. Юраги ёмон нарсани сезган Малика тезда такси чақиртириб, айтилган манзилга етиб борди. Одам гавжум барда кўп ичганидан бошини кўтара олмай ўтирган эрини кўриб, Маликанинг оёғида жон қолмади. У бар йигитлари ёрдамида Саидни амаллаб таксига ўтқизди.

— Мен тамом бўлдим... ер бўлдим... энди мен ҳеч киммасман... — дея такрорларди Саид Маликанинг елкасига бошини қўйганча. — Ҳамидуллоҳ, Мигель, сизларни бир умр кечирмайман!.. Мени йўқ қилдинглар. Энди футбол йўқ...

— Саид ака, тинчланинг, — такси ҳайдовчи эрини таниб кўзгудан тикилаётганини сезган Малика уятдан ерга киргудек бўлиб шивирларди.

Саид бошини кўтариб хотинига биринчи марта кўриб тургандек тикилди.

— Сен?! — деди кейин кескин ўзини орқага ташлаб. — О-о, маликаи олия! Мендек ер билан битта бўлган футболчини кутиб олгани чиқибдилар-да. Ахир, бу шармандаликни қандай кўтарасиз? Обрўнгизга тўғри келмайди-ку...

— Саид ака, бўлди қилинг, илтимос, — аламдан Маликанинг овози титради.

— Нега энди? Энди хурсанддирсиз? Ахир, фақат футболни ўйлайсиз деб ҳар куни жанжал қилардингиз... Мана, ниятингизга етдингиз... — Саид хунук хохолаб кулди.

Малика эрига тикилиб қолди. Ойиси «мастлик — ростлик» деган гапни кўп такрорларди. Бироқ Малика эридан эшитаётган гаплари рост бўлмаслигини истарди.

Такси манзилга етиб тўхтагач, Саид тебранганча зина томон эмас, гараж томонга кета бошлади. Кейин калити йўқлиги эсига тушиб, хотинига «Калитни бер», деб ўшқирди. Уй калитларига қўшиб гараж калитни ҳам олиб юрадиган Малика бир шода калитни эрига узатди.

— Шу аҳволда машина ҳайдамоқчимисиз, Саид ака, юринг уйга кирайлик, — у эрига қанчалик ялинмасин, Саид силтаниб гаражга қадам босди.

Чироқ ёқилгач, Малика гаражда бир эмас, иккита машина турганини кўриб ҳайрон бўлди.

У эри йўғида гаражга қадам босмаганди. Янги автомобил пайдо бўлганидан ҳам хабари йўқ эди.

Қип-қизил чўғдек ёниб турган машина олдига борган Саид унга суянганча ишшайди.

— Буни ким берганини биласанми? — деди кейин

жавоб кутмасдан давом этди. — Ҳамидуллоҳ берди! Қанақа хизматларим учун берганига қизиқаётгандирсан...

Малика эрининг нотаниш одамлар ҳақида гапириб алжирашини мастликка йўйиб, яна қўлидан тутиб «Уйга кирайлик, ўша ерда гаплашамиз», деди.

— Йўқ, кирмайман... бунини сенга совға қилмоқчи эдим, — хирллаб кулди у. — Лекин энди уни пачоғини чиқараман. Ҳозир кўрасан, — Саид аланглаб гараждан нимадир қидира бошлади.

Гаражни гир айланиб қўлга илинадиган нарсани излаётган Саид полкада турган тунука идишга кўзи тушди.

Бегона машинанинг пачағини чиқараётган эрига қараб даҳшатга тушган Малика югуриб бориб Саиднинг қўлидаги идишни тортиб олди. Ҳолдан кетган Саид хотинининг қўлидан ушлаб судрашига қаршилиқ қилмади. Малика уни уйга олиб кириб, ўрнига ётқизди. Саид туни билан алаҳсираб чиқди. Дам йиғлар, дам кулар, дам кимларнидир сўкарди.

Саид уйғонганда кун аллақачон ёйилганди. У лўқиллаб оғриётган бошини маҳкам сиққанча ўрнидан турди. Кейин кеча нималар бўлганини эслашга уринди. Гоҳ аэропортда қувониб қийқирганча футболчиларни кутиб олаётган мухлислар, гоҳ кетдик, деб ялинаётган Малика кўз олдидан ўтарди. Қулоғининг тагида темирнинг тақиллагани миясини пармалагандек тинимсиз жаранглари, лекин бу товуш қаердан эшитилаётганини англай олмасди. Тўсатдан хаёли тиниқлашиб, гараждаги машина эсига тушди-ю, бу товуш миясига қаердан ўрнашиб қолганини тушунди. У ўрнидан туриб, хоналарни айланиб Маликани қидирди, ошхонадаги стол устида нонушта тайёр турар, хотини эса кўринмасди. «Ўқишга кетибди», ўйлади Саид. Муздек сув остида ювиниб чиқиб, иштаҳасиз нонушта қилди-ю беихтиёр телевизорни ёқди. Худди юраги сезганидек барча каналлардан кечаги воқеалар кўрсатиларди. Журналистлар Мигелдан интервью

олишга шошилар, у эса бир умр диққат-эътиборда бўлган кино юлдузидек ўзини ўта хотиржам тутганча, ра-
вон гапирарди. Спорт каналларида эса уч-тўрт шарҳлов-
чи тўдалашиб, ўйинни миридан сиритгача ўрганишарди.
Жаҳл билан пульта босиб, каналдан каналга олаётган
Саид экранда ўзининг чехрасини кўриб тўхтади. Ав-
валига захира ўриндиғида ўтиргани, кейин майдонни
ташлаб чиқиб кетгани, энг сўнгида эса аэропортдаги хур-
сандчиликка кўшилмай, ёлғиз ўзи бошини эгганча кетиб
бораётгани кўрсатилди. Саиднинг мияси ғовлаб, кадр
ортидан гапирётган йигитнинг овози қулоғига кирмас,
бу кўрсатув нима билан тугашини кутиб экранга қараб
қотиб қолганди. Саиднинг барда тинимсиз ичгани, ўз-
бекчалаб сўкингани, кейин Маликанинг кириб келгани
— барча-барчаси намоёиш этилганда ҳам Саид креслога
ёпишганча ўтирар, ғалаба тантанаси турганда бу кадр-
ларни кўрсатиш кимга керак бўлганини тушуна олмас-
ди. Телевизорда бир йигит тинимсиз чулдиради: «Юлдуз-
нинг сўнишига ўз кўзларингиз билан гувоҳ бўлдингиз,
бир пайтлар экранлардан тушмаган Саид Жалолов энди,
ҳатто, майдонга ҳам туширилмади. Бу ҳам майли, у ҳатто
жамоаси учун хурсанд бўлишга ҳам ярамади-я! Унинг ич-
киликка берилиб кетмаслигига ким кафолат бера олади?
Менимча, Саиднинг юлдузлик даври тугади! Энди янги
юлдуз порламоқда. Биз ҳам унинг нурларидан баҳраманд
бўлишга шошиламиз». Шундан кейин экранда Мигель
пайдо бўлди. Саиднинг қулоқлари шанғиллай бошлади.
Бу кадрларни тайёрлаган йигит бошқа журналистлардан
фарқ қилиб, ўз каналига эътибор тортишни мақсад қил-
ган бўлиши мумкинлиги унинг хаёлига келмас, аксинча
кимдир уюштирган бу ишни деб ўйларди. «Менда қасди
бор буларнинг», деди у алам билан.

Бошини баланд тутганча, беписанд жилмайиб ин-
тервью бераётган Мигелга журналист тўсатдан шундай
савол берди:

— Саид ўйинга тушмаганининг сабаби нимада деб ўйлайсиз?

— Саид? Ким у Саид? — деди Мигель худди атрофдан кимнидир қидиргандек аланглаб.

Иккаласи келишиб олгандек кулиб юборишди. Саиднинг сабри тугади, кўрсатувнинг қолганини кўра олмади. Қандай отилиб турганини ва телевизорни суғириб олиб балкондан улоқтирганини билмай қолди...

Малика ўқишдан қайтиб келганида уй фойесида ўтирадиган қоровул унга пешвоз чиқди.

Саломлашгач, «Хоним, илтимос, турмуш ўртоғингиз уйимиз нуфузига ярашамайдиган ишларни қилмасин», деди.

Малика нима гаплигини тушунмай унга тикилди.

— Бугун сизнинг хонадонингиз балконида мана бу нарса учиб чиқди, — шундай дея қоровул фойенинг бурчагида ётган бўлакланган телевизорни кўрсатди. — Уйимиздаги ҳар бир хонадон эгалари тартибга бўйсунishi керак... Эшигингизни шунча тақиллатсак ҳам ҳеч ким очмади...

Малика унинг гапларини охиригача эшитмай, лифт томонга югурди. Эшикни ўз калити билан очиб, остонада қотиб қолди. Меҳмонхонада ҳамма нарса остин-устун бўлиб ётар, синган идишлар, ағдарилган стулларни айланиб ўтиб тўғри тренажёр хонаси томон юрди. Саид у ерда ҳам йўқ эди. Ётоқхонанинг ярим очик эшигидан мўра-лаб, ичкарига киролмай тўхтади. Диванда иккита бўш шиша думалаб ётар, Саид ярми бўшаган учинчи шишани қучоқлаганча ухлаб қолганди.

Маликанинг оёғида жон қолмади.

У ҳозир эрини уйғотишдан фойда йўқлигини тушуниб, кўз ёшларини артганча уйни йиғиштиришга тушди. Ҳамма жойни саришта қилиб, бўш шишаларни ахлатга ташлаб юборгач, диққатини жамлаб ўйлай бошлади. «Бу аҳволда яшаб бўлмайди! Бугуноқ очикчасига гаплашиб

оламиз», деган қарорга келди у ва фикри қатъийлигига ўзи ҳам амин бўлгач, ўрнидан турди.

Ярим кечаси бош оғриғидан уйғонган Саид инқилаб-синқилаб ўрнидан турди. Ошхонада ўтирган Маликага кўзи тушиб, нимадир демоқчи бўлди-ю, лекин қўл силтаб, музлаткич эшигини очди.

Малика унинг ҳар бир ҳаракатини кўз узмай кузатиб турарди.

Муздек сувни сипқорган Саид хотинининг рўпара-сидаги стулга ўтирди.

— Менга ундай қарама, — деди у бошини чангаллаб. — Юрагимни эзаётган мағлубият аламини барибир тушунмайсан! Тўғрироғи, юрагимни суғуриб олишди... Энди қандай яшайман, билмайман... — Саид бу гапларни чорасиз ҳолда айтдики, беихтиёр Маликанинг кўзига ёш тўлди.

— Айнан шу дамда кучли бўлишингиз керак-ку, Саид ака, — шивирлади у. — Биттагина мағлубиятни кўтара олмади, дейишади... — эри учун футбол қандай аҳамиятга эгалигини билган Малика унга далда бўлгиси келарди.

— Айтишга осон, — хўрсинди Саид ва идишдаги сувдан яна симириди. — Юрагим куйиб кетаяпти. Эртага нима бўлади? Йигитларнинг ёнига қандай кириб бораман?

— Ҳеч нима бўлмагандек бораверинг, ҳеч кимнинг гапига эътибор берманг.

Саид жон куйдираётган Маликага қараб жилмайди ва:

— Қани эди эътибор бермасликнинг иложи бўлса? Токи эътибор бермагунингча, ярангнинг устига чиқиб эзгилаб, дод солмагунинча, тинчимайди у... — деди.

— Унда борманг.

Саид хотинига ҳайрон бўлиб қаради. У футбол майдонидан бошқа жойга бориши мумкинлигини тасаввур ҳам қила олмасди.

— Бу нима деганинг? Қаерга бораман унда?

Малика жавоб бермади. Негадир хаёлидан дадасининг гаплари ўтди: «Тўп тепишдан бошқа яна нима иш қўлидан келади? Хўш, карьерасини тугатса, нима иш қилади?» У дадасининг башорати ўнгидан келишини сира истамасди.

Саид ўрнидан туриб, тренажёр хонаси томон юрди. Лекин машқ қилишга ҳафсаласи етмади. Бирпас қараб турди-да, қўл силтаб, эшикни ёпди.

Малика бир-икки кундан буён тахмин қилаётган хаёлларига аниқлик киритиш учун йўл-йўлакай сотиб олган махсус қутичани сумкасидан шошиб олганча ваннахона томонга юрди. У айнан ҳозир эрини хурсанд қилишни, ёмон хаёллардан чалғитишни жуда истарди. Бир оздан кейин бошига муздек сув солинган шиша идишни босганча ётган Саиднинг тепасида пайдо бўлди.

Қувончдан гул-гул ёниб турган хотинига ҳайрон бўлиб тикилган Саид бошини кўтариб тинчликми, деб сўради.

— Ўзингиз топинг-чи? — қувончли хабар сабаб бояги дилхираликлар бир зумда ёдидан кўтарилган Малика эрининг ёnidан жой олди.

— Ойинг билан гаплашгандирсан-да... — хотини яна нимадан бунчалик қувониши мумкинлигини тушунмай гапирди Саид.

— Йўқ! — ёш болалардек бош чайқади Малика. Саид энди унга диққат билан тикилди. Бир пайтлар ўзи яхши кўрган табассуми ярашиб турган хотинини бағрига босиб, хўрсинди: — Тополмадим, ўзинг айта қол.

— Майли, ўзим айтаман, — эрининг қучоғидан чиқиб кўзларига тикилди Малика. У муҳим хабарни эрининг кўзига қараб айтишни, унинг кўзлари қувончдан порлаб кетишини кўришни истарди.

— Тайёرمىсиз? Унда эшитинг! — худди муҳим хабарни ўқиётган диктордек тайёрланди Малика.

Саид сабрсизланди.

— Биз энди уч киши бўламиз... — маълум қилди Малика чиройли жилмайганча.

Ҳамон ичкиликдан боши оғриётган Саид аввалига ҳеч нарсани тушунмади.

— Ким у учинчи... Нега?

Кейин бутун танасини бир ёруғ нур кесиб ўтгандек бўлди.

— Ҳалигими... Нима эди-я?..

Малика бу ўзини эри биринчи бўлиб тилга олишини истагани учун жилмайганча қараб тураверди.

— Демак, ростми?

Малика бош силтади, аммо сўз топишда Саидга ёрдам бермади.

— Гапирсанг-чи... энди бизнинг боламиз бўладими?

— Саид бу гапни шунчалик қўрқа-писа тилга чиқардики, Малика бор овозда кулиб юборди.

Саид ўрнидан сакраб турганча хотинини қучоқлаб чир айлантира бошлади.

— Ростданми? Энди менинг ўғлим бўладими?

— Э, шошманг, ҳали кимлиги аниқмас, кейин ўғилми, қизми, фарқи нима?

— Йўқ, фарқи бор, фақат ўғил бўлади! — хотинининг гапига эътибор бермай ёш боладек сакрай бошлади Саид. — Уни футболчи қиламан! Дунёга машҳур футболчи бўлади!

Сакрашдан тўхтаган Саид хотинини қўлидан тутиб, диванга ўтқизди, Малика уни қачон охирги марта бу қадар бахтли кўрганини эслолмади.

— Нимадир егинг келмаяптими? — сўради у тўсатдан. Ҳозир хотини учун нимадир қилгиси келарди.

— Йўқ, ҳалимас... — кулиб юборди Малика.

— Билмасам, аёллар ҳомиладор бўлса, нимадир егиси келади деб эшитгандим-да.

— Ҳали вақтли, — тинчлантирди уни Малика.

Қувончли хабар кўнглини ёриштирган Саид базага енгил қадамлар билан кириб келди. У йўл бўйи «Ҳеч кимнинг гапига эътибор бермайман, бир оз тишимни тишимга қўйиб, чидасам, ҳаммаси ўтиб кетади», деб ўзига ўзи ваъда бериб келганди.

Муҳим ўйиндан кейин машғулотлар енгиллашиб, йигитларнинг айримлари мураббийни кутиб у ёқ-бу ёқда ёнбошлаб ётишарди. Кимдир енгилроқ машқ бажарар, бошқа биров телефонида ўйинни берилиб ўйнарди.

Саиднинг қувониб кириб келгани барча учун янгилик бўлди. Савичдан бошқа ҳеч ким у билан ўрнидан туриб кўришмади. Саид аланглаб Толибни қидирди, ундан кечирим сўрашни кўнглига тукканди. Лекин залда Толиб кўринмади.

— Ана келдилар, жамоамизнинг ютуғини кўра олмайдиган «юлдузимиз», — дея луқма ташлади кимдир зал бурчагидан.

Саид эътибор бермай сумкасини қўйиб, велотренажёрга чиқди.

— Йўғ-е, қани? — ўша томондан Мигелнинг овози эшитилди. Саид ҳозир айнан унинг товушини эшитишни истамасди.

Бироқ Мигель ёнбошлаб жойидан чаққон ҳаракатлар билан сакраб турганча у томон кела бошлади.

— Ия-ия, пайдо бўлибдилар-ку, жўжахўроз! — кимлардир унинг ҳазилига пиқиллаб кулди. — Нега ғалаба базмимизда кўринмадилар, а? Роса қизиди базм...

Саид ичида «Мен яқинда ўғилли бўламан, шундан қувонишим керак, бу аҳмоқ эса бир-икки акиллаб ўчади», дея такрорлаганча велотренажёрни айлантира бошлади.

Мигель Саиднинг жаҳли чиқишини кутиб бирпас турди, натижа бўлмагач, давом этди. Жанжал чиқмагунча унинг кўнгли тўлмасди.

— Эсиз, келганингда Фредди Пак менга «мерседес»

совға қилганини кўрардинг... — ўша оҳангда давом этди Мигель.

— Табриклайман, — жилмайганча деди Саид.

Жанжалга ўч йигитларнинг ҳафсаласи пир бўлди. Мигелга эса рақибини ер билан битта қилиш ниятида неча кундан буён тайёрлаб қўйган сўзлари ҳавога учаётгани алам қилиб, қизиша бошлади. У Саиднинг қувончи сабабини билмас, аксинча вазиятни енгиллаштириш мақсадида душманим жилмайиб турибди, деб ўйларди.

— Табригингни пишириб е! — ўшқирди Мигель яна вазиятни ўз қўлига олиш учун. — Ҳасадгўй! Мени ичи қора дегандинг, лекин ўзинг қанақалигингни кўрсатдинг-ку! Мен сенга очиқчасига рақобат қилганман. Сен эса писмиқсан!

— Мигель, оғзингга қараб гапир! — Малика тайинлаган гапларга амал қилиб бўлмаслигини сезиб, Саиднинг қазаби қайнай бошлади.

— Бўлмаса нима қиласан? Худбинлигингни бутун дунё билди! Энди бу тамгадан бир умр қутила олмайсан! — Мигель залдаги пастқам ўриндиқларда ётган газета-журналлардан бир дастасини олиб, Саиднинг юзига отди.

Саид титраб кетди. Ҳар ерда думалаб ётган йигитлар ҳушёр тортиб ўрниларидан туриб, иккаласининг ёнига яқинлашишди.

— Ҳа, айтганча ҳар бир гол урган ўйинчига машина совға қилинди. Тўғри, уларга меникига ўхшаб «мерседес» берилмади-ю, ҳарҳолда Толибга ўхшаганларга тойота-мойота тегди. Сенга ўхшаб захирада ўтирганларга эса... — Мигель атайлаб захира сўзига урғу берди. — Улар ҳам қуруқ қолишмади, бизнинг соямизда арзимас чойчақага эга бўлишди. Ҳисоб рақамингни текшириб кўр, пул тушган бўлса керак.

— Мен чойчақага зор эмасман! — жаҳлини зўрға жи-

ловлади Саид. Аммо унга Мигелнинг зарбаларига дош бериш осон бўлмаётгани сезилиб турарди.

— Мени тинч қўй, Мигель, — шундай дея эшик томонга юрди.

— Нега энди тинч қўярканман? Сен мени тинч қўйганмидинг?

Саид кутилмаганда бошига келиб урилган копток зарбидан қалқиб кетди.

У кескин ўгирилиб Мигель томонга отилди. Охирги сонияларда яна Маликанинг ўтиниб тикилиб тургани ёдига тушиб, мушт бўлган қўлларини очиб Мигелнинг ёқасидан ушлади.

— Хўш? — оловга ёғ сепгандек баттар тезлай бошладди уни Мигель. — Сен ҳар куни телевизорда чиққанинг-да, газета-журналлар муқовасида ястаниб сурагга тушганингда, энг гўзал хонимчаларни бағрингга босганингда, менга алам қилмаганми дейсан? Мен тер тўкиб меҳнат қилганман! Сен эса жамоа хурсандчилигига шерик бўлмасдан, майдонни ташлаб чиқиб кетдинг! Қўрқоқ!

— Бас! — Саиднинг мушти ҳавода қолди.

Барча овоз эшитилган томонга ўгирилди.

Остонада қовоғидан қор ёққанча мураббий турарди.

— Жалолов, хонамга кир! — ўшқирди мураббий.

Саид иложсиз Мигелнинг ёқасини қўйиб юборди. У эса совуқ тиржайганча қараб қолди.

— Ўтир! — ҳамон ўша оҳангда буюрди мураббий.

— Мураббий Кенси, мен узр сўрамоқчи эдим...

— Энди кеч! Ўйин этикасини бузганинг учун сен икита ўйиндан четлаштирилдинг!

— Мураббий! Ахир, мен кечирим сўрадим, шу куни жаҳлим чиқиб турувди, ўзингиз кўрдингиз, Мигель майдонда ҳамманинг олдида мени мазах қилди-ку...

— Сенларнинг адоватинг жонимга тегди! Нима бўлганда ҳам бутун жамоатчилик диққати қаратилган

ўйиндан рухсат берилмагунча чиқиб кетишга ҳаққинг йўқ эди! Бу ишни ҳамманинг эътиборини ўзингга қаратиш учун қилдинг!

— Мураббий Кенси... — Саид ҳамманинг эътиборини қаратишни хаёлига ҳам келтирмаганини тушунтиришга уринди. Лекин мураббий хулоса чиқариб бўлганди. Ўша куни ҳам Мигель, ҳам Ҳамидуллоҳ унга босим ўтказгани сабаб, вазиятдан чиқиш йўлини топа олмай, нотўғри йўл тутганини Саид энди тушунди.

— Бу менинг эмас, бутун клубнинг қарори!

— Ахир, нега? Унинг ўзи айбдор-ку! Сиз нотўғри қарор чиқараяпсиз.

— Унда, — икки қўллаб столга суянганча важоҳат билан ўрнидан турди мураббий. — Учта ўйиндан четлатилдинг! — шундай дея мураббий шахдам қадамлар билан бориб эшигини очди ва «Марҳамат, хонани бўшатиб қўй», дегандек ишора қилди.

Ўзини оқлаш учун айтиладиган гаплари ўзига қарши ишлашини тушунган Саид лом-мим демай бошини эгганча хонадан чиқиб кетди.

Малика яхши кайфиятда ўқишдан қайтиб, эри хуш кўрадиган, таом ва ширинликларни тайёрлашга тутунди. У бугун эрига осон бўлмаслигини билгани учун, ичида Саидни дуо қилиб турар, бўлажак фарзандимиз ҳаққи бугун ҳеч қандай жанжалга аралашманг, деб тайинлаб ҳам қўйганди. «Ҳеч бўлмаса, шу гапим учун ҳам Мигель билан жанжаллашмайди», деган хаёлда дастурхон тузади. Таомлар ҳам, пишириқ ҳам пишди, лекин Саиддан дарак бўлмади. Малика хавотир олиб бир-икки марта қўнғироқ қилди, аммо эрининг телефони ўчирилганди.

Соат кечки ўн бўлганда Маликанинг юраги ғаш бўла бошлади. У охирги чорани кўришга мажбур бўлди. Толибдан сўрамаса, бошқа танийдиган одами ҳам йўқ.

Толиб Саиднинг хотини қўнғироқ қилаётганини билгач, ҳайрон бўлди.

— Саид акам ҳали ҳам базадами? — сўради Малика.

— Йўқ. Бугун уни кўрмадим, лекин йигитларнинг айтишича, эрталаб бир келибди-ю, кейин Мигель билан жанжаллашиб кетиб қолибди.

— Эрталаб-а?

— Ҳа. Тинчликми? Уйга бормадими?

— Йўқ... — Маликанинг овози титраб кетди.

— Келин, сиз хавотир олманг, юргандир-да... ҳозир мен йигитларга қўнғироқ қилиб, қаердалигини суриштириб топаман.

Орадан бир соат ўтгач, қўнғироқ қилган Толиб Саидни ҳеч ким кўрмаганини айтди.

Малика Толиб билан гаплашиб бўлгач, ҳолсиз ўтириб қолди. У эри қаерга кетган бўлиши мумкинлигини тасаввур ҳам қила олмасди. Тўсатдан жиринглаган телефон тарқоқ хаёлларини бир жойга тўплади.

— Алло, келин, мен Толибман. Сиз хавотир олманг, биз Савич билан бирга Саидни қидиришга чиқаямиз... — Толибнинг овозидаги хотиржамликдан Маликанинг кўнгли бир оз жойига тушди.

— Хўп, раҳмат. Лекин қаердан қидирмоқчисизлар? Ахир эрталаб чиқиб кетгани бўйича ҳеч ким кўрмаган бўлса...

— Бу ёғини ўйламанг, биз у борадиган пана-пастқам жойларнинг ҳаммасини биламиз, — кулди Толиб. Кейин ортиқча гапириб юборганини сезиб тилини тишлади ва шоша-пиша гапни қисқа қилди: — Топишим билан сизга қўнғироқ қиламан, келин.

Малика телефонни маҳкам тутганча безатилган дастурхонга хомуш қараб столга бошини қўйди. Негадир, кўнгли ғаш эди. У эри яна ичиб бирор барда ухлаб қолган бўлиши, бармен қўнғироқ қилиб, «Эрин-

гизни олиб кетинг», дейиши мумкинлигини ўйлаб, уятдан ерга киргудек бўларди. Аммо фарзандли бўлиш хабаридан кейин ҳам эри ичиши ёки ярим тунгача шубҳали жойларда қолиб кетишини тасаввур ҳам қила олмас, бунга ишонгиси ҳам келмасди. У дунёнинг энг гавжум, кўнғил очиш учун махсус яратилган шаҳарларидан бирида ўзини ёлғиз ва бахтсиз ҳис қиларди.

Толиб билан Савич Куала-Лумпурдаги ўзлари тез-тез ташриф буюриб турадиган барча ресторанлар ва турли тоифадаги одамлар йиғиладиган тунги клубларга бирма-бир кириб чиқа бошлашди. Саид уларнинг ҳеч бирида йўқ эди.

— Тушунмадим, бу дайди қаерга йўқолди? — тўнғиллади Савич.

— Билмадим... — шаҳар марказидаги барча дам олиш масканларини текшириб, шаҳар четига қараб чиқиб бораркан, Толибнинг ҳам ҳафсаласи пир бўлиб борарди. У соатига қараб, вақт тунги соат бирдан ўтганини кўрди. Маликага ҳамон бирор хабар етказмагани учун хавотир олиб ўтиргандир деган ҳаёлда унга кўнғироқ қилди. Бир марта гудок кетиши билан Маликанинг овози эшитилди:

— Алло?!

— Келин, Саид келмадими ҳали?

— Йўқ... Сиз Саид акамни топгандирсиз деб ўйлаб турувдим, демак... — Маликанинг овози титраб кетди.

— Топамиз, келин, топамиз! Сиз хавотирга тушманг фақат. Қаерга ҳам кетарди? Ёш боламас-ку, адашиб қолса... Мен, шунчаки, ўзи уйга келган бўлса ёки бирор хабар берган бўлса, деб сизга кўнғироқ қилгандим. Майли, биз яна бир-икки жойларни кўрайлик-чи.

Шундан кейин Толиб рулни енгилтабиат аёллари билан машҳур квартал томон бурди.

Савич унга ҳайрон бўлиб қаради.

— Эсинг жойидами? — кулди у. — Саид энди бунақа жойларга қадам босмаса керак. Ахир, эсини емагандир...

— Ким билсин, балки егандир, — жаҳл қилди Толиб. — Ёш хотинининг бир ўзини қолдириб, тунни билан санғиб юрган одамдан ҳар нарса кутиш мумкин.

Улар қизил чироқлари ёниб-ўчиб кўзни қамаштираётган, ҳар бир бинодан турлича мусиқа садолари ва қаҳ-қаҳа эшитилиб турган кўчага кириб машинадан тушишди.

Дарҳол уч-тўрт навниҳол қиз атрофида пайдо бўлди ва инглиз тилини бузиб, турли лаҳжаларда «Меҳмоним бўлинг» дея йигитларга суйкала бошлади.

— Кечирасизлар, хонимлар, бу ерга бир бақувват, баланд бўйли йигит келмадими?

— Келди, — нозланди сочлари оловдек қизғиш қиз сочларини ўйнаб.

— Ростданми? Қани у?

— Мана, қаршимда турибди, — қизғиш соч яшил кўзларини сузиб Савичнинг елкасига қўлини қўйди. — Сендан баланд бўйли-ю, сендан хушрўйи бормикан ўзи? — деди Савични рентгендан ўтказмоқчидек кўзларига тикилиб. Қизлар унинг ҳазилидан қиқирлаб кулишди.

— Йўқ. Йўқ. Хонимлар. Афсуски, бу кеча жуда бандман... — деди у қизларни хафа қилмасликка ҳаракат қилиб овозига мулойим тус бераркан. — Биз бир дўстимизни қидириб юрибмиз... Агар кўрган бўлсанглар, ёрдам беринглар. — Савич шундай дея телефонини олиб, расмлар орасидан Саид билан тушганини топиб кўрсатди.

— Оҳ, қани эди шундай хушрўй йигит кўчамизга келган бўлса, умуман қўйиб юбормасдик... — гапга аралашди қора соч малак. Қизлар яна шарақлаб кулиб юборишди.

Савич билан Толиб қизлар ёлғон гапирмаётганини тушуниб яна машинага ўтиришга чоғланишди.

— Кетманглар, бирга вақти чоғлик қиламиз, қўйинглар ўша дўстларингни, — қизлар машина капотига шапатилаб қолишди.

— Шундоқ гўзаллар турганда Саид жиннини қидириб юрибмиз-а, — Савичга қизларни қўлдан чиқаргани алам қиларди.

Толиб эса Саидни қаердан қидиришни билмай боши қотди.

— Менга қара, ўзимиз биладиган жойларнинг барчасига бордик. Йўқ. Балки... балки бирор кори ҳол бўлгандир. Шифохоналардан қидириб кўрамизми?

Толибнинг ҳам хаёлидан шу нарса ўтганди-ю, лекин ёмон хаёлга бормаслик учун гапиришни истамаганди.

— Йўғ-е... Бирор барда ичиб думалаб ётгандир. Эрта-лабгача кутайлик-чи, топилмаса, кейин шифохонларни кўрамиз.

— Қизиқ, илгари Саид икки кунлаб йўқолиб кетса ҳам, хавотир олмасдик.

— Илгари хотини йўқ эди.

— Унда тезроқ уйланиш керак экан, ошна. Саиднинг хотини хавотир олганига ҳавасим келди.

— Оббо, ҳавас қилишга топган нарсангни қара! Ўзи сен иккаланг одам бўлмайсан, қизлар нега сенларни яхши кўришади, сира тушунмайман, — Толиб тўнғиллаб машинага ўтирди.

— Тушунмайсан, ошна, — кулганча унинг елкасига қўлини ташлади Савич. — Бунақа нарсаларга ҳали ёшлик қиласан. Ҳа, айтганча, Саиднинг синглиси чиройли қиз экан-а? Қўнғироқ қилиб турибсанми?

Кутилмаган бу гапдан Толибнинг қўлидан руль чиқиб кетди.

— Нима?! — деди у важоҳат билан. — Бу гапни қаердан олдинг, аҳмоқ?!

— Қўлга тушдинг-ку, ношуд ошиқ! — шарақлаб кулиб юборди Савич. — Шу тажрибам билан тўйда у қизга қандай қараганингни сезмаслигим мумкинми? Мени хафа қилаяпсан, муҳаббатни минг чақиримдан сезаман!

— Савич, овозингни ўчир, бўлмаса ҳозир машинадан улоқтираман! — Толиб шартта тормозни босди. Унинг важоҳатини кўриб Савич яна гапни ҳазилга бурди: — Бўлди, бўлди, ўзингни бос! Ҳеч кимга айтмайман. Ҳозир Саидни ўйлашимиз керак, ҳайда кетдик.

Ҳаммадан яширган сири ошкор бўлганидан қизариб кетган Толиб ундан кўз узмай машинасини ўт олдирди.

— Тажрибанг йўқ-да, Ромео. Сенинг ўрнингда бўлганимда сиримни биров билиб қолса, хурсанд бўлардим. Ахир, ўртага тушишим, совчилик қилишим мумкин... Мен айтсам, Саид йўқ демайди. Ўзи феълнинг оғир эди, муҳаббатнинг ҳам қийин йўлини танлаганингни қара. Ўлгиси келган одам дўстининг синглисини севиб қолади! Ахир, осонми, бу гапни Саиддек жиннига тушунтириш... Майли, ўйлама, мендек дўстинг бор экан, хор бўлмайсан! — деди Савич ярим ҳазил, ярим чин қилиб.

— Ақл ўргатма! Муҳаббатни тушунармидинг, ҳай-ҳай демасам, анови кўчадаги қизларнинг бирортасига «Сени севдим» деб эргашиб кетардинг...

Савич яна хахолаб кулди:

— Чиройли қизлар кўп бўлса, нима қилай? Бўлди, шунисини севаман десам, бирпасдан кейин ундан чиройлироғи учраб қолади... Майли, қўявер, ошна, бир кун қуйилиб қоларман...

Бир оз йўл юришгач, Толиб яна тилга кирди:

— Савич... Саид топилса, балки ростдан ҳам ўзинг совчи бўларсан?.. — деди тутила-тутила.

— Албатта, дўстим. Бўлмасам-чи? — деди Савич Толибни ҳайрон қолдириб ўта жиддий оҳангда.

Толиб елкасидан тоғ тушгандек енгил тортиб, газни босди.

Улар ҳазил-ҳузул билан Саидни қидиришда давом этишди.

Малика игна устида ўтиргандек тонг оттирди. Унинг икки кўзи телефонида эди. Тонг ота бошлади ҳамки, Саиддан ҳам, дўстларидан ҳам хабар бўлмади.

Соат беш яримларда Толиб билан Савич Саиднинг уйига келишди.

Туни билан ухламай, руль бошқарган йигитларнинг кўзи қизариб кетган, ҳолдан тойишганди.

Малика улардан ҳам баттар аҳволда эди. У эрининг дўстларини кўриб, юраги орқага тортди. Аммо шунда ҳам ёмон хаёлларга бўй бергиси келмасди.

— Кеча базада нималар бўлди? — сўради Малика йигитлар ичкарига киришгач.

— Нима бўларди, Мигель ифлос яна Саиднинг асабига тегди, — ғижиниб деди Савич. — Эрингиз ҳам қизиққон-да! Ўша тасқара Мигелнинг гапига жаҳл қилиб, кетиб қолди.

— Унинг гапига чидаш осонмас, нафсониятингга тегиб гапиради... — гапга аралашди Толиб.

— Тегаверсин, эътибор бермасанг, тинчиб қолади. Биласанми, зулм остида лаззатланиш ётади. Ўша лаззатланиш бўлмаса, зулм ҳам ўз-ўзидан барҳам топади. Мигель Саидни эзиб ҳузурланади, агар Саид қийнаётганини, асабийлашаётганини кўрсатмаганида эди, Мигелнинг қизиқиши аллақачон сўнган бўларди!

— Оббо, бунчалик ақлли экансан, шу гапларни Саиднинг ўзига айтсанг бўлмасмиди? — тўнғиллади Толиб.

— Айтганман, лекин у тўнкага гап таъсир қилмайди-да!

Икки йигит тортишаётган маҳал деразадан қараб

хаёлга ботиб ўтирган Малика тўсатдан «топдим» деб қичқириб юборди.

Савич билан Толиб югуриб дераза ёнига боришди.

— Саид акам қаердалигини биламан! — қувончи ичига сиғмаган Малика телефонни қўлига олиб тезда такси чақиртирди.

Йигитлар ҳеч нимани тушунмай бир-бирига қараб олишди.

— Узр, сизларнинг машинангизда бора олмайман. У ер... хуллас, у жойни фақат иккаламиз биламиз. Шу пайтгача хаёлимга келмаганини қаранг. Сизлар ўтириб туринглар, мен тезда бориб келаман... — Малика югурганча чиқиб кетди.

— Саидни топишингиз билан қўнғироқ қилинг, келин, — Толиб унинг ортидан бақириб қолди.

Уй остонасида турган таксига ўтирган Малика манзилни тушунтирди. Таксичи тонг-сахарлаб ёлғиз қирғоқ бўйига отланган қизга ҳайрон қараб қўйди-да, йўлга тушди.

Машина манзилга етиб келгач, Малика унга шу ерда кутиб туриш, деди ва соҳил бўйлаб тошлоқ томонга югуриб кетди. Таксичи баттар ҳайрон бўлиб, ҳар эҳтимолга қарши, ўзи ишлайдиган компанияга қўнғироқ қилиб қўйишга қарор қилди. Телефондан овози эшитилган диспетчер қизга вазиятни тушунтирди:

— Буюртмачи, пляжга келди, тонгда бу ерда нима қилади, ҳайронман? Бу ҳам етмагандек, тошлоқ томонга югуриб кетди. Буюртмачининг ҳаракатлари жуда шубҳалидек туюлди. Компанияга хабар бериб қўйишни лозим топдим. Хуллас, бирор кор-ҳол бўлса, қаердалигини биласизлар...

Тонгда қирғоқ бўйи жуда салқин бўлишини билмаган Малика совуқдан жунжикиб югуриб борарди. Денгиз ортидан бош кўтарган қуёш атрофини ҳали қора булутлар лашкари тарк этмаган бўлиб, Маликанинг назарида

қуёш унга қовоғини уюб қараб тургандек туюларди. Денгиз ҳам саҳарлаб ташриф буюрган меҳмондан норозидек ўкириб шовулларди. Кундузи кўзни қувнатадиган манзара кун ёришмаган пайтда жуда ваҳимали туюларди. Малика юрагини босиб келаётган қўрқувни ҳайдаб югуришдан тўхтамади. Ва ниҳоят узоқдан катта харсанг тошлар бошланган жойда Саиднинг машинаси кўринди. Малика хурсандлигидан йиғлаб юборди.

Янада тезроқ югуриб етиб бориб машина ичига қаради. Ҳеч ким йўқ эди. У бир оз нафасини ростлаб, Саид яхши кўрадиган харсанг тош томон юрди. Совуқ тошлар этини жунжиктирса-да, сакраб-сакраб фақат ўзи ва Саидга маълум бўлган жойга етиб борди. Атрофда ҳам, тош устида ҳам Саид кўринмади. Денгизнинг гувиллаши ва узоқ-узоқдан эшитилаётган яккам-дукам қушларнинг қийқириши қулоқни ёриб юборгудек эшитиларди. Малика аста-секин худди зинадек тахланиб турган тошларга тирмашиб, харсанг устига чиқиб атрофга аланглади. Атрофда ҳеч бир зот кўринмасди. Унинг юрагини ваҳима эгаллади. Кечадан буён хаёлидан қуваётган ёмон хаёллар бутун танасини эгаллади. Энди уларга ўзи ҳам ишона бошлади. Бўғзига тикилиб турган ҳайқириқ беихтиёр «Саид ака» дея отилди.

— Саид ака, нималар қилиб қўйдингиз?! — Малика кўз ёшлари юзини ювиб атрофни кўришга халақит берганидан сирпаниб кетди, қўл-оёқларини совуқ тошлар шилиб кетса-да, эътибор бермай харсангдан тушиб денгиз томонга отилди. Қўрқув талвасага солиб кимсасиз қирғоқда югурараркан, жон ҳолатда денгизга қараб «Саид ака» дея бақирарди. Оёғи остидаги нарсаларга эътибор бермагани учун оёқ остида ётган ёғочга чалишиб юзтубан йиқилди.

Тўсатдан таниш, қадрдон овоз қулоғига чалингандек бўлди. У лой аралаш қумга беланган юзини буриб ортига ўгирилди, узоқдан Саиднинг бўй-басти ғира-ши-

ра кўринди. Малика қаттиқ кўрққанимдан кўзимга сароб кўринаяпти, деб ўйлади. Саидни тирик кўришдан буткул умидини узган Малика кўзини юмди...

Юзига сепилган совуқ сувдан сесканиб ўзига келган Малика бошида эгилиб турган Саиднинг юзини кўрди.

— Саид ака...

Қадрдон қўллар юзини силади. Малика яна йўқотиб қўйишдан кўрққандек Саиднинг бўйнига осилиб йиғлаб юборди.

— Мени кечир, Маликам... Кечир.

Саид хотинининг қум ва лойга беланган юз-кўзларидан ўпар, кўз ёшларини кўрсатмаслик учун юзини Маликанинг сочларига яширишга уринарди.

Кимсасиз қирғоқда, икки ёш бир-бирининг елкасига бош қўйганча йиғларди...

— Нега, Саид ака? Нега? — Малика шу саволни тинмай такрорлар, эри уни ва бўлажак фарзандини ўйламай қалтис қадам ташлаши мумкинлиги уни чўчитарди.

— Мени ўйламадингизми? Ҳеч бўлмаса фарзандимизни ўйласангиз-чи, Саид ака!

— Улар мендан футболни тортиб олишаяпти Маликам, тушунаяпсанми? Мен тамом бўлдим... Мени тамом қилишди! Тўғри тушунгин, илтимос. Мен бу дунёда икки нарсадан воз кеча олмайман. Сендан ва футболдан! Агар сендан воз кечишим осон бўлганда, бугун мени тирик кўрмасдинг!

Малика эри кечаси кўп ичганини тушунди, Саид ичганида футболдан бошқа нарса ҳақида гаплашиб бўлмаслигини биларди.

Малика уни туни билан кутганини, дўстлари Толиб билан Савич кечаси билан ухламай шаҳар айланиб уни қидиришганини йиғлаганча айтиб берди.

Саид Малика ўзим юраман дейишига қарамай, кўтарганча йўлга тушди.

Йўл-йўлакай такси ҳайдовчисига жавоб бериб юбориб, шаҳарга қайтишди. Уст-боши лойга беланган Малика ва Саид уйга кириб келишганда уларни бу аҳволда кўрган йигитлар қотиб қолишди. Саид бошини кўтара олмай креслога ўтирди.

— Унга нима қилди? — сўради Савич Маликага ишора қилиб.

Саид жавоб бермади.

— Ҳеч нима...

— Ҳеч нима деганинг нимаси? Туни билан қаерда эдинг? Хотинингга қўнғироқ қилиб қўйсанг ўласанми?

Ҳамон ичкилик таъсири тарқамаган Саид сакраб туриб, Савичнинг ёқасига ёпишди:

— Сенга нима? Нега менга хўжайинлик қиласан? Кеча Мигель мени мазах қилганида, мураббий ўйиндан четлатганида, қаерда эдинг?

Толиб уларни ажратиш учун отилди.

Малика ҳам йиғлаганча эрининг қўлига осилди.

— С-сен, сен аҳмоқ экансан! Туни билан ухламай сени қидириб чиққанымдан афсусдаман... — Савичнинг овози титраб кетди.

— Ақлингни йиғиб ол, Саид! — Толиб биринчи марта дўстига қаттиқ гапирди. — Ҳаммани ўзингдан совутиб, нимага эришмоқчисан?

— Йўқолларинг уйимдан! Боринглар ўша мени сифдирмаётган клубларингга! Кўришга кўзим йўқ ҳаммангни! Мен ҳали яна юлдуз бўламан! Ўшанда мен билан бу оҳангда гаплаша олмайсанлар!

Толиб ҳозир Саидга гап уқтириб бўлмаслигини тушуниб, уришишга шайланиб турган Савични судраганча олиб чиқиб кетди. Малика уларнинг ортидан қараганча қотиб қолди. Кейин содиқ дўстларини ҳам ҳайдаб солган эрига қўрқа-писа тикилди.

— Бу нима қилганингиз? Ахир, улар...

— Сен аралашма! — боягина меҳрибонлик қилаётган Саиддан асар ҳам қолмаганди.

Эри бақира-бақира тинчиб қолгач, Малика ҳам бир оз дам олиш учун чўзилди. У ўйлаб ўйига ета олмасди. Саиднинг феълини сира тушуниб бўлмас, кайфияти шамолдан ҳам тез ўзгариши ва жиззакилигига мослашиш жуда қийин эди.

Малика ўйлай-ўйлай бир қарорга келди. Лекин чарчагани сабаб ўқишга ҳам бормай ухлаб қолди.

Ўйиндан четлатилган Саиднинг стадионга боргиси келмас, ҳеч ким индамаса, уззукун шифтга қараб, ўйга ботиб ётгиси келарди. Малика ҳам ўзини ухлаганга солиб ётган эрига қараб қўйди-да, ҳафсаласиз ўқишга йўл олди. У ўйлай-ўйлай университет руҳшуноси-га учради. Бошқа давлатлардан келиб ўқийдиганларга бегона жойга мослашиш учун кўп ёрдами теккан бу мутахассис ҳақида кўп илиқ фикрларни эшитганди. Нелли Шрофф Маликани жилмайиб кутиб олди. Бир оз иккиланиб турган Малика ўзида куч топиб, бор дардини тўкиб солди.

Унинг дардини индамай тинглаган руҳшунос ора-сира дафтарига алланималарни қайд этиб қўярди.

Тўйдан олдин ва тўйдан кейинги ҳаётини батафсил сўзлаган Малика охирги воқеаларни гапира туриб йиғлаб юборди.

— У фақат футболни ўйлайди...

— Йиғламанг. Гапингизга қараганда, у бошидан ҳаётида футбол биринчи ўринда туришини сиздан яширмаган.

— Тўғри, лекин...

— Менимча, ҳозир жамоасида аҳвол сиз билан мен ўйлагандан кўра тангроқ. Машҳурликка ўрганган одам эътибордан тушганини бирдан қабул қилиши қийин. Айрим эркаклар ўз ишига касал бўлади. Айниқса, ҳаётида арзирли бошқа нарса бўлмаганлар... Бу муаммо-

ни илдизини болаликдан қидириш керак. Уни ҳозир футболдан айрилишдан ташқари, сизни йўқотиш ҳам кўрқитаяпти. Чунки сизга берадиган бошқа нарсаси йўқлигини билади. Шу сабаб, яъни ўзини ҳимоялаш учун ҳозирдан сизни ўзидан совитаяпти... Тушуна-япсизми? Қолаверса, у бошидан жароҳат олган дедингиз, аламзадалик жароҳатнинг оқибати бўлиши ҳам мумкин. Бу машҳурлик таъмини тотиб кўриб, бирдан ундан маҳрум бўлганларда учраб турадиган касаллик.

— Касаллик?!

— Ҳа. Фақат танамиз эмас, руҳимиз ҳам касал бўлади. Лекин кўпчилик руҳиятимиздаги дарлни даволамаса ҳам бўлади деб ўйлайди. Бўлмайди! Даволанмаса, барибир асорати қолади... Машҳурлик пиллапоясидан тез кўтарилиб, тез тушганда йўлини тополмай қолганлар жуда кўп. Кўпчилигининг тақдири аянчли якун топади, чунки улар ҳаётнинг паст-баландида қандай йўл тутишни билишмайди. Бунақа нарсаларни мактабда ўргатмайди, жисмонан бақувват бўлиш учун дарслар бор, лекин ўзаро муносабатлар, одамларнинг феълини ўрганиш, тил топишиш, низосиз яшаш йўллари ўргатилмайди. Ўз руҳиятини тушунмай, жонига қасд қиладиганлар қанча... Агар психология фан сифатида мактабларга киритилганида эди, оз бўлса-да бу каби муаммолар барҳам топармиди. Бу нарса кўпгина оилаларда озми-кўпми ўргатилади, тарбия усули сифатида ота-оналар ўзлари билганича фарзандларига йўл-йўриқ кўрсатишади. Лекин ҳамма оилада ҳам унақа эмас... Агар иложи бўлса, эрингизни олиб келинг, суҳбатлашиб кўраман...

Малика эри ўла қолса руҳшуносга келмаслигини кўнглидан ўтказди.

Малика ўқишдан уйга қайтганида эри ҳамон ухлаб ётарди. Диван ёнида думалаб ётган бутилка Саид уйғониб, яна ичганидан далолат бериб турарди. Малика

бир оз иккиланиб турди-да, кейин қайнонасининг телефон рақамларини терди.

— Яхшимисиз, келин? Саиднинг ишлари яхшими? — ҳар доимгидан кўра хавотирли товушда сўрашди қайнонаси.

Малика саломлашиб бўлгач, Саид ҳақида гап очиш учун оғиз жуфтлаганди ҳамки, қайнонаси гапини бўлди:

— Келин, ўқишингиз тугай деб қолдимиз?

— Ҳа, бир ҳафталарда тугайди.

— Унда таътилга чиқишингиз билан йўлга тушинг. Саидга ҳам айтинг телефонига ҳушёр турсин.

— Тинчликми, ойижон?

— Дадасининг тоби йўқ... Қўрқиб турибман.

Малика қайнотасининг тоби йўқ пайтда Саид ҳақида гапиришни лозим топмади. Дарди ичида қолди.

Кейин амаллаб эрини уйғотди. Унга ортиқча гапиришдан фойда йўқ эди. Пахмайган сочларини чангаллаб бирпас анграйиб турган Саид ўз уйида эканлигига ишонч ҳосил қилгач, яна ўзини ўрнига ташади.

— Саид ака, бир ҳафталарда сессиям тугайди. Уйга бориб келсам дегандим...

Саид билганингни қил, дегандек қўл силтади. Эрининг бу қилигидан Маликанинг кўнгли оғриди.

— Аччиқ чой дамлаб бераман, ичволинг, кейин гаплашармиз, — деди у ва ошхонага йўл олди.

Совуқ сувда ювиниб чиқиб, бошининг ғувиллаши бир оз босилган Саид ошхонада куймаланаётган хотинини секин бағрига босди.

— Онамга яқинда кўнғироқ қилганимда, келин таътилга чиқиши билан уйга юборгин деганди, сенга айтиш эсимдан чиқибди... — деди у хотинининг сочларига юзини босаркан. — Ўқишим қачон тугайди дединг? — у айбини ювиш учун мулойим гапирарди.

— Бир ҳафталарда тугаб қолади, — қовоғини очмай жавоб берди Малика.

— Қўй, энди аразламагин, биламан, нотўғри иш қилдим. Кеча сени қаттиқ қўрқитдим. Менга ҳам осонмас. Балки бир-икки ойга уйга бориб келганинг ҳам яхшидир, — у тан олишни истамаса-да, хотинининг кетишига баҳона топилганидан хурсанд эди. — Лекин сенсиз жуда қийналсам керак, — Саид хотинини янада қаттиқроқ бағрига босди.

Малика беш кундан кейин Тошкентга учадиган бўлди. Кетишидан олдин Саидга тайин-тайин қилиб деди:

— Илтимос, Саид ака, телефонингизга ҳушёр туринг, зарур ишим бўлса, сизни тополмай қолмай.

— Хўп...

— Яна бир илтимос. Ичманг! — Маликанинг ўтиниб турган нигоҳига дош беролмаган Саид кўзини олиб қочди.

— Хўп, дедим-ку, бир ҳафтадан буён шу гапни қайтарасан. Бўлди, ичмайман, чин футболчи сўзим! — гапни ҳазилга буриб кулди у.

Малика юраги бир нохушликни сезгандек, истар-истамай эри билан хайрлашди.

Саид Маликани кузатиб қўйгач, енгил тортганча машинасига ўтирди, энди тинчгина ғам чекса ҳам бўлади. Ҳеч ким халақит бермайди.

У тўғри охириги пайтларда ўзи тез-тез ташриф буюрадиган барга йўл олди.

Эрталабга яқин қўнғироқ қилган Малика яхши етиб келдим деб хабар бергач, кўнгли хотиржам тортди. Машғулотларга биров бурнидан тортгандек бориб келар, на мураббийнинг, на жамоа сардорининг гапи кор қиларди. Аразлаган Савич ундан ҳол сўрашни бас қилганди, узоқ аразлашни билмайдиган Толибни ҳам Саид билан гаплашгани қўймасди.

— Айтганини қилаверганимизга, ўзидан кетди. Индама, дўст керак бўлса, ўзи узр сўрайди, — тўнғилла-

ди Савич ердан бошини кўтармай базага кириб келган Саидни кўриб.

Саид эса у билан гаплашмай қўйган дўстларидан хафа бўлди, ўзи айбдорлигини ҳис қилиш ўрнига «Омадим кетганда, дўстларим ҳам юз ўгирди», деб ўйлаш маъқулроқ эди унга.

Кунлар шу тарзда ўтаверди, уйда ёлғиз Саид жамоада ҳам яккаланиб қолди. Мураббий ҳам ўзига келиб қолар деб, уни ўз ҳолига қўйди. Мигелнинг эса омади чопди, барча журналлар ва телеканаллар юлдузига айланганди у. Журналистларни омадсиз одамлар қизиқтирмасди, шу сабаб Саид кўпчилиكنинг ёдидан кўтарилди. Мигель бўлса ҳеч ким сўрамаса-да, интервьюларида Саид ҳақида гап очишни яхши кўрарди.

Кунлар шу тарзда нурсиз ўтар, Малика кетгандан кейин базадан чиқиб тўғри барга боришни одат қилган Саид бугун бор-йўғи бир бокал вино ичиб уйга кетишни режалаштириб, барга қадам босди. Чунки эрталаб қўнғироқ қилган Малика «Кечқурун дадангиз сиз билан гаплашмоқчи, қўнғироқ қилганимда, албатта, телефонни кўтаринг», деб тайинлаганди.

Ўзига ажратилган жойда бокалдаги вискини эринибигина сипқориб ўтирган Саиднинг кўзи бардаги катта экранга тушди. Унда оппоқ тишларини ялтиратиб кулганча Мигель турарди. Чиройли журналист қиз футболчига ёқишга ҳаракат қилиб, тинмай жилмаяр, борган сари Мигель жўшиб гапирарди.

Саид эътибор бермаслик учун тескари ўгирилди. Журналист қизнинг саволини эшитмади ҳам. Мигелнинг дўриллаган овози эса қулоғига ўқдек қадалди:

— Албатта! Менга иккинчи бўлиш ярашмайди! Чунки мен қиламан деган ишимни қиладиганларданман. Сиз мени Саид Жалоловга ўхшатмоқчисиз, шекилли?

Журналист қиз шошиб эътироз билдирди. Саид ўз исмини эшитиб, яна экран томонга ўгирилди.

— У йўқ жойдан пайдо бўлиб, менинг ўрнимни эгалламоқчи бўлди! Лекин кўриб турганингиздек мен ўрнимни бировга бериб қўядиганлардан эмасман...

Саиднинг миясига қон қуйилгандек бўлди, чакка томирлари бўртиб чиқди. «Аблаҳ!» — сўкинди у бокални синдиргудек ғижимлаб. Кейин барменга бокални тўлдириб қуйишни буюрди. Орадан ярим соат ўтмай Саид ўтирган жойида тебранар, столни муштлаб урганча сўкинарди. Телефони тинмай жиринглар, лекин ҳозир Саиднинг қулоғига ҳеч нима кирмасди.

Официантлардан бири секин келиб, «Шовқин солманг, илтимос», деди. Саид бошини кўтариб атрофга аланглади, шу маҳал бардан чиқиб кетаётган эркак унга қараб афсус билан бош чайқганига кўзи тушди, аммо мастлиги сабаб унинг кимлигини англай олмади. Барда уни кузатиб ўтирган Ҳамидуллоҳ ташқарига чиққач, атрофидаги йигитларнинг қулоғига алланарсалар деб шивирлаганидан ҳам беҳабар қолди.

Саид ширакайфлигидан Мигель чиққан кўрсатув аллақачон тугаганига ҳам эътибор бермай сўкинганча қўлидаги бокални девордаги телевизорга қараб улоқтирди. Бир зумда барда қий-чув бўлиб кетди.

Бар бошлиғи Саиднинг мухлиси бўлгани учун бу ерда унинг эркалигини кўтаришарди. Лекин бу қилиғи ҳамма чегаралардан ошиб ўтди. Ундан жаҳли чиққан бошлиқ тезда Саидни уйига олиб бориб қўйишга буйруқ берди. Официантлардан бири Саидни қўлидан тутиб, «Хотинингизга қўнғироқ қилинг», дея бир неча марта такрорлади. Саид «Хотиним йўқ» дея тўнғиллади. Илгари ҳам Саидни уйига олиб бориб қўйгани учун, официант унинг қаршилиқ қилишига қарамай ўз машинасига ўтқизди, бошқа бир бар ходими эса Саиднинг машинасини ҳайдаб бир оздан кейин уларнинг ортидан йўлга тушди. Алжираётган Саиддан қутилиш учун официант машинани учуриб борарди.

Саиднинг «Ауди»сини ҳайдаб бораётган бар ходими унинг кенг, шинам машинаси ичида яйраб, барча қулайликларидан фойдаланиш учун гоҳ кондиционерни ёқар, гоҳ кичик экранни ёқиб клип томоша қилиб секин борарди. У Саиднинг уйига қайриладиган чорраҳада қаршисидан отилиб чиққан қоп-қора жипни кўрмай қолди. Темирнинг қарсиллагани дунёни тутди.

Чирпирак бўлган «Ауди»нинг шиша синиқлари тўрт томонга сачради. Жип эса дарҳол ўзини тиклаб, балонларидан ўт сачратганча, кўздан ғойиб бўлди.

Официант Саидни уйига олиб келиб эшик олдидаги секьюритига топширди ва ташқарига чиқиб чекканча ҳамкасбини кута бошлади. Улар Саиднинг машинасини гаражга қўйиб, кейин биргаликда ишга қайтишлари керак эди. Бироқ ортидан йўлга чиққан «Ауди»дан дарак бўлавермади. Бир оз кутган официант йўлда учратарман деган ҳаёлда машинасини ўт олдирди, лекин кўча бошидаги чорраҳада одамлар, полиция ва тез ёрдам машиналари билан тўсилиб қолганини кўриб, тезликни пасайтирди. У бир қарашда Саиднинг «Ауди»сини таниди. Шошиб ҳалокат бўлган жойга югураркан, тез ёрдамдагилар ҳушсиз, қонга беланган ҳамкасбини замбилга солиб олиб кетишаётганига кўзи тушди...

* * *

Барча қариндошлар дард енгиб, бир бурда бўлиб қолган, жон талвасасида ётган отанинг бошида йиғилишганди. Малика йиғлаганча кириб чиқар, умид билан термулиб турган қайнонасининг кўзига қарай олмасди.

— Келин, Саид телефонга жавоб бермаяптими? — сўради Саиднинг акаси Мардон.

Малика эри жавоб бермаётганига худди ўзи айбдордек ерга қаради.

Саиднинг онаси чоли ётган хонадан секингина ташқарига чиқди.

— Ўғлим, — деди у кўз ёшларини зўрға тийиб. — Бошқа чорамиз йўқ. Даданг Саидга илҳақ бўлаяпти... Қийналиб кетди. Энди ўзинг телефондан Саид бўлиб, даданг билан гаплашасан, болам.

Акасининг қўлари мушт бўлиб тугилди.

Ҳамма гапни эшитиб турган Саиднинг синглиси «йўқ» деб йиғлаб юборди.

— Менда акамнинг жўрасининг телефон рақамлари бор, уларга ҳам бир қўнғироқ қилиб кўрайлик, балки у билар қаердалигини...

Ҳамма рози бўлди. Қиз Толибнинг телефон рақамларини териб тутила-тутила гап бошлади:

— Кечирасиз, мен Саид дўстингизнинг синглиси бўламан, — шундай дея қизариб кетди.

Телефони экранида таниш рақамларни кўриб хурсанд бўлган Толиб қизнинг нега бундай деяётганини аввалига тушунмади, кейин эса унинг ёнида биров бўлиши мумкинлигини тушуниб, эшитаман, деди.

Толиб ҳам Саидни тушдан кейин кўрмагани маълум бўлгач, хонадагиларнинг охирги умиди ҳам сўнди. Лекин Толиб уни топишга ҳаракат қиламан деб ваъда берди. Кампирнинг кўнгли чолининг умри тугаб бораётганини сезиб турарди.

Ўйлай-ўйлай, қизини иш билан ҳовлига чиқариб юбориб, ўғлига «Қўнғироқ қилгин» дея чоли ётган хонага кириб кетди.

Бир оздан кейин телефон қўнғироғи жиринглади, кампир чўнтагидан телефонни олиб, «қувонди»: — Мана, дадаси, Саиджонингиз қўнғироқ қилаяпти. Айтдим-ку, ўзи қилади деб, — деди ва гўшакни қулоғига тутганча, «Саид, болам, яхшимисан?», деди.

Шу пайтгача қимир этмай ётган чолнинг қуриб қолган лаблари титради. Юмуқ кўзларини ним очди, қайнотасининг кўзларида умид учқунлаганини кўриб,

Малика додлаб юбормаслик учун оғзини қўли билан бекитди. Кампир авайлаб гўшакни чолининг қулоғига тутди.

— Дада, дадажон, — Мардон овозига иложи бориचा қувноқлик беришга ҳаракат қилиб, салом берди.

Чол шивирлабгина алик олди, намланган киприклари пирпиради.

Мардон ёлғон гапираётгани билиниб қолмаслиги учун тинмай гапирар, чол эса худди қаттиқ чанқаб сув ичган одамдек ҳузурланиб кўзини юмиб, тингларди.

— Мен яхшиман, Саиджон болам, ўзинг яхшими-сан?.. — бошқа гап айтишга чолнинг ҳоли етмади.

Кампир гўшакни олиб:

— Бўлди, дадангни чарчатиб қўясан, болам, — дея ёлғонни давом эттирди. Малика бу томошага ортиқ чидай олмай чиқиб кетди. Кампир лабини қаттиқ тишлаганча кўз ёшларини ичига ютди. Ота бу ёлғонга ишондими ёки астойдил ҳаракат қилган яқинларининг ёлғонига ўзини ишонгандек қилиб кўрсатдими, бу барча учун қоронғилигича қолди...

Чол мамнун кўзини юмганча тонгга яқин ўзига келмай жон таслим қилди.

* * *

Эшикнинг қаттиқ тақиллашидан уйғониб кетган Саид аввалига қаерда ётганини тушунмади, боши қаттиқ оғрирди. У эмаклаб ўрнидан тураркан, деворга суяниб зўрға эшикни очди. Остонада кўзлари қўрқувга тўла Толиб турарди. У Саидга тегишли автомобиль ҳалокатга учраганини янгиликлардан эшитиб, ҳуши бошидан учганди. Янгиликлардан машина Саидга тегишли бўлса-да, рулда бошқа одам бўлгани эшитиб, бир оз ўзини босса-да, унинг ўзи қаерда деган савол уни қийнаб, қолаверса, тунги қўнғироқ хавотирга солиб қўйганди. Отаси оғир ётган маҳалда Саид ҳам ҳа-

локатга учрадимиз деган ваҳимали хаёл билан дўстининг уйи томон қанот чиқариб учганди.

— Телефонга жавоб берсанг ўласанми?! — бўкириб юборди Толиб оёқда зўрға турган дўстини кўриб хурсанд бўлишини ҳам, хафа бўлишини ҳам билмай. Кейин хайрият деганча уни қучоқлаб олди.

Нима бўлаётганини ҳамон тушунмаётган Саид «Эсинг жойидами?» деб тўнғилларди, холос.

Толиб уни ваннахона томон судради, кейин совуқ сувни очиб, бошини жўмрак тагига тутди. Саид қаршилиқ қилмоқчи бўлар, лекин Толибнинг қўлидан чиқиб кета олмасди. Совуқ сувдан бир оз ҳуши жойига келган Саид креслода бошини чангаллаб ўтириб, бўлган воқеаларни эслашга ҳаракат қилди.

— Менга нима бўлди? — сўради у қандайдир ноҳуш воқеа бўлганини юраги сезгандек хавотирланиб.

— Билмайман! — жеркиди уни Толиб. Кейин қўлига телефон тутқазиб: — Уйингга қўнғироқ қил, фақат тезроқ, — деди.

Саид Толибнинг телефонида хотинининг рақамларини терди. Малика телефонга жавоб бермади.

Қўрқа-писа Толибга қараб олиб, қайта-қайта рақам терди. Тўртинчи марта гудок кетгач, Маликанинг бўғилган овози эшитилди:

— Алло...

— Малика, бу менман!

— Саид ака, қаерларда юрибсиз?! — Малика ҳўнграб юборди, гўшакдан аёлларнинг йиғиси эшитилиб турарди. Саиднинг қўли титраб кетди.

— Нима бўлди?.. — Саид Толибга қараб савол берди.

— Дадамни бериб қўйдик... — ҳиқиллади Малика. Саиднинг қўлидан телефон тушиб кетди.

— Бу ҳали ҳаммаси эмас! — Толиб дўстини аяб ўтиришни истамади. — Кеча ўзинг ҳам ўлиб кетишингга

бир баҳя қолган! Машинангни кимдир уриб, ўзи ҳалокат жойидан қочиб кетган.

Саиднинг кўзи ярқ этиб очилгандек бўлди. У ўрнидан тураман деб мункиб кетди. Толиб дўстига ёрдам беришга шошилмади.

— Дадам... Ҳамидуллоҳ, — дея шивирлади Саид битта тиззасига таяниб ўрнидан тураркан. — Дада-а-а-ам... — Саиднинг томоғидан ҳайқириқ отилиб чиқди.

Толиб уни ўз ҳолига қўйиб, шошганча мураббийга қўнғироқ қилиб, бўлган воқеалардан хабардор қилди. Кейин эса аэропортга қўнғироқ қилиб, энг яқин рейсга Саид учун чипта буюртирди.

Саид қандай қилиб, уйига етиб келганини билмади. Руҳиятини ларзага солган қайғули воқеалар миясига ҳам таъсир қилган бўлиб, у вақт ва маконни сезмайдиган даражага келганди. Узоқ йўлни шу аҳволда босиб ўтиб, ўзи туғилиб ўсган маҳаллага қайриларкан, ҳовли остонасида қўйилган курсиларда эғнида чопон, бошда дўппи кийиб белини боғлаб ўтирган эркакларга кўзи тушганида ҳам ҳамон худди туманда сузиб кетаётгандек ҳис қиларди ўзини. Ҳовлисига етмай машинадан тушган Саидни кўрган эркаклар ўрниларидан туриб, унга пешвоз чиқишди. Саид кимларни бағрига босиб кўришди, кимлардан ҳамдардлик қабул қилди, билмайди. Барчанинг юзига ўлим олдидаги чорасизлик ўз муҳрини урганди. Одамлар ярим овозда гапирар, қаттиқроқ гапирса, кимнидир безовта қиладигандек шивирлашарди. Остонада қотиб қолган Саидни чоллар ичкарига ундашди:

— Кир, болам, кира қол. Бандалик экан, ҳаммамизнинг ҳам пешанамизда бор.

Саид уй томонга қадам ташлай олмади. Дадасининг руҳи олдида ўзини айбдор санарди. Ичкарига киришга ҳаққи йўқдек, ҳис қиларди ўзини.

— Юр, — қадрдон, лекин мунгли товуш эшитилди

қулоғига. Мардон укасини суяганча ҳовлининг аёллар ўтирган қисмига олиб ўтди. Бир-бирига суяниб, ғамга ботиб ўтирган аёллар бир зумда йиғлаганча Саид томонга отилишди.

— Суянган тоғимиздан айрилиб қолдик, Саиджо-о-о-н, — онасининг овози қулоғига ўқдек тегди.

Онаси ва синглисини қучоқлаб олганча қалт-қалт титрарди. Синглисининг йиғиси юрагини баттар эзди. Ўлимга сабрдан бошқа чора йўқ, деб ёши катталар қанчалик овутишмасин, барибир ўлим яқинларнинг юрагидан бир парчани узиб кетади. Ундан қолган жароҳати битмоғи эса осонмас. Саид ғам-ҳасратдан эзилган ожизаларнинг кўзига қарай олмасди.

Малика худди яшин урган дарахтдек ғамдан қорайиб кетган эрига далда бўлмоқчидек секин елкасига қўлини қўйди.

Мардон укасини аёллардан ажратиб, дадасининг майити қўйилган хонага етаклади. Хонада мулла қирот билан Қуръон тиловат қилиб ўтирарди. Саид дадасини аллақачон ерга қўйишганини билса-да, хонага умид билан қадам босди. Аммо хаёллари уни алдаганди. Дадаси энди бу хонада йўқ эди. Энди дадаси куймаланиб, ҳовлидаги дарахтларни парваришламайди, кафтдек ердаги гулларни суғормайди, набираларининг атак-чечак юришларига маҳлиё бўлиб, ўзига-ўзи жилмайиб супада ўтирмайди. Аччиқ-аччиқ кўк чой ичиб, газета ўқимайди. Лекин Саиднинг назарида дадаси ҳозир дарвозадан йўталганча кириб келадигандек, чувиллашиб юрган набираларини «Ие, бойхўрозлар, нима қилаяпсизлар, маза қилиб ўйнаяпсизларми?» деб эркалатиб қўядиган, болаларнинг қийқиригидан қотиб-қотиб куладигандек эди... Бироқ дадаси дарахтлар орасидан ҳам, дарвозадан ҳам кириб келмади...

Саид уйда юраги сиқилиб ҳовлига чиқди, у тева-рак-атрофидагиларни кўрмасди. Укасининг ҳуши ўзи-да эмаслигини сезган Мардон яна унинг қўлтигидан олди.

— Юр, муздек сувда ювиниб олгин, ўзингга келасан, — деди у йиғлагандан бўғриққан овозда.

Саид кўздан йўқолиши билан қўни-қўшнилар, қариндошлардан иборат аёллар даврасида шивир-шивир қулоққа чалинди.

— Саид келолмади, деб роса кутишувди, тавба ҳатто йиғламадиям-а? Чет элда юриб, дийдаси қотиб кетибди бу боланинг...

Бу гап-сўзлар Маликанинг қулоғига кирса ҳам тишини-тишига босди. У эри дадасини йўқотганидан қанчалик эзилаётганини жуда яхши биларди.

Саид ювиниб-тараниб бўлгач, акасига қабристонга бо-райлик деди. Акаси уни кўчада турган «Ласетти» томон бошлаганида Саиднинг оёқлари қалтираб кетди. Ахир, бу ўша ўзи дадасига совға қилган, аммо дадаси ёлчители мина олмаган «Ласетти» эди. Саиднинг кўнглида тош-дек қотиб турган ғам тўфони тўсатдан силкинди ва кўзи-дан ёш, томоғидан ҳайқириқ бўлиб отилди. Саид оғзини кафти билан маҳкам ёпганига қарамай, ғам-алам тўфони уни силтаб-силтаб ташлади. У бир қўли билан машина-га суяниб қолди. Акаси уни тушуниб, суяганча машина ўтқизди, кейин эса чопони енгига кўзёшларини артганча ўзи рулга ўтирди.

«Давримда даврон сура олмаган отам. Бир умр меҳнат қилиб, энди роҳатини кўраман деганда бедаво дардга ча-линган хокисорим...» Саид бу гапларни ичида тинимсиз қайтаргани сайин кўз ёшлари дарёдек оқарди. Акаси ҳам кўз ёшларини арта-арта машинани тез ҳайдарди, улар бир зумда қабристонга етиб боришди.

Саид бу қабристонга илгари тез-тез келиб турарди, дадаси ҳаётлигида дунёдан ўтган қариндошларининг қабрини тозалаб, супириб-сидириб қўяр, бу нарсани ўғилларига ҳам ўргатганди. Дадаси бу иш савоблигини қулоғига қуйгани учунми, ўсмирлигида ғайрат-шижонат билан қабристон дарвозасидан кириб борарди. ҳозир эса биров судрагудек зўрға қадам босди. Узун, кимсасиз йўлакдан бир оз юришгач, бобоси ва бувиси кўмилган жойга боришди. Бувисининг ёнгинасида бир уюм тупроқ дўмпайиб турарди...

Саид ортиқ чидай олмади, чидашни истамади ҳам, қабр бошида тиз чўкканча бор овозда ўкириб юборди. Акаси ҳам унга қўшилди. Сукунат чўккан қабристон тинчини икки барваста йигитнинг йиғиси бузди.

Дунё ишларига чалғиб, синовларга дош бера олмай ичкиликка берилган Саид дадасини сўнгги манзилга кузатишга ҳам ярамаганидан, энди дунёнинг бутун бойлигини сочса-да, меҳрибони қайтиб келмаслигини ҳис қилиб, силкиниб-силкиниб йиғларди.

Қабристондан қайтиб келиб, қаддини кўтара олмай ётиб қолган Саидни онасининг овози уйғотди.

— Болам, тақдир экан-да...

— Онажон, ҳеч бўлмаса сиз кечиринг мени. Дадам нариги дунёда ҳам мени кечирмаса керак.

— Ундай дема, болам. Ишинг кўплигини биламан-ку, тақдир экан-да, дийдор қиёматга қолди. Лекин даданинг кўнгли хотиржам кетди, — деди онаси ишонч билан.

Саид ҳайрон бўлиб бошини кўтарди. Онаси унга телефонда дадасини Мардон билан гаплаштирганини йиғлаб-йиғлаб айтиб берди.

Саиднинг юрагини биров кафтига олиб ғижимлагандек бўлди. Дадаси ўлим билан олишиб ётганида у

аллақайси барда маст-аласт алжираб юрганини эслаб, уятдан ерга кириб кетгудек бўлди.

— Сенга илҳақ бўлган экан-да... шундан кейин ухлади-ю, қайтиб кўзини очмади.

Саид уч кун ота уйида туриб, дадасининг маъракаларини ўтказди, қолган маъракаларни ҳам бекаму кўст ўтказиш учун онаси ва акасининг қўлига пул тутқазди. Онаси келин қолсин дегани учун Маликани қолдириб, йўлга чиқди. Кетар маҳали Малика унга ичманг, деб қаттиқ тайинлади. Саид эса «Ичаётганимни онамга айтма, ҳозир ўзининг дарди ўзига етади», деб хотинининг оғзини боғлади.

Куала-Лумпурга қайтиб келган Саид дадасининг ғами билан бўлиб бу ёқдаги воқеаларни буткул унутганини тушунди. У машинаси пачоқланганини, Ҳамидуллоҳ жонига қасд қилмоқчи бўлганини эслади. Яна боши ғувиллай бошлади. Ичгиси келди. Дарду қайғусини ароқ билан унутишни истади, аммо ҳозир сершовқин барларга боргиси келмади. Кўнглига мусиқа сиғмасди. У йўл-йўлакай ичкилик сотиб олди ва уйига кириши билан ютоқиб бир стакан сипқорди...

* * *

Мураббий Кенси ранги рўйи ўчган, худди бир йил касал ётган одамдек ҳолсиз Саидни кўриб, кўзларига ишонмади. Жамоадошларининг ҳамдардлигини қабул қилиб бўлгач, стадионга чиққан Саид майса устига узала тушди.

Хаёлга ботганидан мураббий ёнига келиб ўтирганини сезмади ҳам.

— Бу нима ётиш? — деди мураббий унинг аҳволини назарда тутиб.

— Нима қилдим? Ҳеч кимга зарарим теккани йўқ, юрибман тинчгина... — тўнғиллади Саид.

— Бировга эмас, ўзингга зараринг тегаяпти. Қачон ўзингни қўлга оласан?

Саид икки кафтини бели тагига қўйиб:

— Мана ўзимни қўлга олдим, — дея ишшайди.

Унинг майнавозчилиги мураббийнинг ғашини келтирса-да, индамади.

— Қулоқ сол, Саид, Фредди Пак отанг дунёдан ўтганини эшитиб, катта миқдорда моддий ёрдам ажратди.

— Раҳма-а-а-т! — Саид ўтирган жойидан таъзим қилди мураббийга. — Марҳаматларининг чеки йўқ...

— Бас қил! — сабри тугаб, жеркиди мураббий. — Ёш болага ўхшайсан-а?!

— Ўша президентингиз Фредди Пак жаноблари Саид Жалолов деган футболчимиз бўларди, шу бола ўйинга тушмай қўйди-я, демадими мабодо? «Қани у умидли юлдузимиз?» «Жохор»нинг келажаги қани?» деб нега сўрамайди у?

Мураббий жавоб бермади.

— Жавоб беринг, мураббий Кенси? Нега индамай-сиз? Ахир, сиз билан ўша Пак эмасми мени кўкларга кўтарган, энг зўр футболчисан, деб ишонтирган? Охири пайтларда бирорта ўйинда йўқлигим, ҳатто захира ўриндигига ҳам раво кўрилмаётганим Пакни ҳайрон қолдириши керак эди... Агар у ростдан ҳам мен учун қайғурса...

— Ўйнамай қўйган бўлсанг ҳам уйингни тортиб олмади, қолаверса, у совға қилган машинани дабдаласини чиқариб, темир-терсакка топширвординг, миқ этмади.

— Миннатлар... миннатлар, — захарханда қилиб кулди Саид. Кейин бир оз бошини солинтириб ўтирди-да, деди: — Мураббий Кенси, наҳотки мен учун футбол ҳамма нарсадан муҳимлигини ҳали ҳам тушунмаган бўлсангиз?..

У бу гапни шундай мунг билан айтдики, мураббийнинг юраги ачишиб кетди.

— Саид... тушунсанг-чи...

Саид огир хўрсиниб ўрнидан турди ва бошини ҳам қилганча стадиондан чиқиб кетди.

Мураббий унинг ортидан қўл силтаганча қолаверди.

Саид уйига бориб яна ичди...

Орадан ўтган икки ой бир хил кечди. Саид истаса, базага боради, бўлмаса дўкондан ароқ олиб келиб уйида бир ўзи ичади. Ҳар замонда ҳуши келса, Малика билан телефонда гаплашади, бўлмаса «бандман», деб телефонни ўчириб қўяди. Дўстлари бир-икки уни илгариги ҳаётга қайтаришга уриниб кўришди, лекин у қўполлик билан бу уринишларни чиппакка чиқарди. Ўзи билмаган ҳолда дўстларини ўзидан совитиб борарди. Шундай кунларнинг бирида жамоада Фредди Пакнинг туғилган кунини нишонлаш учун хорижлик меҳмонлар таклиф этиларкан, катта зиёфат бўларкан, деган гап тарқалди. Саид клуб президенти билан шахсан учрашиш имкониятини кутгани учун бу хабардан қувонди. Анчадан буён зулматга айланган кўнглига нур киргандек бўлди. Зиёфатга яхшилаб тайёрланиб бориш учун соч-соқолини олдирди, эгнига янги либослар олди. Қиммат костюм-шимни кийиб кўраркан, кийимлар аввалгидек танасига чип ёпишиб турмаслиги кўнглини хира қилди. Кўз ости ҳам қорайиб, чакка сочлари оқаргани ҳам энди эътиборини тортди. У ўзига умуман эътибор бермай қўйгани тушуниб, эртага бўладиган зиёфат ҳаётини яна изга солишини ўйлаб, қувонганча дўкондан чиқди. Эрталаб яхши кайфиятда базага кириб борди. Жамоадошларининг барчасининг қўлида чиройли таклифнома бўлиб, бир-бирларига кўрсатиб, ким қайси столда ўтириши белгилаб қўйилгани ҳақида гапиришарди. Саид бир оз у ёқдан-бу ёққа юрди, кимдир унга ҳам таклифнома келтириб беришини кутиб,

эшикка қараб-қараб қўярди. Аммо унинг охирги пайтлардаги одамовилигига ўрганиб қолган йигитлар Саидга эътибор беришмади. Кута-кута сабри тугаган Саид секингина Хассанга яқинлашиб сўради:

— Сардор, ҳалиги... таклифномани қаерда тарқатишяпти?

Сардор Хассан аввалига уни биринчи марта кўриб тургандек ҳайрон бўлиб қаради, кейин бирдан ўзини қўлга олиб:

— Т-таклифномами? — деди тутилиб. — Сенга ҳам бериб қолишса керак ҳозир...

Саид бесабрлик қилиб сўраганидан хижолат бўлиб қизарди.

Худди шу дамда ердан чиққандек Мигель пайдо бўлди. У қўлидаги таклифномани кафтига урганча кўз-кўз қилиб турарди.

— Сенга ҳам таклифнома керакми, Саид? — у шундай дея хохолаб кулиб юборди. Хассан унга негадир жим дегандек ишора қилди.

Лекин Мигель Саидни ерга уриш мумкин бўлган дамларни қўлдан чиқарармиди? Янада баландроқ овозда давом этди:

— Эшитмадингми, мураббийлар кенгаши маслаҳатлашиб, сени зиёфатга таклиф қилмайдиган бўлибди-ку! Саид келса, ичиб олиб жанжал чиқаради дейишгандир-да!

Саиднинг устидан биров бир челак совуқ сув қуйиб юборгандек бўлди. Қалтираганидан тишлари тақиллаб кетди.

— Зиёфатга бораман деб соч-соқолингни олдирганинг ҳам бекор кетадиган бўпти-да!

Мигелнинг бошқа гапи Саиднинг қулоғига кирмади. У орқага тисарилди, Мигелнинг гапларини иложи бори-ча камроқ киши эшитишини истарди. Қулоқлари чиппа битди ва базадан қандай чиқиб кетганини билмади.

Шундан кейин бир ҳафта базага қадам босмади. Дўстлари хорижлик казо-казолар билан бир даврада ўтириб, чиройли суҳбатлар қуришганида у ўз уйида ароқ шишани қучоқлаб тонг оттирарди. Бир ҳафтадан кейин Хассан уни йўқлаб келди.

Жамоа сардори унинг аҳволига ачиниб қараб, «Бу қилиғингга чидаб ўтиришмайди, агар ичишни бас қилмасанг, Фредди Пак шартноманг тугагач, жавобингни бериб юборади», деб огоҳлантирди.

— Ўзим ҳам шуни кутиб юрибман! — қўлларини бепартиб силтаб бақирди Саид. — Ҳайдаб юбора қолсин! Кўрамиз, мендек футболчини яна қаердан топаркан? Бориб айт ўша Пакка, бошқа Саид туғилмайди! Мендақаси битта! Ҳали Европанинг клубларида тўп сураман. Мени адо бўлди, деб ўйлаганларга ҳам айтиб қўй, яқинда ичкиликка чек қўйиб, яна юлдузлик давримни қайтиб оламан.

Хассан унинг гапларини иситмада алжираётган одамнинг гапларидек қабул қилди.

— Агар ростдан ҳам шундай қилиш қўлингдан келса, унда ичишни ҳозироқ тўхтат, — деди у Саиднинг кўзларига синовчан тикилиб.

— Ҳозир... ҳозир тўхтата олмайман. Ҳозир дадамнинг ўлганига куйяпман!

Хассан бу шунчаки баҳона эканлигини тушуниб турарди.

— Майли, Саид, ўзинг биласан, ҳаёт сеники! Эртага базага бор, мураббийлар кенгаши сен билан жиддий гаплашиб олмоқчи.

Саид «Бўпти, бораман» деганча Хассанни кузатиб қўйди. Ювилмаган идиш-товоқлар тўлиб кетган ошхонага ўтиб, ароқ шишани олди. Шиша бўш эди. Саид сўкинганча ташқарига чиқди. Дўкондан битта ароқ сотиб олиб, яна уйига қайтаётган маҳали тўқнашиб йиқилди ва қўлидаги ароқ шиша чил-чил бўлди.

Дўкон сотувчиси уни танигани учун индамай, тезда ёрдамга шошилди.

— Саид, кўзингизга қарасангиз бўлмайдими? Ёмон йиқилмадингизми?

Сотувчи дарҳол фаррошни чақириб, шиша синиқларини йиғиштириб олишни буюрди.

«Саид? Қайси Саид?» — дўконда юрганларнинг иккитаси чувиллай бошлашди. Саид тиззасидаги чангни қоқиб, гапираётганларга ўгирилди.

Қўлтиқлашиб олган йигит билан қиз уни таниб қолишди шекилли, йигит шошиб сумкасидан фотоаппаратини ола бошлади.

Эгнида чўзилган футболка ва тиззаси чиқиб қолган трико кийиб олгани эсига тушиб, шошиб ташқарига отилди.

Икковлон чувиллаганча унга эргашишди. Саид юзини бекитишга ҳар қанча уринмасин хирапашшадек ёпишиб олган сураткашлар аппаратини тинмай чиқиллатишарди. Саид шу тарзда газета ва журналларда сурати чоп этилишини ўйлаб қўрқиб кетди. Шу сабаб шартта тўхтаб, сураткашга ўгирилди:

— Менга қара, оғайни. Бугун кайфиятим йўқроқ, буни суратга олишинг шартмас...

Қиз шеригини туртиб, тезроқ ишлашга ундарди. Йигит бирор газетадан каттароқ пул ундира олишини тасаввур қилиб кўрдими, ишшайганча аппаратини чиқиллатаверди.

Унинг сурбетлигидан ғазабланган Саид фотоаппаратни тортиб олишга уринди. Йигит қаршилик қилгач, жағи аралаш мушт туширди. Шундан кейин тезда одамлар тўпланиб уларни ажратиб қўйишди-ю, лекин сураткашлар қочиб қолишга улгуришди.

Саид анчадан буён папараццилар назарига тушиб

қолмаслик учун эҳтиёт бўлиб юрганди, аммо уйи ёнидаги дўконда уларга дуч келишни хаёлига ҳам келтирмаганди.

Ғазабдан тушмаган Саид сўкинганча уйига қайтиб кирганида телефони жиринглаб ётарди.

— Алло, — бақирди у ҳамон жаҳлдан тушмай.

— С-саид ака, — эрининг бақиршидан шошиб қолган Малика тутилди.

— Ҳа, сенмидинг? — бир оз ҳовуридан тушди Саид. Маликанинг саломига алик ҳам олмай.

Малика эртага эрталабки рейс билан учиб бораман деганида, Саид ўзини қўярга жой топа олмай қолди. Эрталабки газеталарда эрининг шиша синиқлари устида думалаб ётган расмини кўрса, Малика қандай аҳволга тушишини тасаввур қилиб, пешонасидан совуқ тер чиқиб кетди.

Уйда у ёқдан-бу ёққа юриб чарчагач, бошига кепка, кўзига кўзойнак тақиб кўчага чиқди. У бирор муаммога дуч келса, фақат ичкиликдан таскин топишга ўрганиб бўлганди.

Дўкондан ароқсиз чиқишга мажбур бўлгани учун такси тўхтатиб, йўл-йўлакай сураткашларни бўралаб сўкканча ўзига қадрдон бўлиб қолган барга йўл олди. Бардагилар уни ёқтирмай кутиб олишди.

Официантлар кўз уриштириб олишгач, ичкаридан бар хўжайинини чақириб чиқишди. Саид ҳеч ким унга хизмат кўрсатмаётганидан ғаши келиб, столни асабий чертиб ўтирганда хўжайин келиб елкасига қўлини қўйди.

— Саид, ҳозироқ баримни тарк этинг!

Саид тушунмай унга бошдан оёқ қаради ва:

— Менми? — деди қулоқларига ишонмай.

— Сиз! Бизнинг ходимимиз сизни деб бир ой ши-

фохонада ётди, ҳали ҳам қўлтиқтаёқда юрибди. Лекин бирор марта ҳолидан хабар олмадингиз. Сизни деб у ишсиз қолган, икки ёш боласи ва хотини қандай кун кўради энди, деб ўйламадингиз. Моддий ёрдам бериш хаёлингизга ҳам келмади. Мен ходимларимга нисбатан бундай ҳурматсизликни кўтармайман! Ҳозироқ баримдан чиқиб кетинг!

Саиднинг тили айланмай қолди.

— Ахир... мен... Менга ҳеч ким айтмади-ку!

— Бунақа нарсалар айтилмайди, виждони бор одам ўзидан билиб қилади. Толиб деган дўстингизнинг инсофи бор экан. Автомобиль пачағи чиққани учун бар ходими харажатни тўламайди, деган ҳужжатни клубингиздан олиб келиб берди. Бўлмаса, машинанинг пулини ҳам у шўрлик тўлаб беришига тўғри келарди. Уни уриб кетган «жип» эгаси эса топилмади...

Саид бошини қаттиқ сиқди, томоғи қуриб, тили танглайига ёпишгандек бўлди. Бар хўжайинининг гапи қулоғига темирни темирга ишқалагандек ёқимсиз эшитилар, бошидаги асаб томирлари чирсиллаб узилгани ўзига эшитилгандек бўларди. У кўзидан ўт чақнаб ўрнидан ирғиб турди. Унинг важоҳатини кўриб, икки йигит шошиб хўжайинининг ёнида пайдо бўлишди.

— Мен бу ерга ичишга келганман! Сендан панд-насихат эшитгани эмас! Тушундингми? Менга ичкилик бер!

— Яхшиликча чиқиб кетинг! — деди бар хўжайини.

Саид бардагиларнинг ҳаммасига кучи етмаслигини тушунди ва жаҳл билан стулларни тепганча сўкиниб чиқиб кетди.

Кўчада бир оз тентираб юргач, йўлда биринчи учраган дўкондан ароқ сотиб олди ва такси тўхтатиб «тунги капалаклар» кезиб юрадиган марказий кўчалардан бирининг манзилини айтди. Турли ранглардаги чироқлар

нуридан чароғон, ишвали кулгу овозлари тинмайдиган кўчада турган қизларнинг бештачаси такси томонга ёпирилишди. Саид кўп ичганидан қизларнинг ҳар бири унинг кўзига иккитадан бўлиб кўринарди. Қорачадан келган юзига малла сочлари ярашмай турган, кўзлари қисик ихчамгина қиз мижознинг мастлигини ва қиз танлайдиган аҳволда эмаслигини тушуниб, дугоналарини доғда қолдириб, чаққонлик билан машинадан жой олди...

Тонг саҳар Куала-Лумпурга етиб келган Малика аэропортда аланглаб эрини қидирарди. Бироқ тўрт томонга шошаётган одамлар орасида Саид кўринмасди. Эри телефонга жавоб бермагани учун Маликанинг хаёлида у сюрприз қилиб, аэропортда уни кутиб турадигандек эди.

Малика сумкасини судраб аэропорт биносидан кўчага чиқди. Қатор турган таксичилар уни чорлай бошлашди. Лекин Малика йўлдан кўз узмасди. Самолётдан тушган одамлар тўрт тарафга тарқалиб бўлгач, одам бир оз сийраклашган йўлакка қараб, Маликанинг руҳи тушди. Кейин биринчи турган таксига яқинлашиб, манзилини айтди. Ҳайдовчи унга юкларини юкхонага жойлаштиришга ёрдамлашгач, йўлга тушди.

Такси тўхтаганини кўриб, деразадан мўралаган уй қўриқчиси Маликани кўриб, ёрдамга шошилди.

— Яхши етиб келдингизми, хоним? Анчадан буён кўринмадингиз...

— Раҳмат. Билмайсизми, эрим уйдаи ёки... Қўнғироқ қилиб сира туша олмадим, — Малика бегона одамга эри қўнғироқларига жавоб бермаётганини тан олганидан қизариб кетди.

— Уйда... — деди эркак истар-истамай. — Тонгга яқин келганди.

Маликанинг юраги шув этди.

Уй қўриқчиси Саиднинг бегона аёл билан келганини кўргани учун Маликани кўриб типирчилаб қолганди.

У манман Саидни ёқтирмаса-да, камсуқум, хушмуома-ла Маликани ёқтирар, унинг назарида Саид хотинини қадрламайдигандек туюларди. Шу сабаб ҳозир Маликанинг кўнгли чил-чил бўлишини сезса-да, уни қайтариш қўлидан келмасди.

Малика эшик қўнғироғини бир-икки жиринглатди. Ҳеч ким жавоб бермагач, ўзининг калити билан эшикни очиб ичкарига қадам босди. Остонадаёқ ёқимсиз ҳид димоғига урилиб, кўнгли озди. Уйдан ароқ, ювуқсиз идишлар, йиғилиб қолган чиқиндилар ва ачимсиқ тер ҳиди аралашиб димоқни ёргудек анқирди.

Малика нафаси қайтгудек бўлиб ичкарига одимлади.

— Саид ака?

Жавоб бўлмагач, тўғри ошхонага ўтиб, деразаларни очди. Ёпирилиб кирган тоза ҳаводан тўйиб-тўйиб нафас олгач, худди бомба тушгандек ағдар-тўнтар бўлиб ётган ошхонадан чиқиб меҳмонхонага ўтди. У ерда ҳам кир кийимлар, бўш бутилкалар, сигарет қолдиқлари сочилиб ётарди. Хоналарни кезган сайин руҳи тушиб бораётган Малика ҳафсаласиз ётоқхона эшигини очди. Аввалига кўзларига ишонмади. Кейин оёғи тагида ер қалқиб кетгандек бўлиб, йиқилиб тушмаслик учун шошиб эшикка суянди. Малика ишонч ва муҳаббат билан бир ёстиққа бош қўйган ўринда Саид жиккак, малласоч қиз билан ётарди. Чойшабга чала ўранган қизнинг қоп-қора косовдек оёқлари Саиднинг белига чирмашганини кўриб, Малика титраб кетди. У дод солиб юбормаслик учун кафти билан оғзини маҳкам ёпиб, ётоқхонадан узоқлашди. Тўшакда ётганлар қадам товушидан ҳам уйғонишмади. Малика йиғидан ўзини тўхтата олмай уйнинг у ёғидан-бу ёғига бориб-келар, ҳозиргина кўрганлари туш бўлиб чиқишини жуда-жуда истарди. Аммо ҳозир ўзини алдашдан фойда йўқ эди. Саид у ўйлагандан ҳам тубанликка шўнғиб бўлганди.

Муҳаббати бир лаҳзада саробга айлангани Маликанинг юрагини қиймаларди. Умрида бу қадар азобни бошидан кечирмаган Малика нима қилишни билмасди. Уйни чиқиндига тўлдирган Саид унинг кўнглини ҳам кир оёқлари билан топтаб ташлагандек бўлди. Малика юришдан тўхтаб, бир стакан совуқ сувни ютоқиб ичди.

— Ҳозир, кўз ёш тўкишнинг вақти эмас, тезроқ бу уйдан кетишим керак... Туйғуларимни лойга қорган одамдан тезроқ узоқлашмасам, жинни бўлиб қолишим ҳеч гапмас... — Малика ўзига-ўзи гапирганча, шкафларни тарақлатиб очиб, китоб-дафтарларини олди. Кейин кўзи ёшга тўлганидан кийимларнинг фарқига бормай, илгичдан олиб жомадонга ташлай бошлади. Бироздан кейин қилаётган ишлари, кийим-кечаклари ҳам кўзига арзимас нарсдек туюлиб, ҳаммасига қўл силтаб фақат дарсликлари солинган сумкасини олиб, ҳужжатларини ҳам унга солди-да, уйдан ўқдек отилиб чиқиб кетди. Югурганидан фойеда турган қўриқчининг гаплари ҳам қулоғига кирмади.

Хиёнат алами шу қадар азобли бўлишини, бир кун келиб ўзи жондан севган Саид унга шу азобни раво кўриши Маликанинг хаёлига ҳам келмаганди. У нота-ниш туйғуни қандай бошқаришни, унинг азобига чап бериш йўлларини билмасди.

Малика таксига ўтириб университет ётоқхонаси манзилини айтди. Кейин охириги марта автомобиль ойнасидан бахтли кунлари ўтган уй деразасига қаради, Саид ортидан югуриб чиқиб, бу барчаси тушунмовчилик дея ўзини оқлашини жуда истарди. Афсус, умидлари пуч бўлди. Саид ортидан югуриб чиқмади...

Малика кўзларини юмиб тескари ўгирилди.

Кун пешинга яқинлашганда бошида турган қаттиқ оғриқ сабаб уйғонган Саид белини босиб турган оғир нарса нималигини тушуна олмай ўгирилди. Ёнгинасида қоп-қора юзига ярашмаган малла сочлари афтини

тўсиб турган қиз пишиллаб ухлаб ётганини кўриб, кўзини каттароқ очди. Кейин силтаниб ўрнидан тураркан, қизни қаттиқ силтаб, уйғотди:

— Ҳей, кимсан? Бу ерда нима қилаяпсан? — жеркиди у овози титраб.

Қиз афтини буриштириб, зўрға кўзини очди, кейин қаердалиги эсига тушди шекилли, жилмайишга ҳаракат қилди.

Хунук иршайиб турган қиздан ароқнинг бадбўй ҳиди анқиб, Саиднинг кўнгли озди ва уни итариб юборди.

Қиз тушунарсиз тилда норози бўлиб чийиллаганча алланималар деди. Саид кўзига алавастига ўхшаб кўринаётган қиздан тезроқ қутулгиси келиб, унга эшикни кўрсатиб бақирди:

— Тезроқ кет, кўзимдан йўқол!

Қиз инглиз тилини бузиб, ҳаққимни бер, деб чийиллай бошлади.

Саид унга полда ётган шимини кўрсатиб, «Чўнтагимдан керагича олгин-да, даф бўл», деди. Қиз кўпи билан бир метр матодан тикилган кўйлагини эгнига иларкан, кўзи ўйнаб полдаги шимга ёпишди. Шим чўнтагидаги ҳамёндан пулларни қўллари титраб олаётган қизга ижирғаниб қараб турган Саид сўкинганча уни шоширди.

Қиз хонадаги буюмларга урилиб-сурилиб чиқиб кетаркан, кўча эшик қарсиллаб ёпилгач, Саид енгил тин олди. Кейин ўзини диванга ташлаб кеча бўлган воқеаларни эслаш учун кўзини юмди.

У бугун қандайдир муҳим воқеа бўлиши кераклигини юрагидан сезиб турар, лекин ҳар қанча ҳаракат қилмасин нималигини эслай олмасди. Бир оз ётгач, судралиб меҳмонхонага чиқди. Чиқди-ю, ток ургандек сапчиб тушди.

Хона ўртасида турган ғилдиракли йўл сумкаси Малика қайтиб келганидан дарак берарди.

Саид бўлган воқеани тасаввур қилиб кўрди-ю, бутун танасидан совуқ тер чиқиб кетди.

— Малика... — томоғини куйдираётган сўз отилиб чиққач, полга ҳолсиз ўтириб қолди.

Энди нима бўлади? Малика кетиб қолса, нима қиламан? Балки тушунтирсам, маст эдим десам, кечирар? Қарга кетди экан?» Саиднинг кўнглидан ўтаётган саволларнинг охири йўқ эди. У ўрнидан туриб, қалашиб ётган кир кийимлар орасидан қўл телефонини аранг топди. Кейин қўли титраганча таниш рақамларни терди. Биринчи гудокдаёқ Малика телефонни ўчириб қўйди. Яна бир марта кўнғироқ қилганда гўшакдан бу рақам билан энди боғланиб бўлмайди деган жавоб келди. Саид Малика сим-картасини улоқтирганини тушунди. Маликадан айрилиб қолиш кўрқуви ич-этини кемириб, титраб-қақшаганча ваннахонага кирди. Совуқ сув таъсирида бир оз ўзига келгандек бўлди. Бошига ҳўл сочиқни ўраб яна қўлига телефонни олди. Маликага қайта-қайта сим қоқиб ҳам боғлана олмагач, беихтиёр бегона юртдаги ягона халоскори Толибнинг рақамларини терди.

Толиб Саид кўнғироқ қилганидан ростакамига ҳайратланди.

— Саид, ўзингмисан? — деди у сўрашиб бўлгач. — Ўзингга келганинг рост бўлсин-а! Аҳволинг яхшими?

— Яхшимас... ҳалиги, бугун Малика Тошкентдан учиб келганди. Менга кўнғироқ қилган экан, эшитмабман. Мабодо сенга кўнғироқ қилмадимми?

— Йў-ў-ўқ, — Толиб дўсти ниманидир яшираётганини сезиб сўроққа тутди: — Тўғриси айт, нима бўлди? Маликани кутиб олгани чиқмадингми?

— Чиқа олмадим, банд эдим... — Саид топган баҳонасидан ўзи уялиб кетди. — Хуллас, у келган. Лекин ҳозир уйда эмас, қаёққа кетганини эса билмаяпман... — Гапни қисқа қилмаса бўлиб ўтган воқеаларни батафсил гапиришига тўғри келишини тушуниб тутилди.

— Билмадим, дугоналарининг телефон рақамлари йўқми сенда? Балки уйга кира олмаган бўлса, талабалар ётоқхонасига кетгандир...

Саид дўсти нажот йўлини кўрсатганидан қувониб, «Тўғри айтасан, ҳозир ўша ёққа бориб кўраман», деди ва тезда хайрлашиб гўшакни қўйди. Шу фикр ўзининг хаёлига келмаганидан ҳайрон бўлиб, кўчага шошилди.

Ҳали ўқиш бошланишига тўрт-беш кун борлиги учун ётоқхонада одам кам эди. Остонадаги қоровулхонадан Маликанинг факультети ва курсини айтиб, келган-келмаганини сўради. Қоровул ёнидаги дафтарга қараб олгач, «Келган» деди. Кейин Саидга бошдан-оёқ назар ташлаб, «Лекин сизни ичкарига кирита олмайман», деб айтди.

— Нега киритмайсиз? Ахир, у менинг хотиним-ку!

— Менга фарқи йўқ, жаноб. Мен фақат буйруқни бажараяпман. У қиз мени ким сўраб келса ҳам киритманг, деб тайинлаган. Илтимос, кетинг, бирор гапингиз бўлса, ўзи билан телефонда гаплашиб, ҳал қилинг.

Жаҳлдан Саиднинг жони ҳиқилдоғига келди. Аммо қоровулнинг қўли сигнал тугмаси томон йўналганини кўриб, ҳозир яна бир жанжал ортиқчалигини тушуниб, Маликанинг жаҳлини баттар чиқармаслик учун ўзини босди. Ташқарига чиқиб, боғдаги ўриндиқлардан бирига ўтирди ва хотинининг чиқишини кута бошлади. «Қанча керак бўлса, шунча ўтираман, барибир чиқади-ку!»

Малика ўзини каравотга ташлаганча ҳамон ҳўнг-ҳўнг йиғлар, кўрганларини ҳазм қила олмаганидан, ўзини қаерга қўйишни билмасди. Йиғлай-йиғлай ухлаб қолган Малика кунботар маҳали босинқираб уйғониб кетди. Бутун танаси оғир меҳнатдан толиққандек оғрирди. У зилдек танасини зўрға кўтариб ўрнидан турди, биринчи ўринда хонага тоза ҳаво кирсин деб ойналарни очди. Беихтиёр кўзи боғдаги ўриндиқда

мунғайиб ўтирган Саидга тушиб, яраси қайта янги-лангандек бўлди.

У титраб-қақшаб, шошганча пардани ёпиб, ўзини каравотга ташлади. Мияси тез ишлай бошлади. У бундан кейин қиладиган ишларини тахмин қилиб қўйгач, секин ўрнидан турди. Ёзги таътилга кетганида хонани Сабина озиқ-овқат қолдирмаганди. Маликанинг ҳам иштаҳаси йўқ эди-ю, лекин томоғи қуриб борарди. Электр чойнакда сув қайнатиб, қўшни хонадаги қизлардан қаҳва сўраб олиб ичди-да, яна ўрнига чўзилди. Деразанинг ёнига қайта бормади.

Кечгача бир ерда қадалиб ўтириш жонига теккан Саидни яна ичкилик хумор қила бошлади. У ўзига бор-йўғи бир стакан ичаман дея ваъда бериб ўрнидан туриб, яқин-атрофдаги дўконлардан ароқ қидириб кетди. Лекин биттасининг кетидан иккинчи, учинчисини ҳам сипқорганини сезмай қолди. У туни билан ўтирсам, совқотаман, шунинг учун ичдим, деб ўзини-ўзи алдаганча ўриндиққа қайтиб келиб жойлашди. Ичига кирган илон кўп ўтмай ўз ишини қилиб, кўрқув ўрнини яна журъат эгаллади. Малика уни кўриб тургани ва атайлаб чиқмаётганини сезиб, алами кўзиди. Яна бориб қоровулга хиралик қила бошлади. Унга гапи ўтамагач, оёғи чалишиб дераза ёнига борди ва бор овозда «Малика» деб бақира бошлади.

— Малика! Малика дедим сенга! Менга бир қарагин, ахир сени севаман-ку! Билиб қўй, ҳайдасанг ҳам кетмайман, шу ерда ўтиравераман!

Деразадан бошини чиқарган қизларнинг қиқирлаб кулиши унга баттар куч берди ва ўзини Ромеодек ҳис қилиб янада баландроқ овозда бақира бошлади.

Малика уятдан тиззаларини қучоқлаб олганча ётар, бошига ёстиқ босса-да, Саиднинг овози эшитиларди.

Қоровул ётоқхонадагиларнинг тинчини бузаётган бу

йигитга «ўзингдан кўр» дегандек қаради-да, сигнални босиб, қўриқлаш хизматини чақирди. Қўриқлаш хизмати маст бўлиб, тинчликни бузаётган соч-соқоли ўсиб, озиб-тўзиб кетган бу йигит бир пайтлар Куала-Лумпур осмонида порлаган футбол юлдузи Саид эканини билишмади ҳам, уни бир пиёниста санаб, машинага солиб олиб кетишди.

Малика эртаси куни эрталаб университет раҳбариятига ўқишини Сингапурдаги филиалга кўчиришни илтимос қилиб хат ёзди.

У Саид билан бўлган воқеани на ўз ота-онасига, на қайнонасига айтди. Балки ҳеч ким танимайдиган жойларга кетишни ихтиёр қилди. Ота-онасига ўз бахтсизлигини тан олиб гапириш осон эмасди, айниқса, отасига. Қайнонасига эса гапиришдан фойда йўқ, ўзи яқинда чолидан айрилган, ғам-ташвиши ўзига етарли. У ҳаммадан ҳам дадасининг «Мен нима дегандим?» дейишини эшитишни истамасди. Агар шу шаҳарда қолса, Саид уни тинч қўймаслигини биларди, у билан жанжаллашишга, ваз-карсонларини эшитишга эса тоқати ҳам, асаби ҳам етмасди. Хатни университет раҳбариятига топширгач, негадир кўнгли бўм-бўш бўлиб қолди. Бир пайтлар ўзи яхши кўрадиган шаҳар ҳам кўзига нурсиз кўринди. Ичида нимадир узилиб, Саид билан боғлаб турган барча яхши-ёмон хотиралар қаёққадир йўқолди. Олдинда мавҳум, хўрланган муҳаббатнинг ҳеч қачон кетмайдиган оғир юки ортилган келажак кутарди уни.

Ердан бошини кўтармай зилдек оёқларини зўрға судраб босаркан, кўз ёшларини артишни ҳам истамасди. «Мени сенсиз яшашга мажбур қилганинг учун, шабнамдек соф муҳаббатимни, ҳатто ота-онамга ҳам қарши чиққан гуруримни, оилага бўлган ишончимни топтаганинг учун сени икки дунёда ҳам кечирмайман... Менсиз яшаш сенга жазо бўлсин!..» Малика

огир ўйлар билан ётоқхонасига етиб келди. Таътилдан қайтиб келган Сабина хонада Маликанинг буюмларини кўриб, ҳайрон бўлиб ўтирарди. Эшикдан кириб келган дугонасининг кўзларига боқиб, бир қарашдаёқ нима бўлганини тушунди. Ҳеч нима сўрамади, индамай Маликани бағрига босди. Бир кунда айна гуркираб ўсаётган пайтида бандидан узиб олинган гулдек сўлиб қолган Малика бошини дугонасининг елкасига ҳолсиз қўйди...

Малика бўлиб ўтган воқеаларни иложи борица тафсилотларсиз гапириб берган бўлса-да, хиёнат унинг кўнглида чуқур ва битиши қийин бўлган жароҳат қолдирганини ранг-рўйидан билиш қийин эмасди.

— Мен кетаман, Сабина... Ҳар бир бурчаги уни эслатиб турадиган бу шаҳарда яшай олмайман.

— Тошкентгами?

— Йўқ, — бош силтади Малика. — У ерда ҳам менга ҳаловат бўлмайди.

— Ахир, қаерга борасан? Ҳадемай фарзандли бўласан, бегона жойда бир ўзинг қийналиб қоласан!

— Ҳозир ҳам қийналаяпман-ку, фарқи нима? — шивирлади Малика кўкси остида ураётган митти юракка «Хотиржам бўл, мен сен биланман» дегандек қорнига кафтини қўйди.

Сабина яқиндагина бахтдан ял-ял ёниб юрган дугонасининг ҳозирги аҳволига ачиниб қаради.

— Сендек қизнинг қадрига етмаган бўлса, Саиднинг кўзи кўр экан, — деди у жаҳл билан.

Малика ҳафсаласиз қўл силтади:

— Ўзининг қадрига етмаган одам бировни қадрлармиди... — Бир оз ўйланиб ўтиргач, қўшимча қилди: — Сабина, сендан бир илтимос, агар С... — Малика унинг номини тилга олиш нафақадар оғир бўлишини билмаганди. Юрагини кимдир ғижимлагандек бўлди. — У

келса, мени йўқ дегин, бу шаҳардан кетгунимча у билан юзма-юз келмаслигим керак. Илтимос, менга ёрдам бер...

Сабина уларнинг ярашиб кетишидан умид қилса-да, дугонасининг қарори қатъийлигини тушуниб, индамай бош силтади.

Орадан ўтган бир ҳафта давомида Саид ҳар куни ётоқхона остонасида қоровуллик қилар, Малика эса у билмайдиган йўллар билан университетга бориб келиб, ўқишини бошқа шаҳарга кўчириш ҳаракатини қиларди. Баъзан ярим тунда Саиднинг «Малика! Бир мартагина гаплашишга рози бўлгин! Сенга ҳаммасини тушунтириб бераман!» деган овози эшитилиб қолар, бироқ зум ўтмай қўриқлаш ходимлари уни ётоқхона ҳудудидан четга чиқариб қўйишарди.

Уйқуси бузилган Сабина Маликага ўтиниб қарар, «Балки гаплашиб кўрарсан», деб илтимос ҳам қиларди. Малика кўз ёшлари юзини ювганча бош силтарди ва:

— Йўқ! У бугун ҳам маст... — дерди.

Ўқув йили бошланганига бир ҳафта ўтгач, Сингапурдан хат келди. Улар Малика Куала-Лумпурнинг об-ҳавоси ҳомиладорлигига салбий таъсир кўрсатиши мумкинлигини сабаб қилиб кўрсатгани учунгина тезда унинг талабига рози бўлишганини билдиришганди.

Малика барча ҳужжатларни тайёрлаб, Сингапурга учиб кетгунича яна бир ҳафта ўтди.

Сабина дугонасини йиғлаб-йиғлаб кузатиб қўйди. Куала-Лумпур осмонида сузаётган самолётда хаёлга ботиб ўтирган Малика кўз ёшларини артди. «Бу менинг сўнгги марта кўз ёш тўкишим. Бошқа йиғламайман! Тақдиримдан қочиб кетишга мажбур қилганлар йиғласин энди!» Зиммасига жуда катта масъулият юкини орқалаганча учиб кетаётган Малика ўзига-ўзи берган ваъдасини бажариш жуда қийин бўлишини билмасди.

Сабина дугонасини кузатиб қайтиб келганда ётоқхона биноти рўпарасида бошини чангаллаганча ўйга ботиб ўтирган Саидга кўзи тушди. Юраги туз селгандек ачишди. Индамай ўтиб кетмоқчи бўлди-ю, кейин фикридан қайтиб, Саиднинг ёнидан жой олди. Одам шарпасини сезган Саид сесканиб бошини кўтарди. Сочлари тўзгиган, уйқуқсизлик ва кўп ичганидан кўз ости қорайиб кетган Саиднинг нигоҳидан азобдалиги билиниб туради. Унинг Сабинага тикилган кўзларида умид учқунлади.

— С-сабина, — деди қуриб ёрилиб кетган лабларини ялаб. — Малика юбордими сизни?

Сабина йиғлаб юбормаслик учун лабини қаттиқ тишлади.

— Мени кечирдими?..

Қиз ортиқ тоқат қила олмади. Агар яна бир оз ўтирса, Маликани эмас, Саиднинг ёнини олишни бошлашини тушуниб шошиб бош силтади.

— Йўқ, Саид, мени Малика юбормади... Сизга очиғини айтишга мажбурман, мендан хафа бўлманг...

Саид хавотирланиб ундан кўз узмай қаддини ростлади.

— Малика кетди, энди у бу шаҳарга қайтиб келмайди.

— Қ-қаерга кетди? — Саиднинг воқеалар бундай кескин ўзгаришини кутмагани сезилиб турарди.

— Қаерга кетганини айта олмайман. Лекин Тошкентга эмас!

Саид ўриндиққа ёпишиб қолгандек бўлди. Бу хабардан кайфи ҳам тарқаб кетганди.

Сабина шундай дегаچ, индамай ўрнидан туриб кета бошлади. У Саид ва Маликага берилаётган азобларни ноҳақлик деб билар, лекин тақдирга қарши исёндан фойда йўқ эди.

— Тўхта! — кутилмаган ҳайқириқдан Сабина сапчиб тушди.

Саид икки ҳатлаб унга етиб олди.

— Ҳаммасини айтасан! — деди у Сабинани икки қўлаб силтаркан. — Қаерга кетди? Нега кетади? Мен-чи? Нега тушунтириб беришимга имкон бермай кетворди? Нера?!

Сабина унинг қўлидан чиқаман деб бекорга овора бўлар, Саид жазавага тушгандек оғзидан тупук сачратиб бақирарди.

Кўчадан ўтаётган йигитлар қизга ёрдамга шошилишди.

— Уни энди ҳеч қачон кўрмайсиз! — бақирди Сабина ҳам алам билан. — Унга нега уйландингиз ўзи? Клубингиздаги келишмовчиликлар аламини оладиган одам керакмиди сизга? Билиб қўйинг, у сизни машҳурлигингиз учун севмаганди! Ҳаётнинг зарбаларига чидаб, мослашиб яшаш керак! Сиз-чи? Сиз ўнқир-чўнқирларга дош бера олмайдиган даражада мўртмисиз? Одам фақат жисмонан эмас, иродаси ҳам бақувват бўлиши керак! Малика бу гапларни сизга ҳеч қачон айтмаган бўларди. Аммо мен Малика эмасман. Сизни аяб ўтирмайман. Кўзингизни очинг! Агар шундай давом этсангиз, ўзингизни адо қиласиз! — Сабина кўзларини катта-катта очиб қотиб қолган Саидга қараб раҳми келди ва «Менимча, аллақачон ўзингизни адо қилганга ўхшаяпсиз!» дейишдан тилини тийди ва шарт ўгирилиб югуриб кетди.

Саид қизнинг гапларини миясига сиғдира олмагангиди. «Нима деди? Мўртсиз, дейдими?» ўйлади бошини чангаллаб. Оёғи ўзидан-ўзи ичкилик сотадиган дўкон томон судради.

«Мен мўрт эмишман. Синган эмишман!» — У шиша идишнинг ўзидан ароқни сипқорганча боши оққан то-

монга кета бошлади. «Синиш қанақа бўлишини кўрса-тиб қўяман сенларга».

Саид қачон уйига етиб келганини билмайди. Боши оғриб уйғонганида эшик қўнғироғи тинимсиз жингларди. У ҳеч қаёққа қарамай тўғри бориб эшик-ни очди. Остонада турган почтальон йигитча уни кўриб, орқага тисарилди. Маҳобатли уйлар жойлашган бойлар мавзесида учига чиққан пиёниста кўринишидаги одамга дуч келаман деб ўйламаганди, шекилли.

— Саид Жалолов сизмисиз? — деди у иккиланиб.

Саид бош силтади.

— Унда мана бу ерга имзо чекиб берсангиз... — йигитча Саиддан келаётган бадбўй ҳиддан бурнини жийириб қоғоз-ручка узатди ва каттагина конвертни унинг қўлига топшириб, лифт томонга шошилди.

Саид кўзи тиниб кетавергани учун конверт устидаги ёзувни ўқий олмади. Уни стол устига ташлаб, ювиниб чиқди. Бошоғриғи босилиб, конвертни яна қўлига олди.

Аввалига кўзларига ишонмади. Кейин диванга жойлашиб қайта ўқий бошлади:

— «... Жохор» клуби Саид Жалолов билан шартнома-ни муддатидан олдин бекор қилади...»

Саиднинг пешанасидан совуқ тер чиқиб кетди. Хатнинг давомида Саид Жалолов шартноманинг қайси бандларини бузгани батафсил ёзилган бўлиб, унга кўра шартнома бекор бўлишига сабабчи бўлган томон сифатида клубга катта миқдорда жарима тўлаши ҳам белгиланганди.

— Мени четлашдими? — ўзига-ўзи гапириб хонага аланглади у. — Мени-я? «Жохор»нинг обрўсини ошириб берган мен эмасми? «Ал-Аҳли» устидан тарихий ғалабага эришгани-чи? «Жохор» ҳеч қачон «Ал Аҳли»-ни енгмаган, мен сабаб шунча обрў олишди... Энди мени кераксиз буюмдек улоқтиришаяптими?... Мураб-

бий Кенси доим оқибатдан гапирарди. Шуми оқибат?! Йўқ, мен бунини шундайлигича қолдирмайман! Ҳозирок клубга бораман. Кўрсатиб қўяман уларга. Мени чиқитга чиқаришларига йўл қўймайман!

Саид қўлига илинган нарсани эгнига кийиб, клубга йўл олди.

База дарвозаси у учун дарров очилмади. Қўриқлаш хизматидагилар уни таниб туришган бўлса-да, «Аввал мураббийдан сўраймиз, кутиб тулинг», дейишди. Саид бир кун келиб, ўзи жондан севган клуб остонасида сарғайиб туриши мумкинлигини тасаввур ҳам қилмаганди. Бу унга жуда оғир ботса-да, тишини тишига босди. «Мураббий Кенси мени қўрқитиш учун шундай қилган, ҳозир ҳаммаси ҳал бўлади», деб ўйлади. Киришга рухсат берилгач, тўғри мураббийлар хонаси томон юрди. Хонада тўртта мураббий алланарсалар устида тортишиб ўтиришарди. Саиднинг келганини хабардор бўлишса-да, бир муддат ишдан бош кўтаришмади. Саид оғирлигини у оёғидан бунисига ташлаб бир оз кутди. Мураббийлар тортиши-тортиша чиқиб кетишди. Саид салом бериш учун оғиз жуфтлаганча қолаверди, мураббийларнинг ҳеч бири унга ўгирилиб ҳам қарамади.

— Кел, Саид, — деди мураббий Кенси столидаги қоғозларни йиғиштириб тортмага соларкан. Унинг ҳаракати ҳам Саиднинг эътиборидан четда қолмади.

— Илгари режаларни мендан яширмасдингиз? — пичинг қилди у креслога ўзини ташларкан.

— У пайтлар ўтиб кетди, — совуққонлик билан жавоб бераркан, мураббий Саиднинг кўзларига қаттиқ тикилди.

— Мен...

— Нега келганингни биламан, — унинг гапини бўлди мураббий.

— Яхши, — тараддудланди Саид. — Унда тушунтириб берарсиз нима гаплигини?

— Шартномада ҳаммаси ёзилган, кайфинг тарқаган пайтда синчиклаб ўқиб чиқсанг, билиб оласан.

Мураббийнинг совуқ муомаласидан вазият ўзи ўйлагандан ҳам жиддийлигини сезган Саид тараддудланди.

— Ҳозир шошиб турибман, ишларим кўп. Илтимос, хонани бўшатиб қўйсанг.

Саиднинг қулоғи шанғиллаб, кўз олди тиниб кетди.

— Мураббий Кенси! — бироздан сўнг бор журъатини йиғиб тилга кирди Саид. — Шу гапларни сиз айта-япсизми?

— Мен! Фикримни ўзагартираман деб, овора бўлма! Энди сен бу жамоа аъзоси эмассан!

Мураббийнинг сўзлари қулоғи остида оғир жаранглаб кетди. Саид бошини чангаллаб ўрнидан турди.

— М-мен... ахир бутун ҳаётимни тикканман шу жамоага... Назаримда, мендан қаттиқ хафасиз, балки эртага гаплашармиз...

— Гаплашадиган гап қолмаган, Саид. Сен хато устига хато қилдинг! Неча марта огоҳлантирдим, қулоқ солмадинг. Жамоани эмас, ўз манфаатингни устун қўйишни бошладинг... Футболда барчанинг боши бирикиб ишласагина, бирор натижага эришилади.

— Ростданми?! — Саиднинг лаби кинояли бурилди. — Демак, араблар устидан ҳам жамоа бўлиб ғолиб бўлган эканмиз-да?

Мураббий Кенси дарров жавоб бермади.

— У ўйинга қаттиқ тайёрланганмиз. Тўғри, сен гол ургансан, лекин жамоа ёрдамида ургансан, — деди бир оздан кейин. — Эсингда бўлса, ўшанда ҳам ғалабага мендан бошқа ҳеч ким ҳисса қўшмаган деб ҳисоблагандинг, ҳали ҳам фикринг ўзгармапти. Қолаверса, ғалаба қўшган ҳиссанг учун тақдирлангансан! Сендан кейингилар ҳам қўшган ҳиссасига кўра, тақдирланиб келинаяпти.

— Кейингилар деганда Мигелни назарда тутаяпсизми? — Саиднинг кўзлари аламдан қисилди.

— Уни ҳам.

— Тушунарли. Демак, энди сизга Мигель керак бўлиб қолибди-да!

— Ёш болага ўхшама, Саид!

Мураббийнинг тинчлантириш оҳангидаги овози Саиднинг баттар ғазабини кўзғади. У тўсатдан стол устидаги қоғозларни қўли билан супириб, хона бўйлаб сочиб юборди.

Мураббий ғазабга тўла кўзларини ундан узмай столдаги тугмачани босди. Кейин хонага отилиб кирган кўриқчиларга қараб буюрди:

— Олиб чиқиб ташланг бу аҳмоқни! Иккинчи базага ҳам, стадионга ҳам қадам босмасин!

Саид қаршилик қилишига қарамай икки барзанги қўлтиғидан тутиб, эшик томон судрашди. Бир вақтлар ўзи мағрур кириб чиқадиган стадиондан уни оёғини ерга теккизмай олиб чиқиб кетишарди. Саиднинг овози мураббий хонасидан эшитилаётганини билиб, югуриб келган Толиб, Савич ва Хассан бўлаётган воқеаларни анқайиб кузатиб туришарди. Улар мураббийнинг қарорига қарши чиқа олишмасди. Кўриқчилар база дарвозасини ёпишгач, Толиб сўкинганча, нима бўлса бўлар деб дўстининг ортидан югурди. Унга Савич ҳам эргашди.

Дарвозадан ташқарига улоқтирилган Саид бир зум тараддудланди. Кейин ортидан қарсиллаб ёпилган дарвозага қараб кўзига ёш тўлди. У нима қиларини билмасди. Бу нарсалар ҳаётида эмас, тушида бўлаётгандек сезарди ўзини. Боши гир-гир айлана бошлади.

Ортига ўгирилиб, панжаралар орасидан у томонга шошиб келаётган Толиб билан Савичга кўзи тушди.

Ҳозир уларни кўришни истамасди, тўғрироғи, бу аҳволда уларга кўринишни хоҳламасди. Шошиб катта

йўл томонга юрди ва дўстлари база дарвозасидан чиқиб улгургунча такси тўхтатиб, кетворди.

Толиб билан Савич оғир хўрсинганча ортидан қараб қолишди. Саид ҳозир ёлғиз қолишни истаётганини тушуниб, индамай ортга қайтишди. Иккаласини ҳам оғир ўйлар эзарди.

Саид такси ойнасига юзини буриб, сездирмай кўз ёшларини артди...

У уйига қадам босаркан, бу хонадон ҳам энди унга тегишли эмаслигини, эрта-индин яна бирор почтаци уйни бўшатиб қўй деган ҳужжатларни олиб келиши мумкинлиги хаёлидан ўтди.

«Ҳатто расман учрашиб, шартнома бекор бўлди, деб маълум қилишга ҳам арзитишмади-я!» ўйлади алам билан Саид ва стол устида турган ароқни бутилкаси билан кўтариб қултиллашиб ича бошлади...

Малика Сингапурга бориб жойлашиб, ўқишни бошлаб юборгач, онасига қўнғироқ қилди. Бўлган воқеаларани қанчалик силлиқлаб гапиришга уринмасин, онасининг фиғони фалакка чиқди.

— Қаердасан? Бегона аёлни уйингга олиб келган эканми? Ўзи қани эринг? Нега бошқа шаҳарга кетганингни менга айтмадинг?..

Онасининг саволлари тугай демасди. Унинг овозини эшитиб бошқа хонадан дадаси ҳам етиб келди.

У она-боланинг суҳбатига қулоқ тутиб туриб, сўрамасдан ҳам нима гаплигини тушунди.

Кўйлагининг чўнтагидан рўмолчасини олиб пешанасини артаркан, ҳолсизланиб ўзини диванга ташлаганча:

— Айтгандим-а! Айтганди-и-и-м! — дерди у нуқул. Кейин ўрнидан туриб, бошқа хонадан бир сурат кўтариб қайтиб келди. — Мана шу аёл билан ушлаб олдингми ўша қадрли эрингни?!

Малика дадасининг қўлидаги суратга қараб анқайиб қолди. Шундоқ ҳам эзилиб турган юрагига биров хан-жар ургандек бўлди.

— Б-бу... буни қаердан олдингиз? — сўради дадасининг олдида ерга киргудек уялиб.

— Тўй куни бўлган жанжалда топиб олганман. Ҳаммасидан хабарим бор менинг! Ҳаммасидан! У... у аблаҳ хотинбоз сени хор қилишини билгандим. Тўй бошланиб бўлгани учун дардимни ичимга ютгандим...

Онаси узоқ куйинди, ҳомиладор қизидан хавотир олиб, уни тинчлантиришга ҳаракат қилди. Малика ўқишни битирмагунча қайтиб бормаيمان дегач, унинг қарори қатъийлигини билиб, кўнишдан бошқа иложи қолмади.

Қизи дардини бировга айтмаслигини, эри хиёнат қилганини кимгадир айтишга эса гурури ҳеч қачон йўл қўймаслигини тушуниб турарди.

Малика скайпни ўчиргач, онаси ўйланиб қолди.

— Бу иккаласи ҳам бир-биридан қолишмайдиган гурурли... Энди нима бўлади?..

Дадаси эса хонанинг у ёғидан бу ёғига бориб келар, тинимсиз «Билувдим шундай бўлишини» деб жонсарак бўларди.

Нима қиларини билмаган онаси мадад кутгандек шошиб қудасига қўнғироқ қилди...

Орадан 4 йил ўтди.

Тошкент аэропортида йўловчилар йўлагига тикилиб ўтирган кўзойнакли киши бетоқатланиб одамлар орасидан йўлакка бош чўзарди. Панжара олдида бориб олган аёл эса ҳар замонда унга қараб, ҳали чиқишмади деб қўярди. Эркак бесаранжом бўлиб, кўзойнагини тўғрилаб, яна у ёқдан-бу ёққа бориб келарди. Унинг қаттиқ ҳаяжонланаётгани сезилиб турарди. Ниҳоят, хотинининг «Дадаси, келишди!» деган овози эшитил-

ди. Филдиракли сумка устига уч ёшлардаги болакайни ўтқизиб судраб келаётган Малика онасини узоқдан таниб қўл силтади ва қадамини тезлатди.

— Ойи! — Малика кутиб олувчилар томонга ўтмасдан онасининг бағрига отилди. Аёл қизини қучоқлаб йиғлаганча кўришаркан, икки кўзи сумка устига жойлашиб олган болакайда эди.

Онаси Маликани бағридан бўшатиб, қоп-қора сочлари жинглак, катта-катта кўзлари атрофга ҳайрат билан боқаётган болакайнинг устига энгашди.

— Салом... Мен бувинг бўламан, — деди кўз ёшларини артиб.

Болакай кўзларини пирпиратди. Кейин аёл набирасини кўтариб бағрига босди. Болакай бувиси билан скайпдан гаплашгани учун бегонасирамади. Улар одамлар орасидан ўтиб, дадаси томон юришди. Орадан ўтган тўрт йил ичида дадаси анча кексайиб чўкиб қолгандек туюлди Маликага.

Дадаси уни қучоқлаб пешонасидан ўпди.

Маликанинг юраги зирқиради. Хотиралар ҳеч қаерга кетмас экан-да, ўйлади у. Ота-онаси ҳам қизининг бахтсизлигига энди кўникай деб туришганида Маликани кўриб, дардилари янгиланди.

Малика олдингидан ҳам очилиб кетган, оналик унга жуда ярашган бўлса-да, кўзлари илгаригидек чақнаб турмас, юз-кўзида бахт нурланмасди. Унга, ҳатто, вазминлик ҳам ярашганди. Ҳаётнинг қийинчиликларига сабот билан бардош бераётгани ва қийинчиликни сездирмаса-да осон бўлмаётгани билиниб турарди. Барчалари машинага ўтириб уйга қараб йўл олишди.

Дадаси Маликадан аразлагани учун видео орқали кам гаплашар, шу сабаб набирасини ҳам жуда кам кўрганди. Шундай бўлса-да, болакайга бирдан меҳри товланди, унга қарагани сайин кўзи қувонарди.

— Кўзимнинг қувончи, — бувиси тинмай болакайни ўпар, — ўзимнинг сафарларда туғилган Сафаржоним.

Уйда Маликани барча қариндош-уруғлар жам бўлиб кутиб туришарди.

Меҳмонлар кетиб, уй тинчиб қолгач, онаси Маликанинг ёнига ўтирди. Бу вақтда бобо-набира шахмат тахтанинг ёнида бош қотириб ўтиришарди. Бобоси унга шахмат ўргатишни истар, Сафар эса бир жойда ўтиролмай шахмат доналарини кўтариб дикиллаб сакрарди. Маликанинг уларга қараб кўзи қувнади.

Бир маҳал Сафар шахмат доналарини олиб, худди тўпни тепгандек тепа бошлади.

Дадасининг ранги ўзгариб кетганини кўрган Малика худди ўзи айб иш қилиб қўйгандек шошиб ўғлини кўтариб олди.

Ўнғайсиз вазиятни юмшатиш учун онаси ёрдамга келди.

Боласини тиззасида ухлатиб ўтирганини кўрган онаси, «Каравотга ётқиз», деди.

— Яхши ухлаб қолмагунча, каравотга ётқизсам, уйғониб кетади. Шундай ётишга ўрганган.

Онаси унга маъюс тикилди.

— Бир ўзинг роса қийналган бўлсанг керак. Нега қайтиб келмадинг? Жонингга жабр қилиб зарурмиди?

— Ойи, негалигини биласиз-ку.

У бу мавзуда гапиришни истамаслигини билгани учун индамади-ю, лекин онаизорнинг ҳам юраги ҳасратга тўлиб кетганди. Малика келса, бир ҳасратлашиб енгил тортаманми, деб ўйлаганди.

Малика ўзининг болаликдаги хонасида ухлашга ётаркан, анчадан буён биринчи марта ўзини ҳимоялангандек ҳис қилди. Қадрдон уйи, меҳрибонлари ёнидалиги кўнглига ҳаловат бағишларди. У қийноқларда ўтган ҳомиладорлиги, ёш бола билан ҳам ўқишга, ҳам ишлашга улгурган кунларини ўйлаб хўрсинди. Сингапурдаги ўқи-

тишнинг эркин тизими унга қўл келганди. Ёш болали бўлгани учун институт раҳбарияти стипендиясига қўшимча пул чиқариб беришга қарор қилгани, бундан ташқари, дарсларга бормасдан онлайн ўқиш имконияти ҳам унга қулайлик туғдирганди. Уйда компьютерда бир-икки фирмаларнинг ҳужжатларини таржима қилиб бериб ҳам пул топарди. Ўша кунлари озиб-тўзиб кетгани, ўғли билан бир ўзи қийналгани етмагандек Саиднинг хиёнати алами ҳам унга азоб берарди. У эри ҳақида ҳеч нима билишни истамасди. Сабина Саид ҳақида бир марта гап очганида «Агар уни эслатадиган бўлсанг, бошқа менга қўнғироқ қилма» дегач, бошқа у ҳақда гапирмаганди. Ҳали ҳам Куала-Лумпурда яшаб ишлаб юрган бўлса керак деб ўйларди. Орадан ўтган тўрт йил давомида бирор марта футбол каналларига қиё ҳам боқмади. Бу унинг юрагига азоб берарди. Ўқишни тугатгач, ўзи практика ўтаган Сингапур-Ўзбекистон фирмаларидан бирида ишга қолди.

Аслида ўқишни тугатиб, уйга қайтмоқчи эди. Лекин яраси ҳали азоб берар, у эса хотиралардан қочишни истарди.

У айрилиқ юрагим ярасига малҳам бўлади, деб ўйлаб адашганини тезда англаганди. Айрилиқ, алам тафти бир оз совигач, баттар хуруж қилишини кейин билганди. Лекин унгача анча узоқлашиб кетган, энди орқага йўл йўқ эди. У Саиднинг кўнглидан ўрин ололмагани учун баъза ўзини ҳам айбларди. Аммо Саид иш ва рақобатдан бошқа нарсга кўзига кўринмайдиган эркаклар тоифасидан эди. Шу йўлда ўзини хароб қилса ҳам, парвонадек ўзини ўтга ураверар, қанотлари куйиб тамом бўлганини сезмасди. Малика ўтган йиллар давомида Саидни буткул унута олдим, деб ўйлаганди. Тошкентга қадам босиши билан эса барчаси янгидан бошланди... Хотиралардан ҳеч қаерга қочиб бўлмаслигини, ҳаммаси ичидалигини, вақт ўтган

сайин юракнинг бир бурчагига бекиниб, вақти келганда яна бош кўтаришини тушуниб етди. Малика яна бир нарсани тушундики, унинг ўзи ҳали Саидни қўйиб юбормаганди. Буни тан олишни истамаса-да, ўзини иш ва боласи билан овутса-да, Саид ҳамон унинг юрагидан яшарди. «Балки Саид ҳам мени унутмагандир» деган фикр юрагидан ўтиши билан танасига иссиқлик югурарди. У ўз фикридан уялиб кетарди. Менга нима бўлаяпти, ҳамон уни севаманми? Ичидан бир товуш ҳеч иккиланмай бу саволга «ҳа» деб жавоб берди. Малика ўзи билан ўзи кураша бошлади. «Нега у мени тинч қўймайди? Илтимос, Саид мени қўйиб юборинг, сиз берган азобларсиз, озод яшагим келаяпти». У бирдан Саиднинг қаердалигини, нималар билан бандлигини билгиси келаётганини тушунди. Шу пайтгача аламзада бўлгани учун бу ҳақда ўйлагиси келмасди. Ҳозир эса уни кўришни истарди. У оғир ўйлар қуршовида тўлғана-тўлғана ухлаб қолди.

Эртасига Малика иймана-иймана онасидан қайнонаси ҳақида сўради.

— Қайнонанг яхши юргандир... Шўрлик самимий, дангалчи, яхши аёл. Сенинг кетиб қолганингни эшитгач, роса куйинди, ўғлини койиди, бизникига бир неча марта келиб-кетди. Келинимни қайтаринглар, боласига ҳам ўзим қарайман, ўғлимни ҳам ўзим йўлга соламан деди.

Малика эри ҳақида гап бошлангани учун қизариб кетди. Негадир, у ҳақда кўпроқ маълумот эшитишни истарди. Лекин онаси аксинча куёви ҳақида гапиришни истамасди.

— Хуллас, ўғлини йўлга сола олмади... Айтишларича, ўғли буткул пиёниста бўлиб қолганмиш.

Маликага бу гапни эшитиш жуда оғир эди, аммо у ўзини босиб ерга қараганча ўтираверди.

— Клубдан ҳам ҳайдаб юборишибди. Малайзиядан Ўзбекистонга қайтиб келгач, у ҳақда ҳеч нарса эшитмадим. Ҳа, дарвоқе уни дўсти бор эди-ку Толиб.

Малика Толибнинг яхшиликларини эслаб, у ҳақдаги янгиликларга қизиқиб жонланди.

— Зўр футболчи бўлиб кетипти. Малайзиядан қайтиб келиб, эрингнинг синглисига совчи қўйибди. Қайнонанг охирги марта келганда, юкларингни олиб келиб берди ва «Ўғлим нобоп чиқса-да, орамиздан яхши-ёмон гап ўтмади, тўйга боринглар», деб айтиб кетди. Бормадик, албатта. Ўшанда қайнонанг Толиб Саидга ёрдам бермоқчи дегандек бўлганди. Шундан кейин улар томонидан бирор хабар бўлмади. Эрингга ҳам қойил қолмадим, сенга уйлангунча остонамизда ётиб олганди, кейин бирор марта келмади. Ҳеч бўлмаса, кечирим сўрар деб кутдим... — фарзандига юраги ачиган онанинг кўзлари ёшга тўлди. — Феълида болалик қолган экан-да. Эркак сифатида шаклланган одам бундай йўл тутмайди. Худди ўйинчоғи тортиб олинган боладек бутун дунёдан хафа бўлиб, тарки дунё қилиш йигит кишига ярашадими?

— Ойи! — Малика онаси қизишиб Саидни ёмонлашга ўтиб кетганини сезиб, ўрнидан туриб бошқа хонага ўтди. У етарлича азоб тортган, ҳозир яна ҳаммаси қайтадан бошланиб, юрагини нафрат қоплашини истамасди. Хонада пилдираб югуриб юрган ўғли оёғига осилди.

— Ўзимнинг фариштам. Сени берган Оллоҳга шукур! Юр, иккаламиз шаҳар айланиб келамиз, сенга ўзим ўйнаб ўсган кўчаларни кўрсатаман, — шундай дея у боласини эркалаб-суйиб кийинтирди. Кейин ўзи ҳам кийиниб, кўчага чиқишди.

Малика сакраб-сакраб олдиға тушиб кетаётган ўғлини уйлари атрофида боғ томонга етаклади. Сўлим боғ олдингидан-да чирой очиб, болалар учун турли

спорт машғулотлари майдончалари ташкил этилганди. Боғ ҳовлисига ўғлини қўйиб, эркин югуришига рухсат берди. Кейин панжара билан тўсилган майдончада роликда учаётган болаларни томоша қилиб бораётган Сафарнинг ортидан эргашди. Шу маҳал Маликанинг телефони жиринглаб, ишхонадагилар билан айрим ҳужжатлар бўйича гаплашиб қолди. Малика гаплашиб бўлиб ўгирилганда, Сафар ролик майдончасидан ўтиб, сетка билан тўсилган яна бир майдонча ёнида бир эркак билан чуғурлаб гаплашиб турарди. Малика секин уларга яқинлашди. Ўғли тўпга қараб кўзлари чақнаб, тўр ортидан туриб уни тепишга ҳаракат қилаётганини кўриб кулиб юборди. Эркак унга коптокни қайта-қайта тутар, Сафар эса завқланиб тепиб юборарди.

— Узр, сизни безовта қилдик, — деди Малика ўғлининг қўлидан тутиб. — Юр, ўғлим ҳозир сенга копток олиб бераман.

Тўрнинг нариги томонидаги одам бошини кўтарди. Худди яқинда оғир хасталикдан турган одамдек ранги униққан эркак Маликага қараб Германия, ток урган-дек сесканиб, бир қадам орқага чекинди. Ҳайрат билан унинг юзига қараган Малика ҳам кутилмаганда қичқириб юборди:

— Сиз? — деди у кейин ва бирдан ўғлини ҳимоя қилмоқчидек бағрига босди.

Эркак лом-мим демади. Унинг икки кўзи ҳамон тўр-га осилиб тўп тепмоқчидек ҳаракат қилаётган болакайда эди.

Кутилмаган учрашув ҳайрати тарқагач, Малика Саидга синчиклаб назар ташлади. Кийимларининг оҳори тўкилган, озиб эти устихонига ёпишган эркак у билган Саидга ўхшамасди. Лекин кўзларидаги ҳар замонда пайдо бўлиб қоладиган фақат Маликагагина

аён меҳрли нигоҳни у мингта нигоҳ ичидан ҳам адашмай топарди.

Маликанинг кўнгли бузилди, ўзи хорижий брендлар либосларини кийиб олганидан уялди.

Саид тўр оша тўпни болакайга ташлади. Сафар қувоиб тўп ортидан югурди. Саид эса Маликадан кўз узмаганча тўрни айланиб, ташқарига чиқди. Малика, ҳатто, биринчи учрашувга чиққанида ҳам бунчалик ҳаяжонланмаганди. Саид унинг ёнига югуриб келаётганида ҳаёлида бир пайтларги жисмоний машқларда чиниққан, бақувват Саид пешвоз югуриб келаётгандек туюлди. Саид етиб келганида, Малика дарров ҳаёлларини қувиб ўзини қўлга олди.

— Салом, — деди Малика ичидаги ҳаяжонини яшириб, жиддий тарзда.

— Салом... — Саиднинг овозига соғинч, меҳр қоришиб ширали эшитилдики, Малика беихтиёр кўзини юмди.

— Биз кеча келдик, — деди Малика нима дейишни билмай.

— Мен шу ерда болаларга футбол ўргатаяпман...уйингга яқинроқ жойда...

Иккаласи бирваракайига «яхши» дейишди. Сафар уларнинг ўртасида пилдираб айланар, беташвиш, беғам копток ортидан югуриб қиқирларди.

— Футболга қизиқаркан, — Саиднинг овозида ғурур сезилди. Малика индамай жилмайиб қўйди.

Саид Сафарни кўтариб юзини юзига яқинлаштирди:

— Қуйиб қўйгандек ўзим... — деди ва маҳкам қучоқлаб сочларидан тўйиб ҳидлади. Сафар тўпдан айирган амакининг қўлидан чиқишга ҳаракат қилиб типирчиларди.

Ўғлини қучоқлаб туриб ўзига тикилган кўзлардан чексиз муҳаббатни сезган Маликанинг юраги эзилди.

«Нега ҳамон мени севасиз?» деган сўз хаёлидан ўтди унинг.

Саид ўзи кўп озор берган Маликанинг қарашидан муҳаббати ва садоқатига йиллар гард юқтира олмаганини тушунди ва «Нега мени ҳамон севасан?» деган ўй қалбини ларзага солди. Иккаласи учун ҳам бир зумга ҳаёт тўхтаб қолгандек, атрофдагиларни кўришмасди. Муҳаббат қайта барқ ураётган икки юрак кутилмаган овоздан сесканиб кетишди.

— Саид ака! — мулойим, лекин таънали овоз эшитилди майдонча томондан.

Иккаласи ҳам довдираб овоз эшитилган томонга қарашди.

Озфингина, эгнига одми кийимлар кийса-да, озода, кўзга ташланадиган ҳуснга ҳам, дидга ҳам эгамаслиги сезилиб турган аёл шахдам қадамлар билан тўр ёнига етиб келди.

— М-манзура... — Саид негадир дув қизарди.

— Саид ака, юринг, болалар кутиб қолишди.

Малика гоҳ Саидга, гоҳ аёлга қарар, буларни нима боғлаб турганини тушунишга ҳаракат қиларди.

— Ишқилиб ичмадингизми, дадаси? — аёлнинг овозида жонкуярлик билан бирга хўжайинлик оҳанглари ҳам бор эди.

«Дадаси?» бу сўзни эшитиб, Маликанинг устидан совуқ сув қуйилгандек бўлди.

У томоғига тиқилган йиғини сездирмалик учун йўталиб олди-да, ўғлининг қўлидаги коптокни олиб Саидга узатди:

— Мана, раҳмат... Кечирасизлар... — деди.

Малика шошиб боласини кўтарди ва кескин ўгирилиб бу жойдан тезроқ қочмоқчидек югургилаб кета бошлади. Дод солиб юбормаслик учун бошини боласининг елкасига босди.

— Кўзимни шамғалат қилиб дарров ичишга югура-сиз-а, Саид ака?

Малика ўртаниб кетди. Унга Саиднинг исми бу аёлнинг тилидан жуда жўн ва қўпол эшитилди. У бўлмағур хаёллар билан ўзини чалғитиб орқа олдига қарамай қочарди.

Саид эса бошини ерга осилтирганча тебрана-тебрана хотини томон борарди. Ҳар бир қадамига мос юраги «Қайт, орқага қараб юр, Маликанинг ортидан югур», деб урарди. Лекин бутун танасини эгаллаб олган мажбурият уни хотини томон бошларди. Манзура чиройли, манаман деган эркакларни ҳам ҳушини ўғирлайдиган, дид билан танланган кийимлари ўзига ярашган аёлнинг ортидан ёвқараш қилиб қараб қўйиб, ҳукмфармо оҳангда алланарсалар деганча эри томонга пешвоз юрди.

Таксига ўтиргач, Маликани «Нега сени ҳамон севаман?» деган азобли ўй тезроқ бу боғдан, бу шаҳардан кетишга ундарди...

Саиднинг юраги эса «Ортидан югур» деб исён қилар, хаёлидан «Сени ҳамон севаман!» деган ўй миясида айланиб озғин кураклари остидан қанот чиқаргудек бўларди...

У ортига ўгирилди.

Олдиндан эса «Саид ака» деган совуқ товуш эшитилди.

Саид кўзини юмди, қайноқ кўз ёшлари юзини юва бошлади.

Адабий-бадиий нашр

Дилфуза СОБИРОВА

ШУҲРАТ ВАСВАСАСИ

Қисса

Масъул муҳаррир:	<i>А. Қоржовов</i>
Муҳаррир:	<i>О. Қанаев</i>
Дизайнер:	<i>Р. Ташматов</i>
Мусахҳиҳ:	<i>М. Холиқова</i>
Саҳифаловчи:	<i>Г. Курбанбаева</i>

Нашриёт лицензияси: АІ №270

Босишга 02.02.2018 йилда берилди. Қоғоз бичими 60x84 1/16

“Virtec Times UZ” гарнитурасида офсет усулда босилди.

Нашр босма табоғи 20,0 Адади 4000 Буюртма №9

«IJOD-PRESS» нашриётида нашрга тайёрланди.

«Dizayn-Print» МЧЖ ЎИЧК босмахонасида чоп этилди.

100054. Тошкент шаҳри, Чўпон ота кўчаси, 28-а уй.

Телефон: (371) 273-19-51

Факс: (371) 273-19-50

Email: book@ijodpress.uz

www.IjodPress.uz

ДИЛФУЗА СОБИРОВА

ШУХРАТ ВАСВАСАСИ

ISBN 978-9943-994-72-0

9 789943 994720

